

62792

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

İBRAHİM RÂKİM EFENDİ

VÂKIÂT-I NİYAZÎ-İ MISRÎ

İNCELEME-METİN

62792

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. MUSTAFA KARA

HAZIRLAYAN
KÂMİL BEKİ

BURSA-1997

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖN SÖZ

Niyazî-i Mısrî, tasavvuf tarihi açısından önemli bir merkez olan Bursa'nın manevî havasına katkıda bulunan mutasavıflarımızdandır. Doğum yeri Bursa olmamasına rağmen değişik şehirlere yaptığı seyahatlerinin sonucunda Bursa'yı mesken edinen Niyazî-i Mısrî, zaman zaman zorunlu ikamete tâbi tutularak Rodos'a ve Limni'ye gönderilmiş ise de yine Bursa'ya gelerek irşat faaliyetlerine devam etmiştir.

Niyazî-i Mısrî'nin otobiyografisi kısmen eserlerinde mevcuttur. Daha sonra onunla ilgili yazılan eserler içinde kaynağına en yakın ve ilk elden edinilen bilgilerle yazılmış olanı İbrahim Râkım Efendi'nin kaleme aldığı *Vâkıât-ı Hazret-i Pir eş-Şeyh Muhammed el-Mısrî en-Niyazî* adlı eseridir.

İbrahim Râkım, Mısrî'nin döneminde gençliğini geçirmiş, halifelerinden feyz alıp Mısrî'ye kültürüne sahip olmuş ve Niyazî Mısrî hakkındaki anlatılanları ilk kaynaklardan dinleyip onları derlemiştir. Eser bu yönüyle ayrı bir değer ve öneme sahiptir.

Çalışmamızın birinci bölümünde *Vâkıât-ı Mısrî*'nin yazarı İbrahim Râkım Efendi'nin hayatı, mürşitleri ve müellifin diğer eserlerinin kısaca tanıtımının yanı sıra Niyazî-Mısrî'nin *Vâkıât-ı Mısrî*'ye göre değerlendirmesi yapılmıştır. İkinci bölüm ise *Vâkıât-ı Mısrî*'nin transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.

Kendisinden sonrakilere de kaynaklık eden bu eser, incelenip değerlendirilerek transkripsiyonlu metni verilmiştir. Amacımız, değişik ilim dallarındaki araştırmacıların incelemelerine yardımcı olmak ve *Vâkıât* müellifini tanıtmaya çalışmaktır.

Kâmil BEKİ

Bursa / Şubat 1997

KISALTMALAR

age	: adı geçen eser
BEEK	: Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi
BK	: Bursa Kütüğü
c.	: cilt
G.S.	: Gülzar-ı Suleha
G.M.	: Gülzar-ı Mısrî
İA	: Millî Eğıtım Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi
Ktp	: Kütüphane
OM	: Osmanlı Müellifleri
sh.	: sahife
Vakıat	: Vakıat-ı Hazret-i Niyazî-i Mısrî

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	II
KISALTMALAR.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
GİRİŞ.....	V

BİRİNCİ BÖLÜM

A. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN HAYATI.....	VIII
B. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN MÜRŞİTLERİ.....	IX
1. İshak Hocası Şemseddin Ahmed Efendi.....	IX
2. eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi.....	IX
C. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN ESERLERİ.....	XI
D. VAKIAT-I NİYAZÎ'İ MİSRÎ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	XV
1. Vakıat-ı Niyaz-i Mısrî'nin Hazırlanışında Yararlanılan Kaynaklar.....	XV
2. Vakıat'ın Kaynaklık Ettiği Eserler.....	XVI
3. Vakıat'a Göre Niyazî'nin Hayatı.....	XVII
4. Vakıat'ta Niyazî-i Mısrî'nin Kerâmetleri.....	XIX
5. Vakıat'a Göre Niyazî-i Mısrî'nin Görüşleri.....	XXI
E. VAKIAT-I NİYAZÎ'İ MİSRÎ'NİN İHTİVA ETTİĞİ BÖLÜMLER.....	XXVIII
BİBLİYOGRAFYA.....	XXIX

İKİNCİ BÖLÜM

VÂKIÂT-I NİYAZÎ'İ MİSRÎ (TRANSKRİPSİYONLU METİN).....	1-71
İNDEKS.....	73-77

GİRİŞ

XVII. ASRA GENEL BAKIŞ

XVII. asırda Osmanlı Devleti'nin ictimâî ve idarî mekanizmasında için için gerilemenin başladığı görülmekle beraber; kültür, sanat ve edebiyat sahaslarında yükseliş devam etmektedir. İslâm hukuku sahasında belki bir İbn-i Kemal, Ebussuud gibi büyük alimler yetişmemekle beraber; buna mukabil tarih, coğrafya ve bibliyografya sahasında, Naima ve bilhassa Kâtip Çelebi gibi coğrafya ve bibliyografya konusunda önemli eserler veren ilim adamları da eskik olmamıştır. "Yine bu yüzyılda imparatorluğun içini ve dışını adım adım gezerek gördüğü sosyal hareket ve hadiseler kadar sanat ve medeniyet hadliselerini de büyük bir titizlikle yazan "*Seyahatname*" müellifi Evliya Çelebi'nin yetişmesi medeniyet tarihi açısından bir kazanç olmuştur¹.

XVII. yüzyıl aşık edebiyatının da altın devridir. Gevherî, Aşık Ömer, Katibî gibi aşıklar bu devrin ünlüleri arasında sayılabilir. XVII. yüzyıl Divan Edebiyatında Nefî, Nabî, Nailî gibi güçlü şair yataştırırken nesirde de çok kıymetli eserler ortaya çıkmıştır. Bilhassa Evliya Çelebi *Seyahatname'si*, Kâtip Çelebi'nin *Cihannüma'sı*, *Keşfüzzünûn'u* ve diğerleri uluslar arası değere haiz eserler arasındadır.

Yüzyılın edebî, mimarî, musikî durumu böyle yüksek bir çizgide seyrederken, düşünce hayatında belki de bozulan sosyal ve iktisadî hayatın sonucu hoşgörmezlik ve taassup ortaya çıkar. Kadızadeliler veya Fakihler denilen bir grup, devletin geri kalışını halkın dinden uzaklaşarak peygamber devrinden sonra icad edilen yeniliklere bağlarlar, sema ve deverana, camilerde minare bulunmasına, kahveye, tütüne, güzel sesle Kur'an, ezan, nat-ı şerif okumaya, türbe ziyaretine ... varıncaya kadar hemen her şeye karşı çıkarlar. Bunlara, Sivaslı Abdülmecid Şeyhî ve Kefeli Hüseyin Efendi gibi şahıslar tekkeleri müdafa ederek ilmi cevaplar vermeye çalışırlar². Bu tartışmaların sürüp gittiği bu asırda tarikatlar açısından bakıldığında görülen manzara şudur:

"1. Toplumda tarikatların tesir ve yaygınlığı artmaktadır.

2. Tarikatler değişik yerlerde kurulan kol ve şubelerle mürid halkalarını genişletmektedirler.

3. Tarikatler dünyasının ayrılmaz parçası haline gelen ve musiki ile iç içe olan sesli zikir meclislerinin dinî sınırları aşp aşmadığı tartışması yapılmaktadır.

4. Devletle ve özellikle vahdet-i vücudu benimseyen melamîler arasındaki ilişkiler çok sert bir noktadadır.

5. Şiir ve Musikî başta olmak üzere genel sanat dallarının hemen hepsi tekke atmosferinde gelişip

¹ Nihat Sami Banarlı; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II. s. 651. .

² Kenan Erdoğan; Niyazi Mısırlı Hayatı Edebi Kişiliği Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni, Başılmamış doktora tezi, Atatürk Ün. Sos. Bil. Ens. T. Dili ve Ed. Ana Bil. Dalı; Bu yüz yılın tartışma konuları için bak. İslamda Tenkit ve Tartışma Usulü, Katip Çelebi, sadeleştiren; Süleyman Uludağ, Mustafa Kara, İst. 1990.

güçlenmektedir³.

Medeniyetin her alanında altın yıllarını yaşayan XVII ve XVIII. yüz yıl Osmanlı ülkesi, önemli merkezlerinden olan Bursa'da özellikle tasavvufî hayata bir bakacak olursak; İslâm medeniyetinin temel öğelerinden olan tasavvufun Bursa'da çok canlı ve önemli şahsiyetlerle bu medeniyete katkıda bulunduğunu görmek mümkündür.

Bursa'daki tasavvufî hayatı ve suffileri iki grupta inceleyebiliriz. a) Bursa'da yetişen suffiler, b) Dışarıdan Bursa'ya gelen suffiler.

Bursa'nın tasavvufî tarihi açısından önemli bir özelliği, burada yetişen ve yaşayan sufilerin hizmetleri ve etkilerinin Bursa ile sınırlı kalmamasıdır. Osmanlı sarayında, Abdüllatif Kudsi, meşhur müridi Şeyh Vefa ile yine İstanbul'da geniş muhitlere hitap etmiş suffilerdir.

"Eşrefoğlu, Niyazî Mısrî gibi şair sufilerin divanlarının yaygınlığı bir tarafa, İsmail Hakkı Bursevî'nin *Ruhu'l Beyan* adlı tasavvufî tefsiri bütün islam dünyasında tanınan eserlerdendir⁴.

Ayrıca Bursa, bazı büyük tarikatlerin Anadolu'daki ilk merkezi olarak ve yeni tarikatlerin doğduğu yer olması açısından da önemli bir yere sahiptir. Kadiriliğin, Eşrefoğlu Rumî ile Bursa'dan Anadolu'ya yayılışı, Halvetiye'nin Mısrîye kolunun Bursa'da yoğunluk kazanması, Mehmed Muhyiddin Üftade ile Celvetiye'nin Bursa'da doğması, Bursa'ya yerleşen Abdüllatif Kudsi'nin, Zeynüddin Hafî'yi Anadolu'ya tanıtması ve Zeyniye'nin ilk merkezinin Bursa olması, tasavvuf dünyası içindeki önemini göstermektedir.

"Şahıs olarak Bursa velileri, müessese olarak tekke ve zaviyeleri asırlar içinde milyonlarca insanın gönül dertlerine deva olması, onların istifhamlarını itminana, ümitsizliklerini iştiyaka, caresizliklerini inbisata ve dağınıklıklarını insicama ulaştırmıştır.

Bu insanlar "imanın tadı" denen gerçeğe bu çatılarda tanışmışlar, ılık, tatlı ve feyizli bir şelalenin altında ruhlarını temizlemişler, gönüllerini aydınlatmışlardır."⁵ Bursa'da yetişen ve Bursa'ya gelen sufilerin başlıcaları şunlardır:

1. Emir Sultan (ö. Bursa 833/1430)

Kendi adına yapılan türbe ve cami ile halen Bursalıların gönüllerinde müstesna yeri olan Emir Sultan Yıldırım'ın damadıdır. Ulu Cami'in açılışında Yıldırım ile aralarında geçen konuşma anlatılagelen menkıbelerindendir. Halkın Somuncu Baba olarak tanıdığı Hamidüddin Aksarayî'yi Cami-i Kebir'in açılışında ifşa ettiğinden bahsedilir⁶.

2. Abdüllatif Kudsi (ö. Bursa 856/1452)

Kudüslü olan Abdüllatif Efendi, tasavvufî terbiyesini Zeynüddin Hafî'nin yanında

³ Mustafa Kara; Niyazi Mısrî, Ankara 1994 .

⁴ M. Kara; Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, s. 52, İst.1990.

⁵ age., s. 54.

⁶ Geniş bilgi için bk. Hüseyin Algül; Bursa'da Medfun Osmanlı Sultanları ve Emir Sultan.

tamamladıktan sonra Bursa'ya gelerek yerleşmiş ve Zeyniye tarikatının ilk tekkesini kurmuştur⁷.

3. Ahmed Cünunî Dede (ö. Bursa 1030/1620)

Bursa Mevlevihanesinin kurucusu olan Ahmed Cünunî Dede Konyalıdır⁸.

4. İsmail Hakkı Celveti (ö. 1137/1725)

Aslen Aydoslu (Bulgaristan'ın) olan İsmail Hakkı Efendi, Üftade ve Aziz Mahmud Hüdayi'den sonra Celvetiye tarikatının en meşhur şahsiyetlerinden biridir. Ruhu'l beyan adlı 10 ciltlik tasavvufî eseri ile İslâm dünyasında da tanınmaktadır. Kabri kendi adıyla anılan tekkenin bahçesindedir⁹.

5. Üftade (ö. Bursa 888/1580)

Gördüğü bir rüyadan sonra "Üftade" lakabını alan Muhammed Muhyiddin efendi, Hacı Bayramı Veli'nin halifesi Hızır Dede'den feyz almış, Aziz Mahmud Hüdayi gibi bir büyük sufiyi yetiştirmiştir. Celvetiye tarikatının piridir. Kabri Bursa'da kendi adına yaptırılmış olan camiin yanbaşındadır¹⁰.

6. Aziz Mahmud Hüdayi (ö. İstanbul, 1038/1628)

Üftade'nin yetiştirdiği en önemli şahsiyetlerden olan Hüdayi, Üsküdar'da kurduğu tekke ile irşad faaliyetlerine devam etmiş, devrin padişahı Sultan I. Ahmed'in gönlünü kazanmış bir sufidir¹¹.

Daha ziyade Niyazî Mısrî ile yakın çağlarda yaşamış sufileri ele aldık. Bunların dışında Bursa'da yetişmiş veya Bursa'da yazarın daha birçok sufiyi zikretmek mümkündür. Ganizade Abdüllatif Efendi (Bursa, 1247/1831), Lamii Çelebi (Bursa 938/1531), Eşrefoğlu Rumi (İznik 874/1468), Dede Ömer Sikkini (Göynük 880/1475), Süleyman Çelebi (Bursa 825/1422), Ahmed İlahi (Bursa XV. yy.) vb. bunlardan bir kaçıdır.

7. Hüsameddin Bursevi (ö. Bursa 1042/1632)

Temenyeri tekkesinin kurucusu olan Bursevî'nin, Mühimmatü'l- Mü'minin adlı ansiklopedik eserinden başka bazı sufilerin menakıbını kaleme aldığı eserleri de mevcuttur¹².

İnsanların gönül dertlerine deva olmuş, onların istfhamlarına cevap bulmuş, çaresizliklerine çare olmaya çalışmış, Allah'ı sevmenin zevkini insanlara tattırmaya çalışmış olan bu insanların önemlilerinden biri de Niyazî-i Mısrî (ö. Limni 1694)'dir. XVII. yüzyıl sonlarında vefat eden bu büyük sufi hakkında "Vakıat"da bilgi veriliyorsa da, kısaca hayatı ve eserlerini tanımaya çalışalım.

⁷ Bir masalda Bursa, haz. Engin Yenal, İst. 1996. Tasavvuf penceresinden Bursa'ya Bakış, M. Kara. Geniş bilgi için, Bursa'da Tekkeler ve Tarikatlar, 1990.

⁸ Bk. M. Kara, age.

⁹ Bina, Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır.

¹⁰ M. Kara; Bursa'da Tekkeler ve Tarikatlar, c. II, Bursa 1993. Mustafa Bahadıroğlu; Celvetiyenin Piri Hz. Üftade, Bursa 1995.

¹¹ Bk. Hasan Kamil Yılmaz; Aziz Mahmud Hüdayi ve Celvetiye Tarikatı, İst. 1985.

¹² Bk. M. Kara; Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Bursa 1993.

BİRİNCİ BÖLÜM

A. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN HAYATI

Rakım Efendi'nin asıl adı İbrahim'dir. Hayyat (Terzi) Muhammed Derviş Eşrekî'nin oğlu olup 1091/1680 tarihinde "Burc-ı Evliya" olan Bursa'nın Manticı Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir¹. Medrese tahsilini Hulefa-i Mısriye'den olan İshak Hocası Şemseddin Ahmed Efendi (öl. Bursa 1120/1708) den tamamlamıştır². Gençlik yıllarında şiire rağbet etmiş, *Gülzar-ı Suleha* müellifinin ifadesine göre eşsiz Farsça ve Türkçe şiirler kaleme almıştır³. Tasavvufi terbiyesini Mevlevî Şeyhi mahlaslı Şeyh Mehmed Dede Efendi (Bursa 1151/1738) den ikmal eden İbrahim Rakım Efendi⁴ Şehr-i mezburda Ali Paşa Cami-i imam-hatipliği ile birlikte mahall-i mezkurda mahkeme-i suğranın da ikinci katipliğini (katib-i sâni) deruhte ettiği⁵ sırada 1163/1749 tarihin de dar-ı bekaya intikal eylemiştir. Rakım Efendi'nin kabr-i şerifi Pınarbaşı kabristanında bulunmaktadır⁶.

¹ Mehmed Şemseddin, *Gülzar-ı Mısri* s. 510. (Yazma, M. Kara özel kit.). Süleyman Halis, *Vefeyatname*, s. 113 (Yazma, M. Kara özel kit.)

² Mehmed Şemseddin, a.g.e. s. 510. Vakıat, 69a.

³ Eşrefzade Ahmed Ziyaüddin, GS, BEEK Orhan Kit. No: 1018/2 1986. Süleyman Halis, *vefeyatnamesinde; bir ara sevdazedelik bulaştığından şiirlerinin bir kısmı perişandır*, der. Bursa vefeyatnameleri hakkında geniş bilgi için bk. Atlansoy, Kadir, "Bursa Vefeyatnameleri" Bir Masaldı Bursa (Haz. Engin Yenal) içinde İst. 1996, s. 431-443

⁴ Mahmed Şemseddin, a.g.e. sh. 517, Eşrefzade Ahmed Ziyaüddin, a.g.e., v. 189 b. Fatin Davud Tezkire-i Hatimetü'l-Eş'ar sh. 125, Millet Kütüp. Tarih 775

⁵ Eşrefzade Ahmed Ziyaüddin, a.g.e. 189 b., Mehmed Şemseddin, a.g.e. sh. 510., Mehmed Süreyya, *Sicilli Osmanî* c. 2, s. 364.

⁶ Eşrefzade Ahmed Ziyaüddin, a.g.e., Mehmed Şemseddin, a.g.e., Bursalı Mehmet Tahir, OM, c. II, İst. 1333.

B. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN MÜRŞİTLERİ

1. İshak Hocası Şemseddin Ahmed Efendi (öl. Bursa, 1120/1708)

İbrahim Rakım Efendi'nin medrese tahsilinin tamamlanmasını sağlayan Şemseddin Ahmed Efendi (öl. Bursa, 1120/1708) Aydınli olup, tahsiline babası Hayrettin Efendi'den başlamış, Şirvan'da Nimetullahzade'den devam etmiştir. Bursa'da müderrislik yaparken dergaha gelip gitmeye başlamış ancak, dedikodulardan çekindiği için intisab edememiştir.

Bu esnada Niyazî-i Mısırî'nin , kendisini ve Ahmet Gazzi'yi kastederek "Hazret-i Resul-i Ekrem ve Nebiyyi muhterem ve şefi-i ümem (s.a.v.) Hazretleri evail-i bi'setlerinde Rabbi müteal (c.c.) hazretleri dergahından din-i mübini ki şeriat-ı mutahharadır. 'Omereynin biri ile takviye ricasında olub duaları makbul ve Hazret-i adalet me'ab Ömer ibn-i Hattab (r.a.) hazretleri islâm ile ümmet-i erbaine vasıl ve anlar yüzünden bu kadar asar-ı azime hasıl olduğu gibi ben kara yüzli Mısırî dahi Huda-yı mucibü'd-davet barigah-ı bî iştibahından hâlâ bu şehir-i Burusa'da rükn-ü rakîn ve tarz-ı tavırları makbûl ü güzün iki Ahmed Efendi ki vardır biri fahrü'l- müderrisini'l-kiram İshak Hocası dinmekle ma'ruf Ahmed Efendi'dir ve biri yine fahrü'l-müderrisini'l-izâm Gazzevi Ahmed Efendi'dir. Bu ikiden birini takviye-i tarikat ve temziye-i âyin-i evliya râh hidayet için isterim" diye dua etmiştir⁷.

Şemseddin Ahmed Efendi, birçok eser kaleme almıştır⁸.

2. eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi (öl. Bursa 1114/1702)

Rakım Efendi, tasavvufî terbiyesini, Mevlevihane postnişini ve aynı zamanda Niyazî-i Mısırî'nin de halifesi olan Mehmed Dede Efendi'den ikmal etmiştir.

Genç yaşta postnişin olan Mehmet Dede asrının ulema ve meşayih-ı kiramından istifade etmesini bilen bir zat-ı hamide imiş. Mevlevi şeyhi olmasına rağmen asrının kemal

⁷ Kara, Mustafa, Niyazi-i Mısri, s. 40, Ank. 1994., Vakıf 68b.. Gazzî Hakkında geniş bilgi için bk. Tekeli , Hamdi, *Ahmed Gazzî Hayatı ve Tasavvufî Görüşleri*, Uludağ Üniv. Sos. Bil. Ens., basılmamış yüksek lisans tezi, Bursa 1991

⁸ Bursalı Mehmet Tahir, OM, c. I-II İst. 1333, s. 254.

sahibi şeyhlerinden Niyazî-i Mısrîye intisabla Hz. Mısrî'nin de halifeliğini alacak derecede ondan istifade etmiştir. Müridi İbrahim Rakım Efendi, bu olayı *Vakıat-ı Niyazî-i Mısrî* de şöyle ifade ediyor: "Aziz-i mumaileyh gerçi pederinin makamına post nişin olmuş ise de erkan-ı tarikat-ı aliyye üzerine seyr-i süluku ve makamata meratib-i maneviyeyi bi hakkın idrak etmek arzusunda olmağla cenab-ı Mısrî'nin fazl-u kemaline, tasarrufat-ı maneviyyesine vakıf olduğundan intisab itmiş ve aziz-i muşarun ileyhın şeref-i sohbetlerinden müstefid ü müstefiz olarak mesnevi-i şerifin hakaikine ala tariki's-süluk vakıf olmuştur"⁹

Rakım Efendi "sebeb-i daniş-i hakiranem" diye bahsettiği Şeyh Mehmed Dede Efendi'nin Niyazî-i Mısrî'ye intisabını kendisinden naklen şöyle anlatıyor? "Şeyh Mehmed Efendi ibn-i eş-Şeyh Salih Efendi hazretleri buyurmuş idiler ki, Hz. Merhum Mısrî Efendi bizim hankah-ı fakiranemize teşrif buyurup anlara ikrâmen Pınarbaşı nam mevzi' ferahfezaya me'an gidüp huzurlarında sohbetlerine muntazır oldum ve bir hoşça şirince mecmu'a dahi koynumda idi. Hz. Merhum sohbet eîgâz buyurup fulan zamanda bir mecmuam var idi cildi şöyle ve evrakı böyle ve yazısı öyle idi. Zayi' eyledim, deyüp bi-temamihi bende olan mecmuanın evsafını bana ifade eylediklerinde ben dahi sultanım mecmua-i ma'hude şu olmak var deyu ihrac u erae eyledim. Anlar dahi ba'de'n-nazar beli oğlum bu idi lakin yine sizin olsun deyüp hibe ile ikramlarında ben Hz. Merhumdan husus-ı merkumı heman keşf-i evliyadan add idüp haklarında kema yenbağı akd-ı hulusu taviyyet itmiş idim ve kema hüve hakkahu riayetlerinde zerre kadar dahi kusur ve küsurdan ictinab iderim..." diye söylediği sözlerinin devamında kendisinin Mısrî'nin tekkesine sıkça gittiğini, bundan önce pederi Salih Efendi'nin kendisini çocukluğunda bendeleri Cünunî Efendi'ye tevcih buyurduğunu ve ondan *Mesnevi-yi şerifi* hatm ettiği; sonraları, Mısrî'nin manevî çehresinin kendisini daha fazla etkilediğinden ona intisab ettiğini ve onunla da *Mesnevi-yi* ve özellikle Mısrî'nin yönlendirmesi ile beyitlerin lafzî manasından çok işaret eyledikleri manevi manalar üzerinde durduklarını ifade ettiğini nakletmiştir¹⁰.

⁹ Mehmed Şemseddin, *Yadigar-ı Şemsi*, 325

¹⁰ *Vakıat* 70b.

C. İBRAHİM RAKİM EFENDİ'NİN ESERLERİ

Vakıat-ı Hazreti Niyazî-i Mısırî (Ayrıca ele alınacaktır)

Divançe

Gülzar-ı Süleha'da Rakım Efendi'nin özellikle edebi yönünden bahsedilirken "şiiir ve inşa semtine verziş idüp pişva-yı şuara-ı *mezuni'l-kelam*"¹¹ olduğu ifade edilen Rakım Efendi'nin edebi değeri olan Farça ve Arapça şiiirlerinden oluşan bir divançesinin varlığından bahsediliyorsa da bu eserin nerede olduğu konusunda hiç bir yerde malumata rastlayamadık. Yine Mehmed Şemseddin Efendi, *Gülzar-ı Mısırî*'de *Vakıat-ı Mısırî* müellifi olarak, Rakım Efendi'den bahsederken "Türki ve Farside nazma kadir ve inşaada mahir olup bir çok eşar ve tarihler söylemiş" ifadesini kullanıyor¹².

Tezkire-i Şuara müellifi Fatin Davud eserinde Rakım Efendi'den bahisle "Hame geş ve asar-ı kalemi şayan-ı tahrir u rakamdur" diye ifade ediyor¹³.

Tezkire-i Safayi de ise İbrahim Rakım Efendi için: "Evail halinde tahsil-i şiiir ve inşa ve tekmiil,i tahrir ü imladan sonra asrın şuara-yı şirin edasından olup lakin merkuma bir mikdar sevdazedelik el virüb mestane reviş ve divane-meniş olmağla eşarı dahı perişandır. Fi'l-cümle şuyuu manadan hali değıldir"¹⁴ şeklinde bilgi veriliyor.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere yazmış olduğu Türkçe, Farsça ve Arapça şiiirleri ile dönemin şairleri arasında haklı bir üne kavuşan Rakım Efendi'nin kaleme aldığı bu şiiirlerinin toplandığı Divançe'nin varlığından "Osmanlı Müellifleri"nde¹⁵ ve "Bursa

¹¹ Eşrefzade Seyyid Ahmed Ziyauddin, G.S., s. 189 b., BEEK Orhan Kit. No: 1018/2.

¹² Mehmed Şemseddin (Ulusoy), G.M., s.512. (Mustafa Kara özel kütüphanesi.)

¹³ Fatin Davud, *Tezkire-i hatimetü'l-eşar* s. 125, Millet Kütp. Tarih 775.

¹⁴ Safayi *Tezkire-i Safayi* s. 168, Millet Kütp. Ali Emiri, Tarih 771.

¹⁵ Bursalı Mehmet Tahir, O.M., c. 2, s. 89 İst. 1333.

Kütüğü"nde¹⁶ de bahsediliyorsa da, eserin bulunduğu yer ve eserle ilgili hiç bir bilgi zikredilmemiştir.

Şiirlerinden örnekler:

Biter hakinde tohm u aşkda anın hezaran gül
O sine üzre kim bir dağ mehr-i mehlika kaldı¹⁷

Mermi-i düşmenden ezmen olmamış ruşen-dilan
Ab-asa şemi revgan geh yakar geh söndürür

İntisab-ı hak-payi virmesün bad-ı gurur
Adet olmuşdur ki damen geh yakar geh söndürür.

Hurucu idince hatt-ı zülüfde makam iderüz
Zeman-ı fitne irişdük de azm-ı şam iderüz¹⁸.

Şemdi feryad bizimdir öte tursun bülbül
Ki zirahi gül-i cam üzre kopardı gulgul

Gel geç ey gonca dehen sende serir bağa
Dürrü kademdir nice huddan ki namı sünbül

Böyle cemiyet ile meygede-i gülşende
Yeridir olsa eger saki perişan kakül

¹⁶ Kamil Kepecioğlu, B.K. c.4, s. 72, BEEK Genel 4519/22

¹⁷ Şemseddin Sami, Kamusu'l-alam c.3, s. 2251 İst. 1308.

¹⁸ Bkz. ismaili Belig, Nuhbetü'l-asar li zeyli zübdetü'l-eşar sh. 133. haz. Yrd. Doç. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu. Ankara, 1985.

Dem bu demdir ki şehinşah-ı bahar emri ile
Tac-ı Hüsrev gibi hürmetlü ola kase-i mül

Rakımâ kar-ı nübüvvet sahnımdan naşi
Şimdi feryad bizimdir öte tursun bülbül¹⁹.

Bursa Fethinden Zamanına Kadar Gelen Kadıların Hayatı

Bursa'nın fethinden itibaren, Rakım Efendi'nin kendi zamanına kadar Bursa'da kadılık yapmış olan tüm zevat-ı kiramın hayatlarını, görev yerlerini ve onlarla ilgili bilgileri veren bir eser kaleme almış olduğu kaynaklarda geçmekle beraber tebyize çekmeye muktedir olamadığı²⁰ ve dolayısıyla da müsvedde olarak kaldığı, ilim erbabınca da çok fazla tanınmadığı belirtilmektedir²¹. Eserin kimde veya nerede olduğu konusunda bir bilgi edinemedik.

Tasavvufa dair bir risale:

Tasavvufî terbiyesini Mevlevi Şeyhi Mehmed Dede Efendi'den tamamlayıp, zahiri ilimlerini de Mısrîye külütürü ile mücehhez olan İshak Hocası Ahmed Efendi'den ikmal eden Rakım Efendi'nin hayatından bahsederken *Yadigar-ı Şems*'nin müellifi Mehmed Şemseddin Efendi (ö. İst. 1936), *Gülzar-ı Mısrî*'de²² tasavvuf dair bir hayli eserlerinin de bulunduğu ifade etmekle beraber bunların nerede bulduklarını belirtmemiştir. Yaptığımız araştırmada bu eserlere rastlayamadık.

¹⁹ Safayi, Tezkire-i Safayi s. 168. Millet Kütüp. Ali Emiri Tarih 771.

²⁰ Eşrefzade Seyyid Şeyh Ahmed Ziyauddin, G.S. s. 189 b.

²¹ Eşrefzade a.g.e, Kamil Kepecioğlu, B.K., c.4, s.189.

²² Mehmed Şemseddin , G.M., s. 511.

Menakıbnâme-i Niyazî-i Mısri

Her ne kadar Osmanlı Müellifleri'nde²³ ve Bursa Kütüğü'nde²⁴ Rakım Efendi'nin bu isimde müstakil bir eserinin varlığından bahsediliyorsa da bu eser ile "Vakıat-ı Hazret-i Niyazî-i Mısri"nin aynı eser olduğu kanaatindeyiz.

---

²³ Bursalı Mehmet Tahir, O.M., c.2, s. 189.

²⁴ Kepecioğlu, B.K., c.4, s. 72.

D. VAKIAT-I NİYAZÎ-İ MISRÎ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Vakıat-ı Niyaz-i Mısrî'nin Hazırlanışında Yararlanılan Kaynaklar

Öncelikle Mısrî'nin hayatının bir kısmını kendi eserlerinde kaleme aldığını biliyoruz. Bunun dışında hayatının tamamı muasırı ve Mısrî'nin halifelerinden Mevlevi şeyhi Mehmed Dede'nin (ö. Bursa 1114/1702) müridi, aynı zamanda yine Mısrî'nin diğer halifesi İshak hocası Ahmed Efendi'nin medresede talebesi olan Rakım İbrahim Efendi'nin kaleme aldığı *Vakıat-ı Niyazî-i Hazret-i Mısrî* isimli eseridir.

Rakım İbrahim Efendi'nin 1091/1680 tarihinde Bursa'da dünyaya geldiğini biliyoruz. Bu çerçevede 1105/1694 tarihinde vefat eden Mısrî'nin son dönemlerinde yaşamış oluyor. Onun Mısrî'yi çocuk yaşlarda iken görmüş olma ihtimali mevcuttur. Eserin kaleme alınışında, Mısrî'yi gören ve çok iyi tanıyan, onunla ilgili birinci elden bilgiye sahip bulunan kimselerle, (halifelerinden olsun, diğer müridlerinden olsun) görüştüğü ve çoğunlukla onlardan derlenen bilgilerin aktarıldığını tesbit ediyoruz.

Rakım Efendi, eserini hazırlarken kaynak olarak, İsmail Belîğ'in "Güldeste-i Riyaz-ı İrfan"ından ve Mısrî'nin Mevaidü'l- İrfan'ının 25. madesi ile ismini zikretmediği bazı Türkçe risalelerinden faydalandığını, yaptığı alıntılardan tespit ediyoruz.. Bunun yanında Mısrî ile görüşmüş zevattan, kendi, Mevlevi şeyhi Mehmed dede (ö. Bursa 1114/1702), yine medreseden İshak Hocası Ahmed Efendi (ö. Bursa 1120/1708) ile Mısrî'nin diğer halifeleri, şeyh Mahmud Efendi ve Şenikzade'den dinlediklerini derlediği anlaşılmaktadır. Bunlardan başka Kavala şeyhi Mustafa Efendi'den, I. Murad Camii imamı Abdürrahim Efendi ile Mahkeme-i Suğra kadısı Abdülbaki Efendi vb. zevattan duyduklarını da yazdığını görülmektedir. Bazı nakilleri de "ruvat-ı sikât sahihati'l- kelimâtdan hızâne-i hatır-ı hakîr-i pür taksirde mahfuzdur ki" ifadesi ile kaynağını belirtmeksizin yapmış olduğu nakille;, sem' olunmuştur ki, mesmû'dur ki, gibi ifadelerle yaptığı nakillerden eserini derlediğini görüyoruz.

2. Vakıat'ın Kaynaklık Ettiği Eserler

Mısrî dönemi ve sonrasında yaşamış olması hasebiyle Rakım Efendi'nin hazırladığı "*Vakıat*"ın kendisinden sonraki eserlere de kaynaklık ettiğini görüyoruz. Bu konuda Mısrî dergahının son şeyhi Mehmed Şemseddin Efendi (ö. Bursa 1936) kaleme aldığı "*Gülzar-ı Mısrî*" adlı eserinin başında telif sebebinden bahsederken "Cenab-ı Pir muhammed el-Mısrî kuddesallahu sırrahum hazretlerinin menakıb-ı aliyeleri gerçi teracim-i ahval yazan bazı zevât kitapların yazmışlar ise de bir kısmı muhtasar ve hulefâlarından Mevlevi şeyhi Muhammed Efendi'nin bendelerinden Rakım Efendi merhûmun oldukça mufassal yazdığı da o zamanki kitabe üzre olmağla ifadesini yüzde doksan beş kişi anlayamayacak derecede muğlakdır. Azizim Mustafa Efendi merhûmu bu hususa haylice teşvik itdim. Herkesin anlayabileceği surette bir menakıb yazmasını rica itdim. Fakat mumâ ileyh Rakım Efendi'nin "*Vakıatı*"nı kısmen alarak mahv u ityan tarikiyle bir hayli ilâveler yaparak tab'ına muvaffak olmuş ise de *Tuhfetü'l-'asrî* ünvânıyla olan o eserde yine anlaşılamayacak derecede kitabe-i enika üzre te'lif olunduğundan birçok mehab-ı rağibatın yine mahrûmiyetini mucib olmuş, fakir ise killeti besâirimden dolayı böyle bir eser vücûda getürmeğe cesaretim olmadığından ba'zı zevâtı muktedireye rica itmiş isem de herkesin anlayabileceği derecede lisân-ı 'avâm üzre böyle bir menakıb yazdırmaya muvaffak olamadım. İhvânın ise bir taraftan teşvikde bulunurlar. Anların icbarına dayanamadım. Şu menakıbı yazmaya niyyet eyledim. Tevfik Allah'dan ve 'inayet Rasûlullahdan himmet de pirim Cenâb-ı Niyazî'dendir. Zuhûra kelâmın kusur ve hatanın affını kıraat buyuran zevât-ı kirâmdan ricâ ederim. Kitabın ismini "*Gülzâr-ı Mısrî Yadigâr-ı Şemsüddin* (1239) koydum. Rakamü't- tesadüf tarih-i te'lif çıktı. Münderecâtı cenâb-ı pirin vilâdet-i tahsil ü sülûkiyle vefâtını ve ba'zı kerâmât-ı aliyelerini evlâd-ı kirâmının ve hulefâsının ve sa'ir bendegânının tercüme-i halleriyle, makâm-ı aliyyelerinden postnişin olan meşayih-ı kirâmın menakıb-ı asâr-ı ilmiyye ve şiirlerin havi olacaktır."²⁵ ifadesi ile hem kendisinin hem de "*Tuhfetü'l-'asrî*"de Mustafa Lütfî Efendi'nin *Vakıat*'ı kaynak olarak aldıklarını, ancak dilini daha anlaşılır hale getirmek için böyle bir işe girişdiklerini ifade ediyorlar.

Cumhuriyet döneminde Mısrî ile ilgili olarak yapılan en güzel araştırmalardan biri olan Gölpınarlı'nın Şarkiyat mecmuasında yayınlanan makalesinin başındaki "Niyazî-i Mısrî'nin

²⁵ Mehmed Şemseddin; G.M., s. 406-407.

yaşayışına dair yazdığımız satırlarda birinci derecede Rakım İbrahim'in *Menakıbname-i Niyazî-i Mısırî* adlı eserinden faydalanan Mısırî şeyhlerinden Atınavî şeyhi Şeyh Ali Rıza dergâhı şeyhi Mustafa Lutfî'nin *Tuhfetü'l- 'asrî fi Menakıb el-Mısırî* adlı kitabıdır"²⁶ ifadesinden de anlaşılacağı üzere Rakımın "*Vakıat*"ı hem Gölpinarlı'nın hem de Mustafa Lütfi Efendi'nin başvuru kitabıdır.

3. Vakıat'a Göre Niyazi'nin Hayatı

Halveti tarikatının Mısıriye kolunun kurucusu büyük mürşid ve şeyh coşkun ve cezbeli bir mürşid ve şair olan Niyazi-i Mısri, Genç Osman'ın tahta çıktığı yıl 12 Rabiulevvel (Aspuzî 1027/8 Şubat 1618) cuma gecesi Malatya'da doğmuştur²⁷.

Barekallah gülistân-ı bülbülândur Aspazi

Cennet-i tezkir ider âli-mekândır Aspazi

Babası, Soğanlı'nın ileri gelenlerinden Nakşibendiye tarikatı mensubu Soğancızade Ali Çelebi'dir.

Niyazi'nin asıl ismi Mehmed olup, "Niyazi" ve "Mısri" ise mahlaslarıdır.

Küçük kardeşi Ahmed'le beraber köyünde ilk tahsiline başlayan Mısri, kıraat, kitabet, ilmi hal gibi ilk bilgilerden sonra Malatya'nın meşhur alimlerinden tefsir, hadis, fıkıh dersleri okuyarak tahsilini tamamlar. Bu arada tasavvufa ilgi duyan Niyazi, genç yaşta (babası kendi şeyhine intisab etmesini istemesine rağmen) Malatyalı Halveti şeyhi Hüseyin Efendi'ye intisab eder.

Bilgi ve görgüsünü artırmak için babasından zorla da olsa izin alarak seyahate çıkar. Diyarbakir ve Mardin'de birer sene kalır. Orada fıkıh, tefsir, akaid ve mantık gibi dersle okur. Bağdat'ta ziyaretlerde bulunur ve oradan Mısır'a geçer. Kahirede Şeyhuniye medresesinde bir Kadiri şeyhine intisab eder. Gündüzleri bir taraftan Camiu'l Ezher'de derslere devam ediyor, diğer taraftan gece tarikat dersleri alıyor ve dergahta hizmet ve seyr-i sülukla manevi eğitimini

²⁶ Gölpinarlı; Niyazi-i Mısri, Şarkiyat Mec., s. 186, İst. 1972.

²⁷ Doğum yeri olarak Malatya'nın Aspazi kazasında doğduğu kanaatini, Aspuzî ile ilgili medhiye yazısından çıkarıyoruz.

sürdürüyordu. Bu sırada Şeyhuniye şeyhi Mısri'ye "zahir ilmini tahsilden tamamen vazgeçmedikçe tarikat ilmi sana açılmaz" der. Bu söz Mısri'nin ağına gider. Gördüğü rüyayı şeyhine anlatır. Şeyhi bunun üzerine hilafet vermek ister²⁸. Ancak Mısri bunu kabul etmez ve ısrarla izin ister.

Bu şehirdeki 3 yılın sonunda İstanbul'a doğru yola çıkar. Arabistan ve Anadolu'nun bazı şehirlerinde bir kaç yıl geçirdikten sonra İstanbul'a varır. İstanbul'da, Sokullu Mehmed Paşa Camiinde irşada başlar.

İstanbul'da fazla kalmayan Mısri Efendi, daha sonra Bursa'ya gelerek, önceleri Veled-i Enbiya Camii kayyımı Sabbağ Ali dedenin evinde, sonradan da Ulu Cami yakınındaki bir medresede kalır.

Hayatında rüyanın çok önemli yeri olan Mısri, Bursa'da iken gördüğü bir rüya üzerine buradan ayrılarak bazı yerleri ziyaret ederek Uşak'a varır. Burada Ümmi Sinan'ın halifesi Şeyh Mehmed'in zaviyesine misafir olur. Bu arada Elmalı'dan Uşak'a gelen Ümmi Sinan, halifesine Mehmed Mısri adında birinin gelip gelmediğini sorar. O da cevaben "evet Sultanım size teslim için emanetçiyiz" der. Mısri, Ümmi Sinan ile karşılaştığında, Ümmi Sinan Mısri'ye Bursa'da gördüğü rüyayı sorar "filan yerdeki kalaycı şaşılacak biri değil mi?" Mısri, rüyada gördüğü kalaycının Ümmi Sinan olduğunu hatırlayınca hemen intisab eder. Bu karşılaşmadan sonra Mısri şu sözü söylemiştir "telvin gitti temkin geldi". Bundan sonra şeyhi ile birlikte Elmalı'ya gider. Elmalı'da şeyhin oğlu ve diğer talebelere ders verir, dergahta imamlık yapar.

Zorlu çile ve riyazat yılları akabinde, bir ara Malatya'ya ve oradan Ümmi Sinan Halveti'nin oğlu ile birlikte İstanbul'a gider. Bazı ziyaretlerde bulunur. Hatta Oğlanlar şeyhi İbrahim'in ziyaret etmediklerini ve bunu dönüşte şeyhi Sinan Efendi'ye söylediklerinde şeyh memnuniyetlerini ifade eder.

Mısri Efendi 39-40 yaşlarına geldiğinde, müridlik alameti şeyhe verilerek irşada mezun edilir. Elmalı halkına vaz ettmesi istenen Mısri Efendi kürside iken dili tutulur. Bunun üzerine Ümmi Sinan Efendi "Mısri Efendi bundan böyle durma ve susma, konuş" deyince dili çözülür ve hoşça bir vaaz eder. Mısri Efendi bu hali anlatırken "şehimin bu izin ve himmetiyle hâlâ konuşuruz. Bize korku yoktur" demiştir.

Elmalı'dan ayrıldıktan sonra sırasıyla, Uşak, Çal ve Kütahya'da irşad vazifesini yerine getirir.

---

²⁸ Rüya için Vakıat 4ab'ye bakınız.

Ümî Sinan Yusuf Efendi'nin, Mısri hakkındaki şu sözü Mısri'ye olan güven ve itimadım ortaya koyuyor Allah'ın izni ile bizler görmesek de sizler görürsünüz. Bizim Mısri, ne Uşak'a ne Bursa'ya ne de dünyaya sığacak biri değildir. Büyük bir mürşid ve şöhretli bir şeyh olacaktır."

Uşak'ta tekke-medrese mücadelesi vardır. Buradaki mücadeleden sıkılan Mısri, Bursa'ya gider. Sabbağ Ali dedenin evinde, Pars Bey'in yaptırdığı Şehreküstü camii civarındaki hücrelerinde ve Şeker Hoca mahallesinde oturur. Bir ara Ulu Cami'de vaaz edip İmamlık yapar.

İlk evliliğini bendelerinden Mehmed Çelebi isimli birinin kızı ile yapar. Fakat bu evlilik uzun sürmez. Ardından Hacı Mustafa isimli bendelerinden birinin kızı ile evlenir. Bu evlilikten oğlu Şeyh Ali ile kızı Fatıma dünyaya gelir. Kızı Fatıma hakkında şu tarih düşmesi vardır:

"Didiler Fatıma tarihin ister

Didüm ki Fatıma tarih içinde"

Bu hanımının da vefatından sonra Mısri'nin tekrar evlendiğini dünyaya gelen çocukların da küçük yaşlarda vefat ettiği belirtiliyor.

Zikir ve devranın yasaklanması, Mısri'nin bu yasağa uymaması, zaman zaman payitahtla ters düşmesi Mısri'nin Rodos ve bir kaç defa da Limni adalarına sürülmesine sebep olur. Son sürgünlerinde de Limni adasında iken 1105/1694 yılında vefat eder. Kabri Limni adasında olup kabri Baltacı Mehmed Paşa'nın yanındadır.

4. Vakıat'a Göre Niyazî-i Mısri'nin Kerâmetleri

Bir gün Kasap Hacı Hasan Dede ile Kaplıca'ya giderlerken yolda koca bir kütük görüyorlar. Niyazî, "veli, diyor, yolda yatan şu kütüğe, kenara çekil dese emre uyar". Bu sözü söylerken kütük yuvarlanıp kenara gidiyor (Vakıat 51b).

Davet edildikleri bir evin avlusunda, "meselâ diyor, veli, şu ağaçlara selâm verse selâmını alırlar". Bu sözü söylerken bir ağaca parmağıyla işaret ediyor, ağaç yere kadar eğiliyor. Niyazî, "sözümüz meselâlı idi" deyince kalkıyor (Vakıat 52a).

Bir kadın "zikir ve devrân men edilmiş, doğru mu?" diye sorunca, "bu bir şey değil

bacı, diyor; bir vakit gelecek, namaz ve zikir için kadir gecesinde bizim derviş Süleyman'ı şehit edecekler". 1104'te Ulu Camide kadir namazının kılınıp kılınmaması münakaşası dövüşmeye dönüyor ve derviş Süleyman bu arada öldürülüyor.

Devletlilerden bir kısmı, Niyazî'yi sınamak için gül ve limon şerbetli kavanozlarının dibine altın ve gümüş koyup yollamışlar. Niyazî kavanozları kırdırmış (Vakıat . 33b)

Birisi şifa için Niyazî'den bir macun istemiş. Niyazî, macun müfredatını yazmış. Biri bulunamamış. Ebced hesabıyla ona uyan bir ilaç bulup, koyun demiş. Öyle yapmışlar; macunu yiyen iyileşmiş.

Rodos'a sürülürken yolda zincirlerini silkip atmış, denize atlamış. Kendisini götüren Azbî çok korkmuş. Fakat denizde beyaz bir ata binmiş bir er, parmağıyla Azbî'ye susmasını işaret etmiş. Rodos'a gelince Azbî, bir de bakmış, görmüş ki Mısırî gemide.

Limni'ye sürülmeden önce Bursa'ya ahvâlini teftiş için iki memur gönderilmiş. Tekke'de yemek yokmuş. O sırada üç kişi gelip yemek, çörek ve bal getirmişler. Baldan şerbet yapmış, yemekle beraber konuklara sunmuş. Birisi şerbeti içmemiş. Giderlerken içen kişiye: "vezâret, istidad-ı kametine ne de güzel yaraşır" demiş. Sonradan o zat vezir olmuş.

Limni'de iken müridleri ziyaretine giderlermiş. Ziyarete gidenlerden birinin tenceresi kaybolmuş. Kaptandan bilip kavgaya girişmişler ve adamı dövmüşler. Gittikleri vakit Niyazî, onları bir müddet kabul etmemiş. Sonra kabul edip, adamın dövdükleri uzvunu, kendi vücudunda açıp çürüğünü göstererek onu değil beni dövdünüz demiş (Vakıat 44b).

Bir mecliste Niyazî'nin aleyhinde bulunurlarken birisi, ben hıristiyandım demiş; gemimizin yolunu düşman kesti. Ben de Muhammed dini haksa ve Limni'deki Mısırî veli ise, ya Rabbî beni kurtar, müslüman olayım dedim; bir yel esdi, biz kurtulduk; yel bizi Limni'ye götürdü. Gemiden çıkmamıştım ki birisi geldi; şeyh seni istiyor, dedi. Hemen vardım, elini öptüm. Kaptan dedi; ah dine vefa etmez misin? Ben de hemen müslüman oldum (Vakıat 43b).

Biz burada iken düşman gelemez; gelse bile üst olamaz demiş. Düşman gelince ters bir yel esmiş, asker çıkaramamış (Vakıat 47b).

Bir gün camide, yarın sabah namazına silahlı gelin, demiş. Ertesi sabah düşman baskın yapmış; savaşta alt olmuş. Ters bir yel esmeye başlamış; gemilerine binip gitmişler.

Bir gün, Bursa'dan on bir ahibbamız geliyor, yemek hazırlayalım demiş; on kişi gelmiş. Biriniz eksik demiş, nerede kaldı? Gemiye gidip uyuyor bulmuşlar, onu da getirmişler.

Vaaz ederken IV. Mehmed'e haklarını helâl etmiş. Tarih tutmuşlar; o saatte padişah vefat etmiş.

İlk sürgününden bağışlanıp Limni'den dönerken halk müteessir olmuş. Denize yakın bir yeri gösterip burası bizim medfenimiz olacak; gene geleceğiz demiş; Baltacı Mehmed Paşa'nın yerini de işaret ederek buranın da büyüklerden sahibi var demiş (Vakıat 48b).

Bursa'da Yunus Emre'nin şimdiki makamını "Hâzâ Makâmu Yûnus" diye göstermiş (Vakıat 48b).

O zamanın meyhanesi sayılan bozahane işleten İbrahim Paşa'ya bu, şehirde parmakla gösterilir; onun yüzünden çok hayırlar olur demiş. Bu zat çok yaşamış, Bursa'da birçok hayrat yaptırmış (Vakıat 77b).

İmamın biri bir kadının şikayeti üzerine Niyazî'nin aleyhinde bulunmuş; fakat hemen dili şişmiş, ağzından fırlamış. Oğlu, Niyazî'ye başvurmuş. Bizim eski dostlarımızdandır; bu kadar tenbih yeter demiş, suya üfleyerek oğluna vermiş. İmam içince iyileşmiş.

Birisi, birinin hayvanını yitirmiş. Mahkemeye kefil göstermesini, yahut hapse gireceğini söylemişler. Adam gidip Niyazî'ye halini anlatmış. Niyazî, hayvan bulunur, yarın gel, parayı bizden al demiş. Adam yolda giderken Mısırî dervişlerin birine rastlamış, işi anlatmış. Derviş parayı vermiş, hayvan da bulunmuş.

Kesesinde para yokken para çıkarıp vermiş.

Limni'de imamın birine, git de kan aldır demiş. İmam sünnetsizmiş, gidip sünnet olmuş (Vakıat 60b).

5. Vakıat'a Göre Niyazî-i Mısırî'nin Görüşleri

Mardin, Diyarbekir, Bağdat ve Şam üzerinden- (Buralarda ilm i mantık, ilm i akaid okumuştur) Mısır'a varan Niyazî, Camiü'l Ezher'de derslere başlar ve bu arada Kadiriye tarikatiden bir şeyhin himayesindeki Şeyhiniye medresesinde kalır. Medresede tasavvufî terbiyesini olgunlaştırıp, Ezher'de dini ilimleri tahsil ettiği sırada Kadiri şeyhinin zahiri ilimleri terk etmeden batınını kemale erdiremezsin, sözü üzerine sıkıntılı anlar yaşadığı günlerin

birinde, rüşasında Abdülkadir Geylani Hazretlerini gören Mısrî'ye, Geylani Hazretleri kendi cebinden çıkardığı iki keseyi verir. Keselerden birinde dirhemler diğesinde dinarlar vardır. Bunların anlamını sorduğunda Geylani cevabında; "Dirhemler zahir ilimidir, öğren ve onunla amel et. Dinarlar tarikat ilmidir. Ona ancak sana takdir edilmiş bulunan kimsenin yüzünden ulaşabilirsin" deyip ayrıca "şeyhin bu şehirde değildir" diye işaret eder²⁹.

Tasavvufî yaşantıda önemli bir yeri olan rüya görme ve tabirinin, Mısrî'nin hayatında da etkili olduğunu görüyoruz. Yukarıda gördüğünü zikrettiğimiz rüya ve onun yorumu üzerine, kendisine teklif edilen Kadiri halifelliğini de istemiyerek kaldığı medresenin şeyhinden izin alıp rüyasında işaret edilen kendisini manevi olgunluğa eriştirecek olan şeyhi aramaya başlar. Bu sırada birçok kimseyle karşılaşmasına rağmen ancak Ümmi Sinan Yusuf Halveti'yi görünce kalbi sükûn bulur. Bunu da şöyle ifade eder. "Allah'ın lutfu ile telvin gitti, temkin hasıl oldu".

2. Şair ve edip olma özelliği ile de bilinen Mısrî'nin insanların gönüllerinde taht kuran bir özelliğe sahip olduğunu görüyoruz. Gerçi zaman zaman, özellikle payitahtla aykırı düşmüş, hatta bu sebeple Rodos'a ve Limni'ye sürülmüş ise de; müntesiplerine baktığımızda, toplumun en üst seviyesindeki insanlardan avama kadar her çeşidin bulunduğunu görüyoruz.

Köprülizade Hüseyin Çelebi'den, Ulucami imam, müezzin ve hatiplerine, mahkeme katiplerinden kadılarına ve medrese hocalarından devrin tüccarlarına kadar birçok kimseyi irşad etmesi, Rodos'a sürgüne giderken yanında devlet memuru olarak gelen Azbî'nin ondan etkilenecek bende olması ve halifelğine kadar terfi etmesi şayan-ı dikkattir.

3. Niyazî-i Masri'nin evlilik konusundaki sünneti yaşama anlayışı da calib-i dikkattir. Bursa'ya geldiğinde Mehmed Çelebi isminde bir şahsın iffetli, nazif, edepli kızı ile evlenen Mısrî'nin kısa bir süre sonra bu eşini "kız oğlan kız" olarak boşadığını görüyoruz. Bu boşanmanın hikmeti sorulduğunda "Benim niyyetim bu ümmet için mev'ud olan 'akd-i nikah şer'î ecr-i cezili ile me'cûr olmaktır. Mümkün olursa dört akdi cem itmek melhûzumdur, misilli cevab-ı şirîn ve hitab rengin buyurmuşlar."³⁰. Daha sonra da yine Bursa'dan Arab Mehmed mahallesi ahalisinden Hacı Mustafa isimli bir şahsın kızı Fatıma ile izdivaç etmiştir³¹.

İkinci evliliğinden başka üçüncü evliliğini de yaptığını ancak dördüncü evliliği

²⁹ Vakıat, 4 a-b.

³⁰ Vakıat 14b.

³¹ Vakıat 15a.

konusundaki bir bilgiye ulaşamadık³².

4. Vakıat'ta, Niyazî-i Mısırî'nin eserlerinden bahsederken İsmail Belîğ'in *Güldeste-i Riyaz-ı İrfan*'ından da faydalandığını ifade ederek şu eserlerini tanıtıyor.

- ° Kitab-ı Meva'idü'l- irfan ve 'ava'idü'l ihsan ki yetmiş bir maidedir.
- ° Risale-i eşrati's- sâ'a ki enfusî ta'bir idüp beni esfer çakmak, sıfat-ı behimiyye ve ye'cuc ve me'cuc sıfat-ı zemim ve efkâr-ı fâsidedir deyu te'vil ve tatbik itmişdir.
- ° Risale-i esmau'l- Husnâ ki ilm-i cifirdedir.
- ° Tasavvufda 10 kadar risaleler görülmüşdür.
- ° Risale-i es'ile manzumeleri ki şeyh Hakkı İsmail Celveti rahimehullah hazretlerinin ana şerh ve ecvibeleri görülmüşdür.
- ° Hazret-i İmam Ali keremallahu vech hazretlerinin dürer-i manzume-i aliyyelerini tahmis etmişlerdir.
- ° Fuzuli-i Bağdadi rahmetullah-i aleyhin, "Kad enâu'l- aşk li'l- uşşak minhâki'l- Hudâ" gazelini dahi tahmis etmişlerdir.
- ° Beyne'n-nâs "Kaside-i Bürde" ibaretiyle ma'ruf olan manzumesi misli dahi bî nazir tesbi' eylemişlerdir.
- ° Ve müretteb ilâhiyyat divanları hod-meşhur alemdir³³³⁴.
- ° Yunus Emre'nin "Çıkdım erik dalına anda yidim üzümü" kaside-i münifesini Mısırî Efendi ber tarik-i sülûk ve tasavvuf bi't-tamam şerh buyurmuşlardır. Türki ibaretiyledir.
- ° Miskat-ı ra'sleri olan Malatya yaylakında "Es bûzi" nam mevzi' hakkında bir nazi medh manzumları görülmüşdür.
- ° Sure-i Yusufî Hazret-i Mısırî tefsir buyurmuşlardır³⁵.

5. Niyaz-i Mısırî'nin kerametlerinden bahsedilirken iki farklı yaklaşımının olduğu dikkat

³² Detaylı bilgi için Kenan Erdoğan; Niyazi-i Mısri, Hayatı Edebi Kişiliği Eserleri ve Divanının tenkitli Neşri, Basılmamış doktora tezi, s. 45-46 Erzurum 1993..

³³ Vakıat 60a. " Vardı çıkalı göklere bin altıyüz doksan bire/ İndim seninçün ben yire, ya sen beni, ya ben seni". Bu mısra ile Mısırî'nin miladi tarihi bir beyitte ilk defa kullanan şair olduğu da ifade ediliyor. Bilgi için bak Doç. Dr. İsmail Yakıt. Türk İslâm düşüncesinde Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, s. 284, İst. 1992.

³⁴ Buraya kadar alınan bilgiler Güldeste'den nakildir.

³⁵ Bir zat-i müellif burada "kendülerinin hattı şerifleriyle gören zatdan istima' olundu" notunu ifade ediyor.

çekiyor.

Emir Kasım Efendizade şeyh Mahmud Efendi kendi yetiştirdiği incirlerden Mısrî Efendi'ye göndermek ister. Bunu da Hasan isminde birisi ile gönderir. Fakat bu şahıs sabah kalktığında banyo alması iktiza eder. Lakin kendi kendine önce incirleri Hazreti şeyhe vereyim ardından yıkanırım diye düşünür. Keşf ile bu şahsın durumunu bilen Mısrî ise tekkedekilerden birisine "git fulan şahsı kapıda karşıla ve önce tathir ol ondan sonra yanımıza gel, aksi halde inciri de kabul etmeyiz" tarzında söylemesini tembih eder. Hasan Efendi de denileni yapıp ondan sonra Mısrî'nin huzuruna gelir³⁶.

Temizlenme konusunda bu kadar titiz olan Niyazî Mısrî'nin Ulucami müezzin başı Karaoğlan lakablı Mustafa Efendi'nin rivayet ettiği benzer olaydaki yaklaşımı çok farklı ve hayret vericidir.

Hazret-i şeyh Mısrî ile birlikte şehir dışında bir köye bütün sufilerle beraber davetli oldukları bir günün sabahında mezkur Mustafa Efendi'ye ihtilam arız olur. Soğuk su ile yıkanmayı göze almayıp düşünmüşler ki "Hazret-i şeyh bugün şehre dönerler. Ben dahi ondan önce çıkıp yol üzerindeki kaplucaya varıp yıkandıktan sonra maiyyetlerine katılır ve yola devam ederim". Mustafa Efendi böyle düşünürken Mısrî Efendi bir bendeleri ile haber gönderip "Var bizim zakir Mustafa Efendi'yi al gel. Bizim gıda-yı ruhumuz ve rahat-ı canımız olan zikr-i ilahî hidmetin eda itmekle safa bahş meclis-i ibadet enis ü meveddet celilimiz olsun" buyurdularında, Mustafa Efendi de durumunu ifade etmeksizin gelen elçiye bir az geç geleceği konusunda şeyhe münasib dille haber vermesini ister. Mısrî, Mustafa Efendi'nin mazarata binaen gelmediğini keşf ile anlayıp tekrar haber gönderir. "Anın davetimizden ibasının vechi bizim ma'lumumuzdur. Anın mani'i kavi muhafaza eylediği finefsi'l-emr mani' değildir. Mesela dehan ve beyni tathiri dahi bu hususta kâfi ve vâfidir, bu hususda mu'tedin bih ve mahall-i i'tibar olan taharet batınîdir. Ve derun nâpâk iken zahir pâk olmak benî âdeme faide-i hakiki ile faide vermez. Var hemen niyyet-i halisa ile gelsün meclis-i feyz-i enisimizde zevk bahş muntazıram olsun" şeklinde nice hakikat amiz ve hulûs-ı engiz edâ ile yine mezbur Mustafa Efendi'yi istediklerinde, Mustafa Efendi de bu emre imtisalen şeyhin huzuruna varup hemzebanları ile birlikte de'bi dirin ve dilhâhları üzre ilahiler okuma hizmetiyle ferahresân-ı dil ü cân ve meserret bahş-ı müstemi'an olmuşlardır³⁷.

6. Vakıat'ta dikkat çeken bir başka husus da Niyazî-i Mısrî'nin bir zaman oğlu Ali

³⁶ Vakıat 54b.

³⁷ Vakıat 73ab.

Çelebi hakkında cami kürsisinden söylediği sözlerdir.

Rakım Efendi, Şeyhi Muhammed Mevlevi Efendi'den dinlediği hadiseyi şöyle anlatıyor? "Hazret-i şeyh Mısrî Efendi, daha önce oğlu Ali Efendi hakkında herhangi bir olumsuz şey söylemediği halde bir gün hankahda kürside va'z ederken birden "Bu ana dek benim akvâlimi hilafa haml etmeyüp tasdik ve tahkik eyliyen dostlarım ve dervişlerim bi rayb u riya ve bi-şek ü murâ ma'lumunuz olsun ki bu vakte dek benim oğlum i'tikad eylediğiniz Ali benim oğlum değildir. Benden değildir. Her kimse ki beni ister ve sever böylece bilsin bu güne dek ayan u beyan itmemiş idim lakin vaki'ul hal bu idüğünde iştibah itmeyesiz" anlamında sözler söylemişler. Bu konuşmayı duyanlar acaba bu da önceleri gelen cezbeli konuşmalardan birini 'Havadis-i rüzgardan bir kazıyyeye mebni midir' şeklinde düşünürler. Daha sonra Mehmed dede Mısrî ile yalnız kaldığında bu konuşmanın anlamını sorduğunda Mısrî'nin verdiği cevap çok farklıdır.

"Benim oğlum Şeyh Ali şer' ü 'akl ve nefsü'lemler hükümü üzre sahih-ü salim kurretü'l-aynım sulbi oğlumdur. Lakin senin dahi ma'lumundur, taraf-ı hilafımızda çok eyyamdırki zorba zevi hile vü keydilerine ittika vü 'avna ve mürdelerine i'tina idüp her zaman teşmiri said husumet ve sahte zeyl-i 'advet ü buğz ve kin ü kasd-ı intikâm-ı şeytanî iden mungaşibân-ı müdebbirân bi-keremillah-i teala biz labis-i libâs hayat oldukça ne bana ne evlad u 'ıyalimize zarar-ı beyyin ve keder zahir irasına kadir olur değillerdir lakin... Fakat benim vefatımdan sonra onlara zarar vermelerinden korktuğum için böyle bir şey yapıp onlara gelebilecek tehlikeyi önlemek istedim" diye ifade ediyor³⁸.

7. Müellif velileri iki kısma ayırıyor. Birinci kısımda kendisine getirilen malı kabul edip mahalline sarf edenler. Buna örnek de Hazret-i Ebû İshak Kazerunî ve Şeyhü'ş-Şüyûh Fahrü'l-muhaddisîn Hacı İbrahim Efendi ile asırdanları olan bazı zevat şeklinde ifade ediyor.

İkinci kısımda ise kesinlikle kendilerine kabul etmeyen velileri ki, Niyazî-i Mısrî'yi de bu bölümde belirtiyor. Hatta taraf-ı devlet-i aliyyeden defaatle, gerek imtihan için gerek hayır dualarını almak için sayısız ihsanlarda bulunduğu halde hiç birisini kabul etmediği ve rettedtiğini belirtiyor. Bir defasında da şöyle bir olay cereyan eder. Niyazî-i Mısrî'nin taraf-ı devletten gönderilenleri kabul etmediğini anlayan devlet büyükleri, nazikane bir zarif hile yapsak acaba kabul ettirebilir miyiz diye, kapalı yaygın olan gül şerbeti limon ve nilüfer şerbetlerinin kavanozlarının altına çok miktarda altın koymak sureti ile şerbetleri gönderirler.

³⁸ Vakıat 74ab.

Fakat Mısrî Efendi daha sual sorup cevap almaksızın "bu kavanozların zahiri şeker şirin ise batını semm ü şer gibi menkûr-ı zâhidîndir" uslubunda edaları ile kırılmalarını emir buyurup, kırıldıktan sonra çıkan meblağı kabul etmemekte ısrar etmişlerdir³⁹.

8. Karamezak mahallesinde⁴⁰ bulunan Yunus Emre'nin kabrinin unutulup kimse tarafından bilinmediği halde yine Niyazî-i Mısrî'nin Karamazak mahallesine bizzat gidip oradaki üç kabirden birini göstererek "haza medfen-i Yunus" diyerek Yunus'un kabrini belirlemiştir⁴¹.

9. Birçok müridi ve dostu olduğu halde bunların kendisini tevazudan başka birşey kazandırmadığını gördüğümüz Niyazî-i Mısrî'nin kendisinden önce yaşamış büyük sufilerden Hazreti Emirsultan, Hazreti Eşrefzade Abdullah Rumî ve Hazreti Üftade Muhammed Efendi ve benzeri kibar-ı ehlullahın isimleri anıldığında, "Bu kara yüzli Mısırlı anlar kapuları önünde yatup kalkan kelbceğizleri gibiyim, anlar yanında benim vak'im o kelbceğizler vak'î kadardır ziyade değildir" şeklinde ifadeler verip anlara karşı arz-ı muhabbet ve hulus-ı taviyyet buyururlar imiş⁴².

10. Mısrî'den nakille, ehlullah denilen mürşidin olması gereken hali şu şekilde açıkladığını görüyoruz. "Ehlullah denilen mürşid öyle olmalıdır ki, meselâ onun dört adet dervişi olsa, ayrı yerlerde aynı vakitte irtihal-i dar-ı beka etmelerine az bir vakit kala kendisinden "istimdad-ı ruhanide olsalar" o mürşid bir vakitte dördünün de yanı başlarında bulunup iman selameti ile hüsn-i hatimelerine ve şeytanın şerrinden Allah'ın kudreti ile muhafaza edip, ayrıca dördü ile kendisinden cenazelerine imamette bulunmalarını rica ettiğinde mürşid olan zatın her birinin cenazelerinde imamette bulunup cemaat-i müslimine cenaze namazlarını kıldırması.

Yine zahirde muhal sayılan amellerin onun yanında çok kolay ameller olması gerek diye vafediyor⁴³.

Tasavvufî yaşantıda kerametın izharı hoş karşılanmazken burada mürşidin keramet sahibi ve bunu gösterebilme kudreti olan birisi olarak vermesi, Mısrî'nin kerametlere yaklaşımının farklılığını gösteriyor.

³⁹ Vakıat 38ab.

⁴⁰ Bu mahalle Şible ile Emirsultan arasında yolun sağ tarafında kalmaktadır.

⁴¹ Vakıat 48b.

⁴² Vakıat 67a.

⁴³ Vakıat 67b.

11. Niyazî-i Mısrî'nin sigara içilmesi konusunda da farklı iki yaklaşımı olduğunu görüyoruz.

Bursa'da cami kürsisinde veya makamlarındaki va'zları esnasında hazırına hitaben "Ey talib-i rah-ı hakikat olanlar duhan isti'malinden sizi men' ü zecr-i şedid ile def' iderim. Ekser 'ibadeta mani'i kavidir. Bi hasebi'z-zahir kubhi bâri ü hüveyda olduğundan ma'ada bi-hasebi'l-bâtın dahi ilhâm-ı Huda ni'met-i celilesinden dahi mü'min ve muvahhidi mahrum ider. Pes bu sebepten haramdır." deyüp "Ku enfusekum" ayeti kerimesini okuyup nasihat ettiği ve bu sebeple sigarayı bırakan olduğu halde bunların bir kısmının sigarayı terkden dolayı rahatsızlanmaları üzerine def'-i illet olacak' mikdar kullanılmasına müüsaade etmişlerdir. Bu sırada bir mikdar bendeleriyle Bursa dışında bir yere giderken yolları bir şehre uğrar ki pazarlarında rengi güzel rayihası pak duhanlar görmüşler. Bendelerinden biri bir tarik-i inbisat-ı mutayabe "Sultanım sizlerin haramdır deyu buyurdığınız da aya bu güzel ve matbu' u şirin duhanlar dahi dahil mi ola" dedikde "Sufi eya didik bu eyu duhanlar kavlimizden haricidir. Bunlara sözüümüz yokdur şeklinde cevap buyurmuşlardır⁴⁴.

Acaba buradan, tütün kokusu hafifletilmiş veya farklı kokular katılmış sigaraların içilmesinin, "ibadetlere mani ve ilham-ı Hüda'dan mü'mini mahrum etmediği düşüncesine ulaşılabilir mi? Bu anlamda Üftadezade İbrahim Efendi'nin de sigara içtiğini ancak satın alınan tütünün, 'üd ve anber ile terbiye ve ta'biye olunduktan sonra içtiklerin haber veriliyor⁴⁵.

12. Niyazî-i Mısrî'nin tarikat-i aliyye-i Mevleviyyeyi medh babında şöyle söylediğini görüyoruz:

"Kemaliye irfân-ı Huda celle ve 'alîye intisab-ı tahsil itmek isteyen merd-i sâlik Hazret-i Mevlana kuddise sırrahu el 'aziz Hazretlerinin *Mesnevi*-yi şeriflerin gûş-ı cânla istima' eylesin bu bâbda andan a'la bir kitab dahi olamaz" diyerek teşvik ederken kendi bendelerinin de her hafta Mevleviye hankahına gidip *Mesnevi*'den nasihat ve öğüt dinledikleri de naklediliyor⁴⁶.

⁴⁴ Vakıat 72a.

⁴⁵ Vakıat 76a.

⁴⁶ Vakıat 76a.

E. VAKIAT-I HAZRET-İ NİYAZÎ-İ MİSRÎ'NİN İHTİVA ETTİĞİ BÖLÜMLER:

- 1- Cenab-ı Hazret-i Pir Niyazî-i Mısrî'nin doğumu ve gençliği 2/a
- 2- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin seyahate başlangıcı ve Kahire'ye seferleri 3/a-b
- 3- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin Mısır'da Kadiri Zaviyesinde Hazret-i Abdulkadir Geylani'yi rüyasında görmesi 4/a
- 4- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin Uşak'a gitmesi 11/a
- 5- Kadir Gecesi meydana gelen büyük bir olay 15/a
- 6- Hicri 1080 senesinde Bursa şehrinde zaviye-i şerifin binasına dair 20/b
- 7- Hazret-i Niyazî-i Mısrî merhumun ahirete intikal tarihine dair. (1105 Hicri) 28/a
- 8- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin ömr-i azîzlerinin müddetinin 78 oluşuna dair 34/b
- 9- Kasım Efendi'nin kıssası 39/a
- 10- Kerametlerinden bazıları 47/b 50/a 53/b
- 11- Şeyhin Merhumun vefat tarihine dair
- 12- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin Limniye gitmesi 60/b
- 13- Şeyh Mehmed Efendi'nin Hilafetine dair 63/a
- 14- Çelebi Efendi'nin posta oturuşuna dair 63/b
- 15- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin Çelebi keşiş (Uludağ'a) teşrifine dair 65/a
- 16- Akhaşiye Mustafa Efendi (öl. Bursa 1129/1747)nin hilafetine dair 65/b
- 17- Evliyaullah'ın tevkirine dair 67/a
18. Mürşid-i Kamilin alametlerine dair 67/a
- 19- İki Ahmed'in (Ahmed Gazzi-İshak Hocası Ahmed Efendi) tarikat tedibine dair 68/b
- 20- Ahmed Gazzi'nin tarikate girişi ve hilafetlerine dair 69/b
- 21- Hazret-i Niyazî-i Mısrî'nin yüce kerametlerinden bazıları 70 ve devamı

BİBLİYOGRAFYA

- Atlansoy, Kadir; Bursa Vefeyatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri, Uludağ Üniv. Sos. Bil. Ens., basılmamış doktora tezi, Bursa 1993
- ; "Bursa Vefeyatnameleri" Bir Masaldı Bursa içinde (Haz. Engin Yenel) İst. 1996.
- Bahadıroğlu, Mustafa; Celvetiyenin Piri Hazret-i Üftâde ve Divanı, Bursa 1995
- Banarlı, N. Sami; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. II, İst. 1983
- Bursalı Mehmed Tahî; Osmanlı Müellifleri II. İst. 1333
- Erdoğan, Kenan; Niyazi-i Mısrî, Hayatı Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Neşri (basılmamış doktora tezi) Erzurum 1993.
- Eşrefzade Ahmed Ziyaeddin; Gülzar-ı Süleha BEEK, Orhan Ktp. No:1018/2
- Fatin Davud; Tezkire-i Hatimetü'l-Eşar, Millet Ktp., Ali Emiri Tarih 775
- Gölpınarlı, Abdalbaki; "Niyazî", İ.A, C. IX.
- ; Niyazî-i Mısrî, Şarkiyat Mecmuası, İst. 1972.
- İbrahim Rakım Efendi; Vakıat-ı Niyazî-i Mısrî, BEEK, Genel 772
- İsmail Belig, Nuhbetü'l-Asar Li Zeyl-i Zübdetü'l-Eşar, Haz: Abdulkerim Abdulkadiroğlu, Ankara, 1985
- Kara, Mustafa; Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, I-II, İst. 1990/1993.
- ; Niyazî-i Mısrî, Ankara, 1994
- ; "Tasavvuf Penceresinden Bursa'ya Bakış", Bir Masaldı Bursa içinde (Haz. Engin Yenel) İst. 1996.
- Kepecioğlu, Kâmil; Bursa Kütüğü, C. IV, BEEK, Genel 4522

Mehmed Şemseddin; Gülzar-ı Mısrî, (Mustafa Kara özel kütüphanesindeki yazma nüsha)

Mehmet Süreyya; Sicill-i Osmanî, I, IV İst. 1308

Mustafa Lütfi Efendi; Tuhfetü'l-Asri fi Menakıb'ıl-Mısrî Bursa 1309

Safayi; Tezkire, Millet Ktp. Ali Emiri Tarih 771

Süleyman Halis; Vefeyatneme (Mustafa Kara özel kitaplığındaki yazma nüsha)

Şemseddin Sami; Kamusu'l-Alam, C. III, İst. 1308

Tekeli , Hamdi, *Ahmed Gazzî Hayatı ve Tasavvufî Görüşleri*, Uludağ Üniv. Sos. Bil. Ens.,
basılmamış yüksek lisans tezi, Bursa 1991

Yakıt, İsmail; Türk İslâm Düşüncesinde Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, İst. 1992.

Yılmaz, Hasan Kamil; Aziz Mahmut Hüdayi ve Celvetiye Tarikati, İst. 1985.

İKİNCİ BÖLÜM

VÂKIÂT-I NİYAZÎ-İ MISRÎ

Hâzâ Kitâb-ı Vâkı'ât-ı Pir eş-Şeyh Muhammed el-Mısri en-Niyâzî kıddise sırruhu'l-âli
Bismi'llâhî'r-rahmâni'r-rahîm

el-Ĥamdü li'llahi'l-lezî ce'ale mısra şerî'ate nebiyyihi ĥâtemü'l-enbiyâ-i. Zâtü
evtâdi ve erkâni mine'l-evliyâi ve'l-ulemâ. Ve ümire bi-ityâni tuĥfe's-şalâti ve't-teslîmât
'Aleyhi ve 'alâ âlihi ve aşĥâbihi'l-ülâ. Mâ râĥa kavâfili'l-ĥudreti ve'l-istiĥâ'ati fi's-
şubĥi ve'l-mesâ. Ve ba'de firĥa-i nâciye-i ümmet-i merĥûmeniñ ercümendi. Ve kibâr-ı
aĥĥâbi'l-mürşidiniñ sa'âdet-mendi Ĥanefiyyü'l-mezheb Ĥalvetiyyü'l-meşreb
Burseviyyü'l-mesken. Limniyyü'l-medfen. 'Âlimü'l-ülümü'l-dîniyye vâkıfu'l-fünûni'l-
ledünniyye el-Murtâd bi-bezli'l-ceĥdi cismen. Ve'l-mücâhid bi-kemâli't-taşfiyyeti rûĥân.
el-Muvaffâĥ 'ale't-te'lîfâti'l-'acîbe. Ve't-taşnîfâti'l-ġarîbe. Mütünen ve şürûĥân. el-
Mürşidü'l-kâmil. Ve bimâ 'alime 'âmilün. Târikü'd-dünyâ bilâ-riyâ velâ mürâ. (2a)
mâlen ve câhen ġaybeten ve vicâhen Kâşifü'l-belvâ mine'l-mürîdîn ve'l-müste'iddîn
ĥalben ve şifâhen Beyne's-sâdeti'l-ĥıdveti'l-'umdeh fi külli'l-'umûri müstecâbu'd-da'veti
ma'cûnu'l-cevâhiri manzûme ve menşüresi ĥuvvet-i ĥulûb-i ümem ve âteşin edâ-i
ilâhiyyâtı serâpâ ĥüĥm ve zâdegân-ı ĥab'ı maĥbû' münevverleri olan resâ'il-i ger
sükkân-ı 'ırfân ve taşavvufa mevâ'id ü vesâ'il ve sâ'ir cevâmi'u'l-kelimleri daĥi dîde-i
zevi'l-ebşârda yek-â-yek yegâne ferâ'id-i delâ'il-i velâyet ve velâdeti muĥber 'anh.
Mukâşifîn-i selef âyin-i cedîd şüfiyânesi mültezem nebdegân-ı ĥalef, ya'ni vâd'-ı câdde-

i cedîde ve muhteri° nev-vâdî-i pesendin *Rehnümâ-yı sâlikân râh-ı haq. vâsıl-ı sermenzil-i ez-Rabbu'l-felaq* kerâmet nişân ve pîr-i °alîşân eş-Şeyh Muhammed Niyâzî Mısrî efendî el-Halvetî ibnü'l-merhûm Şogancı zâde °Alî Çelebi en-Nağşbendî kâddesallahu sirrahumâ el-°Azîz el-a°lâ ve rahîmehâ bi°l-cinâni°l-°ulyâ Hazretlerinin aftâb-ı vücûd-ı mevdüdları maskat-ı re°sları olan matla°ı Malatya'da mebrûr u sa°îd ve merhûm u şehîd Sultân °Osmân Hân-ı sâni (1618/1622) °aleyhi°r-rahme ve°r-rîzvân, culûs-ı hümâyûnları °ağabinde faşş-ı târîh-i hâtemü'r-risâle °aleyhi°s-selâm, biñ yirmi yedi sâli ile mu°anven ve mersûm olduqda durretü°-tâc sâl merhûm olan şeh-r-i velâdet-i peygamberîniñ on ikinci gece leyle-i mumâreke-i °idi°l-mü°minin cum°ada pertev-figen-i (2b) °âlem-i nâsût vücûd ve dâric-i medâric bûd u nâbûd olmuşlar. *Bârekallahu °azîmen ebeden. le veħaşe Allahu bi-veledi beleden.* Ba°dehu ebâ vü ümmehât iltâf-ı ilâhî sebân-rüz terbiye vü âgâhî °atâ vü rutbe-i temeyyüz hûsn ü kûbħ ve zîst ü melîħa revâ vü sa°âdet mâder zâdî rûnümâ ve maħabetü°l-ilâhî entümâ zühûr bulub tîriqat-i şüfiyyûna rağbet ve mecâlis-i vâ-y-hâya tereddüd ü şoħbet ve kendü şehirlerinde meşâyih-ı Halvetiyyeden bir zât-ı hamîde şifâta ta°alluq-u tām ve anlardan lâbis-i şî°âr-ı inâbet ü melâbis-i gürûh u kirâm ve °alâ hasebi°l-mağdûr püyâ-yı râh sülûk ü °ibâdet ve sübħa gerdân-ı cây-gâh-ı tî°at olmuşlar.

Şâhid olsun kâtibin ikrârıma tî°atime
İsterüm bir bâ-ziyâde ideler °adâtıma

Ve münib oldukları mezbûr Şeyh Hüseyin Efendi üzerine vâlidleri merhûmuñ şeyhini °adem-i ihtiyâr ve Nağşbendiyyeden inâbet gerde olmayub tîriq-i pederi işâr itmediklerinden nâşî peder-i °alî güherleri gâh rüy-ı rîzâ vü gâh çin-i pîşânî-i °adem-i rîzâ ile kendi şeyhleri cânibine ħurûf-u cârre gibi °amel-i cerrden ħarf-i endâzlıqdan gayr-i ħâlî oldukları ħâlde eyyâm u şuhûrları mürûr ve gâyetü°l-emr rîzâ-dâde vü peder-i ma°nevîlik ħâlâtını Şeyh mûmâ ileyhden ricâda evkât-ı güzârlar iken Şeyh müşârun ileyh Halvetî şehir-i (3a) mezbûrdan bi-ħasebi°l-iqtizâ semt-i âħara hicret ü rîħlet ve derûn u ħulûş meşhûnlarına becâ-yı âb-ı teselliyet ilkâ âteş-i firqat itmekle per-i bülend maqarlarından li-ecli°-tesellî semt-i şeyyâħate ve şeyhlerine mülâkâte istizân ü ricâ vü ilticâda olub anlar daħi ħadâset-i sinn-i °azîz derece-i bulûğa nâ-resîde olduğına nazar ile şehriñ her tarafına üçer günlük mesâfeye ruħşat-ı sefer ve ziyâde mesâfe vü müsâferete °adem-i müsâ°ade göstermişler.

Her tîriq pāk gelür baña velî ħiç yokdur

Naşbendiyye t̄ariķında ğubār-ı ħātır, ba°dehu vālid-i mācidleri kendi °azizi t̄arafına cerden ğayr-ı münfekk ü sāvīķ taķdır ise sivā Ĥalvetiyye°ye sevķden lā-yūnfekk olmağla bi°l-āĥare bilād-ı āĥara ķaşd-ı seyāĥat ve taĥsīl-i sermāye-i °ulūm-ı bātıne ve ārāyiş-i sevd-i fūnūn-ı zāhireye bi°t̄-ṭaviyyeti°l-ĥālişa niyyet ü °azimet idūb Ĥāzret-i mebrūr Merĥūm sāmī meķān Sultān Murād rābi° Ĥān (1623/1640) °aleyhi°r-rızvān Ĥāzretleriniñ Bağdād daru°s-selāmī eydi-i şī°a-i şeni°adan taĥliş ve āyāde-i ğālibe-i islāmiyyeye tefvīz ü taĥşīş buyurduķları senede ya°nī t̄ariķ-i hicretin biñ kırķ sekizi ve sinnī °azīz merĥūm yirmi sālī ğiçdigi sene ĥulāinde ķadem-i şeb-rīz (3b) himmet bülendleri t̄ariķ-i seyāĥate nihāde olub āmed ki Diyārbekir dīnmekle ma°lūm ve mevsūmdur, ol şehr-i şehīre teşrif ve anda bir sene miķdār başt-ı muşallā-yı iķāmet ve bir sene daĥi şehr-i mezbūra tābi° Mārdīn nām şehr-i ğüzinde meķş şuret ğösterüb bu ikisiniñ fużalāsından °ilm-i mantıķ ve °ilm-i °aķā°idi taĥşīl ü itķān ile raṭbu°l-lisān ve mureffehü°l-cinān olmuşlar.

Hemān mensūĥ olan °ilm olmasun da ğayr-i şāyāndır

Gerekse °ilm-i īmāndur gerekse °ilm-i mīzāndır

Ba°dehu kebūter ṭab°ı maṭbū°ları meydān-ı fesīḥu°l-ĥaşā°iş °Arabistān'da cevāne mānend-i āb Nīl-i mubārek mā°il ü kīlār-ı °ālem-yān olan maḥrūsa-i Mışr Ķāhire'de Şeyĥūniyye nām mevzī°da dervīşān u fuķarāsı ekser min en yuḥşā t̄ariķat-i Ķādiriyye ocağından bir Şeyĥ-i kāmiliñ zāviye-i laṭifesine vāşıl olduķda Şeyĥ-i mezbūrdan daĥi Rābīs-i dişār-ı bi°at ü inābet ve Cāmi°-i Ezher'de ders kitāb-ı °ilm-i zāhire mubāderet ü müsāra°atda ve ders-i bi°at ve ders-i sülūkda daĥi bir şuğl ü iştīğāl ve eşribe-i ķand-i nebāt-ı fuyūzātla mālen māl olduķları eşnāda Şeyĥ Ķādirī mezbūr ke°enne funūn u zāhireye naķd-i °ōmr serī°uz-zevalī şarf-ı ceht-i vaĥdet ĥilķat maķāmında olan zikru°llāhi°l-melikü°l-(4a) °azīz de bulunsa ķā°id-i °ōrf ü °ādete ğöre vuşūlile°l-Ĥaķķ °alā°l-fevr muḥaķķaķ olmaķ mülāĥazası üzre merĥūm Ĥāzretlerin ders-i kütüb-i zāhireden men° ve ol bāba müte°allaķa nice nev°a hacr ü def° eyledikde Merĥūm Ĥāzretlerine nisbetle ķazāyā-yı bedīhiyye meşābesinde olan meşūbāt-ı dīniyyede men°i mezkūr iķün vech-i vecīĥ ve sened-i sedīd zāhir ü bāhir olmadığından mā°adā Ĥāzret-i merĥūmuñ taĥşīl-i zāhir ve tekmīl-i bātından her birine irtibāt-ı iştīyāķları hem-ĥāl ittişāl-i ferķadan ve cūş u ĥurūş derūn-ı pūr nūrları mişāl-i keffeteyi°l-mīzān seyyān olmağla bi°z-żarūre dergāh-ı ĥallāli°l-muşkilāt ve müyesseri°l-mufaşşalāt tazarru° ü bükā ile °arż u ĥāl ü ez-dil ü cān-ı ānīn ve ilticā vü ibtihāle muķārin t̄araf-ı şettā-yı istihāre-i şer°iyyeden nevm ile olanı irāde ve niyyet-i ĥālisa eyledikleri leyle-i mubāreke perde-i ĥ°āb bā-şavāb keşide-i manzara-i çeşmān-ı cihān beynleri olduğı menām-ı °ālī maķāmlarında ğörürler ki kibār-ı kümmelden menķūl olduğı üzre bilā şübhe zamān-ı

sa'adet iktirânlarında gavş-ı a'zam olan Hzret-i Şeyh-i şamedânî 'Abdü'l-kâdir Geylânî (562/1160)rahmetü'l-lâhi 'aleyh bir şehri mu'azzamda pâdişâh ve Hzret-i Mısrî-i merhûm hademe-i pâdişâhiden ve dâhil-i serây-ı hümâyün-ı 'âlîleri imiş. Ve pâdişâh-ı müşârun ileyh (4b) hâzretleri nüdemâ-i sa'adet intimâsî meyânında mütevażzî' ve Hzret-i 'aziz Mısrî taraf-ı âhârda galebe-i şevket-i pâdişâhî sebebi ile kâşid-ı hürûc u havâssın gâh-ı tenâhî iken pâdişâh-ı müşârun ileyh hâzretleri nazar eyleyüb âvâz-ı rif'at-mend çün kand ile te'âlî, yâ şüfî kelâm-ı merâm-bahşâsî derc-i dehân mucibü'l-emânlarından şudür itdikde Hzret-i merhûm dahi bâ-ıkbâl-i tâm ve iclâl-i bâ-ıhtimâm-ı sūr'at ve huzûrlarında ez-derün-ı istimâ'-ı hîtâb u intizâr-ı emr nüfûz u nişâb eyledikde Hzret-i Şâh mumâ ileyh huddâm-ı zevi'l-ihtirâmlarından birine var bir kise pür-zer getür, bu kimseye virelüm deyu dehen-i güşâ-yı fermân ve hâdim-i mezbûr dahi biraz kadem berây-ı me'mûr bih imtişâl ü püyân iken kendü yanlarında mevcüddan evirmek üze hâdim-i me'mûrî men' ve yed-i mü'eyyedleri ile ceyb-i ber sebillerinden bir şurra-i pâkize ihrâc u i'ân ve Hzret-i merhûma i'â vü ihsân buyurub ol dahi şurra-i merkûme-i ma'kûdeyi piş-gâh-ı pâdişâh-ı merâhim-i nigâhda ba'del-feth bir şurra-i uhrâ ile bir miqdâr hâlişu'l-'ayâr derâhim-i mażrûbe bulub şurra-i uhrâyı dahi ba'de'l-feth derûnunda bir miqdâr sikke-i hasene ya'ni denâ'ir-i mażrûbe-i habbede bulduklarında beyne'l-'ulemai'r-râsihîn ma'lûm ü müteyaqqîn olan (5a) 'ilm-i te'vîl-i vekâyı' ve fenn-i ta'bîr-i bâri' kâ'idesi üze şurreteyn-ı ma'hüdeteyniñ te'vîl ü işâretin pâdişâh-ı pür intibâh hâzretlerinden istinbâ vü istikşâf şüreti üze derh'âstda olduklarında derâhim 'ilm-i zâhirdir. Bi-ğudreti'l-lâhi te'âlâ 'ilm-i zâhiri bilesin ve denânîr 'ilm-i tîrîkatdır 'ilm-i tîrîkatı muqadder olan şeyhden taşîl idesin deyu fezâhat ü belâgatı müstemil kelimât-ı 'aliyye ve mürşid-i haqîkîleri diyâr-ı Rûm'da olub ol bilâdda olmadığın işâret ü erâ'et-i zimniyye-i seniyye buyurduklarında rü'yâ-yı şâdıka temâm ve derün-ı şüziş meşhûn 'aziz sürür u tâm ile me'mûn ve dâ'ire-i ta'bîr ü ta'krîrden birün-i ferahla ref'e-i perde h'âb râz-nümün vâkı' olmuş.

Şafâ-yı karne te'abbuddur vefâ refîk-i hilâf

Şafâ-yı Mekke bile böyledir budur inşâf

Nice bîdârlıktan yek gelen ayândır dirsek

Benim 'indimde işte böyle h'âb hüb zibâdır

Rü'yâ-yı sâbıkayı Şeyh-i mezbûrlarına ber-edeb kadîm-i beyân ve şeyhleri merhûm dahi hüsni-rü'yâdan hüsni-ta'bîr nümâyân olduğına binâen memnûn u şadân ve Hzret-i 'aziz merhûmı hemân halîfe naşb ve du'â-yı hilâfet idüb çerâğ itmege kerem

ü ihsân itmiş olmak şadedinde olduğda (5b) merhûm daği kemâl-i rifk ve ricâ-yı hâvî nuţukla sultânüm emr-i hilâfete isti'dâd u istiḥkâka müte'allâka kalbimde şehâdet ve daği bir yerde temekkün ve iḳâmete miknet olmamağla muşammım ve melḥûzam olan seyâhate eger izn-i kirâmı şadır olursa fevku'l-edâ maḥzûzum ve illâ belki helâk olam deyu ba'de'l-istizân ve'l-izn pâdişâh müşârun ileyh ḳuddise sırrahu ve dâme şevketehu Ḥâzretleriniñ işâret buyurdukları üzre mürşid-i ḥaḳîḳilerin taleb ü tecdîd-i rızâ-yı sefer ve naşb ü ta'b buyurmuşlar el-ḥâşıl Şeyḥ-i ḳâdirî sâbiku'z-zikriñ zâviyesinde üç sene miḳdârı istiḳâmetle ḥizmet ü iḳâmet ve mürşid-i âtiyü'l-beyândan mufaşşalan gördükleri ısrâr tarîkat-i 'aliyyeyi bunlardan 'ale'l-icmâl ru'yet vâki' olmuş ḥattâ 'akab-i bî'atlerinde bir derviş ki zâviye-i merḳümede selef vâḳı' olan şeyḥiñ bendelerinden imiş Şeyḥ-i ḥalef-i mezbûr ḥaḳḳında ta'dâd-ı 'uyüb ve Mısrî-i Merḥûm Ḥâzretleri ḥizmet-i şeyḥden âḥar şeyḥe ta'alluḳa sevḳ-i nâ-mergûb eylediginden nâşî Şeyḥ-i mezkûruñ her vecihle pâk ü ṭâhir ü kâmil bende-i Ḥâzret-i 'Abdü'l-ḳâdir raḥimehullah idüğine fikr ü şâ'ib ve zihn-i şâḳıbları şehâdet itmekle 'icalete ferağ ile fi'l-ḥâl külfet-i seyâhate mesâğ buyurmamışlar. (6a) li-hazâ ḥâliyen ser-tâc-ı tarîkat-ı Ḳâdiriyye olan mühr-i şerîf bunlarıñ daği ser-tâc-ı bâ-ibtihâcları olmuşdur.

Ayağı Nîl-i mübârek serinde re's-ı Huseyn
Olan diyâr-ı sa'âdet bi-ser varulmaz mı

Ba'dehu zâviye-i Ḳâdiriyye-i merḳümeden devr ü diyâr-ı 'Arabistân-ı dil-sitânda ve Rûm-u ḥöş rûsûmda nice meşâyih-ı tarîkat ve 'ulemâ-i şerî'at ve ahâli-i ma'rifet ve erbâb-ı ḥaḳîḳat ile hem-şoḥbet ve şâhib-i meserret olmuşlar. Bu eşnâlarda ve târiḥ-i hicr-i nebevî 'aleyhi's-selâmıñ biñ elli beşde Merḥûm Ḥâzretleri maḥrûsa-i Burusa'da pây-ı bî-dâmân ve ḳaṭ'-ı râh-ı devran devr-i sülûk üzre şitâbân oldukları âvân hilâlinde **İmâm Muhammed Ebû Şirî** merḥûmuñ zib-i mesâmi'-i 'âlemiyân ve *ḳaşide-i bürde edâsıyla şehîr-i cihân-yân olan na't-ı şerîfe mefḥar-ı 'âlem şallallâhu te'âlâ 'aleyhi ve-sellemi muḥteví nazm-ı selîs-i sa'âdet enîslerini merḥûm Ḥâzretleri **tesbî'** eylemek bir vech-i 'azîm câkir-i ḥâtırları ve bu ḥidmet-i cesîm gayetü'l-ğâye dilnişîn setirleri olub lâkin her çend ki şavb-ı maṭlûba dest-ḥâmeyi güşâd iderler. Dest-res ḡayr-i muḳadder ve bir mışra' daği bu bâbda nâ-müyesser olub hem-demân ḥayr-ḥ'âhlarından birine izḥâr-ı mâ-fi'z-zamîr eylediklerinde ol daği bu maḳûle emr-i ḥatır şâhibinde izn ü icâzet (6b) ve emre mevḳûfdur deyu âğâh ü intibâh-ı bâdî olduklarından şoñra anlar daği bir tarîḳ-i me'lûf istimâ' vü 'amel ile bir şeb-i şerîfde revân-ı bülend şânları mecâlis-i rûḥâniyâna da'vet, ya'nî nevm-i 'âdîleri ba'de'l-'avdet Ḥâzret-i meṭâbil-i baḡş-ı kâ'inât ve rûḥ-efzâ-yı maḥlûḳât bâ'îş-i ḥayât-ı ümem Rasûl-i Ekrem (571-632) nebiyy-i*

muhterem ‘aleyhi ve ‘alā ālihi’ş-şalavāti ve’-teslīmāt bir şahrā-yı pehnā-yı sebze zārda gūyā Atıcılar nām meydāna rusūm-u pādīşāhāne üzre bī-ecme‘i şaḥāb-ı sa‘ādet nisāb vaż‘ı ḥıyām şevket-i irtisām ile neşr-i cevāhir risālet ü baḥş-ı ‘aṭāyyā-yı rabbi’l-‘iżet buyurdıkları ma‘lūmları olduḡda ittihāz-ı ḡana‘im-i furşat ve bā hezār ‘arż-ı sūz-ı iştıyāk-ı ṭaviyyet ḥidemāt-ı ‘ubūdiyyeti edā vü ez-dil ü cān maşş-ı zebān mā‘u’l-hayāt rızānların rica vü der-ḥ‘āstları cilve rız cāy-gāh-ı rafı‘ul-ḡader ḡabūl olduḡları ru‘yā-yı şādıḡa ve ḥ‘āb-ı fā‘ıḡaları ‘aḡabinde dil-ḥ‘āh-ı dirīneleri olan tesbī‘-i ḡaşıde-i şekerin ‘aşıde için efvāc-ı me‘ānī ve emvāc-ı deryā-yı meyānī terākīm üzre nümāyān ve bikeremihi te‘ālā nazm-ı melḥūzları ziver-i ‘ālem vücūd olmuş ḡattā eşer-i merḡūm binām-ı ḡūşvār-ı ḡāş ü ‘āmm ve ser-i sūḡān-ı mecmū‘a-i şıḡār u kibār olduḡda ba‘zı müşḡada bir beyt-i laṭif bulunub (7a) bilā tesbī‘ ḡalmış deyu Merḡūm Ḥāzretlerine irsāl-i tezkire ile aḡbābdan ṭaleb vuḡū‘unda anlar daḡı ne‘amü’l-işābet mefhūmı derḡāl ḡāme be-dest ve mişāl-i bedīhe itmām-ı merām ve işāl buyurdıklarında Ḥāzret-i merḡūmun bu ḡüne a‘māl u aḡvālleri daḡı envā‘ vāridāt-ı ilāhiyyeden ma‘dūd idüḡi bī-şübhedir, deyu ‘azīm istiḡsān-ı becā buyurulmuşdur. Ba‘dehu Ḥāzret-i merḡūm bā-dest-i ḡudret ḡak-i pāk-i Burusa’dan şehr-i Elmalı cānibine ‘aṭf-ı ‘inān-ı ‘azīmet buyurub merḡale bī-merḡale mānend-i tüccār sevd mend-i ziyāret-i kibār ve intifā‘-i ‘ibādāt u fā‘ide-i ṭā‘āt üzre ber ḡarār ü ber-ḡüzār iken Elmalı’ya ḡarīb yine bir ḡ‘āb-ı kerāmet-i intisāblarınıñ şemere-i nazīfeleri bu olmuş ki görürler ki bir mevzı‘da bir ḡalaycı üstādına müşteriler evānilerin ḡalayladub ḡelüb giderler. Merḡūm ḡāzretleri daḡı ḡügüm ta‘bīr olunur ḡümüşlili ḡarflarını ḡalaylanmalı olmaḡla piş-i üstāda ‘arż u nihāde ve ḡāl-i pişiniñ izāle vü tebyiżna āmāde olduḡda üstād-ı ma‘ḡūd ḡarf-ı mezkūrı kāz gibi bir ālet-i ḡāṭı‘a ile iki şaḡḡ u der-‘aḡab ‘ādetleri üzre suḡületle iki şaḡḡıñ daḡı derün u bīrünün ḡalaylayub zāt-ı revnaḡ ve yine bir taḡrīble ke‘levvel birbirine mülte‘im ve ḡarf-ı vāḡid ve izāle-i ..... (7b) bārid idüb ‘azīz-i merḡūma ḡarf-ı mersūmı sālīmen ‘ani’l-ḡālel teslīm eyler. Bunlar daḡı yār u ḡaḡıḡāt ta‘bīrīn ḡavāle-i ‘ilm-i Ḥāzret-i settār eylediklerinden şoñra ḡaşaba-i ‘uşşāḡ‘da sākin, merḡūm-ı mebrūr cā‘iyü’z-zıkr ü ātiyyi’-tafşīl şeyḡu’ş-şuyūḡ Ümmī Sinān Efendi Ḥāzretleriniñ (1075/1664) ḡerāḡ-ı dil-fürüz olan ḡulefā-yı reşād iḡtivā-yı hidāyet intimālarından Şeyḡ Muḡammed Efendi’niñ zāviye-i seniyyelerine şeref-yāb-ı vuşūl ve anlarıñ ḡizmet-i ‘aliyyelerinde daḡı dāmin-i dermiyān-ı ihtimām ve mu‘tād olduḡları riyāzāt u evrād u ezḡāra iştıḡāl-i tām üzre subḡa ḡerdān iḡdām olduḡları ez-mān meyānında mezbūr Şeyḡ Muḡammed Efendi, Mışrı-i merḡūm Ḥāzretlerine va‘d-i kerīm buyurmuşlar ki şeyḡimiz Ḥāzretleri de‘b-ı ḡadīmleri üzre Elmalı’dan bu ṭarafa ḡadem-zen teşrīf olduḡlarında ben seni anlara teslīm iderim. Fī nefsi’l-emr bir müddetten şoñra merḡūm müşārūn ileyh Ümmī Sinān Efendi Ḥāzretleri ber-vech-i mev‘ūd cānib-i ma‘ḡūde nūr-efşān olduḡda resm-i istiḡbāl

ve de'î-i iclâl edâsı hilâlinde Ümmî Sinân Efendî Hazretleri, seniñ hizmetinde Mısrî Muhammed Efendî nâm bir dervîş var imiş deyu halife-i mezbûr-ı güzinden istinbâ vü istifsâr ile baş-ı (8a) muqaddeme-i şoşbet-i 'adî buyurduklarında ol dañı belî sultânım hazretleri vardır. Ve sizlere tefvîz için mişâl-i emânet vâzu'l-yediz deyu cevâb-ı bâ-şavâb-ı 'azîz dañı bir kemâl-i tevâzu' u zarâ'at ve ber-nihâyet-i huşu' u meskenet dest-bûs u inâbet-i me'nûslarıyla şerefmend olduklarından Hazret-i Mısrî Efendî rahimehullah sâbıku'z-zıkr kalaycı degil illâ bu zât-ı şerîf idi, kañiyyesin tezekkür ü yâd ve büstân-ı tarîk-ı beyzânîñ şecere-i pür-şemeresi ve meydân-ı merdân-ı Hudâ celle ve 'alânîñ merd-i seresi 'âlim-i ümmî iştihâr u kâmil-i fezâ'il ü fuyûzât-nişâr şeyh-i şuyûh u 'âlişân ve mültecâ-yı pîr ü civân olan Hazret-i Ümmî Sinân Yûsuf el-Halvetî Efendî dañı Muhammed dervîş fülân vakitde ve fülân maħalde seniñ zarfını vech-i meşrûh üzere kalaylıyan üstâd-ı hõş-nihâd sezâ-vâr tahsîn ü ta'accüb degil miydi, mişilli kelimât-ı keşf-i âyâtle keşf-i vâkı'a-i sâbıkanı ve 'âkd-ı cedîd ser-rişte-i lâhikâ buyurub (i'zan) târih-i hicret biñ elli yedi oldığı sâl-nigü kâl hilâlinde Hazret-i Mısrî-i merhûm anlardan tecdîd-i libâs-ı inâbet ve lâbis-şiyâb irâdet ü bî'at ü dest-i be-dâmân kabûl u inkıyâd ve teslîmiyyet buyurmuşlar. Ümmî Sinân Efendî Hazretleri dañı dirine şîm sulûk u mu'avvel (8b). 'aleyhâ üzere Mısrî Efendîye tahşîş ü ta'yîn buyurdukları hidemât-ı mühimme-i fuqarâ vü şüfiyân için şedd-i menâıık-ı himmet ve 'azîmet ve tahammül-i bâr-i meşakkat ve terk-i ruşşat u nûkûd 'ömr-i 'azîzlerin lâyıķı olan aķmişe-i fâhire-i mefrûzât u sünen ve emti'a-i müstahsene-i ezkâr u evrâd feyyâz-ı zû'l-minen de nice usbû'u eyyâm ve nice şuhûr u a'vâm ħarc u şarf ve kuvvet-i nazar-ı şürî ve cihâd-ı ma'nevîleri ile mişâl-i neyyerân-ı kať derecât u necat u ħalâş ez- 'uķubât u nîl-i merâtib-i âħar ve yed ü istifâza-i evleviyye üzere rüberâh-ı dergâh-ı bî-iştibâ (eleh) ve t̄alibu'llâhi celle şânuh iken ya'ni Şeyh-i 'âlicâhları ħânķâhında peyveste kemer-i ħizmet-i imâmet gibi ve şeyh-zâde-i ezâdelerine ta'lim-i 'ulûm-ı nâfi'a ve ifade-i aĥkâm-ı lâzime-i şerî'at ħil'atı gibi nice ni'am-ı celîle-i cemîleden ħayr-i ħâlî ve nice talebe-i nûste'iddine dañı dil-nişînleri olan nûşha vü kitâbları tadrîse bî-dirîğ olub kendü derslerini tekmi'l ü şuğl-i bâtınîlerin itmâm idemeyüb günden güne taķlîlde olduklarını şeyhleri merhûm bilüb 'azîz-i merhûmı şıyânet ve ħâline merħamet, bu dañı bir nev'a berzeħ-i ma'nevîdir, ħalâş idelim şüreti üzere ħareket buyurub merhûmı Elmalı ħaricine müte'allak bir ħizmete naşb u ihtiyâr u tahşîş, anlar dañı bâ-şad hezâr dil ü cân ber-pâ-yı (9a) icâbet ve 'alâ vechi'l-lâik mudâvemetde iken bir gün Merhûm Hazretleriniñ mürâyâ-yı ħayâlî ve fikirlerinde bu şuver-i nâ bî-sâmân nümâyân olur ki, beyâbânda mişâl-i behâ'im kalub âşâr-ı didâr-ı mürşidden dūr-ı mehcūr olmaķlığımdan ne ħadar tayy-i menâzil ve ne miķdâr vuşul-u menâhil olacaķ deyu hevâcis-i ħannâs u ħavâtır-ı vesâvis âsâ, Şeyh Hazretleri cânibine inĥirâf ħaťır-ı zâhir ü bâhir olub 'ala'l-fevr bu

hâtırâ-i nâ-ber-câyı def° ü °ilâc-ı istiğfâr ile bu dâ'î hafîye mu°âlece ve men° idememişler. Derhâl bir dübb ü mühîbi°l-manzar ya°nî bir ayu ki cânavar oğlı cânavardır zühür ve Merhûm üzerine şîrâne hamle ve şavlet ü dest-i dirâzî ve te°addî vü cesâret ile sũ°-i kaçd u habâsetde olub gerçi ellerinden geldüğü miqdâr deste çüb-1 mudâfa°a vü erâ°et devr-i bâş mumâne°a ile muqâbeleden rügerdân olmazlar imiş lakin bir vifk°-i dilh°âh kârgîr dağî olmaz imiş el-hâşıl dübb-ü mersûme tîrîk°-1 firâr u qarârdan birisi ile galebe vü mücerrebât-1 melhûza envâ°ından biri ile dağî tîrd u tîrdîdan bir habbe mümkün olmadıkda kendülerden ye°s şudûr ve °aķabinde Sinân-1 ma°reke erây-1 dilsitân gibi Hâzret-i Ummî Sinân rahîmehullah kıbel-i °âlîlerinden imdâd-1 rûhânî burûz ve dübb-ü zîr destîñ zörpençe-i cângâhından rehâ vü °adîmi°l-ye°s olduklarından soñra binâen °aleyh hîdmet-i behiyye-i hużûra şitâb ve ol hâlî (9b) pür melâlî bâ-îzîrâb hikâye bâbında iken Hâzret-i Şeyh merhûm Mısrî Efendiye hitâb u nigâh üzre niçün geldi gördüğü merķûm dübb-ü kerîhü°l-liķâ yabandan degildir varsun yine kemâ fi°l-evvel dâmen-i dermiyân olduğı gibi bâ-intibâh hizmetlerine muqaddem olsun ol hâlet berây-1 maşlahat idi mişillü hem-senk-i mâ°u°l-hayât-1 teselliyet olur Suhanân-1 keşf-i nişân îrâd buyurmuşlar.

Midâd-1 zerle zerrîn hâmeye lâyıķ sühân hõbdur

Erenlerden ümîdiñ kesme himmet evliyânıñdur

Evķât-1 keşîrû°l-berekâtından bir vaķıtde dağî şıla-i şer°iyye-i °azîmü°l-eşârîñ aķsâmından bi°n-nefs kendüler maskaṭu°r-ra°slarına zihâb ü iyâb kısmını işâr u nîl murâd-1 mev°üd ve hîrz-1 şevâb lâyuḫşâ vü nâ-ma°dûd ümmîdi ile levâzım u mu°ennetler rû°yetini ihtiyâr ve Hâzret-i şeyhden istîzân u icâzetde °adem-i vuķû° ihtimâline binâ°en bilâ ifâde üç gurûşa bir kirâ söyleşüb şehri Elmalı°dan savb-1 sılaya rahîl nebdu ve meserretmend olduklarında rûzân u şebân zîb hazâne-i hâtırları olan gerek ecnâs-1 me°ârif, gerek muntazamâne olan sâ°ir letâ°if rubûde-i dest nisyân u ķalb-i dâniş maķarları hâliyetü°l-hâliye bir meydâna dönüb bir vechle bu °arîzânıñ def°ine hâk-i pây-1 şeyhden gayrî bir nesne devâre-sân olamadığın yaķinen isti°lâm (10a) buyurub h°âh nâ-h°âh yine şerefmend-i hużûr-u sa°âdet mevfûr u şeyh olduklarında derc-i zihinlerinden bu güher-i ma°nâ zîver-i vücûd olmuş ki Muhammed dervîş bağçe şâhibi meyvesiniñ vaķti geldüğünü ve gelmedüğünü bilür, güyâ biz seni şevâb-1 şıladan maḫrûm olsun dimemiz bilinürden bilinmez çok olduğı ecilden o huşuş dağî vaķt-i âhara merhûn idi li-hâzâ hâlen müyesser olmadı Elem-zede ve ğamĝin olma şûretünde keşf-i hâl-i pürmelâl buyurmuşlar, netîcetü°l-ķelâm sene-i merķûme biñ elli yediden biñ altmış altı senesine gelince mabeynde nice kerre ḫalvu°l-mezâk ve nice kerre

daği mir²at bîn meşâkķ olub meşelâ maţbağ için degirmândan getürdükleri buğday ve daķık bārından zahr u düşleri kezâlik her zamân luzûmı ²ayân olan hizem-keşlik sıķletinden dest ü pāgüş mişilli ²użv-ı ta²abbud ħurüşları ħurĥadârlıķdan berı ve âsüde vü âzâde olamayub bunlar daği ²ibâdetiñ aĥmezi zırâ ĥamr gibi meyân-ı ²âlemiyânda mu²teberdir deyu dâ²ire-i şabr u şekibâyiden taşra vażı ĥadem itmedikleri ĥâlde bir gün Ĥazret-i şeyĥiñ ħarınlerinden ve kendüye maĥabbet güzınlerinden birine zahr-ı bedende vâķı² ħurĥalara penbe vü kirbâs vażını teklif ü ricâ vü i²ânetin ilticâ ile izĥâr-ı müstemendi ve bilâ şâ²ibe-i şeküh celb-i kuvvet ve selb-i (10b) güzindi de olmuşlar ol daği destiyâri ve bir ĥırķa pâre ile rıķķ u mülâyemetle şedüre kederlerine sedd eyleyüb deryâ-yı rıķķat tabı²i ĥurüş u dık-i merâĥim cibilli pür-ġaleyân u cüş olub, bu ĥadar zamân ²ibâdet ü riyâzat ve ĥizmete iķtirân ve bu mertebe eziyyet-i ²illet ü ħurĥaya taşabbur ve muşâberet ġâyetü²-ġâye emr-i ²asir ve ĥâl-i müstebe²addir el-ĥâle ü ĥazihî **Mışrı Efendi sezâvâr merhem-i bir²ü-s-sâ²adir.** Ve her cihetle şâyân-ı ²inâyet ve müsteĥaķķ-ı meden ü i²ânettir deyu kemâ hüve ĥaķķahu fikretten soñra pişġâĥ-ı şeyĥe vâķı²-ı ĥâl bir maşdâķ-ı ru²yet yekâ-yek ifade vü âyine-i şafvet-i şerbet tabı² maţbû²larına i²lân idüb de²b-i me²lûfe dirin ü diden ve şenşine-i ĥadım ü âyınleri üzre ħuyüd u külfet ü tekellifâtdan rehâyâblıġı ve şebb-i dıcür âmâl-ı encâm bulub kâmbîn ve kâmyâblıġı ²an şamimi²-bâl ricâda olduġda tır-i ricâ vü niyâz vâşıl-ı hedef-i icâbet ya²ni te²şir-i Rabbâni zuhür u devâ-yı külli şudür u is²âf ve musâ²ade ve maķbûliyyet-i ĥizmet-i medide için ²alâ ĥasebü²-²âde tâc-ı şerif ve ridâ-yı münif ve sübĥa vü seccâde ve post u ²aşâ nev²inden murâd eylediklerin berây-ı ²aţâ vü iĥsân-ı iĥzâr u i²dâd siyâķından derecât-ı şems-i hicret biñ altmış altı ²unvânıyla ²add olunduġı sâl bî mişâl ĥilâlinde **Ĥazret-i Ümmî Yüsuf Sinân (11a) Mışrı Muhammed Efendi** Ĥazretlerine lede²-ahâli du²â-yı ĥilâfet ve tafviz-i emânet ü tavşiyeye-i müste²iddin-i ümmet buyurub anlar daği bundan aĥdem sâlifuż-zıkr Şeyĥ-i Ĥâdiri Ĥazretlerinden teklif olunan ĥilâfeti kezâlik bundan evvel **Şeyĥ Ümmî Sinân** Efendi Ĥazretlerinden bi-defa²at bendelere teklif buyurulan ĥilâfet-i ĥabülden İbâ vü lâ ile cevâb-ı bâ-şafâ buyurmuşlar iken bu def²a kerden itâ²atleri nihâde-yi cây-ı kâĥ-ı rızâ buyurulmuş

Cigerler laĥt laĥt ve sîneler hem çâk çâk olsun
Bu ĥâle merĥametsizler voleyken zır-i ĥâk olsun

Zâhirde der ĥöşinân bātında cevâhirdân
Elmalı deyüb geçmez bir dil ki ola insân

Ba²dehu bilâ imĥâl **Ĥazret-i Mışrı Efendi** şehr-i Elmalı'dan ²Uşâķ nişin olan

Şeyh Muhammed Efendi merhûm hizmetine sür'at eylemek üzere tenbîh-i nebîh ve vuşûl bulduklarında Esmâ'ullah'dan Elmalı'da şugl u tekmîlî muqadder olmayub bâkî kalan ism-i şerifleri anlardan ru'yet ü tekmîl üzere taşrîh buyurub ve vakti miqdarında halka-bend-i zikru'llâhi'l-müte'âl ve telkîn ü bey'at-ı nisâ vü ricâl ve ilâ maşâ'ullahü te'âlâ idâre-i kûs-u tevhid ü esmâ ve evrâd u ihyâ-i leyâl ü ittisâl-i şiyâm u kıyâm etmek üzere ilâ âhiri'l-eyyâm mesned ârâ-yı irşâd olmaları için buyurmalarıyla imtişâlen li'l-emri'l-âli câhib-i 'Uşşâk'a şedde rahl-i 'âzîmet (11b) ve revân u tevdî'i âsitân-ı Hâzret-i Ümmî Sinân buyurmuşlar. Ba'dehu aḥbâb-ı ḥulûs-ı intisâbdan ba'zı sultânım Mışrî Efendî haddizâtında fuzalâ vü şulehâ vü sâlikinden nazîr ü 'adilî nâyâb ve hemseng ü mişillî ḥayâl-i ḥ'âb bir nev'î şahşına münḥaşır zât-ı ḥamîde, şifât u pesendide ḥarekat idügi kalb-i merâḥim simâtlarına hüveydâdır münâsibi anlar maḥrûsa-i Burusa ḥamiyyet'ân şevâ'ibü'n-neḥûse gibi bir belde-i mu'azama-i tayyibeye gönderilüb du'â buyurulmaḥ idi. Böyle du'â buyurulmamaḥda vech-i muvecceḥ ve sırr-ı ḥafî iyâne ola deyu baş-ı muqaddemât-ı inbisât u istiḫşâf eyledikde buyurmuşlar ki bi-ḫudreti'llâhi's-settâr bizler görmezsek sizler göresiz bizim Mışrî Muhammed Derviş ne 'Uşşâk'a ve ne Burusa'ya ve ne âḥar diyâre ve ne bütün dünyâya şıḡar degildir. Kibâr u kümmelden ma'dûd bir mürşid-i pür iştihâr olsa gerekdür. Ba'dehu hediye-yi behiyye âsâ şehr-i 'Uşşâk'a ve Şeyh Muhammed Efendi huzûruna teşrîf ü teblîḡ-i selâm ve her yüzden münâvele ve soḥbet ü me'ıyyet buyurılıb anlar daḡi ba'de temâm-ı rusümü'l-müsâfere kenâr-ı 'Uşşâk'da olub aḥâlî-i maḥallesi perişân-ı şedde mişillü bir câmi'-i şerifiñ minberi münifi içinde tûti-i ruh u pür futûḫlarına beher yevm yigirmi dirhem miḫdâr ḡidâ virmek üzere müteveccihen ile'l-ḫıbleti's-şûriyye (12a) ve'l-ma'neviyye erbe'ine rızâ dâde ve maḫâm-ı merḫûmda erbe'in-i müte'addid ve çileler ile evḫât-ı 'azîzi'l-meymenet ve keşirü'l-berekâtları hemçüü rehvar mürür u güzâr üzere iken zât-ı ḫurâ olub ḫal dinmekle 'rif olan ḫazâ ahâlisinden ba'zıları mezbûr Şeyh Muhammed Efendiden ḫ'âstekâr olmuşlar ki taraflarından kendülere bir dindâr ve mu'temed ta'yîn ü ihtiyâr buyurılıb onlar daḡi gidüb ḫazâlarında şem'ine cem' ü pendü va'zına sem' ve sâ'ir müşkilât-ı şûri ve ma'nevîlerine ve mufaşşâlât-ı şer'iyelerine ve ḫavânin-i 'arifelerine muzâheret ü mu'âvenet oluna Muhammed Efendî daḡi bu maḫlûb u merâmîñ 'uhdesinden Şeyh-i fâzil Mışrî Efendî eyu gelür deyu mezbûrlara ifâde vü taḫşîş ü ta'yîn anlar daḡi ba'de'l-imtişâl mu'azzez ü muḫterem refâḫat günân-ı 'uşşâḫdan çâre tebdîl-i maḫâm ve âdâb u uşûle ri'âyet üzere revân olub sükkân-ı çâlin içlerinde egerçi bir müddet meḫs ü iḫâmet buyurmuşlar lakin ḫuşûş-ı merḫûm naḡamât-ı selmekiyye meyânında üç aḡazaya ve bir zikrân yedinde toḡan ḫikâyesine dönmiş ki ekşerini ol zamânda ḫâlib-i dînî ve târik-i 'uḫbâ bulub hemân bizim içimizde daḡi hem faḫîhlik bilür hem şeyḫlik ider bir 'ulemâ vardır, lâf u güzâfına mâ'îl bulduḫları sebeb

ile yine ol tarafından rāh-ı ʿuṣṣāka yüz tutub āhenk sāz taʿb olmuşlar güyā ki (12b) taḫsīmāt-ı ezeliyyeden ḫısmet olan āb u dāneyi aḫz ve yine enisü'l-ʿuṣṣāk olan **Şeyh Muhammed Efendî** cānibine ʿavdet ve ḫarār ve sülūk u meʿlûfları üzre güzār buyurmuşlar. Baʿdehü Maḫrûsa-i Kütāhya ahālîsinden daḫi birāz dostān-ı ṣadāḫat gişān ḫulûş u nişānları **Şeyh Muhammed Efendî** Ḥāzretlerinden post u meşîhate sezā bir merd-i kemāl ārā ilticā vü ricāsında olduklarında yine merḫûm Mıṣrî Efendî bu şehre ziyādesiyle revādır deyu taraflarından naşb ve irsāl anlar daḫi mütevekkilen ʿala'l-melikü'l-müteʿāl imtişāl ü revān ve şehri-i mezkûrda tekye ittiḫāz olunan mesken ü meʿvāya nüzülü rusûm meşîhati icrā vü mefruzāt u sūnenî kemāhüve ḫaḫḫahu edāda ve dōstān-ı ṭarîḫat ve muḫibbān-ı ḫaḫḫat ile ḫalkaʿz-zikri vażʿ ve bülbülān-ı zākirān ile gülistān-ı ḫalaḫa-i tevḫîdi hem-ḫāl pervāne vü şemʿ kılub sūz efzā-yı mestān-ı ilāhî ve vecd-i ārā-yı ʿāşîḫān nā-intibāhî olub yevmen fe-yevmen iḫbāl-i şîḫār u kibār ve teşebbüs ü şüfiyān ve fuḫarā vü dervişān-ı mütezāyid ve nā-mütenāhî rütbesine varub kendüler daḫi sâbiḫü'l-beyān Çal ḫazāsı ahālîsini Çalı ile ḫırmalı lakin Kütāhya ahālîsini ez-derûn u dil ḫayırmalı mefhûmuna mümāşil memnūniyyet ü maḫzuziyyet gösterüb isteyen ʿāşîḫlara beyʿat ü inabet ve telḫîn-ı ādāb-ı ṭarîḫat üzre iken ahālîden ve zuʿmınca (13a) ehl-i sūnnet ve ehl-i Ḥaḫḫ giçinenlerden nice ḫayr u şerrî ve nefʿ u zararî derk ü idrāktan ḫāsır bî başîretler bundan aḫdem devrān-ı şüfiyye diyār-ı ʿOsmāniyyeden biʿl-külliyeye bā-emr-i hümāyûn itāʿat-ı maḫrûn memnūʿ ve merfūʿ iken niçün bu Mıṣrî Efendi didikleri ādem ülül-emriñ emrine imtişāl itmez ve cadde-i ehl-i sūnnete gitmez deyu ebvāb-ı ḫîl ü ḫālî bāz u menāzır desāʿisi küşāde igāz eylediklerinde bunlar daḫi Ḥaḫḫ ḫanḫi tarafta idügi zāhirdir deyu ʿadem-i işḫā ve defʿi mubālāt u ḫaşmā daḫi peyveste zür bā-züy ısrār u ʿināda itkā ile teşmîr-i sāk u saʿid teʿāzzibat idüb ol rütbeye varmış ki **Şeyh** Ḥāzretlerini şehîd itmege icmāʿ ʿalaʿz-zalāllerini biʿn-nefs Ḥāzret-i merḫûm kendüler gūş reşḫ surūşlarıyla istimāʿ buyurub bādîʿu iḫāz fitne olmaḫdan ḫazer ve ihtiyāt ve ḫubbuhum ʿalā ḫāʿibihim maşdāḫıyla refʿi keder ve inbisāt idüb yine keʿl-evvel daruʿl-emān ʿuṣṣāk-ı ilāhî olan **Ḥāzret-i şeyh Muhammed Efendî** ḫānḫāhların ārzü ve dōrt buçuḫ sene miḫdār zamān tamāmında aḫbāb-ı beldeyi Ḥudā-yı peçün ü cerāya emānet-i vedîʿa ve ʿazîmet ü riḫlet buyurmuşlar hattā bu leyāl-i küdüret iştimaliñ birinde musāferet üzre beytütet eyledikleri mevzʿda istilā-yı berāḫiş-i ḫabāʿışden ve ḫatîrā-i firāḫ-i aşdıḫādan ve ḫarāret-i şuḫl-i esmāʿul-lāhi teʿālādan derece-i cinān-ı naḫîr olan ḫadeḫa-i çeşmānları ez-ḫurûb tā beseḫar nūr efşān (13b) olduḫı ḫalālinde kendülerden menḫûldür ki gözüm önünden sâʿir evḫātda perde-i ruʿyet olandır ve dīvār ve saḫf ve zulmet-i şeb ber taraft olub sitāregān āsumānî rüşen temāşa gibi ḫālāt olmışıdi. Baʿdehü tārîk-i fussāk ve vāşıl-ı ʿuṣṣāk olub bunlar nice zamān ol maḫamda muḫîm ve ḫāy ḫüy ve heves ve hevādan geçmiş ʿāşîḫān zāt ve

ṭālibān tecellā-yı sıfat zümresinde sülük ü 'ibādāt dār est ü direkt , ta'birāt ü teselliyāt üzre evkāt güzār olmaқта ve şüfiyyünuñ hilāfında bulunan ṭā'ife dağı bir taraftan tekye nāmıyla olan hānķāh ve zaviyyeleri hedm ve ğāret ve yerlerine medrese ve mekteb bināsına ḳasd ve mübāşeret itmekde olmağla ḫāzret-i merḫūm sūret-i ızırarda mükedder oldukları ḫālde

Görmeden görmemek evlā görünür

Gene naḳl eylemek a'ā görünir

Vıfķınca tāriḫ-i hicret, biñ yetmiş bir senesi āḫirine reside olduқта sā'ik-i taḳdīr Rabbü'l-ālemin ḳarārgāh-ı sābıķü'z-zikr dāru's-saltānātü'l-ḳadīme olan maḫrūsa-i Burusa ḫamiyye 'an külli'l-be'sā ve'l-naḫvesi cānibine sevk ve bir iki şadāḳat kiş kimse ile biñ yetmiş iki senesi evvelinde Burusa'ya teşrif ve vuşülle pür şevḳ olmuşlar zır ü bālā evliyā-mend olduğındandır dinür.

Burusa'nın Cennet yā üstünde veyā altındadır

Ḥabbezā şad ḫabbed en'ame'l- 'aṭā (14a)

Fi'l-müridın ellezine'l-etḳıyā

Merḫūm ḫāzretleri maḫrūsa-i Burusa'ya bi'd-def'āt sāye figen teşrif olmuşlar ḫattā mebrūr-ı cennet mekān Sultān Yıldırım Bāyezīd Ḥān (1389-1402) binā buyurdıkları cāmi'e-i kebiri ḳurbunda vāķı' medresede ve Pārs bey merḫūm binā buyurduđı Şehre Kūsdi 'ibāret nāzikānesiyle şehīr olan cāmi'e-i ḫatīrasında mübnā ḫucurātda ve Veled-i enbiyā maḫallesinde ḳayyım-ı maḫalle olan kendü müniblerinden şabbāğ 'Alī dede nām şüfi-i edibin ḫānesinde ve Şeker Ḥ'oca nām maḫallede ṭaleb-i aḫbāb-ı şafā ve ricā-yı ḫullān-ı ṭariḳat intimā ile iḳāmet ve ahālileri ile ḫalṭa-i tāme ve cemī' şurūṭ ve ḳuyüdü ḫāvi çileler ve erba'inler ve riyāzāt-ı mu'tādelerin dađı hiç terk itmemişler bu 'abd-i faḳirin maskat ra'sım olan maḫalle-i merḳūma Veled-i enbiyāda şüfi-i mezbūr 'Alī dede kendi sākin olduđı ḳayyım-ı vāķı menzilin zuḳāḳ ḳapısı ḳurbunda ṭulānī mebnā bir ḳıṭ'a şofadan bir şüm'alıḳ miḳdārını derü dīvār ve saḳf vāzı ile Ḥāzret-i merḫūma ḫalvet-ḫāne olmaḳ üzre ifrāz u mümtāz buyurub anlar dađı vāfir müddet nemek riḫte olmadıḳ arpa şūrbası mişilli ṭa'āmdan beher yevm eḳall-i ḳalīl nesne ile iktifā ve def'e-i cū' ve ğidālandıḳlarını bi'l-'ayān müşāhede idenlerden gūş-zedir. Sā'ir vāḳitleri dađı buña ḳıyās olunmaḳ ḳābildir. Ğarā'ib-i aḫvāl merḫūmdandır ki (14b) ḫalvet-ḫāne-i merḳūmede iḳāmetleri evḳatı meyānında te'eḫül

ve tezevvüc murād itmişler. CİRĀN hayr iktirānları dađi dāmen ü dermiyān cüst u cū ve rākib tūsen tekāpū nice iyāb ü zihāb nice suāl ü cevābdan şofira şulehā-yı ümmetden **Meĥmed Çelebi** [ilk kayınpederi] nām bir kimseniñ ‐afife vū nazıfe vū müeddebe olmağ üzre duĥter-i pākize nık-i aĥterin bulıvirüb bunlar dađi resm-i aʿrūs şerʿiye kemāl-i riāyet ve ‐ađd-ı nikāha izn ü icāzet virüb ‐ađd-i şerʿi-i merʿi ve ĥizmet-i şeyhe ittişāl-i fevrı buyurulmuş lākin bir müddet-i ĥalile mürüretde duĥter-i mezbūra bıkır oldığı ĥalde ve kendüler dađi mezbüreden rāzı iken şıĥāĥ u mefāraĥatı ihtiyār ve beytüteti işār buyurub dōstān ĥuşuş-ı merĥūmun bāʿis ü bādīsinden ve bu naĥş-ı ‐acıbin sebep-i ĥafīsinden istifsār eylediklerinde, benim niyyetim bu ümmet için mevʿud olan ‐ađd-ı nikāh-ı şerʿi ecr-i cezılı ile meʿcür olmağdır. Mümkün olursa dört ‐ađdi cemʿ itmek melĥūzumdur, mişillı cevāb-ı şirın ve ĥiĥāb-ı rengin buyurmuşlar

Sālike şanma ki beyhüde menāzil virilür

Herkesin çekdüğini Ĥāzret-i Allah bilür

Ve dađi Burusa'da ‐Arab Muĥammed maĥallesi ahālīsinden **Ĥāci Muştafa** [ikinci kayınpederi] nām muĥliş bendeleriniñ hemşiresi faĥrūl-muĥadderāt ĥātūni tezevvüc buyurub çok zemān anlar ile muʿāşeret ve maĥdüm-ı necābet eşer ‐ālī sirişterleri olan (15a) **Şeyĥ ‐Alı Efendı** [ođlu] (1125/1713)ĥāzretleri anlar kıbelinden ser-zede-i ‐ālem-i vücūd olmuşdur. Ĥāzret-i merĥūm sākin oldukları mevāzıʿ ve mesācidde itikāf ü ihyāda ve ahālīyi inābet ü tevbeye terđib ve iğrāda ve her müʿmin-i muvaĥĥidiñ raĥabe-i ʿibādet ü taʿātları tük beyʿatdan meĥcür ve devr oldığına bir vecihle rızāda olmayub benden el ve nefes almağa cehdiñiz olsun ki benim elim Ĥāzret-i mürşid-i aʿzam ĥabīb-i Rabbiʿl-‐ālemın ‐aleyhi ezkāuʿl-taĥiyyāt ve atyābuʿt-teslīmāt cenāb-ı melāʿik-meʿāblarına otuz üç elde müntheı olur. Mürür fırsat ve görür seniñ hicret ile tezāʿid ve sāʿit elbette bi-lāraybdır. Keşret-i ravābıtdan ‐adem-i keşret ise bāb-ı sülükda erbābı ʿindinde evlā ve aĥrādır deyu çok vaĥitde cāşnı-baĥş rağbet sülük olurlar imiş. Keşf māfiūʿl-bāle mālik ve herkese gerek ehl-i ĥireft ve gerek sālik-i ĥayr-gū ve ĥayr-ĥāh oldukları güyā lāzım beyn cibilletleri imiş. Ĥattā biñ yüz on dört senesi şehr-i ramazān-ı şerifinde cāmiʿ-i kebirde yigirmi yedinci leyle-i mübarekede Ĥadir namazı kıılınmağ ve kıılınmamağ ĥuşuşunda süĥtevāt taʿbir olunan müteʿaşşibin imām-ı evvel-i cāmiʿ olan **‐Abdurraĥım Efendiyi** [Cāmi-i kebir 1. imamı] zarb idüb belki ĥatl murād eylediklerinde fedāyiler gibi kendüyi fedā ve mezbūrların ĥücüm ve ĥamlelerine siper olub imām-ı merĥūmı (15b) şıyānet ve muĥafaza ve itĥā eyledigi esnāda batnan ve zāhran ve yemīnan ve yesāran cürūĥ-ı müteʿaddide ile mecrūh oldığı ĥālen rüh-ı pür-fütühı nāĥıl-i ʿilīyyin ve vāşıl-ı şehādet ez-kerem-i Rabbiʿl-‐ālemın olan **derviş**

Süleymānı hāl şabāsında ziver gehvāra ve kımāṭ olub ʿādet-i şıbyān üzre kirye günānlık ve bî-rāhat nevm feryād kārlık ve beşer nā ḥʾörde eziyyet bānlık eyleyüb vālidesi ḥātūn Şehre küsdi maḥallesinde Merḥūm Ḥāzretine berāy-ı istişfā ve duʿā ʿarz alanlar daḥi baʿde-t-tilāvet ve'l-ķırāʿat vālide-i mezbūreye bācī kadın bizim bir dervişemiz ḳadir gicesi bi-ḥikmeti'llahi'l-mecīd şehīde olsa gerekdir kelām-ı şıdk u irtisāmları müteẓammın oldığı keşiflerinden mütenebbih olamayub lākin ḥaber-i merḳūm vaḳt-i muḳadderin bedīd ve muḥbir-i ʿanh mersūm daḥi şehīd saʿīd olmuşdur.

Ve daḥi Ḥāzret-i merḳūm cemāʿate mülāzım ve isbāḡ-ı vuzūya kemā yenbaḡı müdāvim olub Burusa cāmiʿ-i kebīri miḥrāb-ı münirinde ḥüsn-i tecvīd ve ṭibū'l-ḥān ve ķırāʿat-ı merḡūbe ve tilāvet-i maṭlūbe üzre ḥasbeten lillāhi'l-ʿulyā imāmet iderler imiş. Ḥattā bir vaḳitde şeh-r-i Burusa ḥāricinde beş altı sâʿat maḥalden şehre teşrifleri niyyetinde bir Bektāşī kıyāfet kimse bir mevḳıʿi ile vuzū eyler ki ehl-i sünnetiñ eʿlemi daḥi ancak öyle idebilir. Bunlar istiḥsān ve istiḡrāb (16a) ve bu rütbe ihtimāmdan istinbā ve istikşāf buyurduklarında ḥaḳḳa yarar ʿibādetimiz yoḳdur bāri bir ābdestimiz bulunsun deyu inşāf üzre cevāb itdikle Merḥūm Ḥāzretleri münbasıṭu'l-ḥāṭır ve mezbūr ile mükāleme ve muşāḥabet için bu maḥalden niyyetim Burusa'dır, āyā ne vaḳte dek varabilürüm didiklerinde Burusa hemān şu cebelin verāsındadır deyu işāret idüb bunlar daḥi ʿazm-i rāh ve Maḳsem Gökdere tarafından şehre vuşul, lākin tefekkür iderler ol maḥalden munfaşıl olalı bir sâʿat ya olmuş ya olmamış beynehümaya ḥabir olanlar altı yedi sâʿatdır ḥaber virdiklerinde taʿaccüb idüb zāt ü şıfatı mechül olana daḥi çeşm-i ḥaḳāretle baḳmamāḳ evlā ve aḥra didim deyu naḳl-i şaḥīḥde ḳannım oldur ki mezbur ricālu'llāhdan idi deyu taşriḥ buyurmuşlar. Berāyin minvāl maḥalle-i merḳūme Şeker Hʾoca mescid-i şerīfi gibi meʿābid ü mesācidde cemʿiyyet-i ʿuzmā ile iḥrāz-ı rüteb meşübāt ü baḥşāyiş-i revātib şürī vü maʿnevī ile pür-āb u tāb kezālİK āḥar ḳazalarda pertev figen telḳin ü ahālī-i ḳazā tülḳi bi'l-ḳabül ve bereket-i beyn olub benī ādemiñ envāʿ-ı şulāşesinde yaʿnī āmedānī ve evāsıṭ ü eʿālīsinden gerek devlet-i ʿaliyye aşḥāb-ı cāh ve şervetden ve gerek māl-dārān-ı zī-ḳudret ve zī-miknetden ve müşteriyānı kālāy-ı teḳarrub u ilāhīden ve sevdā-girān ḳumāş şevḳ-i āḡāhdan gürūh gürūh beyʿat (16b) gerdelere ve irādet āverlere rüz efzūn olmaḳ üzre gün-be-gün Merḥūm Ḥāzretleri teniñ güşā-yı bend dergāh-ı ṭarīḳat ve ʿarz-ı kālā-yı ḥaḳīḳāt ve maʿrifet ve her birine ʿalā ḳader-i menāzilihim ve ʿalā saʿati ḥavāşilihim işrāb-ı ḳand-i nebāt esrārda ve ʿaṭā-yı maʿcūnu'l-cevāhir tesellī-i terbiyyet işārda ve taʿlīmü'l-ḥavāş olan beyān-ı esmā-i Rabbi's-settārda olduklarıncā Ḥāzret-i merḳūma vaḳitli ve vaḳitsiz ʿarz-ı rüʿyā ve tebdīl-i esmā ve istişfā-yı merzā ve isticlāb-ı ḥayr duʿā ve bunlarıñ mişāli ḥavāʿic-i şaff u şitābi niẓām ve ḡayret- sirişt olanlara mūcibi ālām oldığı mütēḥaḳḳaḳu'l-vuḳūc olmaḡla ḥāric-i şehirde ḳanṭara-i ʿaẓime binā eyliyen Abdāl nām şāḥibü'l-ḥayrāt ve'l-

müberrať Şeker H'oca'dan ve Merhüm Hazretlerinden bi'd-def'at bir zaviye binasına bezl-i nuķud niyaz u ricā eyleyüb anlar dađı,

Bizler için her mağall hem mescid ve hem zaviye
Hācet olmaz pāy uzatmak ğayri vağı vādiye

vefkınca bāb-ı ricā-yı merķümü redd ba'de'r-redd ile münsed iderek 'ākıbetü'l-emri'l-muķadder kā'in ĥükmi zuhūr ve ricā-yı mezkūrini bir def'a-i iħrāsında ķabülle mesrūr ol dağı mescid-i mağalle ĥizāsında kadımi bir miķdār sāđali muĥtevi mu'allimĥāne de ķader-i kifāye ĥucurātı müştemil bir ĥānķāĥ bināsına istizān idüb izn-i sāmileri vücūd- peşir olduķda ol şartla meşrūt buyurmuşlar ki sevābıķ-ı sininde nūr u 'uyün (17a) 'ālemiyān vülāte-i evliyā-i zı-şānıñ bizler kemter-i ğubār-ı rāĥları dağı degiliz anlar āsitānelerini ve erbāhı ekl olunur nuķud u ķirkinden ve vezā'if-i 'uyubundan ve ķalan ķadar feraş-i nefise vü āvā'ini nazife vesā'ir mühimmāt-ı laťife deneslerinden berı ve āzāde idüb hemişe ĥıfz-ı rezzāķ-ı te'ālāda fā'ik olmışlardır. Sākinān-ı dilrişān her şabaĥ ve mesā teşebbüş-i dāmān-ı selāmet-nişān şabr u tevekkülden ve imtiĥānata-ı ilāhiyyeden ve taĥammülden dūr olmayub def'i 'āvā'ik ve rā'ik olmuşlardır. Bunu dağı öylece isterim ve illā bir dōstdan bu re'y-i müstaĥsen-i merzı de semere-i ĥilāf müşāhede idersem ĥaķķında beddu'a iderim buyurmaĝla ĥatemzen-i risāle-i tenbihāt olduķları 'aķabinde Abdāl müşārın ileyĥ dağı bilā te'ĥir cem'e-i binā ve ĥutuvāt-ı tārıĥ-ı hicret ĥatemür-risāle biñ seksen 'adedine ķademzen olduķlara ĥasbeten li'llāhi te'ālā ve ĥaleben li-merzātihir-rabbi'l-a'lā ve maĥabbeten li'l-merĥüm ve's-şüfiyyin ve'l-fuķarā ba'de ri'āyetih mā yeteveķķafu 'aleyh, mekteb-i merķümü hedm ve yerine ĥālen kendülere nisbetle ma'rūf olan ĥānķāhı ve Hazret-i merĥüm için ĥalvethāneyi ve sā'ir ĥücreleri ve sāĥa-i sābıķada bir mekteb-i cedıdi binā ve eşer-i pür'iber buyurmuşlar.

Şükran lillah sa'a bāni yehū

Mā cezā fe'ale külle sāniye

Ve dağı devlet-i 'aliyyede vezir-i a'zam destūr u mükerrerem (17b) Köprilı Pāşā Hazretleri ma'rifetiyle birāderı ve ĥazret-i şeyĥiñ inābet-kerdeleri Hüseyñ Çelebi [Köprülü'nün kardeşi] kıbelinden Hazret-i Şeyĥ istedikleri gibi iĥdāş bina ve dilĥāĥları üzre ĥarc ü ifa ve şarf ve istifā ve ibtibā levāzım deyni emşāli mülāĥaza vü efķar ve niyyet-i ĥalışa-i ĥayr işār ile ĥākipāy-ı iksir 'iyārlarına üç bin 'aded miķdārı denānir rāiĥte el-vakt meblaĝ iĥdā vü irsāl ve işāl ü küşāde-i cayĝāĥ ķabül ü iķbāl racāy bā ibtihālden şoñra Merĥüm Hazretleri 'adem-i ķabüli mütezammın teĥāşı itmām ve nefret

mālâ kelâmda şabitü'l-ka-dem ve rāsihü'l-himem olub bunlar beni dini ile aldadamazlar bu şey'ler hâşılı cümle anîñ 'akârib ü hayâtîdir güyâ selef-i şâlihîn iki kısmıdır. Bir kısmı dünyalığı kabûl ider mahal ve müsteħak olanlara i'fâ için ve kısm-ı şânî cüz'en ve küllen ve kalîlen ve keşîran aħz ü i'tâdan ibâ ve tebâ'ud ider maħz-ı rızâ-yı Hüdâvend celle ve 'alâ için ve dürretü'l-vücüdî şadef ârâ-yı hâk Anķara olan el-hâc Bayram Velî (833/1430) ile iftiħâr-ı diyâr olan Merhûm Akbıyık Sulţân (860/1456) gibi ben kısm-ı şânîye işâr iden zümredenüm deyüb encâm-ı kâr ba'de'l-müşâvere ve'l-istîmâr meblağ-ı mezbûr ile bir nev medrese ihdâsında karar olunduķda maħrûsa-i Burusa'da İnebeg sūkî arasında vâkı' vakf hammâma muttaşıl havlî ittişâlinde olan menziliñ havlisinden kifâyet miķdârın iştirâ (18a) ve üzerine dersĥâne ve kitâbhâne ve ĥucurât ve havz-ı âb-ı revânı müstemil bir medrese-i metîn ve pâlâ peydâ ve daħil ü ĥâric i'tibâr-ı rumûsiyesinden müsteşnâ ve âb..... kalem ta'bir olunan nüşâ-i mergûbe gibi dilnişin ve güzîn olduğı ĥalde şîrâne-i ihtinâma karîn ve zîb-i ru'us u şudûr olur mecmuatü'l-resâil bî-naẓîr ĥoş eser kemiyât ve maķarru't-ıullâb olmuşdur.

Vehle-i evvelde bir tarîķ-ı teyemmün ve teberrük sebep-i binâ ĥâzretleriniñ teşrifiñ istid'â ve anlar daħi gürüh-ı şüfiyyün şafvet nümüneleri ile varub ĥalka bend-i zikrullâhi'l-'alîmü'l-'allâm ve ed'ıyye-i aħter-güzâr icâbet ayât buyurub 'âzim maķâm ĥayr-ı irtisâm olmuşlar. Ba'dehu egerçi esâlîb-i sâbıķa üzre ĥâzret-i merhûm şehr-i Burusa'da mefâĥirü'l-meşâyiĥü'l-'aliyye revnaķ efza-yı mesânid-i celîle olan tavid-ı şâmiĥ kerâmet rûkn ü rakîn ve tarîķat 'imâd rāsihü'l-esâs 'izz ü rif'at Üftâde-zâde İbrâhim Efendi (1089/1678) ve yine iftiħârü'l-ĥavâşü'l-celvetiyye Selâmî Efendi (1194/1692) ve Aĥmed Pâşâ mahallesi ahâlîsünden Şeyĥ Süleymân Efendi ve Eşref-zâde Seyyid Efendi ĥusûsan kuĥl-ı başıret ahâlî ve nûr 'ayn i'âlî Açıķbaş Naķşibendî Maĥmûd Efendi (1077/1666) ve bunlar emşâli bezr guvâr me'âlî ile vesâir ru'esa-yı kavmden (medet sin) ve 'ulemâ vü e'imme ĥuţabâ ĥazarâtıyla 'aķd muvâĥât-ı şer'ıyye ve muvâlât mer'ıyye gibi mużâfâtde ve uĥuvvet ü me'ıyyet ü birâderâne ve pederâne herbiri ile kerem ülfet ve keremiyyet itmişler. Lâkin evâil taleb ve sulûķ ve seyâĥatlerine (18b) keşret ihtilâţ ve şeriket ve şoĥbet ve refâķat eyleyüb kemâl lezzet taĥşîl 'ulûm u fûnûn ile ve gâyetü'l-emânî olan terk-i ümîd câh u riyâset günâgün ile her biriniñ dimâğ-ı ĥâırları hemrenk ĥazâne-i cevâhir meşĥûn olan aĥbâb ve'l-intisâbın güzidesi ve daħi müddetü'l-'ömr her biriniñ dâmân-ı 'işmet ve taķvâ ve 'amel-i bi'l-ĥarîmetleri şıdķ u şafâ-yı şüfiyâneniñ ĥıddı olan çirkâb devlet-i zemâne ile âlûde olmaķdan tebâ'ud-ı küllî ile tebâ'ud eylemege ve erbâbına münâfıkâne serfurü ve ca'lı tevâzu' kelbî ve temelluķ 'indî ve bile bile tenezzülât derece istiĥķâķ derekeden ictinâb-ı küllî ile ictinâb eylemege beynlerinde resme bend muşâdeķa ve îmân gâalîza

rutbesinde hurrem ve mu'ahede eyledükleri zevât sütüde şim ve şafvet simâtîñ birisi hâliyân te'lifât-ı şer'iyye ve mer'iyye ile ma'rûf **Vânî Muhammed Efendi** dinmekle mevşûf zât imiş. Mürür-ı eyyâmla **Hzret-i Merhûm Kaç** derecât ile memnûn olub sâir ihvân ve hullânî dañi kendüler gibi târiq-i dünyâ ve râğıb-i 'uqbâ olmağın ister iken **Vânî Efendi merhûmı vezîra'zam Köprili-zâde Ahmed pâşâ** hazretleridür devlete da'vet ve dâhil-i halka erbâb-ı devlet idüb meşîhat-ı pâdişâhî ile mükerrerem ve mültefit olduğından kaç-ı nazar duran tâife-i şüfiyye 'ala'l-ittisâl bâ-emr-i hümâyün şevketmaqrûn memnûc ve mağâzûb kalub ve seniñ endâzân-ı tariqat her tarafda mükedder ve muğâazzab ve kendi (19a) yanunda mergûb ve maqbûl ve maqlûb kalmasunda **Vânî Efendiniñ** dañl-i 'azîmi ve hılâfîmuz olanlara te'âşud-ı cesîmi vardur deyu **Vânî Efendi merhûma** ve anlara müntesib olanlara eyne mâkân hâtırmândelik şüreti üzre zikrullah'da **Vânî** olmayun edâ-i nazikânesi ki, kelimâtle ve bunun nazîri sahnân-ı sengîn ve itâle-i zebân sekrizî gerek mehafîl-i maqarlarında ve gerek meva'iz-i kürsi-i pür 'iberlerinde vâkı'dır ki nice ilâhiyyât-ı latîfe ve âşâr-ı kalemiyyelerinde muharrer ve vâsıl olanlara ma'fûm ve ezherdür **Hzret-i merhûm fî-nefsi'le**mr hânkâh-ı merķûmda fevcen fevc inâbet-i girdegân ve cemî'e-i muhibbân şadâkat-ı kişân ile her şebângâh ve şubhgâh ezkâr ü esmâda ve evrâd ve ihyâda ve uşûl ü âyîn haseneleriñ icrâda ve kibâr ü şıgâr belde ile vesâir bilâd ve ahâlîsi ile muvânese ve şöhbette ve kebîr ü şağiriñ da'vetine ve ta'amına icâbetde ve ricâle vü nisvâne vâlidîyye ve uhuvvetde imişler, hattâ muhâlif-i dîn-i mübîn olanların dañi üzerlerinden def'e-i nazar-ı haqqâne buyurub duñûl-ı meclis-i 'âlîlerine kemâl-i mertebe ruşsat virürler imiş günlerde bir gün **Şakız** cezîresinden gelüb Bursa'da kumaşçılık şan'atı ile kesb ü kâr ve tevattun iden **Akoğalan** nâm zimmi âsitâne-i se'âdet-i âşiyânelerine âmed şud ve tereddütten hâlî olmayub eyyâm-ı mu'tâde-i zikrullah'dan (19b) bir günde 'alâ ru'ûsü'l-eşhâd zimmi-i merķûm dâhil halka-i tevñid ve derişânüñ hareketleri gibi hareketi taqlid ve huzzâr-ı meclis kimi taqrîb ve kimi teb'îd mülâhazasında iken mañfil-i nişîn olan hâzîrân-ı meclisden tabi'ati yüzünden ..... lâkin ..... kaşşâbı Burma-zâde **Hacı Muştafa** nâm merd-i pâk-ı nihâd Burusevî fahrü'l-mevâlî .....rüm kâzısı iken nâkil-i cinân olan Kürd-zâde **Tâlib Muhammed Efendi merhûma** hitâb idüb **Akoğalan** kâfiri tevñide girdi didikde anlar dañi şüküft ü temâşâ iderken câmi'e-i kebîrde ser-mü'ezzînan **Qaraoğalan** dimekle mevşûf **Muştafa Efendi** nâm merd-i şâhib-i iz'ân ve ser-zümre-i zâkirân dañi görüb bilâ teñhîr zimmi-i merķûmı halkadan ihrâc eyledükde melâ-i mezbûr **Hacı Muştafa**'ya tevcîh-i hitâb idüb **Qaraoğalan** kâfiri girdi çıkardı deyu maşra'e-i evvel şîrîni maşra'e-i sâni rengîn ile bir beyt dil-nişîn eylemişler **Hzret-i merhûm câmi'e-i kebîrde** ve hânkâhlarında ve gayride kürsi-nişîn naşîhat olduklarıunca bir mukteza-yı şeri'at-ı münife âyât-ı kerîmeyi ve

aḥādīs-i şerifeyi ve menākıb-ı evliya²-ı kirām ve aḥvāl-ı etḳıyā³ ızāmı ve gerek ılm-i ḥālî ve gerek ılm-i kālî ve va⁴d ve va⁴d-i ıadıdeyi ve mevā⁴ız-ı pesendıdeyi ez-dil ü cān-ı müstemı⁴âne taḳrır ü taḥḳıḳden ḥālî olmayub (20a) zuhūr-ı mükāşefāt-ı mütevāfıra ve şudūr-ı kerāmāt-ı müteḳāşireleri ile daḥî ḳulüb-ı ḥavāş ve ıavām-ı lâ-sıyyemā erbāb-ı devlet ıaliyye-i müncezib ḫaraf-ı bâhirü¹-şerifleri olduḡı ezmān mütemādiye ḫılālinde ḳadımü¹-ıyyāmdan ilā yevminā hazā münāze⁶ fiḫā olub şeyhü¹-ıslām merḫūm ıAli Cemālî Ḥazretleri gibilerden ruḫşat ve şeyhü¹-ıslām Çivizāde Efendi merḫūm ḫazretleri gibilerden ıadem-i ruḫşat üzre fetevā-yı mu⁴tebere şādır olan devrān-ı şüfiye-i zemāne maḡfūrleh cennet mekān Sultān Muḫammed rābi⁶ ḫān ḫazretleriniñ sittin zemān saltanatlarında târiḫ-i hicret biñ altmış üç senesinde şeyhü¹-ıslām Minḳārî-zāde merḫūm Yaḫyā Efendi ḫazretleri virdüḡi fetevā-yı şerife ile daḥî her ḫānḳāhdan biñ ḫoksan beş senesine gelince bâ-fermān vācibü¹-ımtişāl ıadem-i ruḫşat ve men⁶-i külli ve tehdid ü tenbîḫ vāḳı⁶ olub maḫrūsa-i dārü¹-n-naşrū¹-meymenet Edirne Ḳādiriyye şeyḫi Efendi ve maḫmî³-i Burusa'da Şeyḫ Eşref-zāde Efendi (874/1469) gibi niceler ādābla devrānların ḫat⁶ā terk itmeyüb merḫūm Mısrî Efendi ḫazretleri erbāb-ı vecd ve tevācidün şevḳleri tezāyüd bulduḳça ḫāşıl olan keremiyyet-i devrānî men⁶ degil belki istiḫsān itmeleriyle Ḳāzı-zādeli nisbeti ile ve münkirin ve müte⁶aşşıbın şöhreti ile meşḫūr olan ḫāifeden kendülere ıarız-ı aḫvāl ḫayr-ı me⁶ālî (20b) ıala¹-ıcmāl kendü ḳalem-i ıanberin ḫaḳamlarıyla mecmū⁶-a-i dilḡuşālarına bu güne vedı⁶ā ve imlā buyurmuşlardır ki ber vech ātî zıkr olunur. Biñ yetmişbir evāḫirinde ıUşşāḳdan Burusa²ya muḫḫarran hicret itdik ve ittifaḳ-ı münkirin ol sene tekyeleri hedm ve yerlerine medrese bināsı muşammem idi. Biñ yetmiş iki senesinde münkirin ḫin-i mübāḫaşede siz bu işleri Ḥaḳ ḫanḳı ḫarafda idüḡin bilürken işlersiz. Velākin ıāḳıbetünde yine Ḥaḳka rucū⁶ idersiz, sizinle ol zemāne yetişilür, inşā⁶-ıallāḫ te⁶ālā söyleşiriz dınılmış idi. Biñ sensan beş senesinün evvel ayında şulḫumuz vāḳı⁶ oldu biñ yeştış üçde İbn munḳārî şeyhü¹-ıslāmdan devrānî men⁶-a münkirin fetvā getürüb ḡalebe itdiler idi. Münkirin ḫalḳı tevḫidin yollar üzerinde mürdesün ḳoyub men⁶ ile muḳayyed oldukları biñ yetmiş üç senesünden biñ seksan dört senesine varıncadır. Biñ yetmiş ḫokuz senesi nār fiten ıazımeye düştüḡim senelerin evvelidür bin seksan ve hüve binā⁶-u zāviyenî ve evvel vuḳū⁶ı fi nāri¹-fiten ve kāne-ı evvelü vuḳū⁶ı fi¹-fiteni¹-ıazım fi senei¹-tāsi⁶ ve⁶s-seb⁶in ve elf fi¹-Buruseti. Ḥattā sāḳin olduḡım maḫalleden āḫar maḫalle naḳl eyledim ve daḥî biñ seksan üç senesinde ziyāde ḫavf çekerek Edirne²ye dāḫil ve ḫavfdan selāmet bulduḳ. Vükelā³-i (21a) devletin her ḫanḳısına müteveccih olduḳ ise ba⁶-de¹-ilzām Ḥaḳḳı icrāya muḳābelede ıaczlerin gördüḳ ve daḥî biñ seksan üç senesinde a⁶-dā ziyāde ḡalebe idüb ıittifaḳ birle Burusa'da ve Edirne'de en⁶-ām oḳumaḡa mübāşeretlerinde faḳır daḫî kāḫ esmā⁶-ıullahi¹-ḫusnā ile kāḫ en⁶-ām-ı şerif ile muḳābele

itdik. Ce'ālunî muẓarran ilâ'l-hurüc mine'l-Burusete fî tilke's-seneti hattâ ħaractü fî's-sâliṣ merratîn merraten ilâ İstanbul ve merraten ilâ Edirne biñ seksan dört senesi evâhirinde a'dâ şerrinden kendimizi gice ve gündüz onar ve on beşer dervişâne bekletdik ve bir kaç ay naşihate çıkmaduk belki ev kapusına çıkmaga kudretimiz olmadı. Biñ seksan dört receb-i şerifi ğurresinden âhirine dek def'e-i a'dâ için ihvânımızla teveccüh ve şuğl-ı intihâ mâ fî el-mecmû'a.

Müşikâfân-ı evliyâ ħâlinde heb 'acız üzredir

Bu mu'amma ħalline kudret yine anlardadır

Ve daĥi Ĥazret-i Merĥûm innemel-a'mâlû bi'n-niyyât ĥadis-i şerifiniñ mefĥûm-ı münif se'âdet-i âyâtî ile 'amel olmak üzere mâ 'aleyhi'l-şuğulleriniñ birisi ey Rabbü'l-'âlemîn olan mucübü'l-de'avât ve kaẓıyü'l-ĥacât on sekiz biñ 'âlem kevn ü fesâdî anuñ ĥürmet ü ĥullet ü 'izzeti ile lâbis-i şî'âr vücüd eyledüĝiñ (21b) ruĥu'l-ervâĥ ve'l-ecsâd 'aynü'l-e'yâni'l-emcâd Rasûl-i ekremin ve Ĥabîb-i muĥterem-i mu'azzzamıñ Muĥammed 'aleyhi ve 'alâ âlihî elf elfü'l-şalât ve'l-teslîmü'l-ünsâ ve'l-ezķâ Ĥazretlerini imâme-i bî-nazîr subĥatü'l-risâle buyurduñ ve ümmet za'ifesi daĥi säir şunûf ve şunûf-ı ümem-i sâlifeden efzâl kılub bilâ rayb ve la-şübhe ümmet-i merĥûme kıldıñ. Ve bu zât-ı ğüzîne bu ümmet-i merĥûmeniñ meĥabbeti ferden ferdâ cümleye olan meĥabbetinden ziyâde olmak üzere me'muruz binâberin bu kara yüzli Mışrı ĥuluñ ez-dil ü cân isterim ve niyâz u tazarru' iderim ki rüy-ı ğabrâda pây-ı cünbânî ĥayât olan beni Âdem 'aleyhi's-selâmıñ gerek naşârâ gerek yehüdân gerek mecûsân gerek millet-i eynân min eyyi milletin kân ĥarnen ba'de ĥarnin bi'l-cümle zılam u zalâlet ve 'inâd u cehâletleri ĥarîñ nûr-ı hidâyet ü tevfiķ ü islâm ve se'âdet ola ve ba'de şerefi'l-îmân ahâlî ta'aşşub gibi olmayub inşâf dermiyân ve mîzân-ı başîret der-dil ü cân olub âyât-ı 'ıẓâmda buyurılan zâkirin zümresinden olalar. Her tâife birer taķrîb ile bend âbâlardan ĥalâş ü âzâd ve tâc-ı mücevherler ile teķarrüb ve sezâvâr-ı behişt ve dilşâd olalar. Maĥz-ı kerem ve rahmet ü faẓl-ı ra'fet ve ğayretiñden isterim mefĥûmlarıyla (22a) 'azîmet-i ĥâliṣa ve şuğl ve bunun üzerine müddet-i medîd daĥi mürûr eyledüĝi ĥilâlinde Ĥazret-i merĥûmun bu 'arż-ı ĥâl-i meĥabbet-nâme-i kâmileleri Bârî Ĥudâ celle ve 'alânun *leemle enne cehenneme* [Şâd, 85; "Andolsun, senden ve içlerinde sana tabi olanların tümüyle cehennemi dolduracağım."] nazm-ı kadîm-i kerimleriniñ mışdâķ-ı 'âlisine zâhirü'l-teĝâyür ve bu ricâ-yı şâdıķun ĥayr-ı ĥabüle resîde olması muĥâl-ı zâhir olmaĝla Ĥazret-i Rasûlu'l-seķaleyn sultân selâtinü'l-neşâtinden Mışrı-i merĥûma menâm-ı 'âlîlerinde bu niyyetinden ferâĝ ve rucû' eyle irâdetu'llâha ve muķaddere ĥılâf ĥareketdür mefĥûm u latîfî üzere bir kaç def'a tenbîh-i nebîh-i nebevî vuķû'unda bunlar daĥi se'âdetlü sultânım 'indillâh-ı te'âlâ bu ĥuşuş emr-i seĥîdür hemân siz bir kerre yâ Rabbî olsun deyu ricâ buyurmañıza mevķufdur feĥvâsınca edâ buyururlar imiş. Bir şeb-

i müntehab hānkāhları hücre-i mürettebelerinde eşnā-yı ʿibādetlerinde hümā-yı hayāl nūr-ı bālleri üçüñüz cevāb bā-şavāb olub görürler ki hasretü'l-ʿuşşāk ve ğayza küllü'l-müşṭāk olan meclis-i hümāyün Rasūl ü Rabbi'l-ʿālemin celle şānuhudur. Derhāl pişgāh-ı cenāb şefāʿat-ı nişābiye kemterin-i bendegān ʿināyet-hʿāh olmak üzere ihzār u kıyāmları ʿaķibinde seʿādetlü şefkāt meābımız ʿaleyhiʃ-Salavāt veʿ-teslīmāt ḥāzretleri nāʿil-i devlet ḥıṭāb-ı müstetābları buyurub buyurmuşlar ki yā Mışrī saña kerraren niyet-i maʿhüdeden rucūʿ (22b) ve imtināʿ üzere tenbīh eyledük yine mütenebbih olmadıñ niçün idersin bunlar daḥi fermān u emr devletlü efendimiñdür. Lākin bu ḥuşuṣda siz veliyyü'n-niʿam ḥāzretleri bir kere olsun dimek kāfī ve vāfidür deyu baʿdeʿz-zarāʿa saʿādetlü efendimiz ḥāzretleri merḥameten yine iʿāde-i emr-i ʿālī buyurduklarında bunlar daḥi yine bāhezār tevāzūʿ ve ḥāk-i büsī ve niyāzī mütezammın ricā ile muķābeleye baʿdeʿl-cesāra derhāl veyāḥūd kerreʿi sālisede ey Mışrī çünki mütenebbih olmadıñ bunun cezāsı olmak üzere filān kadar müddet cezāreyi bekle deyu ḥıṭāb-ı kaẓā nişāb buyurduklarında ḥaşyet-i derüne muķārin istiğfār ile tedārikden meʿyūs ve devrāz-ı terkīme rifʿat-i nāperiz pābūs olub ḥākdan yaķazaya hūbūṭ buyurduklarında emr-i merķūm maķṭūʿuʃ-şudūr ve muḥāķķıkuʿz-zuhūr olduğına kemāl-i iķān ve taʿbīr-i rūʿyā ʿaynının ḥılāfı deĝil idigi bī-gümān ve zarūrī dest-i kaẓā vü kader şadefce-i vücūdların bir sāhile ilķā ve işāl idecegi ve vatan-ı meʿlūfdan ve zümre-i şūfiyān şadāķat-ı mevşūfdan nāçār dūr-i keder-i bāl olmak bu vāķıʿa ve kaẓıyyede lāzım beyndir endiše-i dilsūzları bādī-i teevvūh ve teʿessūf ve bāʿiṣ-i enīn ve sirişķ-i enīn ve teleḥūf olub deʿb-i ızırabla meşḥūn ve ʿadīmūs- sūkūn oldukları sebeb ile kendülere şerefyāb-ı ḥizmet olan (23a) dervişāna emr buyurmuşlar ki bilā teʿḥīr ve ihmāl-i iķād-ı fānūs idüb kendülere yār-ı gār-ı kadīm es-Seyyid Kāsım Efendi-zāde Muḥammed Efendi ve es-Seyyid Şenīk-zāde Kātib Efendi velimeye vey kendi berberleri el-ḥāc Meḥmed Çelebi [berber] ve kaşşāb el-ḥāc Ḥasan dede ve şabbāĝ ʿAli dede ve bunlar emşālinden ihzār ve mecʿ-i kābil olanlara varub ʿalaʿlfevr işāl-i ʿiz ḥuzūrları eyleyeler anlar daḥi emr-i merķūma baʿdeʿl-ımtiṣāl bendegān-ı mezbūrundan bir miķdārı müşerref-i meclis-i hümāyūnları olduķda eşer-i itmāmü'l-ʿubūdiyye veʿl-meʿāniyye her biri şüret-i rūʿyayı mersūmeden āĝāh olduklarında ve saʿlerinde olduĝı miķdār edā-yı ḥidemāt tesellī ve meʿiyyetlerinden ʿadem-i infikākların takrīr ü taʿah hüdlerinde beķā göstermekle iltihāb-ı tāb kederlerine zülāl-i zen ve bādīʿi sūkūn ü sekn olmuşlar. Fiʿl-vāķıʿ vāķıʿa-i merķūme çok zemān geçmeden ketm-i ʿademden esbāb-ı ʿacibe vesāṭıyla vücūd-ı pezīr olmuş ḥuşuṣan veled-i necābet güher-i ʿālī sirişṭleri eş-şeyḥ ʿAli Efendi ḥāzretleriniñ vālide-i muḥaddera-i müşfiķaları kadın ḥāzretleri Ḥāzret-i merḥūmun beden-i müʿtemenlerine vefret-i şuĝul ve keşret-i teveccūh ve tetābüʿ ü riyāzāt ve tevālī-i ʿibādāt-ı şāķķadan neşʿet ü zuḥūr iden ʿarīza-i şūriyyeden olan mestūrü'l-hikme ve

maḥfiyyü's-sebeeb ve'l-ḡille ba'zı kelimât ve ba'zı ef'âlleri ba'ş-i daḥl bicā-yı (23b)nâ ehilân olmasun deyu yine kendü izinleriyle bir ma'cün-ı laṭif 'amel buyurur imiş ki altun varakı daḥi munazzım olur imiş Ḥazretti merḥûm raḥimehu'llâh bilâ ihtiyâr ma'cün-ı laṭif-i mezbûrı tenāvül ve isti'mâlle ḥoşḥâl ve ṭayyib-i ḥoşmaḳâl ve râhyâb u bi-izṭırâb ve izâle-i evsâḥ ḥavâtır-ı aḥbâb üzre olur imişler. Bi-emrillâhi'l-ḥakimi'l-ḳadır ḥazret-i müşârun ḡileyhe nâkıle-i ḡülşen-serây-ı cenân Ḥudâ celle ve 'alâ olduklarından soñra bir ferd daḥi Ḥazret-i merḥûma teklif-i ma'cüne ḳadır olmamışlar pes biñ seksan beş senesinde Edirne'ye teşrif ve ahâli-i devlet-i 'aliyyeniñ muḥâlif-i ṭab'-ı şerifleri olan kelimât-ı inkisâr şıfat gibi nice ḥarf-giri ve bi'l-iltimâs cemâ'at-ı müslimine va'z-ı şekker-rız ve pend-i şirinleri 'aḳabinde nice ḥilâf-ı marâzı saḥn-ı ḡaḫab-âlüd meşelâ **sulṭân Mehmed gitdi filân şehzâdeyi tiz yetiştirir** kelâmları gibiler vücüd bulub âḫirü'l-emr merḥûm Köprilizâde şâhib-i devlet Ahmed pâşâ ḥazretleri re'yy ü emri ile ḥazret-i merḥûm ḳal'a-bend olmaḳ üzre Rodos ceziresine iclâl buyurılıb emr-i merḳûma ba'de'l-ımtisâl ve'l-vuşül cezire-i merḳûme maḥbesinin birinde bir miḳdâr bi-ḳudretü'l-bârî meḳs-i rû-nümâ olub lâkin vükelâ-i maḥbesin ḳulübüne ḥavf u ihtirâzu hırâs ḡalebese ile derhâl birr'den iḫrâc eylemişler ve ḡürûh-ı sâz nevâzândan bir 'âl-i Rasûl, Ḥazret-i merḥûmdan bir miḳdar def'-i (24a) kedere bâdî olmuş ke'l-evvel kendülere kemâl-i muvânese ve mutâba'at iden gerek münib gerek ḡayr-ı münib düstân-ı dil-rişânla leylan ve nehâren ezḳâr u evrâd ve 'ibâdâtda olmuşlar. Belî kemâl-i maḥabbet bu rütbeye getürüb/ Diger mülâḫazalar cümle zir yerde ḳalır. Ḥattâ maḥbes-i fevḳânî-i ma'ḥudde bir taḫtânî sūrâḫ veled imiş ki taḫtından mürür eyliyen kimseye andan nazar olunur imiş ve rüz u şeb bir ḳandîl daḥi iḳâd olunur imiş bir gün ḥakim-i cezire olan zat-ı şerife de'b-i ḥukkâm-ı kirâm üzre esb-i süvâr oldukları ḫâlde zir-i maḥbes-i merḳûma mürür iden râhdan maḥalli maḫlûblarına 'azim ü revân iken Ḥazret-i merḥûmuñ çeşm-i bâ intibâḫlarına sūrâḫ-ı merḳûmdan nümâyân olduḫda Merḥûm Ḥazretleri ḫâkim-i müşârun ileyhe ḫitâb-ı bâ sevab ile "Ey ḫâkimü'l-belde (*eleyseallâhu bi-aḫkemü'l-ḫâkimin*) [Tîn, 8; "Allah hüküm verenlerin en üstünü değil midir?"] âyeti âyât-ı Ḳur'âniyyeden midir? yaḫud değil midir?" deyu istifsâr-ı ca'lı ile tecâhülâne istinbâ buyurduḫlarında ol daḥi belî ne'am ya Şeyḫ deyu cevâb buyurduḫda rukûb 'alâü'l-feres bir kibriyâdur ki ancaḫ aḫkem olan zâta münâsibdir. Sen ise ḫâkimsiñ pes aḫkemiyete lâyıḳı terk idüb ḫâkimiyete lâyıḳ 'amelde olmalısun minvâli üzre ḳıladetü'd-dür nuşḫların baḫş u 'atâ buyurduḫları gibi Ḥakim-i müşârun ileyh daḥi sem'-i ḳabülle icâbet ve 'alâ'lfevr nüzül ve mâşiyen icrâ-yı fütüvvet ve itâ'at etmişler, Ḥazret-i merḥûm kendiler ve ḳarın-i sa'âdet rusûmları bi'l-cümle (24b) bi'lfi'l-beste bezincir oldukları ḫâlde anlara mekremet şî'âr merḫamet dişâr el-Ḥâc Selîm Girây Ḥ'ân 'âlîşân ḫazretleri beher yevm on iki 'aded ṭa'am-ı hoşḡüvârı irsâl üzre bir ay

zamān mürür itdikde Hāzret-i merhūm, H'ān-ı müşārun ileyhden ricā buyurmuşlar ki sizleriñ muradıñız bizlere ikrāmdur hūlūşuñuz tāmduz ma'ālūmumuz oldı. Merķūmāt on ikiniñ ikisini ya'ni bir pilāv bir keşkek bizlere kāfidür deyüb anlar dañı baķıyyetü'l-eyyāmda vech-i mezbūr üze iki ile iķtifā bilürmişler. Ve dañı maħbes-i merķūmda iken ķaraf-ı devlet-i 'aliyyede Hāzret-i şeyhiñ ħasb-ı ħāli ke's-şemş fı rābi'atü'n-nehār olmağla li'ecli isticlāb-ı du'ā ve berāy-ı tatıyb-i ħātır ve irādet-i intimā vü imdād-ı meşārif-i mühimme ve ķaza-i ħavāyic-i lāzime için ihda ve ħidmet-i mu'tedde bihā olmaķ üze ķabūlüni ricā ve dest-i i'tizārıyle nihāde ve beste destāvizāne bir vāfir-i meblağ kibār-ı devletiñ birinden irsāl ve teslīmi a'yān-ı cezire-i mezbūreye tavşıye ve ħuzūr-ı şeyhe işāl ve bir minvāl me'mūr u 'arż ve ifāde ve i'lām ü edāda olduķlarında Hāzret-i merhūmuñ 'urūķ-ı 'iffet ü ittiķā ve nezāfet-i cibilliyeleri nabz-ı endāz u ħareket idüb def'-i ba'de'd-def' selb-i ba'de's-selble muķābele buyurub mezbūrunuñ şıķlet-i nā merzī ve na-maķbūllerini redd ü mündefi' olduğdan (25a) soñra bāb-ı maħbes-i ke'l-evvel mesdūd u rüfekā-yı zincir dañı bāb-ı ħillet ü muķāyebe vü muşāħabeti bāz u sohenān-ı vahşet-zedāye ağāz idüb ħuşuş-ı ma'ħūdun sırr u ħikmetin beyāna müte'allıķ 'ibārāt-ı nāzikāne vü zarifāneden meşelā Sultānım sizler ħaniniz ve bizler fakirüz siz kendiñiz için ruşsat buyurmamaķ güzeldir. Lākin bize meblağ-ı meşķurdan 'ā'id ü rāci' olan ħışşayı dañı endāhte-i deryā-yı istiğnā buyurdıñız mişilli mücāmele-i mükāleme irād eyledikleriñde Hāzret-i merhūm ħamd ü şükr lā-yezālīye şürü' ile ratbu'l-lisān ve ferahu'l-cinān olub buyurmuşlar ki el-ħamdü'l-ilāh şümme'l-ħamdi-lillāh eger meblağ-ı mezkūr piş-i nihād iken sizlerden benüm ķabūlümi müş'ir bir ħarf dañı cāğir-i maħrec vücūd olaydı nā-ķār, beray-ı ħātır-ı aħz u i'tāya ķarar virirdük, hele intāķ-ı ilāhi gibi iskāt-ı kemāhi vāķı' oldı buyurmuşlar el-ħāşıl Hāzret-i merhūm selef-i şāliħin kibārundan bu ibtilā-i sergüzeşti olan zevāt-ı şekib şifāt ile hemrenk ve hem-ħāl olub toķuz ay miķdār cezire-i mezbūra zindānunda dervişān-ı dilrişān u düstān-ı irādet-keşān ile şükr ü şiken ezķār u 'ibādāt ü lezzet-baħş nefāyiş t'āt olmuşlar. "Sezā-yı ru'yet ü teşrif olduğundan bu / cezirelere bu da ħayli' āb-ı rü" cezire-i Rodos'dan bā-luţfu ilāhi taħliye-i sebil ve mahrūsa-i Burusa'ya yine teşrif-i (25b) cemil buyurılıb ke'l-evvel:

Ba'zı yārān buldı cihān-ı nev manşıbı

Ba'zı oldı māl bulguş mağribi

Teşnegān-ı mā'il ħayāt şohbetleriñ irva ve berekler kerem ü kerāmetlerin 'atāş-ı sālīkine icra vü sū-be-sū tālībān-ı cemāl ü didārları 'arż-ı iştıyāķda nevbenev 'aşıķān-ı ilāhi dar u kiber u ķāk u şıķāķda ya'ni bir ķarafdan erbāb-ı sülūk terbiyeleriyle şafvetde

ve bir taraftan daği māmēzā gibi belki me^az-ziyāde erbāb-ı zāhir hikmet-i hafiiyesine muṭṭali^e olmak meretebe-i imtinā^eda ve nice nice havşala-i enām-ı hażm ve te^evîlinden sâde olan aqvāl ü a^emāl-i hüveydā olmağda ki serāpā mebānî ü mebādîsi müncerebātü^r-rahmāniyye ve^t-taşarrufātü^r-rabbāniyye olmak bî-iştibāh görünür. Meselâ tiğ-i berran beste meyān esvāk meyān esvāk-ı Burusa'da revān olub bî-vaqt minber-i cāmi^ei kebîre şu^eūd ve on toközlara buyurduğları gibi pes biñ seksen sekiz senesinde devlet-i ^ealiyye daği maħmiyye-i Edirne'de fahrü^l-mevālîyü^l-kirām Aḡ Maħmūd Efendi rahimehullah hażretleri Burusa'da seccāde pîrā-yı şerî^eat beyza-yı nebevî olduğda ahālî-i Burusa'dan gerek ahālî-i vifāk gerek erbāb-ı şikākdan ilkā ile bā-ma^rrifet-i hākimü^l-vaqt taraf-ı salṭanatü^l-^ealiyyeye yine ḡasb-iḡāl-i merḡumî ^ealā tarîki^l-hikāye ^earz u i^lām ve ifāde vü ifhām vuḡū^eunda anlar daği rāy-ı aḡsen ve emr-i (26a) müstaḡsen olmak üzere Hażret-i merḡumı bā-emr-i ^ealişān-ı sultānî bu def^ea cezîre-i Limni^eye iclā buyurub

Kıdvetü^l-ḡū milki nāfi degıldür tesmiye
Bülbül tūṡiye ^eizetdür o ki ḡabs oluna

Anlar daği ḡuşuş u merküm bize nisbetü^t-tekrār u ḡasen ḡazıyyesini nāṡıḡdır mefhūmunca rızā dāde-i taḡdır-i cemîl Rabbü^l-^eālemîn celle şānühü olub inḡıyād-ı tām ile inḡıyād ve cezîre-i me^mmürun bi-hāya imtişāl ü ^eāzim şavb-ı murād olmuşlar ba^ede^l-vuşul anda daği onbeş seneyi mütecāviz sāl u bā i^ezāz u ıḡbā ve bā-ta^ezîm ve iclāl ü kerāmāt-ı ^eadîde ve ^eināyat-ı müte^eaddide ile iḡāmet ve evḡat ḡüzār u ^eibādetde ve i^rāz-ı lâzime gibi olan aḡrabā vü aşdıḡa ve fuḡarā-i bā-vefā ile ḡalaḡa bend ezḡār u iḡyāda olmuşlar. ḡāyetinde destür-ı ekrem vezîr-i a^zam Köprili-zāde Muşṡafa pāşā hażretleri ḡibelinden fermān-ı celîlü^ş-şān vürüdü ile biñ yüz üç senesi ^eid-i fıtrından hafta muḡaddem ya^enî ramazān-ı şerîfiñ ^eaşr-ı aḡիրiniñ ḡilālinde yirmi üçüncü ḡün bād şurṡa-i tevfiḡ-i celîl bādbān ḡuşā-yı raḡîl ve taḡlile-i sebîl olub mānend-i peyām-ı hilāl maḡrūsa-i Burusa^ya işāl sürür ittişāl buyurulmuş erbāb-ı ma^eārif ü zākirāndan evvel ṡablî ba^edehu ^eaḡlî taḡalluş idüb beyneⁿ-nās Tavulcı-zāde dimekle (26b) şehir Şeyḡ ^eAlî Efendi nām bendeleri hediyyeten li^l-eḡıbbā^ş beyt-i ātiyi inşā buyurmuşlar:

İstimā^e itdikde teşrifîñ o ḡuṡb-ı ^eālemiñ
Muḡdemîne didi bir eksikli târiḡ nūr-ı maḡz

inşā^ş-allāḡ te^eālā cāⁱiyü^t-tafşîl Şeyḡ Aḡmed el-ḡazî Hażretleri (1150/1738)
Hażret-i merḡumun yevm-i teşriflerinde cāmi^e-i kebîrde Hünkār maḡfeli altında

mu'tekifler iken Hâzret-i Mışrî Efendi ile cami³-i mezbûr mihrâbı hizâsında ṯariĳ-ı 'âimde ṯulâķi ve dest-i bûs ve bilâ mufâraķau¹-yed tâ hânķâhlarına degin kendüler ķoĳı iĳinde ve Őeyĳh Aĳmed Efendi râcilen ve mâşiyen mûkâleme ve ṯarafeynden temhîd-i muķaddime irâdet vâķı^c olmuş Hâzret-i merĳûm bu def^a Bursa'da on altı ay miķdâr meķ ü iķâmet buyurmuşlar. Müddet-i merkûme hilâlinde daĳı kemâ-kân yaⁿⁱ mâ-mezâlara nazîr ṯalibîn-i müste'iddini ĳasbemâ emken terbiye vü irşâd u nâķâmân ṯariĳat-ı 'aliyyeyi ķat^c-ı merâtib ve derecâtile ber-murâd itmekde ve bend-i pendiyile dil-i 'uŝŝâķi seyr-i hevâ vü hevesden men^c ve yevmen fe-feyven düstân me^a ziyâde cem^c olmaķda ve yine ĳilâf-ı maraĳıyye eĳibbâ meşelâ duĳân ĳaramdır ve duĳân isti^cmâl iden kimseye ilĳâm olmaz ferâĳ eylesesiz elbette deyu buyurduķları ma^{nâ} gibiler şudûr u zuhûr eyleyûb ṯaraf-ı devlet-i 'aliyyeniñ daĳı ĳuŝûŝ-ı merķûmlar ma¹ümları olmaĳla bir gün Hâzret-i merĳûm devlet-i 'aliyyeden da^cvet(27a) buyurulmuş anlar daĳı kefere-i Nemĳe fi¹-ĳaķiķa deryâ-yı muĳit ŝüc^cân-ı islâmiyâna göre bir ķatredür. Muĳârebe-i küffâr ĳâķisâr ile me^ccûr olmaķ isteyen benimle refâķat eylesin buyurduķları sâmi^a zîb ahâlî olduķda cem^c-i cenk ezmâden ve ŝıĳar u kibâr u fuķarâ vü aĳniyâdan cemm-i ĳafîr cerbân-ı bedûŝ u ŝemŝîr-i bi-meyân ve teşmîr-i sâķ u sâ^cid eyleyûb hemeyân himmetleri pür nuķûd u niyâz u dest ŝuĳulleri dergâh-ı ĳâre-sâz bî-enbâze bâz el-ĳâŝıl techîz seferî tekmiâl ve bedraķa-i tevfiķ u nuŝret ricâsıyla her biri ehl ü 'ıyâl u aĳbâb u emŝâllerine tevdi^c ü teķbîl iderek mahallât-ı şehri ĳüzâr ve **Yefî ĳablucâ** ittişâlinde **Bâdâmlı bâĳĳe** nâm 'arşa-i ĳâliyeye nüzûl ü ķarâr idûb ol beytütetleri olan leyle-i mübârekede yine ṯaraf-ı devlet-i 'aliyyeden Hâzret-i merĳûme ĳiĳâben istiķrâr fi¹-maĳal buyurmaları üzre emr-i lâzümü¹- imtişâl vuşûl bulub imtişâl-i merķûmı ṯulû^c-i şemse ta^cliķ buyurmayub hemân rûberâh hânķâh-ı sa^câdet dest-gâh olmuşlar yine cânib-i devlet-i 'aliyye ma^crifetleriyle techîz-i sefer ĳuŝûŝunu Hâzret-i merĳûm taķrîr ü tekrîr buyurduķlarında dil-ĳâĳı olan kimseler şedd-i raĳl-ı 'azîmet ve Hâzret-i merĳûm ile me^cıyyet ü riĳlet buyurub her merĳale ve menzil envâr-ı zikrullâh ile mâlî ve her memer ve mesâfe berakât-ı it^câm u iĳtirâmla 'âlî ola ola üç yüz miķdâr cenk-cûy ŝâĳib-i ezķâr ile maĳrûsa-i (27b) Edirne'ye duĳûl ve evvelâ maĳfurunleh cennet meķân Hâzret-i **Sultân Selîm ĳ'ân** câmi²i minberinde ezân-ı şerîfe müteraķķiben şuret-i i^ctikâfda 'ibâdetde olduķlarından ŝoñra devlet-i 'aliyyeden iĳlâ ķaŝd olunduķların kendülere ifâdeden iĳtirâz idûb buyuruñ devlet sizleri ister meĳhûmı üzre dek ve taĳt-ı revâna vaĳ^c ve ŝaĳrâ-yı Edirne cânibine sevk ve ma^cıyyetlerinde olanlar mişâl-i ṯuyûr men^c ü def^c ü bî-ĳuzûr ve sâlimen Hâzret-i merĳûm Limni cezîresine yine vuşûl u duĳûl bulmuşlar pes, Hâzret-i merĳûm bu def^aalarında ĳerek sevâbıķu¹-eyyâmda ruĳŝat buyurduķları ma^{nâ}ķi ĳâlķa-i zikrde devrânlardır ve iĳmâz u muttaŝılan ṯarafeynden maĳtû^c-n-nizâ^c ve merĳıyyü¹-istimâ olan âdâb-ı zikrullâha ri^câyet-i kâmile üzre ezķâr u 'ibâdât u ṯâ^cât

olunmuş ba'dehu bilâ niyyet-i erba'în Hzret-i merhûm halvet-güzîn olub biraz vaqt mürûrunda sâbıkda Hzret-i 'azîzin bî-tekellûf nâ'îl-i kimyâ-yı şoĥbetleri ve mâlik-i iksîr-i nazâr u himmetleri olduĝumuz gibi yine ihtiyâr-ı halvetden keff ü nefis ile nuĥâs kalbimize nigâhları olurmı ola deyu bendegân pertef u tâb ve bir küre-i intizâr u ızırâb iken sultânfirdevs-i âşiyân Hzret-i Ahmed es-sâlis H'ân (1703-1730) 'aleyhi'r-raĥmet-i ve'r-rızvânun eyyâm-ı saltanatlarında naql-i beĥâ buyurdukları haftanın yevm-i sebtinden (28a) umûr-ı dünyeviyyeye müte'alliĥa kelimât kendülerden ĝayet eĥal belki maĥz şu'ûr-ı dünyeviyyeleri rûĥ u pür-fütûĥlarından aĥdem cânib-i Ĥayy lâ-yezâle peşin ĥırâm ve 'ömr-i 'azîzleri yetmiş sekize ve târiĥ-i hicret-i nebevî 'aleyh esnâü's-Salavât ve erfe'uhâ biñ yüz beş 'unvânıyla ma'nûn ve şuhûr seneden şeyhru'llâhi'l-eşam olan recebü'l-ferdi'l-muracceb daĥi 'işrîn ile mu'ayyen olub yevmü'l-erba'â vaqtü'z-zuĥâniñ ve tenhâ pervâz-ı 'âlem bâlâ ve hemdem maĥremân-ı 'illiyîin-i Ĥudâ ve nâil-i şoĥbeti'l-ervâĥ ve vâşıl-ı fevz ü necâĥ olub kendüler perverdesi ve ba'dehu nice müddet cânşinleri olan fâĥru's-şuleĥâi's-sâlikîn Şeyĥ Maĥmûd Efendi ĥazretleri ĝasilleri ĥidmetin ber-mücib-i vaşıyyet edâ ve ĥalen kendülerin birâder ü 'amm-i'uzmâ-zâdesi ile vezîra'zam Baltacı Meĥmed pâşâ medfenleri beyninde olan yerde mişâl-i defîne-i seniyye-i ĝabrâya vedî'a ve ivâ buyurulmuşlar. Tayyebâ'llâĥ-ı te'âlâ şerâhum vece'aleü'l-cinân meşvâĥum ve nefa'nâ bi-nefâyis-i berakâtihim âmin âmin bi-ĥürmeti'n-nebiyyü'l-emîn

Zihî ĥuceste vü bâlâ maĥâm imiş bu maĥâm

ki böyledir ĝirân ĥudret oldı cây-ı menâm

Hzret-i merhûmun ĥâlât-ı ĥamîde ve şifât-ı 'adîde vü pesendîdelerinden numüne ve ba'zdr ki *nîzen mine'l-baĥr ev reşfân mine'd-dîm* mefhumı taĥrîr ve bi-meşıyyetü'l-ĥadîr ĥasbe mâ-yümkîn keşide-i silk taĥrîr olunur. *Hüve'l-muvaffaku'l-mu'în ni'me'l-mevlâ ve ni'me'n-naşır...* Hzret-i merhûm merbü'u'l-kâme (ya'ni orta boylu demekdir) ve semrete ĥarîb olub şaĝ (28b)gözleri taĥtında bir siyâĥ kebîr beñleri var imiş çeşm-i nûr eşşânları daĥi ĥarîbü'l-kiber imiş. Şumûs u budûr islâmiyyin olan evliyâ-ı âĝâĥ ve 'ulemâ-i billâĥ ĥazarâtınıñ ve etkıyâ-i selef-i şâliĥiniñ her ĥâlde erâ ve hey'etlerinden ilâ âĥiri'l-'ömr nâ-mehcûr olub lâbis olduĥları elbise daĥi dervîşâne ve şüfiyâne ve tekellûfât-ı dünyaviyyeden dûr olub sebz-i ferâce ve beyâz 'ammâme ve ĝâĥi siyâĥ ve sefid ĥüzî kürkı ve yeşil ĥabâ bunlar mişillülerle 'ömr-i 'azîz rif'at-ı nâ-güzîrleri ĝüzâr eylemiş ve ber-muĥteżâyî'l-kâsib ĥabîbullâĥ maĥrûsa-i Burusa'da ĥanĥâĥlarında şem' döküb dervîşân yedleriyle fûruĥt ve eşmân-ı tayyibeleriyle ĥutlanurlar imiş.

Ve daĥi Hzret-i merhûm müneccimen ve muvaĥĥaten cem' ü tertîb ü te'lif ü terkîb buyurdukları *Meva'idü'l-'irfân* nâm kitâb-ı 'acîb-i 'âlîşânun on üçüncü mâ'ide-i pür-fâ'idesinde: Nazm-ı ĥadîm celle şânuĥdan ĥazret-i Ĥalîlü'r-raĥmân şalavâtullâĥ ve

selāmuhü ‘alâ nebiyyinâ ve ‘aleyh hazretleriniñ kışşasında (*felemmâ cenne ‘aleyhi’-leylü ra‘â kevkeben*) [En‘âm, 76; "Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, Rabbim budur dedi. Yıldız batınca batanları sevmem dedi."] ila‘âye âyeti kerîme-i ‘aliyyesini "mimma tüşrikun" fâşılasına dek Hazret-i merhûm ba‘del-kütüb ve‘-terķim buyurmuşlar ki el-ħamdüli‘-lâhi te‘âlâ istikâmet-i suluküm berakâtıyla bu ‘abd-ı fakîr beşinci ism-i şerîfe meşğul olduğım hâlde benden sukûn u karar firâr idüb taraf be-taraf mürür u güzâr iderdim. Derece-i riyâzât-ı şâķķa ve mertebe-i (29a) müccahedem ol kadar kavıyyü‘-eşer idi ki kendimi bi‘-tav‘îş-şâf gâh minâreden ve gâh cebelden rüy-ı zemîne ilķâ ve tesķin-i istilâ murâd iderdim ve ol eyyâmda ‘aded-i dersim ya‘ni ba‘de edâi‘-mefrû zât u ğayrihâ tesbîh bedest olub sürdiğim ism-i şerîfin ‘adedi seksen biñe ve toķsan bine bâliğ olurdu. Hattâ bir gün toķsan biñi daħi tecävüz itmişidi ve ekser eyyam sülükümda ğıdam yalnız yirmi dirhem nân şe‘îr idi.

Ve daħi târiħ-i hicret-i hâtemü‘-risâletin şallallahü te‘âlâ ‘aleyhi ve-sellem biñ altmışıncı sene-i mübârekesi muħarremü‘-ħarâmının ‘aşr-ı ahîrinde ve mâh-ı merķümda dördüncü olan cum‘a gicesinde dâhil-i beytimde bîdârlıĝım hâlinde kendü önümde bir kevkeb gördüm ba‘dehu gözimi yumdum yine o kevkebi ke‘l-evvel gördüm ba‘dehu gözimi açdım yine o kevkebi ke‘l-evvel şâbit ve mer‘î buldum. Pes, bildim ki çeşm-i zâhire tevaķķufsuz ‘ayne‘-ķalb ile görmüşüm kevkeb-i merķüm bir miķdâr eyyâm nazarımda zâ‘il olmayub biraz eyyam daħi bedr-i enver miķdârına varınca tefâvüt üzre kebîr ü ekber oldı biraz eyyam daħi ke‘l-evvel tefâvüt üzre kebîr ü raħşân ola ala mişâl-i ħurşîd-i âsumân ğayet tâbnâk ve dıraħşân oldı. Ba‘dehu bozürķi ve raħşandı ki hâli ol kadar munbasıť oldı ki şeş cihâtı isti‘âb eyledi. Kevkeb-i mersümü benim ru‘yetim ibtidâsından intihâ‘-i şürîsi olan isti‘âb-ı cihâte gelince (29b) tetricle ya‘ni kalilen kalilâ ızırâb-ı derünüm sükûna mübeddel oldı intehâ tercüme-i kelâmü‘-merhûm...

Ve daħi Hazret-i merhûm kendü aħval-i riyâzâtların beyânda lisân-ı cevâhir feşânlarından âvîze-i ğuş-ı cân olan ‘acâ‘ibden olmak üzre menķüldür ki buyurmuşlar şeyhim merhûm Sinân-ı Ummî Yûsuf Efendi hazretleriniñ ĥidmet-i ‘aliyyelerinde ĥilâf-ı ‘ade riyâzâta ol kadar meşğul ve mu‘tâd idimki abdeste ibtidâdan intihâsına dek kâhî iki kerre baña sine ya‘ni nevm-i hafîf ki hâlâ türkîde penke dinür tärî olur idi ve nevm-i mezbûrda rü‘yâ daħi görüb şeyhime taķrîr ü ta‘bîr üzre iken bîdâr olurdum. Terk-i ekl ü şürb ve temâdi‘i eyyam-ı riyâzât-ı şâķķa bâbında pây-e ‘ulyâ ve rütbe-i kuşvâda olan hâlât-ı ‘acîbe vü aħvâl-ı ğarîbe-i merhûmdan olub mütevâtiran menķül ve meşhûrdür ki cezîre-i Limni câmi‘-i münîriniñ minberinde mi‘etey mütecâviz ğünler ‘ala‘l-ittişâl dehâni maħzenü‘-esrâr ve derün-ı menbau‘-envârları mihr-i terk-i âb u dâne ile maħtûm ve cevâhir-i nefîse-i rabânî ile ma‘tûm olub yine ‘ibâdetlerine ber-

devām ve muvāzib belki insilāh-ı küllî denilen e^cazzü^l-me^âribe mâlik ve anufla kaç°-ı derecât mesâlik ü me^talib buyurmuşlar

Gıdâ ile yapılan tenki nûr ola âhır / Gıdâ aña göre lâzım degil midir zâhir

Uşûl-i mücâhede-i tâmmeniñ fûrû^l-ından ma^cdüddur, (30a) dinmege cesbân me^ânî-i ğarîbedendirki huzûr-ı merhûmda ma^hall-i beytütetlerinde nice evkât hıdmetde bulunan ba^czı sâlik bendeleri tecrübe-i şahîhadan soñra naql ve ifade buyurmuşlar ki her çendki Merhûm Hâzretlerine nevm-i hafîf târî olurdu meşğûl oldukları isim lisân-ı şerîflerinden mesmû^c olunmayub bir âyete ma^hşûş ez-Kur^ân-ı kerîm mesmû^cumuz olurdu ve der ^cakab intibâhları da^hi ma^clûmumuz olurdu anlar hâ^hakkında nevm-i şekîl hiç istimâ^c olunmamışdır.

Ve da^hi nağmât-ı dilnişîn ve elhân-ı şîrînler murtâz bî-emrâz hâ^hakkında gıdâ-yı rûh olub kemâl-i te^şîri da^hi ^cinde ehl-üⁿ-nazar mufaşşalan meşrûh olduğına nazar ile menkûl âtiü^c-l-beyân cây-ı iştibâh u gümân degil idügi nümâyândır ki Hâzret-i merhûm bir gün ittîşâl şehri Burusa'da berây-ı teferrûc bir ferâhfezâyeye da^cvet buyurılıub pes, ittîbâ^c-i sünnet ve şüfiyûn ile teşrif u icâbetlerinde ^câdet üzre şâhib-i da^cvet ma^hqâm-ı ^cubüdiyyette ve çeşm ü gûşları bi^c-l-cümle cānib ba^cidü^c-l-ecānib şeyhde lâkin mevzî^c-ı merkûme qarîb bir ma^halde haddı ricāle bir vech-i tahmîn nâresîde bir şağır müste^ciddinü^ş-şıbyân ..... isti^cmâl olan gerek ^cazmdan gerek âhâr nesneden maşnû^c mizmâr ile sâz nûvâzlıkda ve kendü hevâsında şafalanmada ve süz-nâk ve dilfirîb rûş u şadâ vü edâ vü tarâb-engîz ^cacîb-gâh şabâ vü gâh nevâ icrâda (30b) Hâzret-i merhûm vecd-i bâtınîleriñ zabt idemeyüb izhâr-ı sūziş ve çeşme-i mâ^u-l-hayât çeşmânları belki kaçre-rîz olub berây-ı tezâyüd rîkât-ı hâ^htır ve telezzüz rûh-ı ^câtır-ı devre-i şūrî ma^hqâm-ı huzûriye tebdîl niyyeti ile şağır mezbûrî mizmâr-ı mezkûrî ile meclis-i şafâ celîslerine ihzâr için bir şüfî-i şâf nihâdî irsâl buyurduklarında şüfî-i sâde-dil da^hi huşûş u merkûm ^cacelesi müste^hâb mişâl hılâl-i eşcârdan bire çocuk dūr şadâ-yı mehîbâneleriyle isti^ccâl üzre şitâb eyleyüb yaklaşdı^hça şağır biçâreye benim ve hirâs ol rütbe isti^câb eylemişki şüfinin pūyân olduğî mesâfe miqdâr bu da^hi girizân u devân hele bir takrîble bire oğul iş senin kor^hduğun gibi degil saña fâ^îdeli sözüm var diyerek vâkı^u-l-hâli ba^cdet-te^hkarrüb beyân ve meclis-i ma^hqûde ba^cde^l-ıtyân te^ceddüb ve isti^hhyâ ile şerefyâb dest-būs olub huzûra qarîb zir dirâht evcegiz nihâde rûbeşahrâ mizmâr-ı ma^hhüde bi^c-l-iltimas dem zen ve kemâ fî vus^cat me^lûf olduğî küçek buzürk nağmeleri icrâ-yı âteşîn ile icrâ ve yek-â-yek şadâ-yı âteş-pâresi süz-ı derûn-ı müstemî^câna munzam olduğ^hça sūrâh küşâ-yı derd-i dil-i dānâ olub bir mefhûm-ı münîf

Bişnev ez-ney çün hikâyet mîkuned

Ez cüdâ-yı hâ şikâyet mîkuned

(31a)H zret-i merh m g y  olub buyurmuşlar ki bu şad -yı h ab ve naĝm t-1 merĝ b bu mizm r kem miĝd ra ne maĝ mdan (ifaza) ve iĝs n olunduĝı ve bu lis n -l- h l ne g ne kelim t-1 tesb hiyyeyi bey n u g y n olduĝı benim gibi sizlerin daĝı deh n-1 r h n  maĝ mında olan g ş-1 h řuņuzza gire idi bencileyin degil belki belki daĝı a l  s z n u giry n olacaĝıņız n may n idi. L kin hen z daĝı o derecede degilsiz deyu h zr na taĝs m-i baĝř yiř v rid t-1 hikmet-i  y t buyurmuşlar:

 Aşksız mertebe bulmaz kişi fi nefsi-l-emr
L kin ol  aş degildir ki ola nefs n 

G ş olmayacak neyleyelim şuret-i b b 
Fehm olmayacak neyleyelim z b-i kit b 

Ĥor baĝma merd isen b  r ha ve b r ha heb
H l diliyle S re-i tebbet oĝur oĝur her bir ĝaĝ b

Ve daĝı  ş r-1 m c hede-i t mmeden  add olunur h l t-1 v c d-1 p r- c dlerindandır ki H zret-i merh m kendi eşer-i p r- berleri olan bir ris le-i t rkide  aded-i siniņ tařriĝ id b ful n ĝadar senelerdir ki ĝav s ĝamse-i z hireden ş mme ve za ıĝa ĝasselerimi ĝav  ve mustemendiņ h d vendi celle ş nuh  ve  amme nev luh  H zretleri benden ref    bend itmişdir deyub bu h let-i ibret n m y  test r buyurduĝları manz r-1  abd-1 ĝaĝ r olmuşdur.

Ve daĝı  ac yib menĝ latdan (31b) biri budur ki maĝr sa-i Burusa c mi-1 kebiriniņ im m-1 evveli ve sult n Mur d-1 şanı c mi-1 minberiniņ ĝaĝ bi merh m  Abdurraĝ m Efendi ibn -l-im m Efendi n m bende-i ben mlarından istim  olunmuş idi ki bundan aĝdem ben maĝr sa-i işl mbola varub bir ĝ km-i şeb b def -i hev  v  heves   zevĝ u şaf  ve ziy ret-i ehlullah ve tem ş  iĝ n niyyet itdim ve v lidem ĝad n m m ne at itmekle  aĝıbet řeyĝ-i merh m H zretleri ma rifetleriyle otuz g n miĝd rdan ziy de dar -s-salt nat -l- aliyyede  adem-i meĝ  zre me zunen Burusa'dan aĝb b ile ba de-1-m s fere dilĝ ah m  zre  sit ne-i ĝ srev nide m ddet-i mev de ma ĝ de tem mına dek y r n-1 seb kr h n u aĝb b-1 uĝhuvvet intis blar ile mez ĝ u meşrebimizce řoĝbet   cilveler ve h y u h ylar ve keremiyet-i  aş u  lfet dilc lar id b eyy m-1 merĝ me enc mı olan ilede yine y r n mey nında p r řevĝ u (maĝalĝ anlık) ve p r-s r r u bezle g  ve ĝořĝ anlık ile raĝat ve ĝuz rda iken H zret-i merh mdan g şuma n -ĝ h bir  v ze-i meh b ve bir şad -yı p r-neh b irişdi ki

mefhümü ey ‘Abdurrahîm vâlideniñ râzı olduğı ve ta‘yîn eyledigimiz eyyam-ı ma‘hüde temâmdir bundan ziyâde bir sa‘at miqdâr dağı tevaqqufa rızâmız yoğdur hemân çurma gel ma‘nâsına mu‘âbık idi ben ise bir kaç gün dağı meks (32a)itmeğı taşmım itmişidim. Pes, bu sehmnâk-ı güftâr-ı gâ‘ibâne ve emr-i şâhâne vü pederânenen derhâl baña infi‘âlât-ı ‘azime yüz gösterüb münfe‘il ve melül u sâkit u şâmit şinâver-i deryâ-yı fikret ve hayret idim. Hatta bu şadâ bi‘l-cümle yârân-ı hücreniñ mesmû‘ları oldı zann itmişdim. Yârân-ı şöbet benim bu güne hâlime istiğrâb ve sebep-i infi‘âl ü sükün u sukûtumdan istikşâf u cevâb istediklerinde bildim ki tehdîd-i mezbûrı benden gayri işitmiş yoğ. Nâçâr Hâzret-i merhûmun beni Bursa‘ya da‘vetleriñ ve benim mâ fi‘z-zamirim ne idügin ber sebîl-i müşâveret-i yârân-ı şafâya ‘arz u beyân eyledigimde her biri engüş-ti te‘accüb ber-dehân olub hemân yevm-i âtîde sefine suvâr olmamı istişvâb ve istihsân itmeleriyle binâ‘en ‘aleyh ben dağı intişâl ü def‘-i küdüret ve kelâl u râkib-i sefine ve vâşıl-ı meclis-i ‘âlîleri olub ref‘-i melâl eyledim deyub bu nev‘a kerâmet merhûmda baş-ı mekâl itmişidi rahimehullâh ve dağı huşûş-ı mezbûra nezdik bir hâlet-i ‘acîb ve nîkdir ki ba‘zı şulehâ-i e‘imme-i şehh hakkında menkûldür Hâzret-i merhûm şeyh-i Bursa‘da mekîn ve hânkâh-ı merhûmda ber-temkîn iken bir dostândan birin meşelâ ziyâret kaşdı ile ‘âzim-i râh u revân olduklarında ‘âlem-i ma‘nâdan imâm-ı mezbûrı me‘yyetine taleb iderler imiş ol dağı şeyhimiz Hâzretleri filân maħalle gelüb beni da‘vet buyurdular (32b) deyu berây-ı def‘-i tevaqquf ve intizâr-ı ‘alâ‘-ı acele ‘ammame ve ‘aşâ ve ferâce ve kabâsını tekmil ve ru-be-râh u vuşül ü telâkı ve dest-i bûs u hizmetlerinde şöbet-i revân ve mevzî‘-ı maḡlûba giderler imiş.

Ve dağı perd-i sa‘âdet nümünelerinden bahş ü beyân bâbında menkûl olandan ba‘zıdır ki Hâzret-i merhûm şehh-i Bursa‘da zîb hânkâh-ı ‘âlî destgâh oldukları evân-ı pür ihsân hilâlinde **Oğur Yazar Kıyâfet ‘Alî Efendi** nâm bir kimse merhûmdan tevbe ve dest-i inâbet alub biraz eyyam ber-vech-i ‘âzîm hizmetde tekâpü idüb bu eşnâda Hâzret-i merhûmı tenhâ bulub fırsatı terk itmek olmaz ittihazı gânimetdir edâsı ile hemân dâmân-ı mekârim-i pîrâmenlerine ve pây-ı bülend pâyelerine rusûmu rümâlî ber tarîk-i kemâl-i mü‘eddâ idüb şişe-i kalbinde olan ma‘nâyı muḡâbele-i şeyhde kalıb edâya bu güne vaz‘ eylemişki benim efendim sultânım hâzretleri hâliyen benim itikâdında bu ‘aşrda siz veliyyü‘n-ni‘amdan gayri kibrit-i aḡmer dinilen ‘ilm-i iksîre ve hacet-i mükerrrem ve mâ‘î ilâhiye mâlik bir ferd dağı vardır diyemem yoğdur. Ben kuluñuz ise bu şan‘at-ı ‘âzîz ve fenn-i şerîfi talebim zamânı pek çoğdur bu yolda çoğ renge boyandım şehd u simlerden ziyâde uşandım maḡzâ bu ma‘nâ için tebdîl-i kabâ ve şüret idüb devletlü efendimiñ hâkipây-ı cevâhir-i âsâlarına (33a) intisâb ve intimâ eyledim el benim dâmen seniñ efendim deyu ibrâm u ilhâh ta‘lîm u teḡazâ-yı nâbercâyı tefhîm eylediginde Hâzret-i merhûm evvel-emrde yemin billâhi‘l-‘aliyyü‘l-‘alâyı tekrâr

idüb 'Ali Efendi ben kimyayı bilirüm illâ ki seniñ maṭlubuñ kimyâ ki biraz me'âdin ve sâ'iri mezc ve ṭabḥ u ta'fîn u taş'îd ile olursa bilmem bildiğim odur ki âlet-i 'ibâdet olan tesbîhi ḥulûşla çeker çevirirsen o daḥi seni nazaruñ iksîr oluncaya dek çeker çevirir benim iksîrim dünyâ ve uhrâya beni Âdemi mâlik iderseñ maṭlûbuñdan hezâr derece ercaḥdır mişillî ṭarḥ-ı cevâhir-i ḥaḳâyıḳ ile tahvîl-i ṭabî'ate ba'edel-intizâr görürler ki olur degil pes sen hiç bir şan'at bilmezmiş didiklerinde belî sultânım, Bilecikliyim ṭâ'ife-i vessadîn üstâdlarının isti'mâl eyledikleri mekûk âletini yapmak şan'atımdır didikde ne miḳdâr aḳçeye yaparsıñ deyu buyurduklarında haftada ikisini yapub her birin birer altuna raġbet-i tâmları ile fûruḥt iderdim deyu cevâb-ı şadâḳat nümâ viricek işte seniñ kimyân o imiş biz daḥi saña du'â idelim haftada daḥi ziyâde yapasıñ ve daḥi ziyâdeye şatasıñ ba'de'l-yevm lâkin (bi-vaḥîd) -i 'anḳa nazîr olan mulâḥaza-i nâ-puḥta-i iksîrde cevher-i 'ömr-i 'azîz girânmayeyi beyhûde yere itlâf u isrâfdan tahlîş-i nefis ve raḥat-ı rûḥ (33b) bulasıñ ve nebşîn-i derdest olan ḥâtim şemse-i san'atî elden zâyi' itmeyüb ferâġ-ı bâl ile ferâġ-ı küllî ve maḳẓû'l-'âmâl ve melî olasıñ deyu nuşḥ-ı ḳavî ve pend-i çelî buyurmuşlar ol daḥi çok gitmeyüb kendüyi ihfâya çeküb sırr olmuş

Ve daḥi ġarâ'ib-i vâridâtdan olmaḳ üzere menḳûldür ki Ḥâzret-i merḥûm bendelerinden birisi kendi dâ'iresiñden birine iḳtizâ itmiş iken Ḥâzret-i şeyḥden istişfâ güne olub bir ma'cûn terkîbi Merḥûm Ḥâzretleri istişvâb buyurub var imdi bu eczâyı mektûbetü'l-esâmîyi sûḳ u 'aṭṭârândan bitemâmiḥâ iştirâ idüb inşâ' Allâuh te'âlâ ba'de'l-isti'mâl âşâr-ı şifâ bedîdâr olarak def'î keder ve ḳaç'e-ı 'ilel ve men'e-i eşkâl olur mişillî buyurub ol daḥi mütevekkilen 'ala'r-rabbü'l-ḥakîm mubâye'a-i merḳûma semtine şitâbân ve eczâ'yı devâyı tedârik niyyeti ile revân olduḳda ekşerin iştirâ lâkin birine bir ṭarikle zaferyâb olamayub mânend-i kimyâ ve 'anḳa mevcûdü'l-ism ve ma'dûmü'l-cism ḳaldıḳda yine Ḥâzret-i şeyhe 'arż-ı ḥâcet ve sebîl-i tekmîl-i istifsâr idince anlar daḥi şey'î maṭlûbun 'aded-i ebcedisini ḥisâb buyurub devâ-yı mezbûra ilḥâḳı ḳâbil keşîrû'l-vücûd olanlardan 'adedi 'aded-i sâbıḳa muṭâbıḳ birisini ihtiyâr ve ma'dûm-ı merḳûma bedel-i şaḥîḥ olmaḳ üzere tekmîline işâret ve isti'mâline (34a) tenbîhlerinden soñra ol daḥi bir minvâl meşrû'c 'âmil olub ḥulâşatü'l-'âmâl olan murâdları daḥi bî-ḳudretiḥi 'aze ve celle ḥâşıl olmuşdur

Her cev v olmaz berâber cevher

'İneb olmaz mu'âdil-i 'anber

ve daḥi Ḥâzret-i merḥûm vâridât-ı nefise-i ġaybîyeden mevz-i denât-ı ḥikemiyye-i vehîbeden olan ilâhiyyâtında evvelâ Mışrî teḥalluş buyururlar imiş bir gün esnâ-yı şohbetlerinde sultânım sizler egerçi kâḥ Mışrî deyu ve kâḥ Niyâzî deyu teḥalluş

buyurursuz lakin gürüh u sâz nevâzândan bir kuluñuzın dağı mağlaş Niyâzi'dir. Bu huşuşda sizler ile iştirâki münâsib görmeziz dinildikde varıñ şâhib-i mağlaş-ı merķūma bizden selâm ihdâ idüb bizim hatırımız için bir âhar mağlaş ihtiyâr eylesiñ memnün oluruz buyurduklarında fi'l-vâkı° selâm-ı selâmet encâmlarıñ tebliğ-i emânet ve şahs-ı merķūm dağı ferağ ve Hâzret-i merķūma kemâ yenbağı °arz-ı °ubüdiyyet eylemiş Hâzret-i merķūmuñ müteķarrrib bende-i dirînelerinden beyne'n-nâs **Kavala Şeyhi** dinmekle ma'rûf ve hüsn ü sülûkle mevşûf **es-Seyyid Muştafa Efendiden** bu haķırıñ güşzedidirki Hâzret-i Şeyh Merķūm kendüleriniñ °omr ü °azizleri ne miķdâr seneye bâliğ olacağına ba°de'l- ittılâ° Mısrî teħalluşlarına Niyâzi mağlaş dağı zamm ü ihtiyâr buyurdular. Zira Niyâzi lafz-ı münifiniñ °aded-i ebcedisi yetmiş (34b) sekizdir ki °adedinde °ömürleriyle beraberdir deyu beyân-ı ĥikmet itmiş idiler

Ve dağı dârü's-saltanatü'l-°aliyye maħrûsa-i İslâmbol sukkanından ve fenn-i müsiķi üstâd-ı mâhirlerinden beyne'n-nâs **şîr u gâni derviş °Alî** dinmekle şehîr zâkiriden bi't-tevâtür menķüldür ki her çend Hâzret-i merķūm Şeyh Mısrî Efendi kıbel-i °âlîlerinden beste olunmak için baña vâşıl olan her ilâhiyi nağamât-ı maḡbû'a ile ilbâs murâd itdigimde bilâ te'ħîr ve tefekkür gerek çârgâh ve beyâtî ve şabâ gerek °acem ve °uşşak ve nevâh semtlerinden ve ġayri yoldan nev vâdi-i hoş âyende ve zevķ-baħş sözünde ḡab° du°âġüye şüret-i ilhâm gibi huḡür idüb zabtında dağı riyâzata ĥâcet kalmaz idi. Güyâ nazm-ı merġübları bir maḡbûbdur ki aña sezâ olan libâs-ı °âlem-i rûhâniden dühte ve pürdâhte ve pâk u şîrin ü pâkize vü dilnişin ü berâber bâlâ vü a'lâdan i'lâ-i lâyiḡ u şâyḡ olurdı ben dağı °alâ ĥilâfû'l-°âde tekrîm-i ilâhilerdendir bu ĥizmetimiñ Hüdâ-yı te°âlâya şükrini nice edâ idebilem deyu du°âlarında ve rast u dürüst şenâlarında olurum deyu medḡ ĥ'ân Hâzret-i merķūm olmuşdur.

Ve dağı Hâzret-i merķūm ile kaḡ'â mu°ârefesi olmayan bir kimseniñ üzerine kendi zâyı° eyledüġi aħarıñ bir ra's-ı behîmesiniñ semeni için (35a) huḡür u ĥâkimü's-şer°de ba°de'l-murâfe'a bi-ḡariķü'z-zamân edâsına ĥükm ü lâḡıķ olmuş şüretinde üzerine ḡaraf-ı şer°den naşb u ĥavâle olan kimesne ile mezbûr li-°eclî i°-ḡâ'ü'l-kefil yâḡüd ĥabs için mumâşât idüb Hâzret-i merķūmuñ maḡarr-ı sa°âdet mustekarlarıñdan mürür iderken Hâzret-i Şeyhi huşuş-ı merķūm için kefil virmek mezbûruñ hatır-ı fâtır maġmûmuna huḡür itmekle der °aķab meclis-i °âlî ve huḡür u kirâmîlerine sur°at u duḡûl idüb kaḡıyyeyi temâmen °arz u taķrîr ve şüret-i merâmını neķîr ü kıḡmîr tafşil ü taşvîr eyledikde ma°zûriyyetine kemâl-i ittılâ° ile muḡḡali° olub ĥavâle olan kimseye ĥiḡâb buyurub bu kimseniñ deyn-i merķūmunı dağı yarınki ġün gel bizden al deyu cevâb ve naḡdîne olan kelimât-ı bâ-şavâbla müşâb olduklarından soñra mezbûrân ĥavâle ve maḡzûndan her biri bir semti ḡutub ġitdiklerinde maḡzûn u merķūm yolda Hâzret-i Şeyhiñ bendelerinden birine mulâķî olub ĥâl-i ġüzeştayi iḡbâr idicek mezbûr dağı bilâ

tereddüd ve te^hir bende-i şādık ve mürīd-i zā^hıkn bir nişānesi da^hi bī-riyā ve sum^a ve bī-^ucb u gīne bezl ü bāl ve şarf-ı menāldır deyu dest-i bi-kise olub meblağ-ı ma^hkūmun bih ber ne miqdār olur ise bi^h-tamām ve^l-kemāl edā ve hısb iderler iken bir ā^har kimse da^hi keyfe ma ittefe^ha bunlara (35a) muşādife ve rast gelürsen bunda sen behīme-i ma^hlūba fulān yedinde zūhūr eyledi hābīr degilsīn gibi deyu fera^h fezā ve ğamzedā müjde-i elem fersāyı ifāde da^hi itdikde ma^hzūn u mezbūr gencāyış pezīr-i derūn olmyacak mertebe mālīk-i felek-i meserret ve fā^hiz nevādir şādi-i kerāmet olub bu huşūşla bi^l-kūlliye ma^hzā Hāzret-i şeyhīn nefes-i mübārekeleriniñ āşārından idüginde bir hābbe kadar da^hi iştibāhım yokdur deyu ta^hkrīr-i kelām ve ta^hbir-i merām eylemiş.

Ve da^hi Hāzret-i mer^hūmuñ cihet-i muşāhereden qaribi olan bir gūzīn-i şulehā ve zāt-ı mükerreret sīmādan istikşāf u istinbā olunmuş ki sizler mu^haddemen erbāb-ı tarīkat olan şūfiyyūna ve meşāyīhā nā-mu^hte^hīd ve anlar ile nā-mütte^hīd idīniz. Bir ferdin zihnine ve hā^hatır u fikrine gelmez idi ki Hāzret-i şeyhi dāmād-ı mu^hteremlige kabūl idesiz şūrī ve ma^hnevīden ne gū ne şey^h sebeb ü dā^hı oldı ki hīlāf-ı ^adet ^aa^hd-ı ülfet ve ihdāş-ı qarābet vā^hı^hı oldı dinildikde cevab-ı bā-şavāb dāfi^h-ü^h-irtiyāba müteşaddī olub bu gūne bast-ı bışāt ta^hh^hı^h u beyān mükerrerāt-ı tevfi^h eylemiş ki ey ihvān-ı bā-şafā siziñ da^hi ma^hlūmuñuz olsun ki Hāzret-i Mışrī biz bendeleriniñ dā^hiresine ber tarīk tezevvūc kadem zen teşrīf olduklarından şoñra bi^h-mu^hāniye müşāhede ve (36a) şūbhesiz ma^hlūm olan hālāt-ı ^aacībe ve kemālat-ı ğarībelerindendir ki kendüler ^adet ola geldügi üzre istirāhat-i beytütet ve zikrullāh ve ⁱbādet-i ^aat eyledikleri meskende tek ü tenhā oturdub bizler da^hi taşrasında cem^h ü tenhā iken Hāzret-i şeyh bir zāt ile lā^hu bālī mefhūmunca mukāleme ve muşāhabet eyledikleriñ bizler bī-rayb u gūmān gūş u i^hkān eylediklerimizden şoñra şo^hbetleri kimiñle idi deyu hu^hzūrlarına du^hhūlümüzde zen ü merdden ve efrād-ı ferīdeden bir ferd da^hi bulmayub ve kendülerden ğayrī kimse görmeyüb istimā^h itdigimiz şahşuñ şadāsı ne yüzdendir ve ne sırr u hikmetdür deyu te^haccüblerimizde aña qarār virdik ki bāb u pençere mişillülerīñ sürā^h u şikāfindan tahşīl -i vu^hūf ve şu^hūr eyleyeyiz fi^h-vā^hı^h vech-i meşrūh üzre hālet-i ma^hhūde vu^hū^hnda hafyeten ba^hde^hn-nazar gördük ki bir şağīr-i hu^hbrū ve ma^hşūm u mü^heddebāne ve ^aa^hılāne belki pīrāne vū kāmīlāne Hāzret-i Mer^hūma ziyāde te^harrub idüb beynlerinde su^hāl ü cevāb u mu^hāyēbe ve hī^hāb u ülfet-i ma^hqbūle ve şo^hbet-i ma^hqūle ideyürler bizler, bu keyfiyyetlerine ba^hde^hn-neftān hu^hzūrlarına ^aalā^h-ğaflet vu^hşūl için musara^hat eylediklerimizde yine ferd-i vāhīd da^hi görmeyüb Hāzret-i Mer^hūmı tenhā nişīn bulurdu^h hattā ru^hyetimizi (36b) kendülere ifāde ve nefsü^h-emr-i isti^hlām u istifāde eyledigimizde biz anıñla ğāhīce hem şo^hbet ve def^h-i vahşet ideriz sizler aña gördigimiz mi ol ben midir deyu cevāb ve ziyāde tafşīl eylemeyüb biz da^hi ibrām-ı nābecādan ihtirāz u ibā iderdik deyu ta^hkrīr-i vā^hı^h-ü^h-hāl ve izāle-i evsā^h gūmān ü e^hşkāl

buyurmuşlar.

Ve daği yeke tâz meyâdîn-i velâyet ve şehsuvâr-ı ‘arşa-i kerâmet-i iftihâr-i’l-islâm kıdvetü’l-meşâyihü’l-kirâm şeyhü’s-şuyühî’l-kümmeli’l-ekber eş-şeyh Muhyi’d-dînü’l-‘Arabî (638/1240) eţ-tâ’iyye’l-endülisi kuddesallâhu te‘âlâ sirrahü’l-enver hazretleri nice kibâr-ı ümmet-i merhûmeniñ ‘âlem-i nâsüte teşrifleriñ vukû‘undan aqdem zamân u ahvâl kelimeleri ile sest-i işâret ve sülûk-ı ‘ibârete nazm buyurdıkları kitâb-ı şerif-i müstetâbında Hazret-i Merhûmı daği imâ vü tavzîh ve işâret ü tenkîh buyurdıkları menkûldür ki hattâ mahrûse-i Burusa’da âsüde pişvâ-yı tarîkat-ı ‘aliyye-i Nakşibendiyye pîr ü evliyâ-ı kirâm seniyye vü sürür-ı küşâde ser ferid-i zemân ve vahid-i evân şahibü’l-keşf ve’s-şühüd Şeyh Açık Baş Mahmûd Efendi tayyib’Allahu te‘âlâ şerâhu Hazretleri bir gün şehr-i Burusa zeyline qarîb bir mevzâda meşâyih-ı şehr ile med‘uvv oldukları hâlde kendüler cümleniñ muţâ‘-i munkâdî olub meclis-i ma‘kûdlerinde herbirleri âhara (37a) bahş-ı ma‘ârif ve şâdide iken Hazret-i Merhûm Mahmûd Efendi *el-keâm yecurru’l-keâm* mantûkî üzre hem meclisleri olan kibârîñ yekâyek baqıyye-i ‘ömr girân mâye-i ‘azîzleriñ meşelâ dâr-ı ‘uqbâya evvel ben ba‘dehu sen ba‘dehu ba diyerek beyân u keşf-i cevâhir âsâlarıñ bezl ü neşr ü neşr buyururken teveccüh ü hitâb-ı mubârekleri Hazret-i Mısrî Efendi’ye geldikde bâb-ı keşfleriñ beste-i sukût buyurdıklarında, Sultânım bu ni‘am-ı ‘âlem-i şümûliñüzden Mısrî du‘âcınızı bi-naşib koduñız revâ görürmüsiz mefhûmunca zarîfâne daqq-ı bâb-ı ricâmendî eyledikde Mısrî Efendiye meks‘ala’-arz evlâdır. Zirâ anîñ yüzünden çok eser-i ‘azîm zuhûrî bi-meşiiyyeti’l-bârî me‘mûl ü muhaqqâkdır mazmûnunca ‘alâ ru‘usi’l-eşhâd nice nice cevâhir-i pâş muhiţ-i mükâşefe olmuşlar.

Ve daği evliyâ-yı selef rahimehumullah te‘âlâ hazerâtı mâl-ı hâlâl-i dînî ve menâl-i tayyib-i evlâyî min hayşü’l-kağbül ve’r-redd iki kısma munkaşım ve bu kısmeyniñ daği ilâ’l-yevm erbâbı lâ-yün kaţı‘ ve gayr-ı munşarım olmağla meşelâ Hazret-i Ebû İshâk Kâzerûnî şeyhü’s-şuyüh fahrü’l-muhaddişini’l-kirâm Hacı İbrâhim Efendi hazretleri kağbül ve mağalline şarf idenlerden ve hem ‘aşırları olandan ba‘zı ekâbir-i kümmel-i nefsi kağbülî kendi üzerlerinden def‘ ü şarf idenlerden olduğı gibi Hazret-i Merhûm Mısrî Efendi daği (37b) ‘adem-i kağbül ile selb ü men‘ tarîkin ihtiyâr ü işâr iden gürüh u pür şükûhdan olub def‘âtle taraf-ı devlet-i ‘aleyyiden gerek berây-ı imtiyhân ve gerek berây-ı isticlâb-ı hayr-ı du‘â ve ihsân-ı mâl-ı vâfir ve firâvân u hicrîn ve şâmitîn dinilen nuğûd u mergûbe-i pîr ü civân kendülere işâl ve ma‘raz-ı kağbüle nihâde olduğda ‘adem-i kağbül ü selb ile muğâbelede kemâkân şâbitü’l-kağdem imişler bu haşlet pesendîdeleri sâmi‘a girâ ı‘yân-ı devlet olub .... nâzikâne ve bir hud‘a-i zarîfâne eylesek ve bâb-ı kağbülde kârgir olurmı ola deyu dâd ü sitedî vü ihdâ ve kağbülî şayi‘ olan gül şerbeti ve limon ve şandal ve nilüfer şerbetleri gibileriñ

zarfı olan kâvanûs tahtına vâfirce dünyâlık vaz° eyleyüb irsâl ve şükkerî şerbet ihdâ olunmuş şüretinde pişgâh-ı nigâh-ı kerâmet-i câhlarına işâl olunduğda derhâl bilâcevâb u su°âl bu kâvanûsuñ zâhiri şeker-şîrîn ise bâtını semm ü şerr gibi menķür u zâhidîndir uslûbunda edâlar ile şikest olunmağı emr buyurmuşlar fi°l-vâkı° ba°de°l-kesr meblağ-ı mevzû° ma°hüd u âşikâr ve yine °adem-i kabûlleri üzerine işrâr ü berķarâr olmuşlar.

Ve daği ehl-i islâm için °inâyet ism-i laţîfî ile müsemmâ olan ma°nâya aķreb aĥvâldendir ki Ĥazret-i Merĥûma taraf-ı devlet-i (38a) °aliyyeden bir uslûb °arz ve bir minvâl ricâ-yı ru°â-yı maĥşûş itbâ°dan iki kimse şerefyâb-ı dest-bûs ve dâhil-i meclis-i feyz-i me°nûsları olduğda (ba°de°l-leytâ vâletî) mezbûrlara sizler yoldan geldiñiz bir miķdâr mâ-ĥazar güneşi ihzâr olunsa deyu şerefyâb ĥizmetleri olan aķrabâ vü dervişândan istifsâr-ı nevâle buyurduķlarında anlar daği ba°de°l-ımtişâli°l-maķâle ĥücre-i mübâreke-i şeyhde raf u dulâbda nânpâreyi bile nâyâbda bulub küstâĥâne çârsüdan alma götürme dâ°iyesine düşmeyüb emirlerine muntâzır ve nigrân iken görürler ki der °aķab âĥar mevzû°dan Ĥazret-i şeyhi ziyâret için bir kimse nümâyân olur ki içine şerbet konur isti°mâl olunması kâbil envânî envâ°ından bir maţbu° rengin destâviz ü hediyyesi der destdir. Hediyye-i ma°hüdeyi eşer-i taķbîlü°l-yed °azîz ĥuzûrlarına °arz ile i°lân-ı bendegî eyleyüb mâ fi°z-zamîrîn daği pişgâh-ı merĥûmda edâsı ĥulâinde bir âĥar kimse daği mişâl-i şahş-ı evvel gelüb anîñ daği °asel-i muşaffa mişillî derdest hediyyesi var ol daği şeref-i destbûs ile müste°id olduğî °aķabinde yine bir âĥar kimse daği çörek ta°bîr olunan nesne gibi bir şey° ile ĥizmet-i °aliyyelerine vuşûl ü ittiĥâf ve rasîde-i cayygâh kabûl olduğda Ĥazret-i Merķûm bir muķtezâ-yı başîret-i tämme ve bir uslûb u mizâc-ı °ämme buyurmuşlar ki ihvân mülâĥaza ider misiz ki (38b) Ķâdir-i muţlak ve ĥakîm-i ĥayûr olan Ĥaķķ yed-i ķudreti ve sevķ-i pür °ibreti ile ĥâlâ bu iki misâfirimizde ikrâm u it°âm için hem zarf hem meşrûb ve hem mîl°aķa ve nân mişillî âlât ü edevâtı ihzâr u in°âm buyurdı şerbeti yapuñ iş temâmdir deyu teşekkür ve sipâs u şenâ-yı Ĥazret-i rezâķu°n-nâsda olub pes emirlerine musâra°at ü imtişâl idüb bir kâse şerbet-i ĥoşgüvâr ĥuzûr-ı şeyĥe ihzârlarında âyendegân-ı mezbûrândan metbu° gibi olan kimseye ikrâm kaşdı ile ibtidâ ve teffâzul ü nüş için işâret buyurduķlarında o kimse ĥicâb u te°eddüb üzre ebâ vü imtinâ° itmiş ke°en-nehü siz veliyyü°n-ni°am hazretleri şerbet-i mezbûreye vaz°-ı fem buyurmadan benüm alub içmemde resm-i küstâĥî zâhirdir mülâĥazasında olmuş ba°dehu mezbûrândan âĥara sen iç deyu teklîf buyurduķlarında sem°an ve tã°aten muşdâķınca nüş itmege şurû° itdikde ķalbine sen vezîr olursuñ ĥatırası ĥutûr zirâ hazret-i şeyhiñ her °aţîyyesi zımmında hezâr-ı zuhûr vardur emşâli efķardan soñra ĥuzûrlarından geldikleri şehre °azîmet ve resm-i dâmen bûs ve dâ° vuķu° ve veliyyü°n-ni°metleri ĥidmetine vardıķlarında biküllîhi mâcerâyı naķl ĥattâ şerbet-i merķûme şadedini daği ketm itmeyüb efendilerine ifâde ve bî-kem ü kâsit

takrîr olunduğda şâhib-i hatıra-i mezbûr ki nûş u şerbet idendir bulunduğî i'tibârât-ı dünyeviyyeniñ (39a) fevķi olan bir hizmet-i bâlâ rutbe-i ulyâ ile tekrîm ve mu'amele-i ta'zîm buyurulmuş hatta 'âkıbetü'l-emr mezbûr mesned-ârâ-yı şadru's-şudûr olmuşdur deyu menķüldür.

Ve daħi meşâyih-i 'izâmıdan vâķı' olan ta'birât-ı rü'ya huşuşlarını takrîr ü taħrîr itmek egerçi leyletü'l-bedrde vücûd u kamere işâret ü erâ'et maķûlesinden ma'düddür lâkin teyemmünen ve teberrûken cümleden biri budur ki maħrûse-i Burusa'da Çelebi Sultân Mehmed Hân medrese-i celîlesinde zümre-i talebe-i 'ulûmdan olub **Meydancık Köprüsi** kırbunda vâķı' Ahmed Beg maħallesi imâmeti kendüye şadru's-şerî'adan imtiħân ile tevcih buyurulan fahrü's-şulehâü'l-'amilîn **Ķasım Efendi** daħi Ķazret-i Merħûmı ziyâret ve tebrikden hâlî olmayub bir gün Ķazret-i Merħûm mezkûr Ķasım Efendiyi ma'yyetine alub Burusa'da âsüde fahrü'l-meşâyihü'l-'izâm sertâç-ı zâhidin murtâz mülsim mücâhid mükerrem muħterem keşirü'l-huletâ mu'temedü'l-'ulemâ mebrûr kerâmî eş-şeyh Selâmî Efendi rahimehullâh hazretlerini 'âdet-i 'âdiyeri üzre hânķâh-ı 'âlî bülend câhında ziyâret ve şöbet için mukâleme bünân râha revân olub eşnâ-i tariķde zâviye-i münire-i selâmîye kırbunda bendegân-ı Ķazret-i selâmiden bir habeşî mesâlik-i hâlişü'l-cinân-ı nümâyân Ķazret-i Mışriye rusûm-ı kadîme-i 'ubüdiyyet dervişânesi kemâ hüve haķķahu mu'eddî ve hizmet-i isticlâb-ı himem (39b) rûhâniyyelerin edâ ve ezdil ü cân istid'â-yı hayr du'â ile şenâ idüb Ķazret-i şeyh daħi bir vıfķ-ı dilh'âh hareket ve tatyib ü dilnevâzi ve habeşe-i ma'hûd daħi maşlahatına râhi olduğda sâlik-i merķumuñ meyân-ı ebnâ-i cinsde taşfiye-i bâtın ile sefid-i rûy u 'uluvv derece-i himmet ile nıķhüylüğüne mute'alleķa bir miķdâr muşâhabetleri hulâlinde mezbûr **Ķasım Efendi** daħi sultânım kâşķi bu fakîr ķulunñuz râzi idim habeşî-i mezbûr üzerinde halk olunmuş bir kemîne müy olaydım deyu kesr-i nefsinı munazzam izhâr ..... eyledikde Ķazret-i Mışri Efendi daħi ser-i râhda ber sâd-ı hürda mekrûhu's-siyâb-ı kerihü'l-manzar gürühunuñ se'lesinden bir zimmi kâfiri görüb Mollâ Ķasım habeşe-i müslim-i merķûm üzerinde bir kemîne müy olmağı kabûl iş degildir belki iş şü kâfir-i denî üzerinde olan mülarıñ eñ alçağı zikri müstehcen alçaķ 'uzvunda olan müdur öyle müy olmağı kabûl ü rızâ ve irtikâbdır deyu hitâb-ı gâmızü'l-ħikmet ile hitâb u cevâb buyurduklarında mezbûr Ķasım Efendiniñ Ķazret-i Merħûm haķķında bundan akdem olan ħusn ü i'tikâdına ve revâc u tezâyüd ve inķiyâdına noķsân-ı fâhiş ü kesâd u ķalbine faşl-ı ħarîf gibi bir miķdâr bürüdet ve infi'al mâni'ü'l-ittihâd 'arız ola düşer. Lâkin ser rişte virmeyüb yine ber minvâl vâdi-i sâbık beşüşlük ve nâ- (40a) mağşüşlük 'arz iderek emr-i ziyâret temâm ve nehâr-ı merķûm encâm bulub min taraf-ı Rabbi'l-'allâm her şem'î çeşmâna fânûs-ı h'âb libâs-ı âsâ iħsân u in'âm olunduğda Ķasım Efendi menâmında görür ki hoş sîmâ ve nîkü simât ve pesendide raħt u müzeyyen âlât

bir sebze zârda ber esb-i kuḥayl şebdîzgâne otlar gibi cilve-rîz lâkin şâhibi yok bu daḥi esb-i mersûma aḥz u rukûb niyyeti ile qarîb olduḡda izḥâr-ı serkeşî ve cumuḥî üzre olmaḡla müyesser olmayub yine sâniyen kaşd-ı aḥz licâm u berây-ı rukûb ıḡdâm-ı tām ile hareketde olduḡda evvelkiden ziyâde rûgerdân ve ʿadem-i itâʿat el-ḥâşıl defʿâtle ḥaylî tekâpû ve küşîş ü merrat ve kerratla saʿy u ḥʿâhiş ve mâbeynde nice şavlet ü ḥamle sebkat ider. Aḥırü'l-emr nâçâr zîr rân inḳıyâd idemeyüb ve aḥz u zabtına zafer yâb ve istiʿlâya fevz ile ber murâd olmaḡsızın ḥicâb-ı ḥʿâb bâ şavâb dest-i bîdârı ile derîde ve şubḥu şabîḥ intibâh-ı demîde olub ʿaşâ bedest *el-ḥayr fi mâ aḥtârahullâh* olub defʿî ḡubâr-ı râh kudûrât ve murûha cünbân-ı riyâh-ı teselliyât olduḡdan sonra yine Ḥâzret-i Şeyhe mülâkât u taḳrîr-i rüʿyâyı merʿiye ve taʿbîr-i ḥʿâh ve tesellî cüyâ-yı behiyye olduḡda merḥûm hazretleri ḥitâb-ı fażl-ı intisâbla cevâb buyurub Kâsım Efendi bir kaç gün muḡaddem bizim saña (40b) kesr-i nefis ve tevâzuʿ bâbında gördiḡimiz kâfir-i ḥaḳîr-i faḳîr zelîl üzerinde bir ednâ müy-ı rezîl olmaḡı ḳabûl ile terbiyemiz olan kelimâtdan ḥaylice infîʿâl ve ḡubâr-ı ḥâtır ve jeng-i ictinâb bize olan merʿât-ı ḥulûş u meḥabbetine yüz göstermiş bu rüʿyâdan bu maʿnâ zâhirdir.

Ve daḥi egerçi gördiḡiñ at seniñ tuʿle meʿmülât ve murâdâtında bestedir keʿen-nehü zîr-i destînde ve nâ-kesestedir. Lâkin kibâr-ı ḫarîkat-ı ʿaliyyeye inḳıyâd u itâʿat u tevâzuʿuñ ve irtibât-ı şürî ve maʿnevi ve ḥulûş u ḫaviyyetiñ miḡdârı saña esb-i merḳûm u fermân-ı berdâr ve munḳâd u ber-ḳarâr ve bî-firârdır eger anı *erâte teḳaddeme racûlen* maʿnâsınca terbiyemiz ḥusûşunda tereddüd itmeyüb:

Dest ber-bâlâ-yı dest ve dest ber-bâlâ-yı dest

mefḥumuñ mulâḫaẓa ile bilâ rayb ü şek zîb-i sâmiʿa-i ḳabûl ve ḳılâde-i gerden iḳbâl ide idiñ feres-i firâr alüd daḥi ʿinân-ı ihtiyârin yed-i erâde ki tefvîz ü serfurü idüb daʿvetiñe icâbet ve anıñla ḳaḫʿ-ı mesâfât-ı muradât ve seyr-i maḳâmât ü derecât-ı ʿaliyât olurdu deyu nefsü'l-emre muḫâbîḳ taʿbîr ve baḫş-i mezâyâ-yı ḫâlât pezîr buyurmuşlar:

Muḫadderât-ı serâyir dükkân-ı ʿâlem-i ḡayb

Kime teveccüh iderlerse merd olur bî-cayb

Fî'l-vâḳıʿ müşârun ileyh Şeyḫ Kâsım Efendi daḥi baʿde ḫâzâ Ḥâzret-i Mışrı Efendiden dest-gîr-i inâbet ve teşebbüş ü dâmân-ı saʿâdet olub ol rutbe kerem ü serd-i ḫarîkat ve ol mertebe (41a) telḫ ü şîrin-i mücâhede ve cile vü ʿibâdet olmuşdur ki vâḳıf olanlar ʿindinde ʿalâḫ-ı tafşîl müteʿarifdir ez-cümle kendüyi zenbîl içine ḳoyub hevâya çeküb gicelerde ve gündüzlerde itâra-i nevm-i ḫarî üzre şuḡulde ve zikirde kezâlik ezâ-yı nefis şafâ-yı rûḫa delîldir deyüb kendüyi serâpâ sicime çeküb nice müddet şuḡl ü zikrde kezâlik derün u şehirden ḳıḫub bi-yabanîler gibi vaḫşet üzre birün-ı şehrdede olan şaʿb-ı ḫayâlde ḥʿâb u ḫuzdî terk üzre iştiḡal ve zikrullâhda ve bunlara mümâşil nice nice ḡarâʿib ü ʿacâyib ḫâllerde olmuşdur ḫattâ Ḥâzret-i Şeyḫle beynerde terbiye yüzünden

bir sebze zârda ber esb-i kuḥayl şebdîzgâne otlar gibi cilve-rîz lâkin şaḥibi yoḡ bu daḥi esb-i mersūma aḥz u rukūb niyyeti ile ḡarîb olduḡda iẓhâr-ı serkeşî ve cumuḥî üzre olmaḡla müyesser olmayub yine şâniyen ḡaşd-ı aḥz licâm u berây-ı rukūb ıḡdâm-ı tām ile hareketde olduḡda evvelkiden ziyâde rügerdân ve ‘adem-i itâ‘at el-ḡaşıl def‘atle ḡaylî tekâpū ve kûşîş ü merrat ve kerratla sa‘y u ḡvâhiş ve mâbeynde nice şavlet ü ḡamle sebḡat ider. Aḡırū‘l-emr nâçâr zîr rân inḡıyâd idemeyüb ve aḥz u zâbtına zafer yâb ve isti‘lâya fevz ile ber murâd olmaḡsızın ḡicâb-ı ḡvâb bâ şavâb dest-i bîdârı ile derîde ve şubḡu şabîḡ intibâḡ-ı demîde olub ‘aşâ bedest *el-ḡayr fî mâ aḡtârahullâḡ* olub def‘î ḡubâr-ı râḡ kudûrât ve murûḡa cünbân-ı riyâḡ-ı teselliyât olduḡdan sonra yine Ḥâzret-i Şeyḡe mülâḡât u taḡrîr-i rü‘yâyı mer‘iye ve ta‘bîr-i ḡvâḡ ve tesellî cüyâ-yı behiyye olduḡda merḡūm hazretleri ḡiḡâb-ı faẓl-ı intisâbla cevâb buyurub Ḳâsım Efendi bir kaç gün muḡaddem bizim saḡna (40b) kesr-i nefis ve tevâzu‘ bâbında gördiḡimiz kāfir-i ḡaḡîr-i faḡîr zelîl üzerinde bir ednâ müy-ı rezîl olmaḡı ḡabûl ile terbiyemiz olan kelimâtдан ḡaylice infi‘âl ve ḡubâr-ı ḡâḡır ve jeng-i ictinâb bize olan mer‘ât-ı ḡulûş u meḡabbetine yüz göstermiş bu rü‘yâdan bu ma‘nâ zâhirdir.

Ve daḥi egerçi gördiḡiḡ at seniḡ ḡu‘le me‘mülât ve murâdatında bestedir ke‘en-nehü zîr-i destinde ve nâ-kesestedir. Lâkin kibâr-ı ḡarîḡat-ı ‘aliyyeye inḡıyâd u itâ‘at u tevâzu‘uḡ ve irtibâḡ-ı şürî ve ma‘nevî ve ḡulûş u ḡaviyyetiḡ miḡdârı saḡna esb-i merḡūm u fermân-ı berdâr ve munḡâd u ber-ḡarâr ve bî-firârdır eger anı *erâte teḡaddeme racûlen ma‘nâsınca* terbiyemiz ḡusûşunda tereddüd itmeyüb:

Dest ber-bâlâ-yı dest ve dest ber-bâlâ-yı dest

mefḡūmuḡ mulâḡaza ile bilâ rayb ü şek zîb-i sâmi‘a-i ḡabûl ve ḡılâde-i gerden iḡbâl ide idiḡ feres-i firâr alûd daḥi ‘ınân-ı iḡtiyârin yed-i erâde ki tefvîz ü serfurü idüb da‘vetiḡe icâbet ve anıla ḡaḡ‘-ı mesâfât-ı muradât ve seyr-i maḡâmât ü derecât-ı ‘âliyât olurdu deyu nefsü‘l-emre muḡâbîḡ ta‘bîr ve baḡş-i mezâyâ-yı ḡâlât pezîr buyurmuşlar:

Muḡadderât-ı serâyir dükkân-ı ‘âlem-i ḡayb

Kime teveccüh iderlerse merd olur bî-cayb

Fî‘l-vâḡı‘ müşârun ileyḡ Şeyḡ Ḳâsım Efendi daḥi ba‘de ḡâzâ Ḥâzret-i Mışrî Efendiden dest-gîr-i inâbet ve teşebbûş ü dâmân-ı sa‘âdet olub ol rutbe kerem ü serd-i ḡarîḡat ve ol mertebe (41a) telḡ ü şîrîn-i mücâhede ve cile vü ‘ibâdet olmuşdur ki vâḡıf olanlar ‘indinde ‘alâḡ-tafşîl müte‘ârifdir ez-cümle kendüyi zenbîl içine ḡoyub hevâya ḡeküb ḡicelerde ve gündüzlerde itâra-i nevm-i ḡarî üzre şuḡulde ve zikrde kezâlik ezâ-yı nefis şafâ-yı rûḡa delîldir deyüb kendüyi serâpâ sicime ḡeküb nice müddet şuḡl ü zikrde kezâlik derün u şehirden ḡıḡub bi-yabaniler gibi vaḡşet üzre birün-ı şehrdde olan şa‘b-ı ḡayâlde ḡvâb u ḡuzdî terk üzre iştîḡal ve zikrullâḡda ve bunlara mümâşil nice nice ḡarâ‘ib ü ‘acâyib ḡâllerde olmuşdur ḡattâ Ḥâzret-i Şeyḡle beynerde terbiye yüzünden

nev'î mâ şeker-âb vâkı° olsa maqarrı âsitân olan âsitânelerinden mehcür u dür olmak görüldüğü a°kâbında Merhum Kâsım Efendi fırsat gözedüb bir habl-i metinîñ ucını gerdâmına ve taraf-ı âharîñ Hâzret-i şeyhiñ bâb-ı hücreciniñ halkasına beste idüb dervîşândan mu°âvenet ve musâ°ade ricâsıyla şiddet-i şitâ daği olursa hâk u senk ü tahta üzerinde °bâdete meşgûl ki lisân-ı hâlî sultânım ben kulunuz bu âsitâneniñ kelbcegizi gibiyim kerem ü ihsân sizindir haṭâ bende °afv u °atâ sizdendir demek çıkacak Hâzret-i şeyh daği bu hâle ittılâ° u vukûf bulduklarından tebessüm günân bizim Mollâ Kâsım (41b) tilki Kâsımdır deyu âharleriñ şefâ°atlerin daği kabûl ile şâyân-ı °unvları ve lâ°ik-i terbiye vü nazarları buyurub ekser edâlarında bizim tilki Mollâ Kâsım'dan şöyle bir iş veya söz vâkı° oldı buyururlar imiş. Hattâ Merhûm Kâsım Efendi sâ°ir hüsn-i edâda başîret-i tammesi olanlar gibi olmayub şehriçlik ve ziyâde nezâket ü zerâfet külfetinden âzâde bir miqdâr sâdece olmalarıyla Hâzret-i Merhum bir meclislerinde buyurmuşlar ki fülân târiḥde fülân maḥalde fülân kenîsâya ugradım ve râhibleri ile mübâḥasât-ı islâmiyyeden beynimizde şüküne cezz ü med geçdi her su°âllerine cevâb-ı müskitler ile muḳâbele vâkı° oldı mişillî keremiyet üzre olduklarında hâzrûn taḥsîn h°ânları olub Kâsım Efendi daği sultânım âyâ içlerinde bir miqdâr mekş buyurulsa idi °acebâ zir-i zemîn ḫâlâlden kaşr-ı imân ü islâma çıkarmak mümkün olur mı idi ma°nâsını murâd idüb edâ-i nâḳış ile şöyle edâ itmişki sultânım niçün içlerinde kalmadıñız onlar sizi koyvermemek gerek idi deyub kaṭ°-ı kelâm itdikden sonra Hâzret-i Şeyḫ ḡubâr-âsâ nev'î mâ keder-mend ve yine izâle vü muzâfât vâkı° olmuş el-ḫâşıl bu daği hezâr hezâr inzâr-ı celîlü°l-miqdâr semiyyü°l-i°tibâra mazhar bir pîr-i muvaḳḳar ve sezâvâr maḳâm-ı şeyḫühata berter ve mu°abber rü°yâ ve kemâ yenbaḡî mâlik-i taşavvuf ve şâhib-i şafvet (42a) ve zât-ı bâ-şafâ olmuşdur hattâ maḥalle-i merḳûmesinde câr-ı muḻâşıḳî ehl-i sünnet dinilüb şüfiyyuna devrânîlerdir bizler anları sevmeziz ve anlarıñ tekyelerine varmazız diyenlerin muḳartacalarından bir şahş mezbûr Kâsım Efendiye hemçeşm olub nâ-bicânîce evzâ°la dest ü girîbâne karîb cenk ü şulḫ ü şikîbleri zuhûr ider idi. Meşelâ be hey âdem seniñ gice içinde cehr ile tevḫîdiñ benim râḫatla nevmime mâni° olur. itme Allâh'dan ḫavf eyle bu devrânîlikde ne bulduñ mişillî a°cüb ve ezḫûki edâlarla te°ezzîler ve def°atle murâfe°a-i şer°ler hilâlinde bir manşif-ı ḫâkîm-i °âdil ḫâsım-ı ḫâḳḳ Kâsım Efendi yedinde olduğuna °âlim olub istimzâc buyurmuşlar ki bu seniñ münkir-i tarîk ḫâḳḳdur cezâsı tertîb olunmak elyaḳdır maṭlûbumdur didüḡüñ kimse mâdâm ki bu şehirdedir ḫuşuşan hemsâyedir bu gün mütenebbih olursa yarın yine enbân-ı cünbân fitne ve ḫalka küb u bâb tekdîr ü ḫud°a olur hemân mezbûruñ sū°i ḫâlini âsitâne-i °aliyyeye i°lâm ve diyâr-ı âḫara nefyini ricâda olalım deyu buyurduğında dimişdir ki sultânım egerçi o baña sū°i karîndir lâkin ben her bir ta°cizinde çok çok şürî ve ma°nevî aḫvalimi tefahḫuş idüb a°mâl-ı meşûbemi ḫulâşaya

dünder bizim güya benim kuşayl-i himmet ve 'azîmetimiñ bu qarîn-i be-hulangî ve hürüniligîn izäleye tâziyânedir hemân tenbîh-i ekîd ile iktifâ (42b) her vechle evlâ ve ahra görünür deyu cevâb-ı inşâf-ı intimâ eylemiş ba'de meżâü's-sinîn mezbûr Kâsım Efendi cânîşîn-i pîr olub zâviye-i Mışriyye-i münîrede çok zamân post-ı pîrâ-yı tarîkat-ı Hâlvetiyye ve mürebbe-i sâlikân-ı uhreviyye olmuşdur bi-ğaşebi'l-ıktizâ zâviye-i âhara tevcih buyuruldukdâ kendüsi sa'âdet-hânelerinde zîb-i mihrâb ta'abbud olduğı evkât hilâlinde fâtiğ-i İrân sultân Ahmed eş-sâliğ ibnü's-sultân Muhammed er-râbi' H'ân Hazretleriniñ âhar vezîri İbrâhim Pâşâ Kâsım Efendiye iğbâl ü iltifât ve âsitâne-i 'aliyyede nice müddet şoğbet üzre mükerrem ve mu'azzam ve mağbûl u muhterem iken bi-emrillâh el-hayyi'l-bâkıyyi'l-ğayyüm tekye-gâh-ı fâniden 'âzim-i dâru'l-huld-ı rabbânî ve dâhil-i halka-i ervâh-ı şamedânî olmuşdur.

Ve dağı Hazret-i Merhûm Mışri Efendiniñ kerâmât-ı 'acibe ve mükâşefât-ı nâdide vü nâşinide vü ğarîbesinden olub ruvât-ı şikât-ı şahîhatü'l-kelimâtdan hizâne-i haşır-ı haķîr-i pür taķşîrde mağfûzdur ki taraf-ı hilâf şufiyyünda bulunan biraz eşğâş-ı 'âmîleriñ meclis-i şiklet-i celîslerinde kelimât-ı evvâhî ve vâhîleri Hazret-i Merhûmuñ 'adem-i kemâl ve şöhet-i kâzibe ve da'vâ-yı beyhüde mişilli ma'nâlara muntehî ve bunuñ emsâli sözler mevzû' şoğbetleri demek cem'-i ülfetleri oldukdâ içlerinde biri sâkit ve zerr-i(43a) hâlişü'l-'iyâr gibi şâmit-i sipâhiyâne destâr ber-ser ve kırmızı kerrake der-ber idi birden cümlesine hitâb idüb haķîkat-ı hâl-i merhûmdan istintâğ-ı cevâb eyleyüb anlar dağı kelimât-ı şoğbetleriñ simâ'a havâle ve vezr-i mükteseblerin izäle semtin tutub bu dağı pây-e şeyden mertebe-i didenden şad merhâle dürdür deyu bu güne tahrik-i kemiyet mağâl u 'inân rîz-i sebdîz vaķı'u'l-hâl olmuş ki sâbıkâ bu faķîr kefere-i düzeğnişân olan fulân firğadan idim ber-resm-i ma'ûm hem dinimizden niceler ile sefine suvâr olub rüy-ı deryâda emn ü emân ve beşüş-ı eyyâm güzâr iken her birimiz âharîñ haşm-ı cânı ve kadîmi 'aduvvı pîr ü cüvânı olduğıımız kefere-i harbiyeye muşâdefe ve rast gelüb *tecri er-Riyâğ bimâ lâ-teştehi's-süfün* vaķkınca bizler rüzgâr-ı rüzgârîñ zir-i destinde ve haşımlarımız fevğında ve himâyesinde yaklaşdığca nizâm-ı efkârımız perişân ve târumâr ve cihân pehnâ başımızza tar ola ola bizlere ğâlib ve dilh'âhımızca cenge kudret bulamayub bizleri serâpa esîr itmege tâlib ü râğûb oldılar hattâ içlerinden fedâyî mağûlesi iki harbî mânend tûb-ı kalyün-güb kendüleriñ bizim kalyünümüza kemâl-i ittişâli himinde atub, mâ-'adâsı dağı 'alâ'l-'acele nehb ü ğâret itmege ve duğûl ü kıtâl ve fırsat üzre olub cân (43b) atub tûrurlardı levendâtımız cenkde ben faķîr-i 'âciz ü fûrûmânda ve mâ (teğaddüm) kapusunda ber pâ kâim dost ber-dâşte pedergâh-ı 'âlem-penâh çäre-sâz bî-iştibâh olub Hudâ pâ-kâr sâzâ bî-niyâz eger şehîr-i 'âlemiyan olan dîn-i Muhammedî Haķğ dîn ise ve ümmet-i Muhammeden hâlâ Limye'de işitdiğim Mışrılı Efendi evliyâdan ise biz 'âcizleri şu huşûm-ı kavî mişonlarıñ tasalluğundan âzâd

u halâş idivir hakk idügün bundan bileyim ve anıñ dîniñ kabûl ideyim mişilli niyâz-ı derûnî ve kerrât-ı müte^{ca}addide ile tazarru^{ca}t ve hayrân u zâhirân u bâtinân sergerdân u giryân u süzân iken ^{ca}acebâ ne hâl üzre güzer ide yürüz deyu ahvâl-i sefinemize nazâr idüb etrâfımıza göz gezdirüb gördüm ki rüzgâr bize muvâfık hattâ sefinemiz mil-be-mil düşmâmı pesmânde idüb gider. Merķūmân iki re^s dâhil-i sefinemiz harbî habîşler elimizde ve muhârebe itdigimiz kefere kalyunundan giderek eşer-i nâbūd u nâ-peydâ olduĝda her birimiz hayât-ı cedîd ü meserret ber-mezîd bulub âyin-i bâtinımızca ne güne hamd u şenâ ve ne mertebe şükr ü du^{ca} itdigimizi ben bilirim ki kâbilü^l-edâ degildir. Pes çanaklık ta^{ca}bir olunur mevzî^{ca}lardan dürbinler ile sâhil talebinde göz gezdirdigimizde Limye ceziresi bir miĝdâr bedîdâr olıcaĝ zihî kudret-i zü^l-celâl ve^l-cemâl ve ^{ca}acibe hidâyet-i (44a)Rabb müte^{ca}âl deyüb seru sırrımız sürür ile mâlâ-mâl Limye Limanına bi^l-emn ve^s-selâmet duĝul ü hurûca niyyet ve bir resm-i râh-ı şâd-ı mâni vâşıl-ı sâhil olduĝımızda bir iki kimse re^s-i sefineler kimdir añı şeyh efendimiz isterler didiklerinde mezbûrlar ile ba^{ca}de^l-mümâşât gördüm ki Hâzret-i Mışrî Efendi şadr-ı nişin leb-i deryâ ve bizleri seyrân u temâşâdadırlar ^{ca}alâ^l-fevr şeref-i dâmen-büs kurbila müste^{ca}id ve müşerref olduĝımda Muhammed va^{ca}deye vefâ idüb dîn-i islâmı kabûl itmemisen nicesiñ huşûm-ı maĝhûradan seni halâşımıza sened olmazmı mişilli nice nice iħrâc-ı cevâhir-i baħr-ı mükâşefe buyurduĝlarında ben daħi ber mefhûm "el-ħayr lâ yû^{ca}ahħar" hâkipâylerine rüy-ı siyâhım mâlide ve sâyide kılub va^{ca}de vefâ vü kabûl dîn-i Muhammed Mustâfa ^{ca}aleyhi^s-şalâtü ve^s-selâm eyledigimde derhâl Hâzret-i Merħûm baña telķin-i kelitü^s-şehâdet buyurub ve teberrî-i edyân-ı bâtıla itdirüb beni derke-i cehennemden alub derece-i cinâna güyâ işâl ve müste^{ca}id-i zahmet-i zü^l-cemâl buyurduĝlarından soñra ben daħi mâliki olduĝım emlak-i fi^s-sefineden kâdir olduĝım miĝdârımı ehl-i islâm karındaşlarımıza şükrâne bezl ü ihsâna muvaffak oldum el-Ĥamdüli-llâh te^{ca}âlâ deyu ifâde-i sergüzeşt keşirü^l-^{ca}ide eylemiş rahmetullâh-ı te^{ca}âlâ...

Ve daħi eşdâf-ı mesâ^{ca} ihvân-ı şafâda mütemekkin olan (44b) dürer-i mükâşefât-ı Hâzret-i Merħûmdan biri budur ki Maħrusa-i Burusa sâkinlerinden ve Merħûmuñ hâş bende-i inâbet gerde vü mütedeyyin şadıklarından ve vücûhu^lķavm ıtlâķı şahih olanlardan bir miĝdârı li^{ca}ecl-i şevâbi'z-ziyare Cezîre-i Limne^{ye} mânend-i şakik şefik şedd-i rahl-ı tarik idüb rafikler olub def^{ca}-i ^{ca}avâ^{ca}ik ve cem^{ca}-i levâzım ve bi-lecc ü kine vâşıl-ı deryâ ve râķib-i sefine ve ^{ca}âzim-i şavb-ı sa^{ca}âdet-mend ve râh-ı nür u ^{ca}ibâdet peymâ olub şüfilik edâ ve şâfilik icrâ iderek gitmekde iken züvvâr-ı mezbûrûndan birisi isti^{ca}mâl eyledikleri evâyinden tancere mişâl bir şeyⁿⁱ sefinede žay^{ca} idüb bir vech-i gâye tefakķud veecessüs ile bulmaĝ mümteni^{ca} mertebesine reside olduĝda âyâ mellâh zimmi yâ haķikât ve yâ ĥükmen ihânet-i ĥafiyye mi eyledi bizi

rencide itmegi kaçd eyledi ola deyu na-Ḥudā-yı merķūm ile mūcādele ve muḥarebeye iğmaz ve berāy-ı maşlaḥat ķāmet-i taḥvīf ve tehdīdi iķāmet ü dirāz eyledikte zimmi-i merķūm daḥi izḥār-ı ḥabā'ış ve denā'et ü zebān-ı hezeyān me'lūfunı itāle vü şenā'at idicek bir mefhūmü (el-ʿaşā limen ʿasā)... bir iki kaçīb zarb-ı ʿanīfī ile te'dīb ü hareket gavğaları sūkūn el-ḥāşıl senīfeleri limana ve ḥurūca ķarīb olduķda zāyi'ı mezbūr miyān-ı eşyāda vicdān u nümāyān olub bu daḥi ḥaṭā ve nisyān u ışyāna bir i'tirāf ü inşāfdan şoñra bi'l-emn ve'l-selamet leb-i sāḫile resīde ve dehānları şükr-i ḥāy teşekkür-i ʿadīde olub serāpā dilşād u mesrūru'l-fuʿādlar iken Ḥāzret-i Merḥūm ṭaraf-ı ʿālīlerinden bunlarıñ ḥurūcuna müterākķīb ve nigerān u firistāde bir şūfī-i āzāde derḫāl taķrīr-i maķāl ve tebliğ-i emr-i şeyḫ de isti'cāl idüb ey iḥvān-ı şafā Ḥāzret-i pīr sizleri kendüye mulākātđan ibā ve zecr ü def' buyurub bir ṭarīķ-i ʿacāle bu ḥaķīri sizlere pīşin irsāl eylediler işte ben gitdüm. Bāķi ra'y siziñdir deyüb ḥidmet-i şeyḫe revān olduķda bunlar daḥi egerçi bu keşf-i kerāmetdir lākin tiz elden bu ʿukdeyi ḫalle dest-res ʿasīrdır deyu maḫzūnen muşāvere ve cezīrede bir maḫalle nüzül ve musāferet üzre dāmen-i şabra yapışub meķş ü ṭā'atde olurlar bi'l-āḫare bu kaçıyyeyi ittifaķıyyemiz leyse evvelü ķarūritin kesuret fi'l-islām kaçıyyesine muṭābıķdır hemān bi'l-ittifaķ ḫuzūr-ı şeyḫe küstāḫāne varmaķda cesāret idelim görelim ne şekli mūntic olur deyu hużūr-ı merḫūma musāra'at ve vuşul bulduķlarında peyām-ı sābıķ dervīş ki mülākātlarından ibā idi yine şifāhen ve vicāhen mezbūrun ḫazretlerinden ba'de'l-istimā' içlerinden birisi yine ittika-i cūr'et idüb keşf-i şūret-i ḫālden ve sebep-i ibā ve men'lerinden istikşāf u su'āl idicek (45b) sefīnede güzār u mūrūr iden aḫvāli yekā yek tā zarb-ı zimmiye gelince taķrīr buyurub mezbūrlara ta'zīr-i zimni ile ta'zīr daḥi buyurduķlarında bunlar daḥi dest be-dāmān i'tizār u istirḫām idüb ʿazīzim sulṭānım sādāt-ı kirāmdan bir mütteķī müsīlim şūfī ķuluñuz sehven ve ḫaṭā'en bir kāfir-i mūḫīn-i la'īn zimmiyi bir ki deynek zarbı ile berāy-ı maşlaḥat te'bīd ü terbiye ile bu mertebe-i ta'zīre ve ibā vü nefret ü ib'āda bādī olmaķ revā-yı şān-ı kerem ü şāyān-ı luṭf-ı himem midir deyu dehen güşā-yı isti'fā-yı küstāḫī ve başt-ı muķaddeme-i istiğfār-ı şūḫī ʿaķabinde zimmi-i merķūmdan şol ʿużv ki zarb olunmuşıdı ḫāzret-i şeyḫ derḫāl beden-i nazīf-i nūrānī ve ten-i laṭīf-i āsmānīlerinden der-ʿaķab ol ʿużvuñ ismī ile müsem mā ʿużvını güşāde eyleyüb ol ʿużv-ı şerīfleri ne güne nilgün olduğın anlara irā'e ve i'lān u ifḫām buyurub sen o zarbı zimmiye işāl itmediñ bilki baña eylediñ sen ise zann idersiñ ki elem-i zarbı çeken zimmiñiñ ʿużvı idi ḫāşā belki benim ʿużvum idi. Pes ben nice sizi dā'ire-i ķabūlden iḫrāc ve ib'ād itmeyem göziñizle gördiñiz mi deyu kerem-i kerāmāt-ı ʿaliyye ve keşf-i muğlaķāt-ı esrār-ı ḫafīye buyurduķları ʿaķabinde her biri müceddiden derūnī tevbe ve istiğfāra āğāz ve bā-hezār (46a) niyāz-ı āviḫte-i dest ü dāmen-i merāḫim nevāzları olmuş anlar daḥi bir muķteżāyı "el-ʿuzrū ʿinde kirāmu'n-nās-ı maķbūlun" ʿafv-ı mā

mezâ ile ma'zîyyi'l- mes'ûl ve muraħħasü'l-me'mûl buyurmumşlar. Raħimehu'llah. Ve daħi sübħatü'l-cevâhiriñ imâmesi ve zînet-i ru'sü'l-mekârimiñ 'ammâmesi ma'kâmında olan keşflerinden birisi daħi budur ki Ğazret-i Merħûm pertev-fiken Limye oldukları eyyâm-ı 'azîz hilâlinde Cezîre-i merħûmaya bir sefîne-i 'azîme lenger endâz olub künd-i sefîne ma'kûlesi bir şâb-ı hûb merd-i mümtâz ol vaħtde vâli-i cezîre olan pâşânıñ hizmetinde ħalub çerâğ u ber-murâd olmaħ üzere dâm zümre-i huždama dâhil ve ebnâ-i cinsiñ nirenk ü tesvîli ile 'âmil ve ahâlî-i sefîne cuvân-ı ma'ħüddan me'ÿüs olub bâl u pür-bâd bânlarıñ küşâd u ħayd u bend-i sâhilden âzâd olub civân-ı mezbûr resm-i intisâb olan şüreti icrâ ve hürşid-i cihân-ârâ âħar ħândân ğayr ede rûnumâ olduğı şeyde nice kibâr nâ-bekâr ve li'âm-ı 'avâmıñ bi'l-ittifâħ a'mâl-i ħabîħa ve 'âdet-i seyyi'e ve ħaşlet-i merdüde ve evzâ'-ı rüyeleri olan el ve ayaħ ve sâ'ir a'zâyı diliñ hizmetleri gibi hizmetleri hemdemi olan cuvânlar gibi bundan daħi pâşâ-yı mezbûr beyt-i tenhâ-yı rûşeninde taleb ü teklîf idüb belki bundan beter emr-i şeni'e taħfîf ki benî âdemiñ muħâlîf-i ħamiyyeti ve hilâf-ı ğayretidir ve zikri ħâşâ mine's-sâmi'ın müstehcen ve müstekrehdir vücûd-ı pezîr olmaħ için emr-i 'anîf vâħı' (46b) olub lâkin emr-i merħûm mevħi'ine düşmeyüb mâ-beynlerinde nice nice rağbet ü ibâ carî ve h'âhiş ü 'adem-i rızâ ħârî ve taleb ü nufûr u iħdâm u me'ânide ve zür u ħıyâm u ħu'ûd u ħareket ü sükunlar hilâlinde bu ikiden biri üzerlerinde fûrüzân ħanâdilden biriniñ liħâf üzere reyżân olmasına sebep olduğı gibi ben senden zevk ü şafâ vü cilve vü inħıyâd u 'adem-i ibâ isterken sen huşûnet ü serdiden ve ħamâħat u nâ-merdiden ayrılmayub eb ü ravğan ve ħandille benim pister-i râħatımı rüsvây itdiñ şüretinde dik ğazab vâli ğaleyân u âteş-i dil ü cânı istilâ ve feverân itmekle biçâre cuvân ne ħâl ise beyt-i ma'ħüdden maħl-i mekân eyleyüb

Dâmen-i 'ismetim âlüde-i çirkâb itme

Ey felek aħlasınıñ müşterişi kem gütme

diyerek şabâħa çıkub dendüye aşlaħ ve enfe-i endîşede ve ħarıħ-i eshel ħalâşî tefekkürde ve aħar ħuddâm daħi mezkûr yorğanı şest ü şü ve taħırde ve li'eclî't-tecfîf bir mevzî'-ı rafî'de olan Tarabzon üzere raf' vü vaħ' idüb şüret-i ħâl baş olunduğı uslûb u minvâl üzere ber-ħarâr ve şeb-i merħûm nehâr olduħda

Bu ħâl üzere mürûr itdi çünki kâr-ı felek

Gör imdi Ğazret-i Şeyħî daħi ne etse gerek

Ğazret-i Merħûm de'b-i dirîneleri üzere vaħ' u naşîħat ve beyân-ı hüsn-i sülûk-ı

tarikat u ta'adad-ı ruḥṣat u 'azimet buyurageldikleri (47a) cāmi'e-i şerife ahāl-i cezireyi şağır u kebır ve vażi' u şerif da'vet ve cem'e buyurub minber-i münife şu'ud ve hāzırūn bi'l-meclis ollanlara hitāb buyurub ve ahvāl-i mestüre-i leyliyyeyi daḥi ber vech-i ta'zır ü 'itāb-ı zıkr ba-şavāb ve hikmet-i celile vü cem'ile vü ḥayr mulāḥazası ile ser-güzeşt cüvān mezbūrı kendülere nisbet ve isnād idüb kelāmların bu ḳalıba ifrāğ buyurmuşlar ki- Ey benim dostlarım dervişlerim ma'fūmuñuz olsun ki hālā kerr ü ferr ü 'azamet ve rif'atle maḥfel nişin-i cāmi'miz olan **Ḳarayüzlü Pāşā** bu gice baña sū'i niyyet ve zıkr-i müstehcen 'amel-i seyyi'ī ḳaşd u eziyyet idüb beynimizde nice şüret-i hüveydā ve nice münāḳaşa vü münāfese vü keş-mekeş ve dār u kır peydā olub hele bir tarikle giribānım yedinden ḥalāş u rehā buldum ḥattā yorğanım āviḥte āviḥte olan ḳandilīñ āb u revḡanından ne hey'ete girdügi manzūrūñuz ve ma'fūmuñuz olsun deyub zır-i minberde şavma'a-i mübārekelerine el uzadub güyā dāḥil-i şavma'ada bir kimse yorğanı ḥāzırlamış ellerine bir yorğan gele düşer iḥrāc u ref' ü fetḥ ve ahāliye ba'de'l-i'fān ve'l-erā'e yine şavmā'alarına ilkā buyurub ḥuşū-ı merḳūma müte'alleḳa başt-ı saḥnehāy-ı āteşin 'acibe ve nice temḥid ü tehdidāt-ı mü'eşşere ḡaribe buyurduḳları eşnāsında vāḳifān-ı ḥāl-i ma'ḥūd mestür peşinden ve cümle-i ḥāzırin-i sāmi'inden olan bir ḥidmetkār (47b) meclis-i va'zda celisi olan bir kimseye hitāb idüb şu yağ dökülmüş gördüğü yorğanın ṣekil ve miḳdārın unutma inşā'allāh es-settār ḳonaḡa vardığımızda saña bir yorğan seyr itdirsem gerekdir deyu taḳrır-i ḳažiyyeye pey birāḡub ba'de tamāmi'l-meclis pāşā ḳonaḡına geldiklerinde tecfif için va'z olunan yorğan ve yağ dökülen mevzi' Ḥāzret-i şeyḥin gösterdikleri ile bilā fark hemrenk ve hemḥāl bulduḡın mev'ud u merḳūma era'e idüb mā-cerā-yı sābıḳı 'alā vuḳū'a ifāde ve beyān ve Ḥāzret-i şeyḥin keşfleri bıcā olmaduḡın i'fān itmişdir. Raḥimehullāh.

Ve daḥi menḳül ve mütevātirdir ki **cezire-i Saḳız** eydi-i kefere-i ḥarbiyyede olduḡı evḳātda ḳaribinde olan cezā'ire ḥavf ü ḥaşyet istilā itmekle Limye ahālisi daḥi ḥāric-i ḳal'adan derūnunda mesken isti'ade de iḥtirāzda olduḳlarında Ḥāzret-i Merḥūm bir gün **Şeyḥ Maḥmud Efendi** ki kendülerden soñra cānişinleridir istinbā buyurmuşlar ki ne 'aceb siz derūn-ı ḳal'ada cāy-ı ilticā tedārikinde olmaḳda musāmaḥa itdiñiz. Anlar daḥi siz efendimize tebe'iyyetim tāmdir nerede iseñiz bir fuḳarā biçāreleriñiz daḥi oradadır deyu 'arż-ı 'ubūdiyyet ve ḥoş-ı edāy eylediklerinde Ḥāzret-i şeyḥ dervāze-i tesellī ve müjde-yi bāz idüb bu kefere-i ḥarbiyelere bu ceziremizi virir degiliz bizler bunda iken anlar gelemizler ki ḡalebe idemezler vādīsince nice tatyib dilnevāzi buyurmuşlar (48a) ḥattā ḥarbiyyūn merḳūmdan bir miḳdār sāḥil-i cezireye ḳarib olub 'asker çıkarma mulāḥazasında iken bi-emrillāh te'ālā kendülere muḥalif rüzḡār ve zān u terāküm emvāc firāvānla bi'l-cümle helāk mertebesine reside olmuş ḥattā Ḥāzret-i Merḥūm ya bu def'a ve yā def'a-i uḥrāda kendüler 'ibādet idegeldikleri

câmi'-i şerîfde yarınki gün şabâh manâzına gelenler gaflet ve ihmâl itmesünler bi'l-cümle âlât-ı harbleriyle gelsünler ve illâ peşimân olurlar deyu muqaddem meyân-ı ahâliye ifade vü tenbîh ve sukkânî cevâb bâ şavâb mesâhile ve musâmahadan ikâz-ı tenbih buyurub hüsni ü itikâd-ı tâmlarına binâ-i imtişâl emr ü mehmâ emken tedârik üzere geldiklerinden şoñra câmi'çi müşârun ileyhden çıkmadan ba'zı ber tarîk ta'cîl peyâm âver olub ne tûrursuz bir miqdâr harbî kefere kenâr-ı deryâda istilâ ve nehb ü gâret semtinde ve kaydındadırlar bizler dañi esbâb-ı muqâvemeti derdest idelim didikde ahâlî muqaddeman vâkı' olan tenbîh-i nebîh-i şeyhî rehnemûn tutub mütevekkilan 'ale'l-Hayyi'n-Naşîr ravberâh. Kimi âlatlı ve kimi âlâtsiz ol cânibe inşâbâb ve ahvâl-i nâ-be-sâmân küffâra nâzırlar ve cenk itmege hâzırlar iken bi-hamdihî subhânehu habâ'îş-i merķûme leşker-i ma'nevî havf u haşyet ü bād-ı nâ-muvâfîk ve zulmet ü fûrtına kemâl-i mertebe istilâ gösterüb geldikleri cânib-i düzeñ nişâne mucânebet ü revâne ve bâ himmet pîr-i 'âlî töhmet-i (48b) dāmân-ı cezîre dest te'addî-i hâk-sârândan halâş u pâk olmuşdur.

Ve dañi Hâzret-i Merķûm cezîre-i Lımyeden Burusa'ya teşrifleri üzere iken hâlâ cezîre-i merķûmede ihtivâ-yı defîne-i beden-i münîfleri ile ser-efrâz u mümtâz olan deryâya karîb maħallî mu'ayyene işâret idüb bi-meşiyeti'l-bâriyü'l-ķadîm bu mahall bize medfen olacaķdır. Ke'en-nehu şimdilik buradan berây-ı maşlahat hicret idelim lâkin yine ber mefhümü'l-'avd Aħmedeyne 'avdet idüb ba'de vaqt-i cinâna riħlet ideriz buyurmuşlar. Kezâlik medfen-i müşârun ileyhlerine karîb destür-ı ekrem fâtiħ-i tâbûr-ı **Mosķov** olan **Baltacı vezir-i a'zam Mehmed Pâşâ'nın** hâlâ medfûn olduğı mevzî'a dañi işâret buyurub bu mevzî'n dañi büyüklerden bir sâhibi vardır. Gelüb bunda defn olunsa gerekdir deyu umûru âtiyeyi 'alâ nehc-i vuķû'a keşf buyurmuşlar.

Ve dañi maħrûsa-i Burusa'da revnaķ eفزâ-yı ikâmet oldukları eşnâda memâlik-i islâmiyye ilâhiyyatı ile muğtenim şehîr-i âfâķu el-veliyyü 'ale'l-ıtlâķ merķûm **Yünus Emre'niñ** medfen-i münîri nesyen mensiyyen kimseniñ ma'lûmı olmayub herkes ta'yîn ü taħşîşden 'âciz iken Hâzret-i Merķûm bi-nefsihi **Ķara Mezâķ maħallesine** teşrif buyurub mescid-i maħalle-i mezbûra ittişâlinde vâkı' üç 'aded meķâbir-i şerifeden birisini hazâ medfen-i Yünus ki taşriħ ile def'-i iştibâh ve ref'-i işķâl buyurmuşlar kezâlik (49a) Hâzret-i Merķûm Burusa'da meclis-i ma'ķûd va'zlarında zülâl-i baħş 'atâş-ı müşâķân ve âteş-i efrüz derûn-ı sâlikân du'âşitân oldukları ħilâlinde bilâ münâsebe ħizâr-ı meclis hażerâtına ħitâb buyurub "ey karındaşlarım ma'lûmuñuzdur ki dâ'imâ sizlere ifade iderim Sultânımız Sultân **Mehmed Ħ'ân** ben Ķara yüzli Mışriyi pek çok rencide ħatır itdi ve çok ħaķ kelimâtımı 'adem-i işğâ şüretinde olub dâ'iresinde vezîr emrinde olan on toķuz vâcibü'l-izâleleri ib'âd itmedigi mişillî kendü de cem' olmuş ħuķûķum vardır el-yevm cümle ħuķûķımı ana ħelâl idüb ferâĝ-ı küllî ile ferâĝ eyledim.

Sizler dađi Őahid olun minvālī kelimāt-ı luřf-ı āmīz merĥamet-i ālūdları serd buyurub yine sāded-i vaʿzlarını tetmīme sevĥ-i kelām buyurduklarında baʿzı ĥāzırūn āgāh olub Ĥāzret-i Sultān ĥaĥķında ʿAziziñ bu edāları beyhūde degildir deyu yevm-i merĥūmı ũsbuʿ u Őehirdeñ kaçınıcı ise zābı buyurub baʿdehu tefeĥĥuŐda olub meger yevm-i merĥūm Ĥāzret-i sultān mūŐarun ileyhiñ Edirne diyārında iĥlīm-i fenādan dārūʿs-saltānat-ı beĥāya irtihalleri gūni idūgi mūteĥaĥķıķ olmuŐ raĥimehullāh

Ve dađi Merĥūm Őeyĥ Yūsof Sinān Ūmmī Efendi Ĥāzretleri kendileriniñ veled-i necābet eŐerleri ile MıŐrı Efendiyi Őerefyāb-ı ĥizmet-i (49b) ʿaliyyeleri iken meʿan berāy-ı maŐlaĥat maĥrūsa-i İslāmbola irsāl eyleyūb anlar dađi biʿl-yemn veʿs-saʿadet baʿdeʿl-vuŐūl ol vaĥitde İslāmbolda Őöhret-i Őiʿār olub Oĥlan Őeyĥi dinmekle maʿrūf Őeyĥi ne biʿl-iŐāle ve ne biʿt-tebʿ ziyāret ũ mülākātđan MıŐrı Efendi ictināb-ı tām ile ibā ve bu ĥāl ũzre muŐırr baʿdeʿl-itmāmiʿl-meŐālīĥ yine Ĥāzret-i Sinān Ūmmī Efendi ĥākipāylarına rūmāl olduĥlarında MıŐrı merĥūmuñ Őeyĥ-i mezbūrı ʿadem-i ziyāreti Sinān Ūmmī Efendi Ĥāzretleriniñ mesmūʿ-i Őerifleri olduĥda ber-veĥ-i gāyet istiĥsān buyurmuŐlar hattā bu ĥuŐūŐda oĥlumđan ziyāde saña meĥabbet etdim keʿen-nehū bir Őeyĥiñ ki Őöhreti bōyle nā-maʿĥūl edā ile ola añı ziyāret teʿeffūl biʿl-ĥayr ĥāʿidesine muĥālifdir dimek olub gāyret-i cibilliyet ve Őalābet-i Őariĥat ve ʿāĥıbetüʿl-emre naĥar u baŐıretdir maʿnālarını mūteẓammın olmaĥ miŐıllı ikrāmı vāĥıʿ olmuŐ ve sebeb-i duʿā-yı biʿl-ĥayrları olmuŐ raĥimeh...

Ve dađi Ĥāzret-i Merĥūm Sinān Ūmmī Efendi āsitānelerinde MıŐrı Efendi dāmen-i dermeyān ĥizmet-i ʿaliyye olduĥları eŐnāsında Merĥūmuñ faĥilet-i bāhiresine bināʿen-i eĥıbbā ve eŐadıkā Őāĥıb-i āsitāne Ĥāzretlerinden daĥķ-ı bāb ricā idūb MıŐrı Efendiniñ kürsiniŐiñ vaʿzz olub mūstemīʿan dađi mūstefid-i nuŐĥ u pendleri ve ol bābda dađi kemāl-i meĥaretleri maʿlūm olmaĥı niyāzda olmuŐlar anlar (50a) dađi ricā-yı sāyıkā mūsāʿade ve izin virmeleriyle eyyām-ı mūteʿarife-i vaʿzđan birine bināʿen ʿaleʿl-icāra Őeref-baĥŐ bālā-yı kürsī olub ʿadet ũzre āyāt-ı kerīme ve eĥādīŐ-i Őerīfe ve sāʿir menāķıb-ı evliyā-i kirām ve āŐār-ı ʿıẓāmdan yād dāŐtı olan mevāʿiz-i leĥāʿif biʿl-kūlliye levĥa-i Őabʿ-ı meʿānī meŐĥūnlarından Őeste-i āb-ı nisyān olub bir vechle iĥĥār u tedārike ĥudret ĥalmadıĥı merĥūmuñ kürsīde ĥoĥca sūkūtundan nūmāyān olduĥda Sinān Ūmmī merĥūm dađi merĥūma ĥiĥāb buyurub niĥūn tevaĥķuf u sūkūt idersiñ söyle Őurma dimiŐler baʿdehu anlar dađi kendūleriñ ve eĥıbbānıñ dil-ĥʿāĥları ũzre bezl-i cevāĥir ve baĥŐ-i nevādir ve kemā hüve ĥaĥķuhu sezā-yı taĥsin vaʿz-ı dilniŐiñ buyurduĥların maĥrūsa-i Burusa'da zibde kürsī-i vaʿz olduĥlarında bōylece ifāde idūb ĥattā Őeyĥim merĥūmuñ ol emri ile ilā māŐāʿallāh teʿālā Őōyleriz bizim iĥūn min baʿd bīm-i huŐr yoĥđur deyu buyurmuŐlardır.

Ve dađi Ĥāzret-i Merĥūm merkez-i dāʿire-i Limye olub aĥĥārdan kendūlerin

şevâb-ı ziyâretleri ile müşâb olanlardan Burusa'yı ve kendi münib-i lübeylerinden şandâli es-seyyid Meḥmed Çelebî'ye buyurmuşlar ki inşâ'allâhu te'âlâ şulbünden bir ferzend-i şerâfetmend ziver-i gülşenserây vücûd olsa gerekdir nâmını Nûḥ tesmiye eyliyesin keẓâlik bir vâkıdde daḥi maḳâmlarında Ḳâsım (50b) Efendiden sonra post-nişin olan şeyḥ şahafî Ḥâcî Meḥmed Efendiye daḥi bimeşiyetillâhü'l-âli şulbünden bir ḥayr-ı ḥalef zuḥûr ider ismini 'Alî tesmiye eylesin deyu buyurmuşlar ve bir vâkıdde daḥi Gümüş ayak dinmekle ma'rûf Ḥâcî Meḥmed bendeleri şulbî şağır oğlu 'Abdullâhı dâmenbûs şeyḥe götürüb taleb-i du'âda ve ricâ-yı ḥusn-i naẓar-ı 'âlîde olduḳda inşâ'allâhü'r-rahmân bu oḳluñ fâ'ikü'l-aḳrân ve emşâli meyânında her cihetle mümtâz u müselleḥ bir zât olsa gerekdir deyu buyurmuşlar keẓâlik Ḳaşşâb el-Ḥâc Ḥasan nâm bendelerinin bir veled-i sa'âdet mendî tulû'unda Ḥâzret-i şeyḥ ismini Sa'dî tesmiye buyurub ve bunlar emşâli nice evlâda tesmiye ve nice kelimât-ı ḥayr âyâtına buyurmuşlar bi'l-cümle mürûr-ı eyyam ve şuhûr u a'vâmla heb peyâmları üzre nefsü'l-emr muṭâbık keşfleri idüḡi zâhir olmuşdur. Ḥattâ kendü berberleri Limyevî el-Ḥâc Meḥmed Çelebi bendelerinin Veled-i Ḥabîb maḥallesinde bir şağırce menzile teşrif buyurduklarında ol daḥi maḳâm-ı ḥidmet ve tekâpü da oldıḡı esnâda Ḥâzret-i Merḥûm menzil-i merḳûmda vâkı' orta Ḳapu didikleri ki hemsâye menziline duḡul için va'z olunur nigâḥ buyurub dimişler ki şu ḳapunuñ verâsi daḥi zamm u ilḥâḳ olunsa bu menzile vus'at ḥâşıl olmaz mı bu mişillî tebşîr (51a) buyurub şoḫbetleri encâm u ikrâmları temâm ve nice müddet a'vâm mürûri ḥilâlinde şâhibü'l-menzil bir oḡlan te'eḡul murâd itdikle Burusa'da câmi'-i kebîr muvaḳḳıtı ser mü'ezzinân Ḳara oḡlan Muştafa Efendi nâm fâḥru's-şuleḡâi's-sâlikiniñ duḡteriniñ aḡterin oḡluna tezvîc ve ḳayın peder meskeninde dâmâd ḳalmaḳ üzre ḳavl ü ḳarâr sebebi ile Ḥâzret-i pîrimiziñ bu orta ḳapu şadedi zâhirine maḥmûl degil imiş ben ise hemsâyemiziñ duḡteri naşîb olub ke'en-nehu ikimiziñ menzili birlik maḳâmına irmek taşavvur iderdim ḥilâf-ı mülâḡaza itmişim ki deyu ḥayâl üzre iken bi-ḥikmetullâhi'l-ḳadîr duḡter-i müşârun ileyhâ çok vâkıdde geçmeyüb nâḳile-i dâr-ı 'uḳbâ ve oḡlum yine menzil-i şağırimize geldikten sonra hemsâyemiz olan bâzîrgân şâhibü'l-miknet olan zât-ı şerîf ber ṫarîḳ-i tevâzu' oḡlumı dâmâd buyurub mâbeynimizde olan ḳapu ve dîvâr mürûr evḳâtle mâbeynden ke'en-nehu ve Ḥâzret-i pîr buyurdukları ve işâret eyledikleri uslûb üzre vus'at-ı menzil muḡaḳḳaḳ oldı deyu baş-ı maḳâl ve naḳl-i ḥasb-i ḥâl eylemişdir rahmetu'llah... Ḥattâ cümle-i ḡarâ'ibden ve zümre-i 'acâ'ibden biri budur ki Ḥâzret-i Merḥûm nûrbaḡş-ı ḥâk-ı Burusa olub herkes ezdîl ü cân bir du'â-yı ḥayrlarına maẓhar olmaḳ dâ'iyesiyle şeref-i destbûs ve rûmâl-i dâmen-i meyâmin me'nûsları oldıḡı meyânında İbrâḥîm Beşe ki (51b) Ḳılıç oḡlı dimekle meyân-ı nâsda ma'rûf idi. Gelüb Ḥâzret-i şeyḥiñ ḥâkipâyilerine yüz sürüb isticlâb-ı naẓar sâmilileriyle 'arz-ı

‘ubūdiyyet eyleyüb gitdikde ba‘zı hem-meclis-i mezbūr **Ƙılıç oğlı** haqqında egerçe bu Ƙülüñuz meşelâ boza hâne erbâbındandır ammâ cibilleti pāk oldığından nâşî meşâyıh u dervişâne hülüşlı bir kimsedir mişilli kelâm eyledikde Hâzret-i Merhûm buyurmuşlar hikmetu’llâhdır ki zamân-ı âtîde bir vaqt gele ki bu pest pāye ve ‘indi‘l-a‘yân hōr ve haƘır-i bî-vāye ve bî sermāye olan bu **Ƙılıç oğlı İbrâhîm Beşe** didiğîñiz kimse bu şehir içinde bir müşâr bi‘l-benân mu‘temed-i a‘yân-ı maşlahat-güzâr-ı şehir zî kudret olub yüzünden çok hayr-ı a‘mâl-ı bedîdâr ola inşâ‘allâhu te‘âlâ fî nefsi‘l-emr bu emr-i müsteb‘ad ‘ale‘t-tedric-i medâric vuĸu‘a dâric olub mezbūr **Ƙılıç oğlı** çokça mu‘ammer ve mütemevvil ve nâfizü‘l-kilem ve Bursa‘da aƘlâm-ı zabt u kethüdâ-yı şan‘at ve bunlar emşâli işler ile yüzünden ahâlî nef‘-i ‘azîm ve hayr-ı cesîm görmüşler...

Ve dağı Hâzret-i Merhûm terbiyet-i pîrâ-yı Bursa oldukları eyyamıñ birinde **Ƙaşşâb el-hâc Hasan dede** mâşî ve Hâzret-i pîr Merhûm Ƙoçi süvâr Ƙablucaya muntehî râhda naĸl-i şoĸbet-i Ƙarîĸ olmak üzere kelimât-ı şîrinleri ol şürete resîde olmuş ki:

Evliyâ râhesti Ƙuvvet ez-ilâh

Tîr-i çeste bâzgerdâned zirâh"

mefhûm-ı ‘âlisince eger bir veliyyi (52a) haqq şu cānib-i râhda yatan cemād-ı şecer-i maĸtu‘ yâbise bi-emrillâh yûri dimeli olsa bilâ tevaĸĸuf bî-rûh u bî-güş ve bî-idrâk iken emre imtişâl eyler yürür dimege Ƙalmayub şecer-i merĸûm bir Ƙaç adım miĸdârı yüzi üstüne mâşî gibi hareket eyledi ben bu dîde-i cismānî ile gördüm deyu mezbūr Ƙaşşâb bendelerinden mervîdir. Huşuşan maĸrûşa-i Bursa ĸışnî dâhil-i sükkânından **çuçacı fahrü‘ş-şulehâü‘s-sâlikîn Emîr Ƙasım zâde** dinmekle ma‘rûf es-Seyyid Muĸamed Efendi nâm bendelerinden dağı mervîdir hattâ şer-â-şer Hâzret-i pîre kemâl-i inĸiyâdına bâdî olan ma‘nâ imiş ki Hâzret-i Merhûm med‘uvven Ƙasım zâde Efendi dağı Ƙarîn-i şoĸbetleri olub mevzu‘-i maṭlûba râhiler ve ni‘me aĸvâl evliyâ rûhāniyyetlerine ĸidâ olarak maĸall-i ma‘hüduñ Ƙapusundan dâhil ve maĸarr-ı me‘lûfe varmadan ĸavlide bir miĸdâr eşcâr-ı şâbite ve bunların kelâmları dağı bir velî-yi muṭlaĸ bir şecere dağı selâm virmeli olsa mesmû‘i olub bi-Ƙudreti‘r-rabbi‘s-semî‘i‘s-selâm derĸâl redd-i selâm ider dimege Ƙalmayub eşcâr-ı ma‘hüdeden biri tâbezemîn redd-i selâm gibi inĸinâ-i tām ile munĸanî olduğunu ra‘yü‘l-‘ayn gördüm hattâ Hâzret-i Şeyĸ şecer-i ma‘hüde ĸitâb şüretinde sūrîmiz meşelâlidir mişilli buyurdu ve yine şecer-i merĸûm ke‘l-evvel sâķı üzere Ƙâim oldu li-hazâ ben Ƙülları egerçi ĸâkirâhları idim lâkin bu ru‘yetimden (52b) soñra kemâ yenbağı ‘abd-i direm ĸarideliklerini bi‘t-ıtav‘-i inşâf Ƙılâde-i rezîn raĸabe-i hülüşum idüb ilâ mâşâ‘allâh te‘âlâ şeref-i ĸidmet-i ‘aliyyeleriyle şerefyâb ve tekmîl-i esmâ ve taşfiye-i bâl ve def‘-i şevâĸil dîni ve mâ‘il-i levâzım-ı ‘uĸbâ

oldum bi-ḥamdihî te'âlâ dirler imiş. Fi'l-vâkı° Merḥûm Emîr Kâsım zâde es-Seyyid Meḥmed Efendi bendeleri daḥi merḥûmuñ müşârun bi'l-benân olan münib-i ḥâlişü'l-fu'âd ve şâfiyyü'l-cinânlarından. °Ulûm-ı zâhireden ve °ulûm-ı bâtınenen hışşa bend olmağla Ḥâzret-i Merḥûmuñ müretteb olan ilâhiyyatına bunlar daḥi güyâ nazîre °ale't-tertîb ilâhiyyat-ı maḥbûle ve mergûbe nazm buyurmuşlardır. Ḥâzret-i °azîz nâkîl-i gülistân-ı cinân olduklarından bir müddet sonra kendi meskenlerinde sülûk u °ibâdetlerinde iken °âlem-i rü'yâda mürşid-i müşârun ileyhleri niçün sâlikine bey'at ve tâlîbine inâbet virmezsiñ benden telaḫķi eyledügiñ uslûbı erbâbından dirîğ itme minvâlinde emr-i lâzımü'l-icâbet vuḫû'unda merḥûm daḥi meskenlerinden bir miḫdârîñ berây-ı cem°-i eḫibbâ zâviye-i müsteḫl esâ efrâz u mümtâz eyleyüb usbû'dan yevm-i mu'ayyende bâ'îş-i cem'iyet-i şüfiyyün ve yâd-ı zikrullâh olub ile'l-vefât bu ḥâl üzere vaḫt-i °azîzleri mürür itmişdi. Fî-nefsi'l-emr ricâl ü nisâdan nice tâlîb-i ḫâḫ olanlara telḫîn buyurub ta'bîr ü tesellî ile ve bâbullâhdan zuhûr iden meblâğ-ı tîb ü ḫalâl ile iç'âm-ı fuḫarâ ve dervîşân-ı pesendide (53a) ve ḫamîde evzâ° u eṫvâr-ı zikrullahda °ömr-i °azîzi gâyete irüb ḫassâm-ı ezel ḫâtî°-i ḫısmet-i nâsütiyesi olduḫda lafz-ı şerîf-i Hü ile itmâm-ı nefis buyurub Burusa zeylinde Yefî yer mezâristânına vedî'a ḫılınub

"Şeyḫ Efendi bezm-i °adneḫü ile buldı vuşûl"

mışra°ı târiḫ-i naḫl-i beḫâları olmuşdur raḫimehullâhü °aleyh...

Ve daḥi Ḥâzret-i Merḥûmuñ bendelerinden olub Bekir Efendi dinmekle ma'rûf faḫrû's-şuleḫâi's-sâlikin zât-ı şerîf Ḥâzret-i Merḥûmdan tekmîl-i esmâ ve tâlîbine daḥi telḫîne me'zûn olmağla terk-i tekellüfât-ı şüriyye ve rağbet-i merâtib-i uḫreviyye idüb Burusa'da Câmî°-i kebîr ḫurbünde vâkı° maşlaḫ oḫaları dinmekle ma'rûf oḫalarda sâkin-i sâlik-i mücâhid ve zâhid-i °âbid erbâbı °indinde cevher bir °âlim-i °âmil şâḫib-i ḫâl-i ḫuzûr idi Câmî°-i kebîr ḫurbünde beni berber el-ḫâc °Alî nâm bir cerraḫıñ dükkânına âmedşudden ḫâlî olmayub bir gün meşhûr-ı âfâḫ olan vaḫ'a-i feyzullâhîde maḫlûmen maḫtûl ve şehîd faḫrû'l-müderresinü'l-kirâm es-seyyid Selmân Efendi ibnü'l-merḫûm Vâni Meḫmed Efendi dükkân-ı mezbûra gelüb mezbûr Ḥâcî °Alî cerraḫa cerraḫân deyyâr-ı ḫal° ve iḫrâcında °âciz ḫaldığı bir diş ki kök ta'bîr olunur erâ°e idüb iḫrâcını murâd itdikle üstâd-ı merḫûm daḥi eger çî iş müşkil ammâ ayâ ḫâzır bir meclis olan şeyḫ Bekir Efendiden daḥi bir nuḫḫ-ı ḫayr vâkı° olur mı mulâḫazasıyla sultânım ne buyurursuz (53b) ayâ yapışsam çıkarmâḫ ḫâbil olurmu himmetiñiz olurmu deyu rüy-ı niyâzı zemîn sây olduḫda var ḫorḫma buyurub ol daḥi mütevekkilen °ale'l-ḫayyi'l-ḫayyüm mübâşeret ve sehlü'l-meḫḫaz olmaḫ üzere maşlaḫat tamâm olduḫda °âdet üzere iyne üzerine kemâl-i meserretten nâşî ḫoḫuz °aded

zulota koyub i'tizâr itmişki üzerimde eger daħi meblâğ buluna idi dirîğ degil idi üstâd daħi bir zolota sen şeyh Bekir Efendiye virüb bir kaç günden soñra mezbür cerrâh Şeyh Bekir Efendi muvâcehesinde teşekkür olmak üzere kaşıyye-i sâlifeyi âhara ifâde eyledikde Bekir Efendi buyurmuşlar ki sen huşûş-ı merķūmdan dilşâd ve ferahü'l-fu'âdsıñ lâkin yine 'itâb-ı rûhânî ile mu'âtıb oldum bir zolotaya kerâmet şatan Bekir Efendidir mişilli edâ-i ġâ'ibâne ve hâtifâne ile bâdî-i tenezül olub ġâliyen peşimânım ne çâre dost hatırı için bunu daħi böyle görelim minvâli beyân vaķı' buyurmuşlar merķūm-ı mezbür âhara telķin ve izin ve âhar daħi şümme ve şümme telķin ü icâzet üzere silsileye bâdî olmuşlardır bir defîne-i nihân ve (gencūr) sülük-ı tarîķ idiler rahmetullâhu 'aleyh. Ve daħi kuġl-ı başîret itmege sezâ ve mengüş-ı ġüş hüş kılmaga revâ olan ġarâ'ibden biridir ki maħruşa-i Burusa Mîr-i Bûdelâ zâviyesinde post nişin pîrâ-yı tarîķat olan fahrü'l-meşâyıġi'l-kirâm Mermer ser (54a) Efendi zümre-i ġullân ile kaplucadan 'avdetlerinde kendülere âhardan teveccüh vuķū'una ittıla' ve âġâh olduklarında hemân meyân-ı râhdan bir dervîşi 'alâ'l-acele vâr **Aħmed pâşâ maħallesinde olan zâviyede sâkin dervîşler ġâlâ ne 'amelledir görüb baña ifâde eyle deyu ba'de'l-irsâl ol daħi maħalle-i mâmûra duġul ve ser-reste virmeyeyim deyu pâ-burhene der-i ġücreye vuşul ve berây-ı nigâh sürâġ miftah daħi mestür lâkin derüne ġücrede ism-i şerîf-i kaħara iştiġâl mesmû' olub ber-tarîķ-i 'icâle huşûş-ı merķūmı Mermer ser merķūma 'ala vuķū'ih ihbâr eyledikde anlar daħi var dervîş sen iş ki meşġul ol deyüb kendüler de âşâr-ı teveccüh ki *teġayyür-i levn beşeredir* zâhir oldığı ġâlde ġücrelerine duġul ve bir vâfir-i vaķt taşra çıķmayub şabâġ olduķda şâyı' olmuş ki Aħmed pâşâ maħallesinde zâviyede iki dervîş ki fülân ve fülândır birden fevt olmuşlar ve cenâzelerini câmi'e-i kebîr mışallasına götürmüşler müteveffeyân-ı mezbürânıñ namâzların cemâ'at-i müslimîn edâ eyledikten soñra veyâ muķaddem Ĥâzret-i Merķūm Şeyh Mışrî Efendi 'âdetleri üzere li-ecli'l- va'z cum'a kürsisi dinilen kürsî üzere şâ'id olub ešnâ-i va'zlarında şü muşallâya namâzları kılinmak için getirilen dervîş zinde iki kimsedir ki bi-emrillâhi'l-meliki'l-müte'âl dâr-ı âhirete meslûbu'l-îmân oldukları (54b) ġâlde irtihâl eylemişlerdir el-'yâz bi'llâh zü'l-celâl deyu keşf-i hâl ü bast-ı maķâl buyurmuşlardır rahimehullah...**

Ve daħi enfâ mesbûķu'z-zikr Merķūm Emîr **Ķâsım Efendi zâde es-seyyid Şeyh Mehmed Efendi ġâkipâyilerine** kendi terbiyesiyle derece-i kemâle reside ešmârdan bir sebd-i ġuzin de ve fâġir ü kibrde hemsengi nâdir el-ġâsıl eti yimez denilen nev'den inciri detâviz-i Raķîrâne ve hediye-i ġaķîrâne deyu kendi 'abd-ı memlûki Ĥasan ile 'ale's-seħer irsâl idüb lâkin ġulâm-ı mezbûra ġammâm iķtizâ itmiş imiş ġayâl iderki inciri evvelâ Ĥâzret-i şeyhe etbliğ ve işâl ba'dehu ġammâmu iġtisâl seped der-dest ve püyâ gelmede bu şüret-i ġâl Ĥâzret-i şeyhe münkeşif olub bir dervîşine buyurmuşlar

ki var kabu önünde dur fulân kimse geldikde hammâma girmeden âsitânemize ayak başmağa rızamız yokdur, böyle ifade eyle varsun yıkansun ba'dehu inciri getürsün böyle olursa maqbûlümüzdür ve illâ felâ şüretinde itmâm-ı emr buyurub dervîş daği edâ-i hizmet ol daği geldikde ifade-i mezbûr daği refâkat-ı istiğfâr ve muğârenet-i isti'fâ ile tahtîr-i beden ve hizmet-i şeyhe vuşul ve dâmen-i büsları ile 'arz-ı 'ubüdiyyet eylemiş...

Ve daği sâlikân-ı tarîkat-ı 'aliyyeyi medhûş itmege sezâ kerâmât-ı bülend şevk efzâdan beridir ki hizmet-i seniyye-i merhûmda (55a) medâü'l-eyyâmda cârübkeş olan mürîd-i şâdık ve münîb-i fâ'iklerin birinden istimâ' vü zîver gûş u hûş kılmış idiki Hâzret-i Mışrî Efendi merhûmuñ tã'ir-i gülîstân-ı cinân olmalarına qarîb vaqıtde cezîre-i Limye'de züvvâr-ı kirâm ziyâretleriyle muğtenem ve du'â-i hayrlarına mazhar ve dâfi'ü'l-ğam ve râfi'ü'l-hemm ve kimi te'emmül-i dünyâ ve kimi nâ'il-i 'uqbâ oldığı eyyamda güyâ gurabâ-i islâmiyyeden meçhûlül-hâl haqîrül-libâs bir merd-i ğarîb merhûmı berây-ı ziyâret virsem şöbet teşrif ve cây-ı istirâhatlerine duhûl ve bi'l-müşâfehe hem şöbet ve ağıyardan hâlî tek ü tenhâ mükâleme ve ma'iyet tamâmında rusûm-ı vedâ' ve mefâraatı icrâ ve hurûc u müteveccih-i râh ve nazarımızdan ğaybet buyurdılar ben daği Hâzret-i Merhûm huşûrına duhûl idüb zã'ir-i mezbûr kimlerdir egerçe hezâr zuvvâr varki ma'lûmumuz degildir lâkin bunu sultânımdan istinbâ iderim şüretinde peyâm h'âh olduğında buyurdılar ki bu bizi henüz ziyâret ü tevdî' iden zât-ı şerîf hudâvend âsumân ve zemînin evliyâ-i kibârındandır ve hasretü'l-'uşşâk olan tayy-ı mekân kerâmeti ile daği mükerrerem ve muhterem ve muğtenem olanlardır. Ümmül-kurâ Mekke-i mükerreme şerrefehâ Allah te'âlâ (ibdâdan) zemzem-i şerîf hizmetinde olmağla ve ism-i 'âlîleri 'Abdullâh olmağla 'Abdullah Zemzemi dinilür bizim anıñla mu'ârefemiz olmağla (55b) ahyânen bizi ber tarîk-i tayy ziyâret buyururlar eger benden soñra anıñla bir yerde şeref-i tulâkı ve sa'âdet-i şöbet vâkı' olursa iksîr-i du'â-yı hayr icâbetdir kafâsına mazhar olmağa gûşîş ü mahzenü'l-esrâr ve menba'ü'l-envâr olan hâtır-ı fuyuzât maqarrini kemâ hüve haqkâhu tatyîb ve tefriha sa'y-i belîğ ve cedd ü ihtimâm eyliyesin ihmâl ü müsâmaħa itmeyesin ve illâ fevt-i fırsatdır mekûlesi tenbîh ve tavşiyeye buyurdılar. Ba'del-eyyâm sa'âdetle 'âlem-i lâhûta hıramân ve dâr-ı âhirete revân olduklarında nâçâr rusûm-ı ta'ziye cângâh hidemâtını eytâm-ı fuğarâ-i dilrişân ile bâhezâr girye-i gelüsüz râhat gûzâr edâ eyleyüb kadîmi bûs ide geldigimiz hâkipây kerâmet intimâ bedeli hak-i mezâr pür-enverlerine rümâl olub âsitâne-i 'aliyye-i sultâniyyeye 'âzim oldum pes islambol'da iftiħarü'l-cevâmi'ü'l-islâmiyye Ayaşofya ma'bed-i lañfîniñ kurbunda baña müntemî meskende 'yâlimle iğâmet ve âlâm-ı firâk ve ekdâr-ı hicrân bād-i girânına taħammül ve ders ü şugûlûme teveğgûl ile yanub yakılmada olduğım evkâtdan bir vaqıtde merķûm Ayaşofya-i kebirde hünkâr mahfeli

kırbunda berây-ı edâ-yı nevâfil 'ağd-i tecrîme idüb kâ'im oldığım hâlde gördüm ki bir
 sıyâb-ı fakîra-yı lâbis-i şüfî kıyâfet kimse gelüb benim cenbimde şalâta mubâşeret idüb
 râki° vü sâcid ü kâ'id olduca libâs-ı ma'ñudî nümâyân (56a) olub hatıra-i fakîr bu
 oldu ki ba'de itmâmü'r-rek'at şu kimseye kendi libâsımdan bir kat pāk libâs ihdâ vü
 ilbâs idüb muşalli-i mersümü mişâl-i aşhâb-ı servet ü ğınâ memnün idem ve sirâce-i
 hâtır nâ-bisâmânî kâlâ-yı sürür u ferağ ile mālâ māl ve meşhün eyliyem pes bu niyyet-
 i hâlişa inzimâmı ile şalâtım encam u kıyâm ve ku'üdum tamâma irdikte gördüm ki
 karîn-i merķüm mezbûr 'Abdullah zemzemî hazretleridir hemândem vaşıyyet-i sâbıka-i
 'aziz kalb-i şikeste-i fakîre hutûr u sunuğ eyleyüb ni'met-i ğayr-i müterakķıbe didikleri
 bundan a'lä olmaz deyu mağzûz u memnün u mesrûr olub 'an şamîmi't-ıaviyye kemâ
 yenbağî teslimât u tañıyyât u rusûm bendegî ve zirâ'at u niyâz mendî ve hulûş u mağşûş
 u efkendegî izhâr u işâr idüb mesken-i merķümum hâriciyye kademzen şerîf olmalarını
 kendülerden ez-derûn-ı ricâ vü niyâzda oldum. Anlar daği is'âf u musâ'ade ile icâbet
 nümâ olub şöhet künân ma'â râh-ı meskene revân olub vardığımızda ben fakîr berây-
 ı ihzâr mâ-ğazar dâhiliyyeye dâhil olduğumda haremim câriyeleri siz gittikten sonra bir
 merd-i ğarîbü'd-diyâr kıyâfet size bir miğdâr hediye ile islâm sipâriş eyledi
 manzûriñiz olsun deyu bir mālî boğçayı pişnihâd itdiler ben daği mâşâ'allâh diyerek el-
 fenn-i neşr idüb gördüm ki mütemevvil olan ekâbir-i devletiñ biri birine vire geldikleri
 hediye mu'âdil (56b) ve biri birinden 'âle'l-'âle ve mu'teber ve ğüzide ve 'âlî's-şemen
 ki fulân kadar sikke-i hasene takvîm olunurlardan vâfir ü müte'addid kumâş envâ'î ola
 hediyyelerdir ki hâcc-ı şerîfden gelenlerden bu şüret gelmişdir. Tab'ıma lâyığ oldu ki bu
 degildir illâ Zemzemî Hazretleridir te'accüb ğünân didim ki derece-i kemâl böyle ister ki
 ben anları ilbâs murâd itdîm haķıķatde anlar beni ilbâs murâd itmiş teķabbe'lullâhü bi-
 ahsenü'l-ķabûl ve nefa'anâ bi-berekât-ı enfâsihi't-ıayyibeti diyerek hizmetlerine püyân
 olub Hazret-i zemzemîden muķaddemen teşriflerin ve selâm u hediyyelerin daği istiğbâr
 ve istifsâr eyledigimde tafşil olundığı minvâl üzre mulâhazamı taşdıķ ve bilâ tecessüs
 mesken-i pişin daķķ-ı bâbların taħķiķ itdiler. Pes her yüzden 'ağd-i şöhet ve hulûş-i
 tām üzre iken müşârun ileyh hazretleri Sultân Ahmedü'sşâliş hazretlerinin
 eyyâm-ı saltanat 'adâlet-i 'unvânlarında destûr-ı a'zam nizam-ı 'alem beyne'l-vüzerâ
 rây-ı şâ'ib ve fikr-i şâķıb ile ma'rûf olan vezîr-i ekrem Cürâylı 'Ali pâşanın
 kendilere müntemî sarây-ı 'âlîşânında rüsûm-ı 'âdiye-i vüzerâ üzre a'yân-ı devlet ve
 erkân-ı saltanat hużûrunda emr ü nehy ve dâr u ğir ya'ñî dîvân sermesini bi-'aynihi
 temâşâ ve me'âniye için benim delâletimi benden talebde oldılar ben daği bir mefhûm-ı
 beşer ü hasen-i mümâ ileyh Hazretleriyle dîvân ğünî mânend-i mihr ve sâye sarâya
 duğhûl idüb (57a) âyende ve revende kemâ yenbağî seyrân olunur bir maķâm-ı
 münâsibe anları iclâs idüb ahâlî-yi dîvân ile benim ma'ârife-i kadîme binaen cümlesine

erâ'e ve ihbâr eyledim ki fulân maḥalde ḥalâ revnâk-efzâ olan dervîş ḥaḳḳında mebâdâ ki ḳaşden ve sehven ve mizâcen ve ḥaḥâen rencide-i ḥâḥır itmege müte'allıḳ sizden bir ḥarf ve bir vaż'-ı peykâne şudür eylemeye benim kelâmıma i'timâdınızı bilürem el-ḥazır deyu nâzikâne tenbihât u taḥvîf idüb ben meyân-ı ahâlîde iyâb u zihâbda oldum lâkin anı fikr ü taḥayyül iderdim ki Zemzemî Ḥâzretleriniñ şâḥib-i devlete şu vaḳitde bir taḳrîble ifâde mümkün olsa da isticlâb-ı du'â câkîr-i derün pür-nürları olmaḳ ḥuşuşunda elimden geldiği ḳadar fevt-i fırşatdır deyu ibrâm-ı güne ḥareket idebilsemdir idim ammâ bir eshel ḥarîk bulamayub dâ'irede mütereddid ve gâḥice rüy-ı pâşaya ne ki endâz idem bir def'a daḥi nigâhımda pâşâ hazretleri daḥi bana râst-ı naḫar idüb anlarıñ daḥi dîrine ma'ûmları olduḡım sebeb ile beni ḥuzûruna da'vet gibi işâret eylediler. Ben daḥi ḥilâl-i zihâmı şaḳḳ u resm-i dâmen-i büsî icrâ itdigimde ziyâde teḳarrubüme daḥi işâret buyurub ḳulağıma sırran şu ḳarşuda seyrânda olan ḡarîb nümâ zâtı benimle görüſmek için fulân oḫaya dîvândan ſoñıra getür deyu emr buyurdılar ḥaḳîr daḥi pâşanıñ kelâm-ı kiyâsetine ve ferâsetde daḥi (57b) riyâsetine ta'accub kinân emr-i merḳümü Ḥâzret-i Zemzemî güş-ı bâ-huşuna hemân ilḳâ eyleyüb ba'del- me'ân ta'yîn buyurılan maḥalliñ ḥâricinde mübnâ taḫta üstünde talepleri vuḳû'una munḫazıran meḳs ü tevaḳḳuf üzre iken ben Zemzemî Ḥâzretlerine sultânım sizler buradan ḡayri yere teſrîf etmeyesiz ben deniz cüz'ice taşra çıḳıb gelsem gerek deyu ba'de'l-istizân naḫarlarından bir miḳdâr nihân olub geldiğimde sen gitdiñ ben daḥi şu oḫa şâḥibin ziyârete girdim beni cerrâr şanub bir miḳdâr para virdi redd itmedim aldım ḫurmadım çıḳdım sen bu paraları al da bu dâ'irede fulân maḥalde şu hey'etli bir kimse vardır aña vir müsteḫaḳdır didiklerinde ben daḥi alub ma'ḥudun bulub tebliḡ ü teslîm eyleyüb 'avdet eyledigimde gördüm ki Zemzemî Ḥâzretlerin şâḥib-i devlet istemiş ve taḫliye üzre tenbih buyurulmuş li-hazâ ben ke'l-evvel taşrada biraz vaḳt-i intizârda oldum ḫattâ li-ecli'l-maşalaḫat taḫliyeden ḥabîr olmayub ve yâḫüd ḥabîr ammâ cesâret idüb bilâ izn şâḥib-i devlet ḥuzûruna giren etbâ' iki üç def'a der 'aḳab me'âtib olduḡları ḫâlde 'avdet itdiklerini gördüm ve ben daḥi edebe ri'âyet pâ-bend-i emân intizâr olub ḳaldım ba'de temâmü'l-meclis Ḥâzret-i 'Abdullah Zemzemî beytü's-şeref şadâretten âfitâb-ı âsâ bedîdâr u hüveydâ (58a) oldu. Ta'zîm-i tamâm ve tekrîm-i bâ-ihtirâmla yine me'ân sarâydan ḫurüc ve bât u muşâḫabete ve mükâlemeye vülüc idüb beynlerinde cârî aḳvâl ü aḫvâl ki ḫuceste esrâr mişâldir istifâza-i serâbî ve istinâra-i kâmiyâbî üzre der-ḥ'âst eyledigimde her cihetle âyîn-i bendeleri olduḡım ḫasebiyle sezâvâr hemrâzî ve revâ-yı demsâzî buyurub didiler ki ba'de edâü'r-rüsüm ve'l-istid'â bende ḫasret-i 'âlemiyân olan iksîr-i kebîrden bir miḳdâr var idi 'Alî pâşâ daḥi zâtında 'afîf ve sîretinde nazîf ü müste'îd i'ânet ü şâyân-ı 'inâyet ḡâfîl-i ḡayür ve lebîb-i şabür olmaḡla virdim ve cevher-i merḳümü ne güne ḫarḫ u zamm ve ne miḳdâr cesede ilḫâk u inşâf itmelidir ḫabîr olduḡım miḳdâr ta'lim ü ifâde

eyledim tā ki elinden geldiği kadar kendi eyyāmında zir-i hükümetinde olan ādemiyān üzerinde tekālīf-i şākka-i ʿorfiyyeyi murād emr-i girān-ı pādīşāhiyi vedīʿatullāh olduklarına nazār ile defʿ ü refʿ ü izāle semtine ʿāzim ü cāzim olub ʿamel-i merķūmdan hālişuʿl-ʿıyār hāşıl olacak zeheb-i bī-ğışş ile mümkün olduğu kadar hazine-i ʿāmire-i beytüʿl-māle imdād idüb umūr-ı mühimme-i islāmiyyede ilā maşāʿallah hārc u şarf idüb dest-i taʿdā-yı vizāret-i vezūr bāzū-yı şadāret riķāb-ı zuʿafādan ve zimem-i eşnāf nāsdan bir miķdār kütāh olmağla hem o ve hem ben meʿcūr olayız veʿs-selām (58b) ʿalā men ittebeʿaʿl-hudā mā şadaķı ile inşāʿallāhuʿl-ʿaliyyüʿl-aʿlā ʿāmil olub mesrūr oluruz deyu hātm-i kelām buyurmuşlar.

Ve daħi Burusevī faħr-i sādāt-ı kirām zübde-i erbāb-ı dāniş-i bā-ihtirām maʿrifetlü es-seyyid Belīğ İsmāʿil Efendi ki Hāzret-i Emīr Sultān imāret-i ʿāmiresinde şeyh ve Mantūci maħallesinde imām idi Burusaʿya mūteʿallıķ vefeyāt mişillī Gūldeste nāmında olan eşer-i dil-nişin mergūbunda Hāzret-i Mışrı Merħūmı bir miķdār taħarri eyledüğü maħalde vāķıʿ olanların ʿalā vechüʿl-intihāb bu mevzuʿa şettā münāsib görölüb ber-vech-i ātı zikr olundu. Müellifātlarından *Kitāb-ı mevāʿidüʿl-ʿirfān* ve *ʿavāʿidüʿl-ihsān* ki yetmiş bir māʿidedir ve Risāle-i eşraṭüʿs-sāʿa ki enfusı taʿbīr idüb beni aşer çıķmak şıfat-ı behīmiyye ve yeʿcüc ü meʿcüc şıfat-ı zemīm ve efkār-ı fāsidedir deyu teʿvīl ve ta-biķ itmişdir ve *risāle-i esmāüʿl-ħusnā ki ʿilm-i cifirdedir* ve taşavvufda on kadar risāleleri görölmüşdür ve daħi Merħūmuñ Risāle-i esʿile manzūmeleri ki Şeyh Hāķķī İsmāʿil celvetī raħimehullāh Hāzretleriniñ aña şerh ü ecvibeleri görölmüşdür ki maṭlaʿı budur:

Müşkilim var size ey Hāķķ dostları eyleñ reşād
Kim cevābın vire olsun Hāķķ katında ber-murād

ve Hāzret-i imām ʿAlī kerremallahu vechen hazretleriniñ dūrer-i manzūme-i ʿaliyyelerini taħmīs itmişlerdir. (59a)

Yā men teveħħade biʿl-ğufrāni veʿl-ʿişam
Yā men kibāriʿz-zunūbi ledeyhi keʿl-lemīm
Yā men teraħħame demʿauʿl-ʿayni keʿd-diyem
Yā men taħte eninüʿl-ʿabdī min nedīm
Yā men ledeyhi devā-üʿd-dāʿi veʿs-siķam

Ve Hādāʿiķuʿs-Suʿadā müʿellifi olan Fuzūlı-i Bağdādī raħmetullāhi ʿaleyhiñ

Ķad enāraʿl-ʿaşķi liʿl-ʿuşşak-ı minhacuʿl-hudā

gazelini dağı tağmıs itmişlerdir. Ve beyne'n-nās Kaşide-i Bürde ibâretiyle ma'rûf olan manzûmesi mişli dağı bî-nazır tesbî'e eylemişlerdir.

Muhammedun câ'e bi'l-âyâti ve'l-hikem
 Mübeşşiran ve nezîran cümlete'l-ümem
 Ve muhbirân bi'uhûdü'l-halkı fi'l-kadem
 Ve muvaşşılan haberâ'l-aĥbâbı fi'l-ĥaram
 Fe ĥultü li'l-ĥalbi limâ tâşe min elem
 E min tezekkürî cîrânin bî-zî selem
 Mezecte dem'an cerâ min muĥletin bî-demin

Ve müretteb ilâhiyât-ı divânları ĥöd meşhûr-ı 'âlemdir ve naĥl-i beĥâlarına faĥiriñ târiĥidir:

Ĥuĥb-ı 'âlem Ĥazret-i Mışrı Efendi menzilen
 Düşdi çâr-ı etrâfa mâtem didiler târiĥini

Tekye gâĥ 'arşa-i mâvâde iĥrâz eyledi
 Rûĥ-ı Mışrı maĥfel-i 'âliye pervâz eyledi
 Ve âĥirañ nazm itdigi târiĥ-i laĥifdir:

Ĥuĥb-ı sipihr 'irfân-ı gavş-ı zemâne Mısrî
 Rıĥlet idüb fenâdan mülk-i beĥâyâ göçdi

Ayaĥ çeküb yudı el bu meclis-i cihândan
 Cennet de kevşer içdi ĥür-i cinânî ĥoçdı

Pervâz idince 'adne didim nazm-ı tarih
 Cân-ı 'azîz Mısrî bir ĥumrî gibi uçdı

Müstaĥîm Efendi dağı bu tarihi dimişdir:

Bâl u periñ açdı Mısrî 'adne pervâz eyledi

Ve dağı merĥûmı (59b)

şeng-i şa'n-ı münkerân-ı âzerde itdikce Şeyh Gülşeni Hazretleriniñ bu beytini şasb-i hâl iderlerdi:

Yanar bir şem'îdir Haqqıñ şaşavvuf
Söyünmez dimesiyle münkeriñ püf

Fânüs-ı Hudâ kuvvet-i bâzû ile dönmez
Bir şem'î ki Mevlâ yağa bir vecihle sönmez

İntehâ mâfi'l-vefeyât.

Ve daği Hazret-i Merhûm Yûnus Emre'niñ:

Çıkdım erik dalına anda yidüm üzümü

kaşide-i münîfesini Hazret-i Mısri Efendi ber-şarık-i sülûk ve şaşavvuf bi't-temâm şerh buyurmuşlardır. Türki 'ibâretiyledir. Ve maşkaşu'r-ra'sleri olan Malatya yaylağında Esbuzı nâm mevzi' haqqında bir nâzik medh manzûmları görülmüşdür. Ve daği sure-i Yûsuf 'aleyhi's-selâmı Hazret-i Mısri tefsîr buyurmuşlar kendüleriniñ haşt-ı şerifleriyle gören zâtdan istimâ' olundu(* Bu zat zahid Abdurrahman efendi Hazretleridir. ve daği Burusa medreselerinden bir fâzıl-ı hidâye ve ekmelî cild-i vâhid idüb merhûm hazretlerine 'arz eyledüğü huşuşî taşriẓân kendü şalem-i feşâhat raşamlarıyla vech-i âti beyân buyurmuşlardır:

Edrece vâhidun min fużalâi'l-müderrisîn fî Burusati'l-maşrûsati'l-hidâyeti bimâ me'ahâ fî eşnâ-i şerhihâ ekmelü'd-dîn feşâratı'n-nuşhateyn nuşhâten vâhideten fe'erâhâ li-hazâ el-faşîr feverade ba'de't-taşsîn ve'l-şabûl hazihî'l-ebiyât medhan ve du'âen

Hidâyetün kümilet bi's-şerhi şad muzicet

Ve cümletü'l-metn fî eşnâ-i düricet

Mâ ahsenet behcetü'l-kitâb iz kâne şablü

Nuşhateyn feşâra nuşhâten cümü'at

(60a)

ke'ennehâ mecmu'u'l-başreyn-i yeltaşiyân

'aleyhâ şüfün el-efhâm şerhan şalbe câmi'ihâ

bi'ekmelü'l-'ilm ke'l-mütün elletî şurihat dâ'ikum

el-maşlasu'l-Mısri yed'ü lekum

‘an zahr-i ğayb-i bi-da‘vāt-ı lekad hulişat

Ve dađi kendü mecmū‘alarında kendüler tağrİR buyurduğları cevāhir ğirān-ı kādİrden biri de ātiyü‘z-zikrdir. Bizim ŐoĖra ki FāţımanĖn tarihidir:

Didiler Fāţıma tarihin ister

Didimki Fāţıma tarih içinde

yani tarih lafzĖnĖn Ėisāb-ı raķamĖsi biĖ ikiyüz on birdir Fāţıma ĖarfleriniĖ dađi cūmel-i kebİR ũzre ‘adedi yũz otuz beşdir kā‘ide-i tefriķ ũzre ‘aded-i ķalİL ‘aded-i keşİrden ba‘de‘l-iĖhrāc biĖ yetmiş altı bāķi ķalür ma‘şũme MerĖūme Fāţıma-i şāniyenĖn sene-i vefatları olur fı-nefsü‘l-emr tarih-i merķũm Ėaķķ-ı MerĖũmda kerāmetden ma‘dũd idũki ehl-i ķatında cā-yı irtiyāb degildir.

Ve daği Ėāzret-i MerĖũmdan Bursa‘da seccāde pİray-ı aĖķām-ı Őerī‘at olan Ėākim-i ‘ādillerden biri Ėaķķında mũddet-i ‘orfıyeleri ki on iki aydır tamamından ŐoĖra ğermā-med olunmak recāsıyla der-i devlete muğzİR ğönderilmek istişvāb olunub Őũreti berāy-ı imzā Ėāzret-i MerĖũma ba‘de‘l-erā‘e elfāz-ı ‘arabiyye ile yazdĖklarĖnĖn ber-tariķi‘t-terceme mefhũmı budur ki sefİnesi tamāmen memlũ olmadıķça re‘is demũrini ķoparmak istemez bu ‘unvāndan (60b) ŐoĖra resm-i ‘ādİ ũzre Ėatm daği buyurmuşlar imzā-i merķũm istişsān-ı ‘azİm ile istişsān olundığı yād-ı dāşt-ı Ėaķİrdir.

Ve dađi Limye‘ye teşriflerinde kendüler meķş ũ ‘İbādet ũzre oldukları cāmi‘-i ŐerifĖnĖ imāmı olan kimseye buyurmuşlar ki imām var ķan aldır ve illā senin ardından bir dađi namāz ķılmam elbette te‘ĖİR eyleme inşāf eyle sũzũm tũt ve illā mũteżarrİR olursun mefhũmunı meş‘ar-i tenbİhāt buyurmuşlar. İmām-ı mezbũr dađi emirlerine imtişāl vechi ũzre Ėuzũrlarından kendi meskenine gider lākin ertesı ve dađi ertesı ğũn Ėāşılı bir miķdār ğũn Ėizmet-i mezbũreyi edāya gelmez eĖİbbā vũ aşdıķā Ėuşũş-ı mezkũrın sırrından yārāne istİfsār eylediklerinde cevāb-ı ŐāĖİĖ bu zũhũr ider ki Ėāzret-i ŐeyĖiĖnĖ imāma bu tenbİhleri lisān-ı Ėālle imām sen Ėālā sũnnetsizsin egerĖe nefsi şālāt vācibũ‘l-i‘āde degildir. Lākin evlā ve ağsen dađi degildir var ķan aldır ya‘nİ Ėıtān eyle ba‘de‘l-ber‘ yine maķām-ı Ėizmetinde muķİm ol dİmek olmağla Ėālā mezbũr maĖtũndur ba‘de‘l-ber‘ũ‘l-tām ğelũr idũgi zāĖİR olmuş...

Ve daği yine Ėāzret-i MerĖũm dũrr-i Őehvār şādefĖe limye oldukları ezmānda Bursa‘dan kendũ bende-i Ėasret-keş firķat-zede dervİş dilrişlerinden on bir ‘aded zāt-ı Şerif şedd-i rağl-i ziyāret ve ķaţ‘-ı merāĖil Ėābrā vũ deryā idũb vāşıl-ı sāĖil olmazdan muķaddem Ėāzret-i MerĖũm bizi ziyārete Bursa‘dan on bir (61a) dostumuz ğeliyorlar imiş bunı bağna evliyā-i kirāmdan fulān Ėāzretleri ifāde itdiler deyũb aĖbāb-ı şādāķat nişāblar daği bİ irtiyāb taşdıķ ve ber intizār taĖķİķ iken mezbũrũndan ikişer ve ũĖer

hâşılı on kimse müste'id pâ-büsları olub anları ba'de't-tatyîb sizleriñ biriniz dañi vardır niçün gelmedi deyu istifsâr anlar dañi zannen ve vehmen heb geldik hâk-i pâyeye gelmemişimiz yokdur mişilli cevâb-ı ğayr-i şâķi idüb bunlar ta'dâd idik elbette bir kalmışınıñız vardır deyu anlar dañi **Mollâ Kâsım Efendi** içlerinde olmadığına vukûf ve ifâde idüb varub sefînde olmak gerek deyu tecessüs ve mezbûrı sîntînde bulub ihzâr itmişler..

Ve dañi ser zümre-i kerâmât-ı 'aliyyeden 'add itmege ahrâ ve ser levha teğarrübât-ı ilâhiyeden dinmege sezâdır ki Hâzret-i Merhûmı evķât-ı müte'addide de esb-i süvâr oldukları hâlde rüy-ı deryâda iyâb u zihâb üzre gerek islâmiyyeden gerek rumiyyeden 'alâ vechü'l-yaķîn rü'yet vâķı' olmuş hattâ kendülerden soñra cânışınleri Şeyh Maħmûd Efendi hazretlerine dañi rü'yet-i mezbûra vâķı' olduğda fâş-ı mekn mefhûmı Hâzret-i Merhûm benân-ı şeriflerini kendü dehân-ı müniflerine işâl idüb beyne'n-nâs bu sırrı keşf itmeye deyu tenbîhi müteẓammın vaż'-ı tenbîh buyurmuşlar müşârun ileyh Şeyh Maħmûd Efendi Kaşamonı ğurbunda vâķı' Boyâbâd (61b) ğazâsından olub müddet-i medîde taħşil-i zâhir ve tekmil-i bâtın ile mażhar-ı tevfiķ lâyezâlî ve nâ'îl-i tekrimât-ı mütevâli-yi müte'âlî olub Hâzret-i Mısrî Efendiniñ dâmen-i bülend sa'âdet-i pîrâmenlerine rümâl ü inâbet ve kemâ yenbağı sülûk-ı râh-ı hidâyet ü iştiğal ve dersleri olan ism-i şerif-i beşinci olub Hâzret-i Merhûmdan ta'bir ü teselli ile hõşhâl iken Hâzret-i Merhûm 'âlem-i fânîye vedâ' ve cihân-ı bâķiye irtihâllerin fuğarâsına i'ân ve bi-emri'l-ğayyi'l-bâķii zü'l-celâl ve'l-cemâl ben beden-i nâsütiyyeden dest-i şüy olduğımda Maħmûd Efendi beni sen ğasl eyle deyu tavşiyeye ve âğâh buyurduklarında anlar dañi dest-i yer bâlâ-yı ser idüb ve hezâr hezâr 'arz-ı söz ü ğuzâr ile sultânım ben ğulını nâķıs olduğım hâlde ğor gidermisiz bu 'âciz-i bicâre ne işleyem ne tariķ ile tekmil ide bilürem ğuluñ pek yetim ğaldım deyu ğâh dest ve ğâh dâmine eşķ-i riz hicr ü firâķ u ğavşala-i taħammülден birün süziş-i iştiyâķda olduklarında Maħmud Efendi sen bu kederi mir'at-i ğâtırıñdan 'an ra's izâle it ki biz seni tekmil esmâ itmekiçün mütekeffiliz bizlere feyyâz-ı muṭlak celle şânuhu o ğudreti dañi virmişdir seni ğayra muṭtâc itmeyüb meşelâ 'âlem-i menâmda veyahûd ṭurûķ-ı şetâdan ğangi tariķ ile olursa olsun seni ğâyet esmâ-i ma'ĥüdemize vâşıl ideriz minvâlinde keşf-i âtiyü'l-aḥvâl buyurub (62a) ba'dehu Hâzret-i Merhûm sivâ ğurb ḥayyun lâ yemûta 'âric ü dâric olduklarında nûr-ı mücessem olan cesed-i muḥteremleri zîb cenâze buyurulub cem' olan a'yan u aḥbâb ğasl buyurulmalarına egerçi intizâr üzre lâkin Maħmûd Efendi te'ḥîr ü tevaḳķufa mâ'îl olmağla sebebinden istiķşâde olmuşlar anlar dañi melḥûzları olan ma'nâ ki hõd behõd fuẓulî maķûlesi 'amel itmiş olmayayım ayâ Hâzret-i Merhûmdan hâlâ dañi vaşıyyet-i sâbıķalarını te'yîd ider bir ḥâlet zuhûr ider mi ola imiş su'âl idenlere ifâde şüretinde müterâķķıb iken görürler ki Hâzret-i Merhûm ḥ'âbdan bîdâr

olur gibi çeşmân-ı reşk hüratların açub ve yine örtmüşler bunlar dahi bi-hamdihî subhânehu izn-i cedîddir deyu besmele-i hamdele ve taşliye hidmet-i me'mûreye teşmîr sâ'id ü dâmen buyurmuşlar rahmetullahi 'aleyh. Ba'dehu Maḥmūd Efendi maḳâm-ı Ḥazret-i Merḥûm da ile'l-vefât ya'ni bin yüz kırk altı senesi recebü'l-muraccebine dek mesned-i ârâ-yı irşad ve cümleñiñ maḳbûli ve muḥtârı olmak vechi üzre rehber-i erbâb-ı isti'dâd olmuşlar hattâ cümle-i aḥvallerinden biri budur ki fahrü'l-mevâlî Malatıyavî Muştafa Efendi merḥûmuñ veled-i necâbet-i müstenidleri fahrü'l-mevâlî Râşid Mehmed Efendi taraf-ı devlet-i 'aliyyeden cezîre-i Limye'ye iclâ buyurulub anlar dahi Ḥazret-i şeyh Maḥmūd Efendi ile 'aḳd-ı ubuvvet ve nübüvvet belki 'aḳd-ı 'ubüdiyyet itmekle müddet-i (62b) meḳsleri olan on toḳuz ay içinde maḥlaş-ı mezbûrlarını kuyûd-ı endîşe-i ḥalâşdan rehâ ve efkâr-ı günâ gün ıtlâḳdan âzâde sırr ḳalmaḳ ḳâ'idesin icrâ buyurub ḳarîben şehri rabî'î teşrifinde bu cezîreden maḥrûşa-i Burusa'ya ber-ḫariḳ-i ıtlâḳ işâl buyurılırsız bi-ḳudretillâh te'âlâ ba'dehu andan dahi yine ez-vaḳitde ve şehri rabî'de dâru's-salḫanati'l-'aliyye islâmbol'a naḳl olunursız bi-'inâyetillâh te'âlâ ve anda dahi çok intizâr çekmeyüb bâlâ-yı istiḫḳâḳ ve isti'dadınıñ şadâret-i Anaḫolı teşrifî ile müşerref olursız bi-emrillah te'âlâ deyu tebşîr ve bi-'aynihâ şuver-i âtiyeyi kemâ hüve'l-vâḳı' keşf ü ihbâr ile Râşid Efendiyi ḫabîr buyurduḳları fahre'l-ḳuzâtü'l-müteşerri'in 'umdetü'l-fuzalâ'ü'l-müteverri'in müşârun ileyh Râşid Efendiniñ ketḫüdâsı ve mûmâileyh şeyh Maḥmūd Efendi merḥûmuñ dâmâdı Burusa maḫkeme-i şugrâsında seccâde pîrâ-yı şeri'at sâlik-i ḫariḳat bâ'îş-i nemîḳa-i menâḳıb faẓiletlü 'Abddü'l-bâḳî Efendiden ve âḫar şıḳât-ı müsliminden güşezdir derḫhâtır 'abd-ı ḫaḳîrdir..

Ve dahi Ḥazret-i Merḥûm Mısıri Efendi'niñ ḳadem-i meymenet te'emmülleri bi-ḫariḳi'n-nefy cezîre-i Limyede ḫayr-ı muḳaddem olduḳlarında 'an-aşl-ı Burusa maḫkeme-i kübrâsı küttâbından ve mülâziminden mütteheyyi'-i medrese-i ḫâric iken tevfiḳ-i rafîḳ olub bi'l-küllîye terk ü ferâḡat ve Ḥazret-i Mısıri Efendi dâmen-i şeriflerin ḫutub bey'at (63a)

u inâbet sa'âdetiyle sa'âdetmend ve ḫulûs-ı tām bî riyâ ile 'âbid ü sâlik mücâhid zâhid olan fahrü's-şuleḫâ ve ḳıdvetu's-su'adâ faẓiletlü Şenikzâde dinmekle şöḫretyâb es-Seyyid Şeyḫ Mehmed Efendi hazretleri Mısıri Efendi emirleriyle post-ı pîrâ-yı maḳâmları olub ol dahi leylen ve nehâren ezmine-i sâbıḳada gördiḡi uslûb üzre ihyâ ve zıkrullâhda bi-ecma'-i eḫıbbâ ve aşdıḳâ kemer-i dermeyân-i ihtimâm olub bu minvâl üzre revnâḳ-fezâ-yı şühür ü a'vâm iken biñ yüz toḳuz senesi ḫulâlinde müvekkil-i müşârun ileyh 'âzım olduḳları dâru'l-ḫuld-ı beḳâya bunlar dahi râhî olub Pınarbaşı mezâristânında 'id gâhda nâbit çınâr-ı kebîre ḳarîb maḫalle vedî'a buyurulmuşlar rahmetullahi 'aleyh... Ba'dehu Ḥazret-i 'azîz Limyede hemdem-i ehl-i cinân olduḳlarından şoñra ḫayrül-ḫalefleri olan maḫdûm-ı necâbet eşer ü veled-i muḫterem

sa'ated maḳarr-ı 'ālī nejad baḳıyyetü'l-evlād kurra-i 'ayn peder-i me'ālī küster rif'atlı **Şeyh 'Alī Efendi** hazretleri maḳām-ı vāldīde-i maḳrūsa-i Burusa'da mesnednişin-i ṭarīkat-ı 'aliyye olub çok zamān dilteşnigān şūfiyyūn ve firḳat-ı çeşidegān müsellimūna pişvā ve rehnümün ve āyın-i dīrine-i ṭarīkatlerini bilā noḳşan icrāda kemā yenbağī sā'ī ve mūrā'ī olub ḥamīde şifāt ve pesendīde semāt oldukları ḥālde evḳāt-ı güzār iken tarih-i hicret-i nebevī 'aleyhi's-selām biñ yüz yigirmi beş sāḫiline resīde olduḳda 'ilel-i bedeniyyeden bir 'illet-i cān gāh ile cüz'ī vaḳitte (63b) 'āzim-i ḳurb-ı dergāh olub zāviyye-i mūmā ileyhiñ ḥaṭiresinde mişāl defīne emānet ḳılınmışdır. Müsevvede nemīka bendeleri daḫi tarih-i ātī ile ḫizmet-i 'arz-ı ḫuluş itmişdim.

Ḳuṭb-ı 'ālem şeyh Muḫammed Mısri zāde şeyh 'Alī
Ḥayf kim pīr olmadan 'azm itdi 'uḳbādan yola

Post-ı merḫūm-ı vālidde olub şeyh-i güzīn
İtmedi 'ömründe aşlā kim nazar şağ vuşūle

Rāḳıma tarih-i fevti düşdi bir mışrā'la
Mısri Efendi zādeniñ menzilgehi firdevs ola

Ve daḫi hazret-i merḫūm meşelā şeker Ḥoca maḫallesi mescid-i şerīfi daḫilinde ba'de edā'il-farż ḫalḳa bend zıkrullāh ve ṭālibine iṭā-i emānet ve dost-ı inābetleri ezmānında cāmi'-i kebīrin imām-ı evveli fahrü'l-ḫulefā 'umdetü's-şuleḫā **Aḫmed Efendi** egerçe merḫūm hazretlerine meḫabbet-i kāmile ve şadāḳat-ı şāmile üzre āmed sudden lāyunfek lākin bigāne vār ḫalḳa-i zıkrden ḫāric maḫalde meşelā şuffa-i mescid-i şerīfde faḳaṭ istimā'-i zıkre ḳāni' meḳūlesinden oldukları ṭab'-ı ḡayūr merḫūma girān gelmekle ya'ni şāḫib-i nefis olan mürşid-i kāmilden bey'at u sülūkuñ şebānrüz mefrūzātadan mā'adā beş nev'a şalāt u şavm-ı Dāvūdī ve Süleymānī 'aleyhimā's-selām gibi ve ihyā leyāl u eyyam ve zıkr-i cehri ve ḫafī gibi menāfi'-i zāhiresine ve aḫvāl-i rü'yā ve isticābet-i du'ā mişillī menāfi'-i bāṭnesine 'ilmi var iken mezbūrdan bu şüret imḫāl ve terk isti'cāl-i ba'īd (64a) ḡayr-i sedīddir mülāḫaḫa buyurub

Zūhdini ḳo 'aşḳa düş ehl-i cinān etsün seni

deyü ibtidā buyurduḳları ilāhiyyeleri nātāmām oldığı ḫālde bendelerinden ser-mü'ezzīnān cāmi'-i kebīr **zākir Muştafa Efendi** Ḥazret-i Merḫūmdan 'Arab Meḫmed

maħallesinde menzillerinde istima^c ve ħālā oқundığı vech üzre derħāl beste idüb bir iki def^a meclis-i zikirde oқunmağla egerçe müstemi^{an} maħzūz lākin hemzebānsız münferiden edāda şu^übet oldığını mezbūr mü^{ez}zinbaşı merħūma ba^de^l-ifāde mekr-i sābıkā hemzebān ola gelen neyter berber dinmekle ma^rūf **derviş Ahmed** izniñizle baña hemzebānlık etse ve cürmüni ^cafv buyursañız üç senedir tā^{ib} ü müstağfir olmağ me^müldür maⁿalarını lisān-ı ħālle murādı i^lām oldığına Ĥazret-i Merħūm mütefaţtın olub seniñ hemzebānıñ olan mezbūr berber **Ahmed dedeye** söyle cürmi sābıkını ^cafv itdik yine gelsün ħizmetde olsun buyurmuşlar. Mezbūr Ahmed dedeniñ cürmi o imiş ki Ĥazret-i Merħūmı ahāli-i şehr berāy-ı tevķir ve ihtirām fuķarāsı ile da^vet ü ziyāfet ü iķrām u i^tām bunlar daħi cehrā zikrullāh ile dāħil-i ṭarīķ ve cemm-i ġafir ile vāşıl ve ahālī iķbāl ü istikbāllerinde ve bi-ħasebi^l-iķtizā maħşūşan mu^callem ve mü^{ed}deb at gönderüb ve baķucı ile ^calā ķaderi^t-ṭāķa tekāpü ve ħizmet de (64b) ve rusūm-ı teşyi^c ve tevdī^c ve bunlar emşāli ^carż-ı ħulūşlardan ħālī olmadıkları gibi sākin oldukları şehre ve ķaşabāta ķarīb ķurā ahālisi daħi berin nemāṭ u uslūb olmağla Burusa zeylinde vāķi^c Fodra nām ķarye sākinlerinden bir bendeleri Ĥazret-i Merħūmı istedikleri şūfileri ile ba^de^d-da^vet ve^l-icābet ve^t-teşrif Ĥazret-i Merħūm maķāmlarına ^cavdet itmezden muķaddem mezbūr Ahmed dede ķarye-i merķūmadan Ķaşaba-i Mudanya^{ya} varub ehl ü ^cyāline li-ecli^l-infāķ -ı ġüzide ve a^lā peynir ve emşālini iştirā için me^zünān min eş-şeyh vardıkda ķazārā yā ibrām u kerih ve yāħūd sehv-i ṭarīķi ile müħarremātdan bir mükeyyifi isti^cmāl idüb Ĥazret-i şeyħ belki meķş itmeyüb giderler deyu ħidmet-i merħūma cān atub her ne ħāl ise egerçe Faṭıra ķaryesine evvelki şāħib-i da^vetiñ ħānesine gelmiş lākin berāy-ı maşlahat müsterāhata vardıkda keyfden geķmiş ehl-i keyfler gibi bī-şu^{ür} olub yatub ķalmış fi^l-nefsi^l-emr Ĥazret-i şeyħ daħi eħibbā ħazırlansun gideriz didiklerinde mezbūr Ahmed dedeyi zāķirāndan olmağla sā^{ir}lerinden ziyādece teffaķķud ve tefahħuş ve tecessüs iderler bulamayub yola demsāz ve zikr-i cehrīye āġāz u maķām ve ħ^ānķāħlarına vuşulden şoıra mezbūr Ahmed dedeniñ şuret-i ħālını Ĥazret-i Merħūm eħibbāya (65a) bi-ṭarīķi^l-keşf ^cayān u i^lān buyurub kendülere teķarrübden men^c ve merķūm mü^{ez}zin başı efendiyi daħi anıñla iħtilātdan def^c buyurmuşlar...

Ve daħi Ĥazret-i Merħūm aħbāb u dervişānıñ vech-i ma^ķülle olan tekli^fātından kaç^a irbā vü rügerdān olmayub musā^{ade} ve dil-ħ^vāħlarını temşiyeden maħzzūz ve memnūn imişler ħattā fuşul-i münāsibeden bir faşılde eħibbā ve aşdıķā bāⁱⁿ cem^c-i faķr-i efrāz Burusa'da olan Cebel-i rāhibe ahālī-i ķurāyı ziyāret iderek irtikā ve bir kaç ġün anda zikr u şafā ve teferrüc ve yine āsitāne-i sa^{adet}lerine ^cavdet niyāz u ricāsında olub anlar daħi is^{af}-ı me^mül ve irħā-i ^cinān ve musā^{ade}-i mes^{ül} buyurub meşelā faħri^l-evliyāi^l-kirbārü^l-kümmelin ķıdvetu^l-meşāyiħi^l-vāşılın iftiħar-ı

bilādü'l-islâm ve'l-müslimîn es-Seyyid Nâsire'd-dîn 'aleyhi rızvānallāhü'l-melikü'l-mu'în medfen-i melâ'ik meskenleri qurbundan râhî olub vâşıl oldukları qurānıñ her biriniñ ahâlîsinden yedişer sekizer belki toquzar ve onar tälîb-i râh-ı hudâ olanlar Hzret-i Merhûmuñ kadem-i meyâmın hemdem ve dâmen-i hidâyet pîrâmenlerini tütüb yüzler ve gözler sürüb her biri ni'emet-i celîle-i emânet ve bey'atle muna'ım ve hudâyâyı nefiseleri ile ma'ıyyetlerine niyyet ve cem'-i gâfîr ve cemm-i keşîr oldukları hâlde eyyâmdan bir günde fevkü'l-cebele vâşıl ve vaz'-ı hıyâm ve tabh-ı ta'am ve şügl-i zikr-i melik-i (65b) 'allâm ve temâşâ-yı şun' u hikmet ü tefekkür-i kemâl-i kuvvet ü kudret üzre olub niceler dañi def'-i gubâr-ı kâsvet ve ref'-i âşâr-ı küdüretde oldukları hılâlînde anda bulunanıñ rü'esâsından bir miqdârı bir halka olub lu'b-ı şer'î gibi ortalarına bir taş koyub havlı cevâmi'de ilâhî okuyub lisân-ı hâlî şey'en li'l-lâh diyenler vâdisince biraz ilâhî okuyub yine içlerinden birisi yâ Rabb beni gözsüz ve çâresizleri nânpâre-i ihsâmından me'yûs itme mişilli du'âlar ile ve âharları dañi emîn-i güyân olub bu hâlleri egerçi Hzret-i şeyhiñ cây-ı istirâhatlarından ba'îd yerde imiş lâkin Hzret-i şeyh istimâ' ve bu evzâ'î nâşenide ve nâdîde pâyesinde koyub tâ ser-cem'ıyyetlerine säye fiken teşrîf olub beş zolotayı taş-ı merķūma bıraķdıkda şadâsından cümlesi 'acebâ gökden mi nâzıl oldı mişilli dîde güşâ-yı intibâh olduklarında görürler ki Hzret-i şeyh teşrîf buyurmuşlar bunlar dañi yekâyek kıyâm u 'afv küstâhî üzre dâmenbûs iltinâm u ihtirâmda olub Hzret-i Merhûm vaz'-ı merķūmuñuz 'indimde ziyâde maķbûl-ı ma'nâdır sizlere beş zolotayı [*Aslı Lehçe bir kelime olup yine bu memlekete ait doksan akçelik gümüş sikkeye verilen isim. I. Abdülhamid devrine kadar tedavüldedir. (Osmanlı Tarih Lugatı, Mithat Sertoğlu, İst. 1986); Yirmi paralık değerinde madeni gümüş para] taz'îf idelim deyüb tekmîl-i 'aşera buyurmuşlar anlar dañi bir biriyle bu kerem cümlemizedir inşâ'allâh şehre revân olduğımızda yine bir cem'ıyyet-i mesnünemize harc u şarf ideriz deyu mu'âhede ve birbiriyle 'aķd-ı peymân itmişler...

Ve dañi mezbûr zâkir (66a) Muştafa Efendi naql eylemiş ki ben Hzret-i Merhûmuñ ihyâlarında zâkirlik hizmetinde ve elimden geldiği kadar sâ'ir hizmetlerinde ez-dil ü cân püyan olub üç sene miqdâr güzerân idüb bendelerinden soñra çoķlar ta'alluķ u inâbet ile fâ'ıķu'l-aķrân oldukları ve ben ecnebî gibi beynlerinde evķât-ı güzâr olduğım girân gelüb bir gün Hzret-i Merhûmdan inâbet-i vüs'at talebine müte'allıķ edâ vü ricâda olduğımda belî Muştafa Efendi bu huşuşda istek müridden zühûr itmek 'alâmet-i hayr olduğına binâ'en bizler seni te'ñîr itmişdik el-ğamdü'l-lâh-i te'âlâ vech-i melhûzda hayr me'müldür deyüb emânet bir ism-i şerîf ta'yîn buyurub şabâh ola haberi gele minvâlî ne güne rü'yâ zühûr iderse aña göre 'amel ideriz mefhûmını hâvî tesellî buyurduklarından soñra ben kendi mesken-i menâmımda 'âlem-i h'âbda görürüm ki Hzret-i şeyh ve bir miqdâr şüfiyyûn teferrüc ve meserret vechi üzre zeyl-i şehirde vâķı'

Atıcılar meydānı dinilen meydāna varmışız ve ʿādet üzre bir çadır ki on iki tınāb-ı maḥşūşı var idi her birine bir derviş yapışib ʿamūduna filikeyi vażʿ ve taḳvīm ü evtādını zemīne daḳḳ ve şedd-i ḥidmetindeyiz on ikinci olan benim yedimde iken bir şedīd rüzgār çıkıb maḥşūşca benim elimden zor ile çadırı belki beni bile alub gitmek ister ben daḫi var kuvvetim getürüb ve ayaḳ diküb (66b) ḥuygerdeligime ve miḥnet ü zaḫmetine baḳmayub ḥidmetimi itmām ve çadırı aḫbāb-ı dil-ḥvāhları üzre ber-ḳıyām eyleyüb bīdār oldum. Şabāḫ olduğda ḥāk-i pāy-ı merḥūma vardığımda ḥaḳīr şüret-i rüʿyāyı arz u taḳrīr itmezden muḳaddem bendelerin gördükde māşāʿallāh derviş Muştafa eyü taḫammül eylediñ maʿḥūd rüzgār nābekārīñ ol rubt-ı şiddet ü ḥiddetde çadırīñ on ikincisini elden çıkarmadıñ inşāʿallāh teʿālā on iki ismullāhı selāmetle itmām seniñ için müyesser ve muḳadder idigi zāhir ü bāhirdir deyu bī-ʿaynihā şüret-i merʿiyyemi bī-ḫarīkiʿl-keşf ifāde buyurduklarında ben bendeleri daḫi dāmen-i şerīflerine yüzüm sürüb anlar daḫi resm-i meʿlūfları üzre tevbe ve beyʿat ile dāḫil-i zümre-i sālīkīn buyurdılar. Fī-nefsiʿl-emr bundan baʿīd mürür itmeksizin bi-ḥamdihī teʿālā saʿādet-i tekmīl keremi ile mükerrem oldum deyu beyān-ı vāḳıʿ eylemişler...

Ve daḫi Ḥāzret-i Merḥūm evliyā-i selef raḫimeḥümullāh ḫazaratı gibi müstecābuʿd-daʿva ve her yüzden nefsi mübārekleri dāʿimā hedef-i icābete muşib odığına vuḳūf u iḳānları olan kimseler evlādların ḥāk-ipāylarına getürüb meşḳ alıvirmeden ḥālī degiller imiş hattā Ḥāzret-i Merḥūmı görüb dest-būslarında lisān-ı şerīflerinden o kimse ḥaḳḳına her ne şudūr ve zuḫūr iderse elbette yā ʿicāleten veyā müʿeccelen bi-ʿaynihi nefsiʿl-emre mutābīḳ vāḳıʿ (67a) olur imiş meşelā meşḳ alan bir ḥōş nüvīs maḫbūʿuʿl-kitābe kimse olduğu mesmūʿ-ı ḥaḳīrdır ve esmā-i ilāhiyyede bī-ḫadd hünerim var buyurduklarını bir düst taḫḳīḳ idüb naḳl itmiş idi ki pederim Ḥāsan Efendi kendüye ʿarīz olan müşkilātda Ḥāzret-i şeyḫ merḥūma varub ḫallini ricāda ola gelmiş idi anlar daḫi baʿdeʿel-istimāʿ esmāʿullāhdan bir ism-i şerīfi taʿlīm buyurub yaʿnī evḳāt-ı mübāreke taʿyini ve aʿdāddan fulān ḫadar ʿadedi ve maḫall-i şugl ne güne pāk olmalıdır ve zemān-ı zikri leyl midir ve yāḫūd nehār mıdır taḫşīş buyurub öylece meʿzūnen ḫall-i müşkil vāḳıʿ olurmuş ..

Ve daḫi rüvāt-ı şaḫīhatüʿl-kelimātdan menḳüldür ki Ḥāzret-i Merḥūm kesr-i nefsi bābında ol rütbede imişler ki iftiḫāruʿl-bilād veʿl-eḳālīm olan evliyā-i kibār ḫazerātından meşelā Ḥāzret-i Emīr Sulṫān ve Ḥāzret-i Eşrefzāde ʿAbdullah Rūmī ve Ḥāzret-i Üftāde Meḫmed Efendi raḫimeḥümullāh teʿālā ve bunlar emşālī ekābir-i ümmet zikr olunduḳda bu ḫara yüzli Mışırlı anlar ḫapuları oñünde yatub ḫalḫan kelbcegizleri gibiyim anlar yanında benim vaḳʿım o kelbcegizler vaḳʿı ḫadardır ziyāde degildir deyu kerraran ve merraran anlara bu uslūb üzre ʿarz-ı meḫabbet ve ḫulūş-ı ṫaviyyet buyururlar imiş.

Ve dağı buyurmuşlar ki ehlullāh dinilen mürşid öyle olmalıdır ki fi'l-mişl anıñ dört 'aded dervîşî vaqt-i vāhidde muhtażır olub (67b) naql-i beķā itmege ramaķ-ı ķalîleri ķalub andan istimdād-ı rūhānide olsalar ol mürşid bir vaķitde cümlesiniñ (serbil yanında) mevcūd bulunub cümlesiniñ dilh'āhları ve ğāyet-i menāmları olan ğusn-i ğātıme ve selāmet-i imān ez-şerr-i şeytāna bi-ķudreti'l-bāriyü'l-hādî celle şānuhu bā'is ve bādî olub kezālik dördü ve dağı anlardan cenāzelerinde imāmeti ricāda olsalar yine mürşidleri olan zāt-ı cāhūyyü's-şifātları vaqt-i vāhidde cümlesiniñ namāzlarını cemā'at-i müslimīn ile bî-'ināyetillāhi te'ālā edāya ķādir ola şümme fe-şümme zāhiren müĥālātđan 'add olınan 'ameller anıñ ğaķķında eshel ola nitekim bu mezkūruñ emşāliniñ taĥaķķuķ u vuķū' nice evliyā-i kibār ğazerātından ber sebîl-i tevātür ma'fūm şığār u kibārdır ve dağı buyurmuşlar ki Ğāzret-i ğudāvend vācibü'l-vücūd mufīzu'l-ğayr-ı ve'l-cūd erĥamūr-rāĥimīn olan Rabb-ı Ğādir-i müte'āl celle celāluh ve 'amme nevaluh ğāzretleriniñ her şey'i ğalķa ķudret-i 'aliyyesini baĥşinde kendüye şerîķ ğalķı istişnā-i 'aķlî ile müsteşnā olduğı gibilerden mā'adā olan şifāt-ı kāmilesiniñ mişli şifātı meşelā ulūhiyyetiniñ ğayrīsini bir 'abd-ı maķbūlüne ve bir velî-yi merğübuna serāpā iĥsān u i'ā ve bî'l-cümle baĥşış ü 'atā idebilür bunda zerre ķadar şekk ve şübhe yoķđur ve dağı buyurmuşlar ki Bārî te'ālā celle şānuh Ğāzretleri bu ķara yüzli Mısri ķūlunu bundan aķdem (68a) ķuţbiyyet ğidmet-i celîle-i merğübe-i cemîlesine ne ķadar nāķışu'l-istiĥķāķ ve ne miķđār 'adimü'l-isti'dād isem luţfen ve keremen ve merĥameten ve şefķaten lāyık ve müsteĥaķ ğörüb bir müddet emānet-i kübrā-yı mezbūra ğidmetinde dāmīn-i dermiyān dil ü cān oldum āĥir tāķat-ı iķtidārim tāķ u ķadd u ķāmet istiţā'atım inşıķāķ rütbesine vardı li-hazā yine kendi lāyuhübü's-sā'ilīn olan dergāh-ı bārigāhından küstāĥāne ve 'ācizāne niyāz u tazarru' ve ricā vü tevaķķu'da oldum ki ğidmet-i müşārun ileyhā da bir aĥar ķulları istiĥdām buyurıla. Hele bi-keremihi'l-'ālî ümīd-i faķirāne ve me'mül-i ğaķirānem ğayr-i ķabülde vāķı' olub biraz vaqt-i meymene vü meysere ğaffet-i işğāl üzre intihāz-ı refāhiyyetde oldum lākin yine bu emānet-i 'uzmā-yı 'aliyyeyi yine senden münāsib çeker olamaz sen çekmelisiñ emri ile Mısri ķūlı me'mūr olub gerden nihād-ı imtişāl ve rızā-dād-ı inķiyād olub ke'l-evvel ānen fe-ānen yevmen fe-yevmen el-ĥāşil şehren fe-şehren ğavlan fe-ğavlan kemer-i taĥammül ve tāķatı dü tād dūbālādı menāţıķ şabr u şikibi beste-i dil ü cān ve aĥşā eyledim mürür-ı ezmān u ğürür-ı āvān ile mā-mezā gibi ğirmen-i cem'iyet ğatır-ı rüzğār rüzğār-ı kā'inātla ziyādesiyle perişān ve bî-endāze nā-bisāmān olub bir vechile dağı dā'ire-i taşabburda merkez-vār ķarārım muĥāll ve āsyāyi ğavādiş beni ķat ķat bî-ķarār itmekle yine küstāĥāne ve derd-mendāne (68b) bā hezār i'tizār-ı daķķ-ı bāb-ı tazarru' ve ilticā ve teşebbüs-i dāmān-ı kerem ve ricāda oldum bi-ğamdihi subĥānehu zara'āt-ı müstemendāne me is'āf musā'ade buyurılıb raķabe-i riķķıyyetim cümel-i ğirān lā

yuşakdan tahfif ü ibrâ ve hidmetim âhare kûla mişâl-i tevcih taqlid buyurulmuşdu. Fe'emmâ hâlâ hidmet-i 'aliyye-i merkûma ke'l-evvel ben 'aşiiy ü mücrim ve ben siyeh-rüy günahkâr kûluna tefviş ü sipâriş buyurulmuşdur ba'de'l-yevm daği her hâlde emânetimiz mağz-ı kerem ve 'ayn-ı luşfuna şalmışdır mişilli vağı'ul-hallerin beyân buyurmuşlar.

Ve daği Hâzret-i Rasûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muřterem ve şefi'î-i ümem şallâlahu te'âlâ 'aleyhi ve's-sellem Hâzretleri evâ'il-i bi'şetlerinde Rabb-i müte'âl celle celâluh Hâzretleri dergâhından dîn-i mübini ki şerî'at-i muşaşharadır 'umereyniñ biri ile tağviye ve maşarrat ricâsında olub du'âları mağbûl ve Hâzret-i 'adâlet me'âb 'Ömr ibn-i Hattâb rağiyallahu te'âlâ 'anhu Hâzretleri islâm ile ümmet-i erba'ine vâşıl ve anlar yüzünden bu şadar âşâr-ı 'azîme hâşıl olduğı gibi ben řara yüzli Mısri daği Hudâ-yı mucübü'd-da'vât bârigâh-ı bî iştibâhından hâlâ bu şehr-i Burusada rûkn-i rakîn ve řarz u şavırları mağbûl u güzîn iki **Ađmed Efendi** ki vardır biri fağrû'l-müderrişinü'l-kirâm işhak H'âcesi dinmekle ma'rûf Ahmed Efendidir ve biri yine fağrû'l-müderrişinü'l-ışâm **Ğazevî Ahmed Efendi**dir. Bu ikiden birini tağviye-i řariķat ve temşiye-i âyin-i evliyâ râh-ı hidâyet için isterim deyu nice (69a) def'a şaleb ü ricâ-yı ma'nevîde olduklarından řoñra bu şaleb-i ilhâmileri zib-i mesâmi' ağbâb olub esâtize-i 'ařriñ efzal ü a'lemi musevvid menâķıb bendeleriniñ üştâz ve'l-eşradı meşharû'l-mü'ellifin veķıdvetü'l-muşannifin mûmâ ileyh fağiletlü **işhak H'öcası Ahmed Efendi** merhûmuñ daği bu huşûs güşzedleri olduğda Hâzret-i řeyhiñ bendegân u dostânından bir mu'temed zât-ı řerifiñ delâleti ile şakipâyilerin ziyârete 'âzim ve âsitânelerinde hücre-i seniyyelerine vâşıl u dâhil olduklarında destmâllerin kendü gerdenlerine ta'lik ve iki avucun bir idüb ve şağ eli ile řüt-ı pişgâhlarında sultânım Hâzretleri bu Ađmed kuluñuz efendimiñ kemter-i 'abd-i derem-i şaridesidir. Mişilli edâ-i hulûş-i nişân ile dest-i meyâmın pirâmenlerine rûmâl olmuşlar. Anlar daği lâyiķ olduğı vech üze rüy-ı dil ü şabûl ve ber 'âdet-i şadım tevķir ü ta'zim buyurub o meclisleri vađy-i lezâiz-i enfâs-ı şayyibe ve cevâhir-i vâridat-ı seniyye ile güzâr ve nihâyet ve şoşbet-i şeriflerinden memnûnen ve mağzûzan mufâraķat ve sa'âdethânelerine teşrif idüb lâkin ba'dezâ Hâzret-i şeyhe kemâl-i teķarrub ve zîr-i dest terbiyelerine girmek müyesser olmaķ zemânı bir miķdâr berây-ı mařlaĥat mümtedd ve melhûzları olan fikirleri sedd olduğı ezmân hılâlinde müşârun ileyh şeyh Ađmed Ğazvî Hâzretleri Hâzret-i şeyhe şalib ü râğib ve testgîr-i inâbet (70a) ve güy-ı rubâ-yı himmet ve nâ'il-i kimyâ-yı sa'âdet inzâr-ı fütüvvetleri olub zîr-i dest-i terbiye ve erba'in ve ba'dehu hılâfet bulub ricâ-yı Hâzret-i şeyh anlar ĥaķķına işâbet eyledigi tevâtür bulmuşdur hattâ Hâzret-i Merhûmdan menķüldür ki benim řariķatimde Ađmed nâm benden řoñra Bârî te'âlâ celle şânuh dört 'aded fâzil ve biri birinden kâmil 'âlim ve 'âmil zâtı mesned nişin-

i meşihat buyuracaktır deyu keşf-i ilhâm buyurmuşlardır ki evveli Hâzret-i şeyh Ahmed Gâzi idüğü zâhir ve bâhirdir. Ve daği şîhhat-ı mizâc u inhirâf nâ bende mesmû'dur ki kendülere zükkam didikleri 'illetcik 'arız olmadığı vakit çokça geçse ne 'aceb vâfir zamândır bizi zükkâm ziyâret itmedi deyu te'essüf güne 'illet-i mezkûrdan 'adem-i ictinâb gösterirler imiş.

Ve daği maehrûsa-i Burusada seccâde nişin tarîkat-i mevleviyye olan fahrü'l-meşâyihü'l-kirâm 'umdetü's-sâlikini'l-fiham bu 'abd-i 'aciziñ sebep-i dânis haķirânesi fażiletü Şeyh Mehmed Efendi ibnü's-şeyh şâlih Efendi Hâzretleri buyurmuş idiler ki Hâzret-i Merhûm Mısrî Efendi bizim hanķah-ı faķirânemize teşrif buyurub anlara ikrâmen Pınar başı nâm mevzi' ferahfeyâyâ me'an gidüb huşûrlarında şöhbetlerine muntaẓır oldum ve bir hoşca ve şirince mecmû'a daği koynumda idi Hâzret-i Merhûm şöhbete âgâz buyurub oğlum fulân zamânda bir mecmû'am var idi cildi şöyle (70a) ve evrâkı böyle ve yazusı öyle idi zâyı' eyledim deyüb bi-temâmihi bende olan mecmû'anın evşafını baña ifade eylediklerinde ben daği sultânım mecmû'a-i ma'hûde şu olmak var deyu ihrâc u erâ'e eyledigimde anlar daği ba'de'n-nazar belî oğlum bu idi lâkin yine siziñ olsun deyüb hibe ile ikrâmlarında ben Hâzret-i Merhûmdan huşûş-ı merķümü hemân keşf-i evliyâdan 'add idüb haķklarında kemâ yenbağî 'aķd-ı hulûş-ı taviyyet itmişidim ve kemâ hüve haķķuhu ri'âyetlerinde zerre kadar daği kuşûr ve kûsûrdan ictinâb iderdim anlar ekşeriyâ tekyemize teşrif ve bendeleri daği anların mesken ü hanķâhlarına tereddüd ü âmed-şüdden hâlî olmaz idim bundan aķdem kerâmet nişân peder-i ekrem 'âlişânım müşârun ileyh Şeyh Şâlih Efendi Hâzretleri benim şıgar-i sinnimde nâdide sülûk olduğım hâlde nâķıl-i râhatserây-ı lâ yezâlî olub âsitâne-i 'aliyye-i Cünûnî Efendi bendelerine bâ tevcih-i sultânî tevcih buyurılıb Hâzret-i pîr-i tarîkat ve şehsuvâr-ı meyâdîn-i haķîkat kâşif-i esrâr-ı şeyhânî vakıf-ı rumûz-ı Rabbânî quddise sırrahu'l-'aziziñ mağz-ı Qur'ân ta'zîmi ile mu'azzam olan Meşnevî-i şerîfin egerçi zîb-i kürsî idüb va'zından hâlî olmaz idim. Fe'em mâ gerek tarîkat nâmemizde mestûr vech üzre gerek ahar tarîkat üzre şügl ü sülûk-ı dâ'iyesi câ-ķir-i hâtır-ı haķîr olub dâmân-ı efķârım bu güne hâr-ı halîde olmağla Hâzret-i (70b) merhûmdan a'lâ baña bu vakitte bir mürşid-i âgâh ve bir şâhib-i nefes ve şâhib-i nazar daği olamaz deyüb bi-hidâyetihi te'âlâ mâ fi'z-zamîrim 'arîza-i 'izz-i huşûrları eyledigimde ba'de'l-istihsân ve'l-ķabûl anların sülûkları üzre bendelerini ibtidâ-i esmâdan intihâsına degin terbiye ve tebdîl-i esmâ ve bi-hasebi'l-iķtizâ ta'bir-i rûyâ, bi-ķudretihi'l-a'lâ müyesser olmuşidi bu esnâda kendü efrûhta çırağları olub veled-i ma'nevîlik maķâmında olduğuma binâ'en benim her vechle teraķķide olub bir tarîķiyle tenezülûme rızâları olmamağla buyurdılar idi ki "Oğlum Şeyh Mehmed ben egerçi bir miķdâr elfâz-ı Fârisiyyeden âgâhım lâkin vech-i küllî üzre olmamağla meşnevî-i şerîf

ebyat-ı münifisini bi-haseb-i vaż el-elfāz taḥkīk ü tedkīk de iştibāhdan ḥālī olamam sen baña murād eyledigin kadar ebyāt-ı laṭifenīñ taḥtu^l-lafz-ı ma^ānī-i münifesiñ baña ifade eyle ben daḥi saña Ḥazret-i Mevlānā min küllī^l-vücūh Mevlānā Ḥazretleriniñ bi-hasebü^s-sülūk murād-ı ^ālīlerindir ve sālīke virilen derecātūñ ve iḥsānātūñ ḳanḳi nev^eine işāretdir kendi ḥālīmiz olub vuḳūf-ı tāmīmız olanları saña ifade ve beyān ideyim zīrā anlar ḥālden baḥş iderler ḳālden baḥş itmezler ve her kimse ḥālīñ ḥaḳīḳatine vāḳıf degillerdir deyu kendülerden ben Meşnevī-i şerīf oḳumaḳlıḳımı istiḥsān ü istişvāb gördükleri (71a) sebep ile ben bendeleri ḳavl-i şavābların zīb gūş u hūş idüb vāfir müddet bu minvāl üzre anlardan kitāb-ı meşnevī-i şerīfi tilmiz itmişidim. Ḥattā bendelerine kemāl-i ḥūsn-i nazarları ol rütbeye bālīḡ olmuş idi ki sen benim ḥücremde şohbetimiz tamām oluncaya dek mu^ātād-ı me^lūf oldıḡıñ isti^āmāl-i duḡānī nāḳār imḥāl ideyürsun ḥayāl iderim ki yine cān min meḳş itdikçe mulāḥazaña ḥalel ṭārī olayur seniñ duḡānīñ ḥaşū buḡūr meşābesindedir çüb duḡānımı bizim ḥücre ocaḡı içine pinḥān idelim ki Ḥaḳḳ nā-şināslar görüb nā-bicā güft ü gū ve nā-revā ḳīl ü ḳāl itmeyeler deyu emirlerine bendeleri daḥi imtişāl ve ba^āde^d-ders kendü maḥremlerini āḡāḥ buyurub ḥuzūr-ı ^ālīlerinde āḍāb üzre maşş-ı dūḡān iderdim bu ḥuşūsda terk-i edeb degildir deyu izn ü icāzet virmişler idi kerem ü fütüvvetleri ḳābil-i iḥāṭa ve gencāyiş-i pezir-i ḥavāşıl degildir deyu buyururlardı.

Ve daḥi Ḥazret-i Merḥūm gürūh-ı mütenevvi^ā aḥbābla bir meserreye teşriflerinde ešnā-i ṭarīḳda meşelā Serṭbaşı köprisine vardıklarında ba^āzı yārānda geçme duḡān çubuḳları dermiyān idüḡine vuḳūfları olmaḡla iḥvān bizler tekellūfāt u rusūmātı burada bıraḳdıḳ sizler daḥi bıraḡıñ ve sizleriñ sebep-i cem^āyyete ḥāzır olan duḡān ālātını bī meḥāben çıkardıḳ deyu cümlesine bī bākāne ḥareket ve şohbete izn (71b) ve icāzetler virüb anlar daḥi duḡān isti^āmālīne mübāşeret ve birbiriyle zarīfāne ve nāzikāne lāḡ u laṭife ve mażmūn nevāz u maḡ ḥ^ānluḳ iderek mesire-i temām ve yine şehre ^āvdetlerinde ḳarīb maḥalle geldiklerinde yine merḥūm iḥvān şimden şoñra kemāl-i āḍāb bi^l-cümle ri^āyet maḥallidir deyu āḡāḥ buyurub anlar daḥi de^ābleri üzre meşelā zikrullāḥ mıdır yāḡūd ilāḥi midir rūsūm-ı dirīnelerin icrā iderek ḥ^ānḳāḥ-ı ^ālicāḥa vāşıl olurlarımış. Ḥuşūşan Ḥazret-i Merḥūm ibtidā ṭaleblerinde ^āilm-i ḳırā^āete müte^āallıḳ vücuḥatı ta^āllūm için kendiler gibi bir duḡān içmez ṭālib ile ḥaberdār oldukları bir şeyḡū^l-ḳurrāya varub ḥidmetlerinden müstefīd olmaḡ niyyeti ile oldukları maḥalden on beş yigirmi merḥale ba^āid maḥalle şedd-i raḥl-i ^āazimet ve taḥammül-i bār-i meşāḳḳat-i müsāferet buyurub Şeyḡ-i melḥuz ḥuzūruna resīde olduḡda görürler ki üstāz ittihāz idecekleri şeyḡ duḡān isti^āmāl ideyür refīḳleri olan ṭālib ben böyle zātđan maṭlūbumı aḡz itmeden fāriḡ oldum işte ben gitdim uslūbunda ^āavdet ve rücū^ā ve ebā u imtinā^ā gösterdikde bunlar daḥi ḳavli ṭālibi taşdıḳ ve yine me^ān şurū^ā-ı ṭarīḳ itmişler binā berīn

Hzret-i Merhûm evâhir-i ʿömrlerinde Burusa'da esnâ-i vaʿzlarında gerek kürsîde gerek maḳâmlarında hâzîrûn ve ğâʿibûna hitâb (72a) buyurub ey tâlib-i râh-ı hâḳîḳat olanlar duḡân istiʿmâlinden sizi menʿ ve zecr-i şedîd ile defʿ iderim ekser ʿibâdâta mâʿni-i ḳavîdir bi-ḡasebûʔ-zâhir ḳubḫî bâhir ve hüveydâ oldığından mâʿadâ bi-ḡasebûʔl-bâḡın daḡı ilhâm-ı Hüdâ celle ve ʿalâ niʿmet-i celîlesinden daḡı müʿmîn ve muvaḡḡidi maḡrûm ider pes bu sebebden ḡarâmdır deyüb "ḳû enfüseḳüm" [Tahrîm, 6; Ey inananlar, kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taştan olan ateşten koruyun. Onun başında üzerinde oldukça sert, güçlü melekler vardır. Allah kendilerine neyi emretmişse ona isyan etmezler ve emredildiklerini yerine getirirler."] âyet-i kerîmesini tilâvet ve pend buyurub bu maḳûle nâ-maḳûllerden kendiñizi muḡâfaza ile meʿmûrlarsız deyüb bunlar emşâli tehdîdât ve tenbîhâtları çok kimseniñ gerek bendelerinden ve gerek aḡbâbdan ferâḡlarına bâʿiş ü bâdi olmuşlar. Fî nefsiʔl-emr kimi ferâḡ-ı merḡûm üzre rehyâb-ı necât u ḡalâş olub ḳalmış ve kimi daḡı kendüye terk-i nûş-ı duḡân sebebi ile ʿarîz olan evcâʿ ü evrâm u âfâtı Hzret-i Merḡûma berây-ı istişfâ iʿlân eyledikte müsâʿade buyurub dâfiʿ-i ʿillet olacaḡ miḡdâr istiʿmâl-i duḡân-ı ruḡşat buyurmuşlar. Leḡâʿif-i merḡûmdandır ki bu esnâda bir miḡdâr bendeleriyle diyâr-ı aḡhara ʿâzîm olub yolları bir şehre uğramış ki çârşü bâzârlarında rengi güzel râyîḡhası pâḳ duḡânlar görmüşler. Bendelerinden biri bi-ḡarîḳ-ı inbisâḡ u muḡâyebe sultânım sizleriñ ḡarâmdır deyu buyurduğınızda aya bu güzel ve maḡbûʿ ve şîrîn duḡânlar daḡı dâḡil mi ola? (72b) didikde şüfî eyü didik bu eyü duḡânlar ḡavlimizden ḡâricdir bunlara sözimiz yokdur deyu cevâb-ı bâ-savâb buyurmuşlar.

Ve daḡı Hzret-i Merḡûmuñ Maḡâlât-ı Evliyâ-i kirâmı kemâl-i tedebbür viḡâyet-i teʿemmül ile mülâḡazaları bâbında kendülerden münîb ve tekml-i esmâ ve uşûl-i sülûḳ u tesellî ve taʿbîr görenlerden faḡrûʔş-şuleḡâ ḡâlen câmiʿ-i kebîrde ser-müʿezzinân faẓîletlü silk-i ʿulemâdan olub Aḡ ḡâşiye telaḡḡubı ile mulaḡḡab Mollâ Muştafa Efendi İbn Mehmed Çelebi nâm bendelerinden mesmûʿdur ki Hzret-i Merḡûm bu bendelerine dâʿimâ ikrâmdan ḡâlî olmayub saña tâc-ı ḡarîḳat ilbâsı için bizler evliyâullâḡ ḡazarâtından müşâriz deyu yed-i mubârekeleriyle tâc-ı ilbâs buyurub ḡavillerin istiḡdâm ve ben daḡı ekseriyyâ şeref-yâb ʿizz-i saʿâdet mevfürları oldıḡım ezmân ḡilâlinde şehrimiz meşâyîḡ-ı kibârından bir zât-ı şerifiñ on ḡadar ilâhiyyatını kerrâran merrâran hemân sâdece baña ḡırâʿat itdirüb ḡâʿilî müşârun ileyh Hzretleriniñ sülûḳ-ı şemeresinden ne miḡdâr ḡâlâta işâret eyledüğünü tedebbür buyururlardı deyu müşârun ileyhe ʿarż-ı meḡabbet ve şenâ üzre olduklarıñ ilḡâ-i sâmiʿa-i müstemîʿan itmişidi.

Ve daḡı câmiʿ-i kebîrde sâbıḡan ser-müʿezzinân olub Ḳara oḡlan laḡabı ile mulaḡḡab faḡrûʔş-şuleḡâʔs-sâlikin Muştafa Efendiden menḡûldür ki (73a)

Hzret-i şeyh ile haric-i şehirde bir kıyede med'uvven mükerrerem ve cem'-i şüfiyyün ile muhterem oldukları eyyâmın birinde mezbûr Muştafa Efendiye 'arîza-i ihtilâm tārî olub şehir âdemisi mâ'-i bârid ile iğtisâle ekşeriyâ taqat getürmemekle mulâhaza eylemiş ki Hzret-i Merhûmı bu gün şehre 'avdet buyururlar ben daği mümkündür ki muqaddemce çabuğ süvârlık idüb meyân-ı rāhda olan kaplucaya nüzül ve tahtîr-i beden idüb bilâ işâğa mişâl-i sâye ma'iyetlerinde şitâb u revân olurum mulâhazasında iken Hzret-i şeyh bir bendelerine buyurmuşlar ki: Var bizim zâkir Muştafa Efendiyi al gel bizim gîdâ-yı rûhumuz ve rāhat-ı cāmımız olan zikr ü ilāhî hidmetiñ edâ itmekle şafâ baş meclis-i 'ibâdet enîs ü meveddet celîmiz olsun ma'nâlarını muhtevî emr buyurub ol daği 'alâ'-fevr kemâ hüve'l-vâkı' tebliğ buyurduğda ol daği huşûş-ı mezbûra binâ'en var Hzret-i şeyhiñ benden dâmenlerine yüz sür mâni'im vardur huşûrlarına varamam el-ħaşıl durûğ-ı maşlahat emîze dek söyle vaqt-i āhara te'ħîr buyurmalarını ricâ vü niyâz eyle bir vechle ki hâtır-ı 'alî cenâblarına zerre kadar îrâş-ı gubâr gelmeyüb mütekeddir olmayalar deyu imtisâlden ibâ şüreten izhâr eyleyüb ol daği vech-i ma'kül ile huşûr-ı şeyhe 'adem-i imkânda olmağ üzere hûsn-ı terbiye ve kelime-i müstaħsene eyle (73b) gelmediginde Hzret-i şeyh keşf buyurub anîñ meclisimize da'vetimizden ibâsınıñ vechi bizim ma'lûmumuzdur anîñ mâni'-i kavî mulâhaza eyledügi fî nefsi'l-emr mâni' degildir meşelâ dehân ve beyni tahtîri daği bu huşûşda kâfî ve vâfidir bu huşûşda mü'tedd-i bih ve maħall-i i'tibâr olan tahâret bātınîdir ve derûn-ı nâpâk iken zâhir pâkolmağ benî âdeme fâ'ide-i haqîkî ile fâ'ide virmez var hemân niyyet-i hâlişa ile gelsün meclis-i feyz ü enîsimizde zevkbaş muntazıran olsun uslûbunda nice haqîkat âmîz ve hulûş engiz edâ ile yine mezbûrî talebde olduklarında emirlerine imtisâl ve maħallinde kıyâm u huşûr-ı şeyhe vuşûl ve hemzebânlarıyla de'v-i dîrîn ve dil-h'âhları üzere ilâhîler okuma hidmetiyle ferahresân-ı dil ü cân ve meserret baş-ı müstemî'an olmuşlar.

Ve daği müşârun ileyh Şeyh Mehmed Mevlevî Hzretlerinden bu bendeleri istimâ' itmişidim ki buyurdılar bir gün mesmû'um oldı ki Hzret-i şeyh Mısri Efendi kendi veled-i necâbet eşeri Şulbî oğlı şeyh 'Alî Efendi haqkında müddet-i medîd bir vecihle hifâl-ı edâ buyurmayub şer'an ve 'aqlen merhûmdan nesebinde kıl ü kâl ihtimâli ma'dûm iken h'ânkâhlarında 'alâ melai'n-nâs ve kürsilerinde daği 'alâ ru'ûsi'l-eşhâd buyurmuşlardı. Bu âna dek benim aqvâlimi hilâfa ħaml etmeyüb taşdik ve taħkîk eyllen (74a) dostlarım ve dervişlerim bî rayb ü riyâ ve bî şekk ü mürâ ma'lûmuñuz olsun ki bu vakte dek şulbî şaħîh benim oğlum i'tikâd eylediginiz 'Alî benim oğlum degildir benden degildir her kimse ki beni ister ve sever böylece bilsün bu güne dek 'ayân u beyân itmemiş idim lâkin vâkı'u'l-ħâl bu idüğinde iştibâh itmeye siz emşâli nefî da'vet-i ma'ûlesi kelimâtı îrâd u tekellüm buyurmuşlar- huşûş-ı merķûm ħarâ'ib ü

‘acā’ibden olmağla āyā merhūmuñ bu edāları dañi kendülerde gāh gāh zuhūr iden cezbetün min cezebāti’r-raḥmān şemerātından mıdır yoḥsa ḥavādiş-i rüzgārdan bir każıyyeye mebnimidir ihtimālinde olub ḥāk-i pāyileriñ ziyāret ve bu şadedin sırrını ḥikmetini Loḫmāndan su’āl minvālî üzere meclis-i şerifleriyle müşerref olub tenhā kaldığımızda ḥaḳıḳat-i ḥālden isti’lām u istifhām eyledigimde buyurdular: Benim oğlum Şeyḫ ‘Alî şer’ ü ‘aḳl ü nefsü’l-emr ḥükmi üzere şaḥiḥ ve sālīm ḳurretü’l-‘aynım şulbî oğlumdur lâkin seniñ dañi ma’lūmuñdur ḫaraf-ı ḥilāfımızda çok eyyamdır ki zorbā zevî ḥile ve keydilerine ittikā ve ‘avne ve mürdelerine i’tinā idüb her zamān teşmîri sâ’id ḥuşūmet ü saḫte zeyl ‘adāvet ü buğz u kîn ü ḫasd-ı intiḳām-ı şeyḫānî iden mün‘aşībān-ı müdebbirān bi-keremi’l-lāhî te’ālā ben lâbis-i libās-ı ḫayāt olduḳça ne baña ve ne evlād u ‘iyālîme zarar-ı beyyin ve keder-i (74b) zāhir irāsına ḳādir olur degillerdir lâkin bi-emrillāh te’ālā ben *emr-i irci’* ile [Fecr, 28; Hoşnut olarak Rabbine dön, Seçkin kulların arasına katıl ve cennetime gir".] ‘āzim-i ‘ālem-i beḳā oldığımda oğlum Şeyḫ ‘Alî de o ḳuvvet yoḳdur ki anlar ile benim gibi muḫaşamede mümāşāt u mu‘ādat u ḡalebe idebile. Li-hazā ḫā’ife-i mezbūra fırşat bulub andan aḫz-ı intiḳāma taşaddî ve mübāşeret ḳaydında olalar egerçi Ḥaḳḳ bizim elimizdedir lâkin temşiye ve ḡalebe herkesiñ kārı degildir. Ben ‘alenen Şeyḫ ‘Alî benim oğlum degildir dimekile bu me’mülumdür ki ḫaşman ü a’dā diyeler Mısri bize bu ḳadar zamāndır şetüm üzere iken oğlunu medḫ ü i’lā ve iḳbāl olunmağla tavşıye itmeyüb aña dañi nā-dürüst ve nā-sezā sözler söyledi bu yüzden Bārî te’ālā celle celālüh hazretleri anlarıñ keyd ü mekr ü ḫud’ā ve ḫilelerinden ḫıfz buyurub benim bu vażım sebep-i şūrî ola deyu beyān-ı ḫikmet ve ḫimnen mezbūr Şeyḫ ‘Alî’nin kendülere ḫayru’l-ḫalef olacağına işāret buyurmuşlar. Fî’l-vāḳı’ kendilerden şoñra mezbūr Şeyḫ ‘Alî refāhiyyet bulub ile’l-vefāt peyveste zir perşeş-i selāmet ve zib-i çemenşaffe-i ‘āfiyet veistirāhat olmuşlardır. Raḫmetullahi ‘aleyhim ecma’in.

Ve dañi menḳüldür ki Ḥazret-i Merḫūmı Şeyḫü’l-islām müftiyyü’l-en’ām minḳārî zāde Yaḫyā Efendi hazretleri vāfir-i zamān ‘alîl ü fetvā-yı şerif imzāsına dañi ḳuvvet-i tāmmesi naḳıs ve kelîl olmağla Ḥazret-i Merḫūm āsitāne-i saltanatda olduklarıñ (75a) ba’de’l-istimā’ du‘ā-yı ḫayrlarıñ ricā ve şoḫbetleriyle muḡtenim olmaḳ mülāḫaza ve sa’ādetḫānelerine kerraran merraran da’vet buyurub bunlar dañi Ḥazret-i şeyḫü’l-islām bizim ḫarīkatimiz āyiniñden maḫzūz olmağla ḫaşmāmızın bā’iş-i ḳuvvetidir ziyāret itmeden ben memnün degilim şüretinde le’alle ve ‘asā mefhūmunca ḫareket ve niyyetcesi ḳabül ve ziyāret buyurduḳlarında Ḥazret-i Merḫūmdan istişfā-yı rüḫānî de ve ḫarīkat-ı ‘aliyye-i meşāyih-ı kirāma ḫüsn-i i’tikādların ve şafvet-i ḫatırların ifādede ve sehven vāḳı’ olan aḫvālden isti’fāde olub Ḥazret-i Merḫūmı dil-ḫāḫları üzere ḫatırb-i ḫatır buyurmalarıyla anlar dañi nizām-ı mürebbîleri ve intizām-ı

halleri için dehen küşay ve du^{ca}-yı bi^l-hayr olduklarından sonra âsar-ı du^{ca}ları zâhir ü bâhir olmuşdur.

Ve daği Hazret-i Merhûm tarikat-ı ^{ca}aliyye-i Mevleviyyeyi medh bábında buyururlar imiş ki "kemâliyle ^{ca}irfân-ı Hudâ celle ve ^{ca}alâya intisâb-ı taşîl itmek isteyen merd-i sâlik Hazret-i Mevlânâ kudde sırrahu^l-^{ca}azîz Hazretlerinin Meşnevî şeriflerin gûş-ı cânla istimâ^{ca} eylesün bu bâbda andan a^{lâ} bir kitâb daği olamaz kelimât-ı veşâyâ âyetlerine binâ^{ca}en kendi bende-i hulûs perverleri ^{ca}ala vechi^l-iltizâm hanğâh-ı ^{ca}aliyye-i Mevleviyyede her hafta istimâ^{ca}-ı nuş u pend için âmed-şüdden hâli olmazlar idi.

Ve daği Hazret-i Merhûm kıdveti^l-meşâyihü^l-kummel ^{ca}umdetü^l-evliyâ (75b) ü^l-^{ca}zâm âb-ı rüy-ı bilâd ve iftihâr-ı eğâlim-i islâm fazîletlü kerâmetlü Üftâde zâde eş-Şeyh İbrâhîm Efendi Hazretlerini cedd-i ekremleri hanğâh-ı sa^{ca}âdet destgâhlarında pây-ı bi-dâmân inzivâ olmalarıyla ziyâretten hâli olmayub anlara beyne^l-meşâyih duhan isti^{ca}mâlini redd ider gürûh-ı bâ-şukûhdan olmağla demet ile duhân ihdâ buyurub ^{ca}arz-ı hulûş u mehabbetlerinde imişler ve kendi tekye-i ^{ca}âlilerinde ba^{ca}zi eşnâ-i va^{ca}zlarında ey Sultân Mehmed sen zir-i destekde erkân-ı devletünden on tokuz müfsidleri izâle veyâ ıslâh itmedikçe benim hatırım hoş olmaz. Anların biri fulân ve biri fulândır deyu bi-temâmihim ^{ca}add u i^{ca}lân eyledügi gibi yine eşnâ-i nuşlarında ey iftâde zâde sen nâsdan kaç^{ca}-ı rişte-i ta^{ca}alluğ idüb bir duhân çubuğunuñ ardında ihtifâ itmişsen gör bu kara yüzli Mısri elsine-i nâsdan ne mertebe bi-ñuzûr ve hırâş-ı dildedir deyüb bunlar emşâli edâlar ile isti^{ca}mâl-i duhan ba^{ca}zi kibâra âlet-i tesettürden idüken zımnen işrâb buyururlar imiş huşûşan müşârun ileyh iftâde zâde Efendi ve merhûm hazretleri egerçi duhân içerler imiş lâkin hâliyen bey^{ca} ü şirâ olunan duhân kendüler için alıvirilüb ^{ca}üd u ^{ca}anber ile terbiye ve ta^{ca}biye olunduğdan sonra isti^{ca}mâl buyururlar imiş. Hattâ duhân çubuklarını tahtîr (76a) eylediklerinde içinde hâriç olan ihrâk olunub râyihası bed olmadığından gayri bir ^{ca}anberin râyihâ zühür ider idügi mütevâtirdir.

Ve daği menkûdür ki Hazret-i Merhûm Burusa'dan kaç^{ca}-ı ^{ca}alâka şüretinde âhar diyâra teşriflerinde mâlik oldukları kütüb-i lañfe ve resâ^{ca}il-i münifeleri Burusa Câmî^{ca}-i kübrâ dolablarından birine važ^{ca} olunmuş imiş. Bir vakitte olmuş ki aşhab-ı agrâz vedî^{ca}-i merkûmeye dest-i dirâzi ile dolab-ı mâliyi hâli itmişler. Huşûş-ı mezbûr Hazret-i Merhûma münkeşif olub ol günde Yağmadır alan olsun redîfine olan meşhûr ilâhilerin mazm buyurmuşlar. Meger merhûm Hazretleriniñ ekşerde^{ca}bi şerifleri imiş ki nazm buyurdıkları ilâhiyyâtları yâ hañikat-ı şöhetleri ^{ca}ağabinde veyâ âhar mülâhaza ^{ca}ağabinde veyâñud umûr-ı âtiyye^{ca}-z-zühür hañkında vârid ü vâkı^{ca} olur imiş. Meşelâ bir iclâllerinde

Habs için geldi gelür ıtlâk için fermân baña

ile ibtidâ buyurdıkları ilâhîleri gibi. Ve daği

Biz beş er idik çıkdık
Yüz beşde kanad açdık
Tâ on beşe dek uçduk

buyurdıkları ilâhîleri gibi...

Ve daği maħrûsa-i Burusa ahâlisinden **fahŗü'l-ķuzât el-ħac Muştafa Efendiden** menķüldür ki Burusa vâlisi Ğasan pâşâ taraf-ı ħilâfımızda olub Burusa'dan bir miķdâr iş erlerin bâ-fermân-ı 'alışân nefye bâ'is-i müstaķil olduķda (76b)ben daği cezîre-i Limye ye menfiyyen varub hemân Ğazret-i Merħüm Mısri Efendiniñ mezâr-ı pür enverlerin ziyârete isti'câl idüb varub ra's-ı ķabr-i münirlerinde rūĥ-ı şerifleri için tilâvet ü kırâ'at ħidmetini ba'de'l-edâ aĥvâl-i perişânımı tezekkür ve yâd u te'ssüf ü nâşâd olub maġmûn u maĥzûn ve da'vât-ı ħâlisa-i necât u ħalâş u rūĥâniyyetlerine 'arz-ı ħulûş u ihtişâş üzere olduġım ħâlde baña bir nevm-i ħafî târî olmuş rū'yâmda gördüm ki Ğazret-i Merħümüñ maķâm-ı ħidmetindeyim ve buyurdılar ki niçün bu mertebe elem çekersin inşâ'allâhü'r-raĥmân fulân âyîn fulânıncı gün ıtlâķ olunub sâlimen ve ķâ'imen maķâmına 'avdet idersin deyu tebşîr buyurdıklarından şoñra aña intibâĥ gelüb bir vech-i ġâye memnûn ve mesrûr olduġım ve ħuşuş-ı merķüm bi'l-fi'l bi-'ayniĥi zühür eyledüġim aĥbâba ifâde ve i'fân eylemiş.

Ve daği zamân-ı sâbıķda evliyâ-i âġâĥ ve 'arifân-ı bi'llah hażarâtınıñ ba'zından biraz aķvâl şâdır olmuş ki 'aķl-i hurde bîn ve dâniş ve ħallâl-i müşkilât-ı ânâm olan ehl-i biniş ħallinde 'âciz ve medîdü'l-ba' ve tavilü'z-zeyl olan feţâ'et ve kiyâset bâ hezâr sa'y u ġüşeş fehminde ķâşır ķalmışlardır. Egerçi bi-ħasebi'z-zâhir şerr'-i muţâĥar ile cümleye cevâb virilmiş lâkin sırr u ħikmetin beyân bâbında ħaķıķatü'l-ĥâl (77a) 'inde'l-meliki'l-müte'âlden i'fâ câ-yı ħalâş yoķdur. "Leyse fı ħubbeti siva' Allah" buyurulduġı gibi Ğazret-i Merħüm Mısri Efendiden daği bunuñ emşâli kelimât şâdır olduġı muĥaķķaktır. Ğattâ Ğazret-i Merħümüñ eyyâm-ı cezebâtından bir ġün kendülerden münib ü sülûk dîde 'âlim ü fâzıl **Gelibolı Müftisi fahŗü's-süleĥâ Sükûnî Mehmed Efendi** hazretleri ki Burusa'da Deveciler Meķâbiri dinmekle meşĥûr mezâristanda medfûndur. Bir vakitte Gelibolı'dan Ğazret-i Merħümü de'b-i dirînesi üzere ziyârete gelüb mülâkât u şoĥbetleri ħilâlinde Ğazret-i Merħümdan istifsâr eylemiş ki Sultânım hazretleri ba'zı aĥbâbla ħaķıķate müte'allıķ şoĥbet olunduķda bendeñize bir su'âl irâd eylediler cevâbında ķuluñuz 'âciz ķaldım nâçâr efendim Ğazretlerine 'arza cesâret eyledim su'âl bu idi ki ceddimiz Ğazret-i âdem 'aleyhi's-selâm evlâd-ı

kirāmından şeref-i nübüvvet münkaṭıṭı olmayub esbāṭ-ı müḫteremler mükerrerem bi'r-risāletler iken bā'ıṣ-ı icād-ı ʿālem-i efzāl-i rusul benı ādem dūnyā ve āhiretde veliyyi niʿmetimiz ve şāḫib-i saʿādetimiz şallallāhü teʿālā ʿaleyhi vesellem Ḥazretleriniñ kurrateyi'l-ʿaynları Ḥazret-i Ḥasaneyn raḫıyallāhu ʿanhuma ya niçün rütbe-i nübüvvet iḫsān buyurulmadı. Eger çı bi-ḫasebi'z-zāhir lāyüsʿel an mā yefʿal cevāb-ı müsteṭābla cevāb kâbil lâkin sâ'il kâniʿ olmayub ḫaḫıḫat âmız (77b) cevāb ister bu müşkil-i maʿnevî sizlerden ḫall olunur deyu merḫümüñ cevāblarına muntazır olduḫda merḫüm hazretleri buyurmuşlar. İnşāllah teʿālā saña bu suʿālîñ cevābını kürsıde viririz. Bu müşkilîñ daḫi ḫall olur dimişler.

Ve daḫi cümle-i ğarā'ibu ve muʿazzam-ı ʿacā'ibdendir ki Burusa ḫıṣnı dāḫilinde Ḳavaḫlı maḫallesinde bir diyānetlü ḫātün imām-ı maḫalle-i merḫümeye gelüb teẓallüm eylemiş ki efendi zevcim olan fulān nām kimse Şeyḫ Mısri Ḥazretleriniñ va'z-ı şeriflerini istimāʿ idüb suknāsına geldikde bana ben fehminden ʿācize ve kâşıra oldıḫım ba'zı teklîfāt idüb ben daḫi ebā itmekle eger benim bu teklîfime rāziye olursañ febihā ve illā muṭallaḫamsıñ deyu beni ziyādesiyle ta'ciz eyledi. Keremiñizden zevcime tenbîḫiñizi ricā iderim mişilli niyāzda olduḫda imām-ı maḫalle-i merḫüme daḫi Ḥazret-i Merḫüm ḫaḫḫında egerçi iftiḫār-ı bilāddır. Ve kendülere ḫüsn-i i'tiḫādımız vardır. Lâkin ḫavşalalar taḫammülünden fūrümānde olacaḫ edāları hemān mecnün u mülḫid edāları gibidir mişilli bir az kelimātla ḫātünü ba'de't-tatyīb imām-ı mezbūra hemān bir ʿillet ʿarız olur ki yevmen fe-yevmen lisāmı aḫzından birün olub uzatmaḫda mücerreb ʿilācler te'sir itmeyüb ḫayretde ḫaldıḫı ḫılālinde imām-ı mezbürüñ kebîr oḫlı ḫayāl itmiş ki babam Mısri Efendi Ḥazretlerine berāy-ı (78a) maşlaḫat itāle eyledi. Ġalib-i iḫtimāl anlara mürācaʿatla bu ʿillet defʿ olur deyüb pederine işāret eyleyler. Ol daḫi rızādāde olub bir bardaḫla ve selāmla Ḥazret-i şeyhe varub şu oḫutma ricāsında olduḫda Merhum hazretleri ḫōş imdi babaña bu ḫadar tenbîḫ kifāyet ider zırā o bizim eski dostlarımızdandır diyerek bardaḫa oḫuyub var selām eyle deyu göndermişler, fi'l-vāḫıʿ o şuyı imām-ı mezbürüñ diline sürdüklerince ʿillet-i merḫüme tamāmen defʿ olmuş.

Temme bi'l-ḫayr

Eşer ḫāme-i es-Seyyid Ḥāfızu'l-Kurʿān Aḫmed Naẓif el-Burusevî Ġaferaʿullahu lehüm ve limen nazara ve ḫaraʿe ileyhim. âmîn yā Rabbʿel-ʿālemin ve şallallāhü ʿalā seyyidinā ve senedenā ve mevlānā Muḫammed ve ʿalā cemīʿi'l-enbiyā-i ve'l-evliyā-i ecmaʿin ve selāmün ʿalā'l-mürselin ve'l-ḫamdü lillāḫi Rabbi'l-ʿālemin.

Sene 1248

7 Zi'l-ḫicce-i şerife

Hāme qalem

YER KİŞİ VE ESER ADLARI İNDEKSİ

Kişi Adları İndeksi

Abdülbaki Ef.....	62b
Abdullah Zemzemi.....	55a, 56ab, 57b
Abdurrahim Ef. (Cami-i Kebir imamı).....	15a
Abdurrahim İbn-i İmam Ef. (II. Murad camii imamı).....	32b
Abdü'l-kadir Geylanî (562/1160).....	4a, 7b
Açıkbaş Nakşibendi Mahmud Ef. (1077/1666).....	18a, 36b
Ahmed Gazzî (1150/1738).....	26b
Ahmed Nazif Bursevî.....	78a
Ak Haşiye Molla Mustafa Ef.....	72b
Ak Mahmud Ef.....	25b
Akbıyık Sultan (860/1456).....	17b
Akoğlan.....	19ab
Baltacı Mehmed Paşa.....	28a
Baltacı Vezir-i a'zam.....	48b
Bekir Efendi.....	53ab
Berber Ahmed Dede.....	64ab
Cukacı Emir Kasımzade Seyyid Mahmud Ef.....	51ab, 54b
Cünunî Dede.....	70a
Çivizade.....	20a
Davulcızade Şeyh Ali Ef.....	26b
Derviş Ali (Şir ü gâni).....	34b
Derviş Süleyman.....	15b
Ebu İshak Kazerunî (426/1034).....	37a
el-Hac Selim Giray Han.....	24b
el-Hac Muhammed Çelebi.....	23a
Emir Sultan.....	58b, 67a
Eşrefzade Abdullah Rumî.....	67a
Eşrefzade Ef. (874/1469).....	20a
Eşrefzade Seyyid Ef.....	18a

Fuzuli-i Bağdadî.....	59a
Gaznevî Ahmed Ef.....	68b, 69a
Gelibolu müftüsü Sükûnî Mehmed Ef.....	77a
Gümüş Ayak Hacı Hasan	50b
Hacı Bayram Veli (833/1430).....	17b
Hacı İbrahim Ef.	37a, 39ab, 40a
Hacı Mustafa	14b
Hasan Efendi (Rakım'ın babası).....	67a
Hasan Paşa (Bursa valisi)	76a
Hazreti Mevlana	70b, 75a
Hüseyin Çelebi	17b
Hz. Adem (a.s.)	77a
Hz. Ali (k.v.).....	58b
Hz. Hasan ve Hüseyin	77a
Hz. Hüseyin.....	6a
İbrahim Paşa.....	42b
İmam Muhammed Ebu Sîrî	6a
İshak Hocası Ahmed Ef.....	68b, 69a
İsmail Belîğ	58b
İsmail Hakkı Celveti	58b
Kadı Mustafa Ef.	76a
Karaoğlan Mustafa Ef (Ulucami müezzîn başı).....	19b, 51a, 72b
Kasım Ef.	41ab, 42ab, 50a, 61a
Kassabî Burmazade Hacı Mustafa	19b
Kassab el-Hac Hasan dede	23a
Kassab Hacı Hasan Dede.....	50b, 51b
Kavala şeyhi Seyyid Mustafa Ef.	34a
Kılıçoğlu İbrahim paşa	51ab
Köprülüzade Ahmed paşa.....	23b
Köprülü Paşa.....	17b
Kürdzade Talib Muhammed Ef.	19b
Limyeli Hacı Mehmed Çelebi	50b
Malatyavî Mustafa Ef.	62a
Mermerser Ef.	54a
Mısırî.....	4b/7b
Minberizade Yahya Ef. (şeyhü'lislam)	74b

Muhammed Çelebi	14b
Muhyiddin ibn-i Arabi (638/1240).....	36b
Müstakim Ef.....	59a
Oğlan Şeyhi (İbrahim).....	49b
Okuryazar Kıyafet Ali Ef.....	32b
Ömer İbn-i Hattab	68b
Pars Bey	14a
Raşid Mehmed Ef.....	62a
Resûl-i Ekrem (571/632).....	6b, 71b 22a
Sabbağ Ali dede	14a, 23a
Sahafi Hacı Mehmed Ef.	50b
Sandali Seyyid Mahmud Çelebi.....	50a
Selami Ef (Celveti) (1194/1692).....	18a, 39a
Seyyid Kasım Efendizade Muhammed Ef.....	23a
Seyyid Nasıreddin	65a
Sultan II. Ahmed (1703-1730).....	27b, 42b, 56b
Sultan II. Osman (1618/1622).....	2a
Sultan IV. Murad (1623/1640).....	3a, 20a, 42b
Şeker Hoca (Murad Hüdavendigâr devri).....	14a, 16b
Şenikzade Katib Ef.....	23a,b
Şenikzade Mehmed Ef.....	63a
Şeyh Ali	63b, 73b, 74b
Şeynü'lislam Ali Cemali.....	20a
Şeyh Ali Efendi (1125/1713)	15a, 23ab
Şeyh Gülşeni	59b
Şeyh Hüseyin Efendi.....	2a
Şeyh Mahmud Ef.	28a, 47b, 61a
Şeyh Mehmed Ef. (Mevlevi)	68b, 70b, 73b
Şeyhü'lislam Minkarizade Yahya Ef.	20a
Şeyh Muhammed Ef.....	7b, 11ab, 12ab, 13a
Şeyh Salih Ef. (Mevlevi)	70a
Ulu Cami İmamı Ahmed Ef.....	63b
Üftadezade İbrahim Ef. (1089/1692).....	18a
Üftade Mehmed Ef.....	67a
Üftadezade Şeyh İbrahim	75b
Ümmi Sinan Yusuf (1075/1664)	7b, 8a, 9a, 10b, 11b, 29b, 49ab

Vani Mehmed Ef.....	18b, 19a
Vezir-i azam Köprilizade Mustafa Paşa.....	26a
Vezir-i azam Köprülüzade Ahmed paşa.....	18b
Vezir Coralı Ali paşa.....	56b, 58a
Yıldırım Beyazid (1389-1402).....	14a
Yunus Emre.....	48b, 59b
Zakir Mustafa Ef.....	64a, 65b, 73a

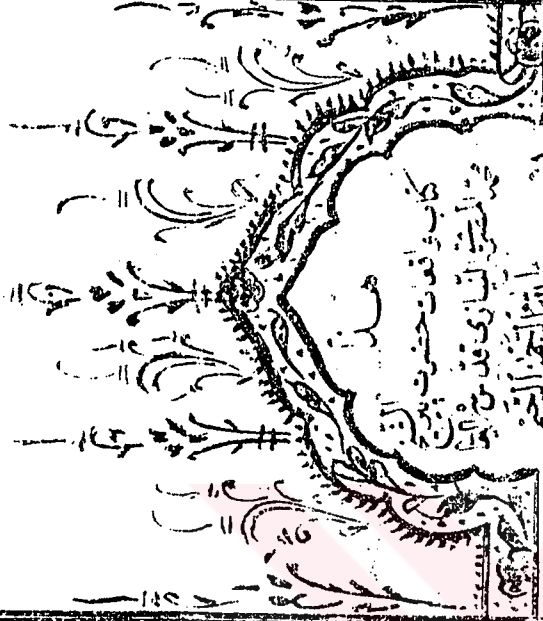
Yer Adları İndeksi

Ahmed Paşa mah.....	18a, 54a
Ankara.....	17b
Arabistan.....	6a
Arab Mehmed mah.....	14b, 64a
Atıcılar.....	6b
Ayasofya camii.....	55b
Bursa.....	6a, 7a, 11b, 13b, 14ab, 15b, 17b, 19a, 20b, 21a, 25ab, 26ab, 28b, 30a, 31b, 32ab, 48b, 68b, 71b
Cami-i Kebir (Ulu Cami).....	15ab, 19b, 26b, 31b, 51a, 72b, 76a
Cebel-i Rahibe (Uludağ).....	65a
Çal.....	12ab
Çelebi Sultan Mehmed Han medresesi.....	39a
Deveciler Mezarlığı.....	77a
Diyarbakir.....	3b
Edirne.....	20ab, 21a, 23b
Elmalı.....	7ab, 8b, 9b, 11a
Fodra.....	64b
Gökdere.....	16a
II. Murad camii.....	31b
İnebey sokağı.....	17b
İstanbul.....	21a, 25b, 27b, 31b, 34b, 49b
Kahire.....	3b
Karamazak mah.....	48b
Kavaklı mahallesi.....	77b
Kütahya.....	12b

Limye (Limne).....	26a, 29b, 48b, 55a
Maksem.....	16a
Mantuci mah.....	58b
Mardin.....	3b
Meydancık Köprüsü.....	38a
Mısır.....	3b
Mir-i Budela zaviyesi.....	53b
Nil-i Mübarek.....	6a
Pınarbaşı.....	69b
Rodos ceziresi (adası).....	23b, 25a
Sakız çekiresi (adası).....	19a, 47b
Setbaşı.....	70b
Şehreküsdî.....	14a, 15b
Şekerhoca Mah.....	14a
Şekerhoca mescidi.....	16a
Şeyhuneve Med.....	3b
Uşak.....	7b, 11ab, 12a, 15a, 20b
Ümmü'l-Kura Mekteb-i Mükerrerme.....	55a
Veled-i Enbiya.....	14a
Veled-i Habîb.....	50b
Yeniye mezarlığı.....	53a

Eser Adları İndeksi

Ezbûzi (Aspazî).....	59b
Güldeste.....	58b
İlahiyat Divanı.....	59a
Mesnevi-i Şerif.....	70a, 75a
Mevâ'idü'l-İrfan.....	58b
Risale-i Es'ile.....	58b
Risale-i esmaü'l-Hüsna.....	58b
Risale-i esratü's-safa.....	58b
Yusuf Suresi Tefsiri.....	59b

الجملة الذي جعل مصر شرعية بنيه خاتم الانبياء ، ذات
 اوتاد واركان من الاولياء والعلماء ، و امراتنا نياح نطف الصلوات
 والشهيمات ، عليه وعلى اله واصحابه العلي ، ما راح
 فوقال القدرة والاسنطاة في الضبح والسما وبعد فذرة
 ناجية امت مرحومه لك ارجمدى ، وكبار انقصاب
 المرشد بك سعاده تمندى ، حتى المذهب خلق الفتن
 برسوى المسكن ، ليموتى الدفن ، عالم العلوم والدينه
 واقف الفنون اللدنية ، نراض ببدل الجهد جنما ،
 والمجاهد كمال التصفيه روحا ، الموفق على التاليفات
 العجيبه ، والتصنيفات الغريبه ، متونا وشروحا ، المرشد
 النكايه ، ومما علم عامل ، تارك الدنيا بلا ديار ولا مل ،

هذا
 كتاب وقفات حضرت
 محمد المصطفى القارى قدس
 سره بلغة الرجز العجم

ملا وجاهها غيبه ووجهاه كاشف البهوى من لريدن
 والمستنعدين قلبا وشفاهها ، بين السادة القدرة لهمد
 فى كل الامور مستجاب الدعوة ، معجون الجوهر منظومه
 ومنشوره سى قوت قلوبا وم واقنين اداء الهياتى سدايا
 حكم وزاد كان طبع مطبوع منقولى اولاد ساسا لركسكا
 عرفان وتصوفه موائد وسائل وسائر جميع الكليلدى
 دخی ديدة ذوى الابصار ده ، يكايك يكانه فرنده لادش
 ولايه وولادى مخجونه ، مكاشفين سلف آيين جديده فليدي
 ملتزم بند كان خلف ، يعنى واضع حاده جديده ومخج توراهه
 ن وهتمائى سا الكان راه حق ، واصول سر منزل ازير تاليفه
 كرامت نشان وبرعالبشان ، لقيه محمد نيازي مضر فقه العالمون
 البرجوم صوغا يحي زاده ، صحيح التفصلي قدس لندتها
 العزيز الاعلى ، ورحمها بالجمان العلياء ، حضرت بك آفتاب
 وجود مود ودرى مسقط رأسلى اولان مطلق ملاطيه
 مبرور سعيد ، ومرحم شهيد سلطان عثمان خان نايه
 التجه والرضون جلوس همايونلى عقبنده ، قص تاريخ خاتم
 الرساله علمي سادام بيك كبرى يدى سالى ابله مغفور ورمو
 اولد فده ذرة التاج سال مرفوم اولاد شمر ولا دت بغير بك
 اولاد كنجي كيجم ليله ميا ركه عبده المؤمنين جمعه ده برنوق كنز

كان
 من
 يد
 يد

مزبور در بحسب الأفضصا سمت آخره هجرت و رحلت و
 درون خلوص مشغول نریه بجای آب تسلیت الفاء انشر
 فوقت ابتکله پدر بلند مُقرزندن لأجل القتل سمت
 سباحته و شجاعتش ملاقاة استیذان و جزا و التجاره
 اولوب آلدی حدیث استیسی درجه بلوغه نارینه
 اولد یقینه نظر ابله شهرک هر طرفه اوچر کونک مسافیه
 رخصت سفر و زیاده مسافر و مسافرته عدم مساعده
 کوستر مشلوره هر طرفی بآک کلود بآک ولی هیچ یوقدده
 نقشبندیه طرفینه غبار خاطره بعده والد
 ماجدلری کندی عزیزی طرفنه جزدن غیر منفک سائو
 تقدیر ایسه سوسی خلوتیه به سقودن لایقن آونعلم
 بالآخره بلاد آخره قصد سیاحت و تحصیل سرمایه
 علوم باطنیه و آرایش سود فنون ظاهره به بالظولتیه
 الخالصه نیت و عزیمت ایدوب حضرت مبرور معجز
 سالی مکان سلطان مراد رابع خان علینا انضوا خضریه
 بغداد دارالتلاوی آیدئی شیعه شیععه دن تخلیص
 و آیدای غالبه اسلامیه به تفویض و تخصیص بیوردقلری
 سنه ده یعنی تابخ هجرتک بیک فرق سکونی، و سق عزیز
 معجز بکری سالی کچجندی سنه خلا لنده قدم شنبوزن

نظر ابله شهرک
 مفسر
 مفسر

عالم ناسوت وجود و ذایح مدارح بود و نایب اولمشلر
 ۴. بآک الله عظیما ابدا . لوحش لله بولد بلدگ
 بعد آبا و امتهات الطاف الهی شبانوز و تربیه و
 آکاهی عطا. و رتبه تیز حسن و شیخ و زشت و ملیحه رو
 و سعادت ماد زادی رونما. و محبته اللهم انما
 ظهور بیولوب طریقت صوفیونه رغبت. و مجالس الهیه
 نرد و هجرت. و کتاد و شهر لرنده مشایخ خلوتیه دزینات
 حمید صفا ته تعلق تام. و آنلردن لابس شعار انا ب
 و ملایس کروه کرام، و علی حسب المقدور بویای سلوک
 و عبادت. و وسبحه کوزان جا یکاه طاعت نظر
 شاهدا و شیخ کاتبین قرینه طمانه استور با زیاده اوده اعانه
 و منیب اولد قلوی مزبور شیخ حسین افندی اوزنر والدکر
 مرحومک شیخنی عدم اختیار و نقشبندیه دن اناب کروه
 اولیبوب طریق بدوی ایندار اتمده کلرندن ناشی بدعی عالی
 کهر لری کاه روی رضا و کاه چین بیشانی عدم رضایله
 کندی شیخ لری جانبته حرف جازه کبی عمل جز بر حرف
 انداز لقدن غیر خالی اولد قلوی حالده ایام و شهر لری مرود
 و غایه الامر رضا داده و بدو ر معنویک ملائح شیخ موی این
 حباه اوفات کذا لر لکن شیخ مشار الیه خلوتی شهر

نوروز